

90th Anniversary

คำนำ

หนังสือ “90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทย” จัดทำขึ้นเนื่องในโอกาสครบรอบ 90 ปี สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ (Bureau of Animal Husbandry and Genetic Improvement : BAHGI) ในวันที่ 12 มิถุนายน 2560 ซึ่งได้ดำเนินการกิจด้านการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์ให้ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและของประเทศมาอย่างยาวนาน ซึ่งภารกิจด้านการบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ได้ก่อกำเนิดขึ้นมาเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2470 ณ สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ จังหวัดขอนแก่น ต่อมาได้ขยายหน่วยงานบำรุงพันธุ์สัตว์กระจายทั่วประเทศรวม 35 แห่ง ภารกิจด้านการบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ได้พัฒนางานวิจัย นวัตกรรม และส่งเสริม การปรับปรุงพันธุ์ การผลิตปศุสัตว์เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการเลี้ยงสัตว์ของประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งดำเนินการเองและดำเนินการแบบมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนและเกษตรกรในด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ เช่น ผู้บำรุงพันธุ์สุกรในอุปการะของรัฐบาล ศูนย์บำรุงพันธุ์โคในอุปการะของรัฐบาล และกระจายสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกร ทำให้เกิดการเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดีตามหลักวิชาการอย่างแพร่หลายในประเทศไทย เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ยังเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้และแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่บุคลากรของกรมปศุสัตว์ สถาบันการศึกษา และเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ทั่วไป

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์รวบรวมผลงานตลอด 90 ปี ด้วยความภาคภูมิใจ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ จะประชาสัมพันธ์ผลงานอันมีคุณค่า และสามารถเชื่อมโยงการทำงานระหว่างสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกร เพื่อการวิจัยและพัฒนาทางด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ การผลิตสัตว์ของประเทศไทยเพื่อเป็นประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์
กรมปศุสัตว์
12 มิถุนายน 2560

สารบัญ

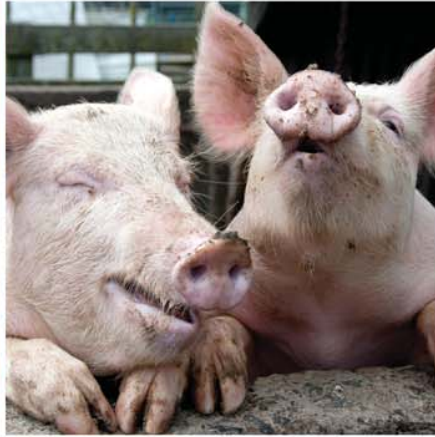
	หน้า
พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	1
พระราชกรณียกิจด้านปศุสัตว์	2
คำนิยาม	8
ประวัติความเป็นมาของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์และทำเนียบผู้บริหาร	25
ประวัติและความเป็นมาของหน่วยงานในสังกัด สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ จำนวน 35 หน่วยงาน	33
กรอบโครงสร้างของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์	69
การพัฒนาด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์	81
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์	104
การดำเนินงานด้านวิจัยและวิชาการ	114
รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์	116
ภาคผนวก	
1. พันธุ์สัตว์พระราชทาน	131
2. งานวิจัยและงานวิชาการ	139
3. ที่อยู่หน่วยงานของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์	149

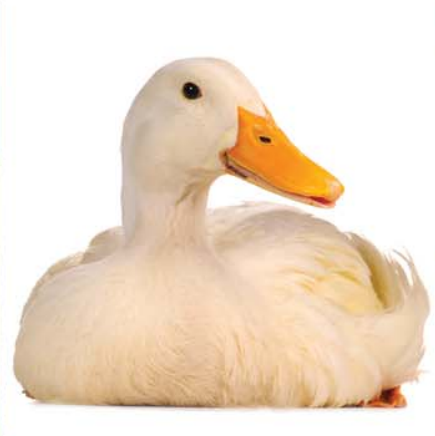

“ ...การเกษตรนั้น นับว่าเป็นงานสำคัญมากสำหรับประเทศเรา เพราะเป็นงานสร้างเสริมความสุขสมบูรณ์ให้แก่บ้านเมืองโดยส่วนรวม ผู้มีอาชีพทางการเกษตรจึงควรเป็นผู้เพิ่มพูนพร้อมด้วยความรู้ ความรู้จักสังเกต พิจารณา ตลอดจนความขยันหมั่นเพียร และความบากบั่นอดทน... ”

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
วันพฤหัสบดีที่ 2 มีนาคม 2521

พระราชกรณียกิจด้านปศุสัตว์

พระราชกรณียกิจด้านปศุสัตว์

✧ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ✧

ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริให้มีการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2521 ซึ่งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่ากระบากได้เข้าร่วมโครงการฯ ตั้งแต่ปี 2523 (9 มิถุนายน 2523) ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สระแก้ว และเปลี่ยนเป็นศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว

ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยไม่มีหมายกำหนดการ เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2527 และเสด็จพระราชดำเนิน ศูนย์รวมนมสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร วันที่ 19 พฤศจิกายน 2532

*** สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ *
ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน**

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน (สถานีฯ ปางตอง) ทอดพระเนตรการสาธิตการทอผ้าชนกะและผลิตภัณฑ์ทอชนกะ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2547 และเสด็จพระราชดำเนินประทับแพระที่นั้งทอดพระเนตรทัศนียภาพลำน้ำปาย ท่าเทียบเรือในบริเวณแปลงหญ้า สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2547

*** สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ***
ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินติดตามการดำเนินงานศูนย์รวมนมสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2532 และ เดือนพฤศจิกายน 2533

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน ติดตามการดำเนินงานศูนย์รวมนมสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2535 และทรงตรวจเยี่ยมโครงการโรงนมภูพานอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2542

ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน (สถานีฯ ปางตอง) ตรวจเยี่ยมผลการดำเนินการเลี้ยงแกะ การทอผ้าขนแกะจากกลุ่มทอผ้าขนแกะบ้านดงและบ้านห้วยห้อม เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2556

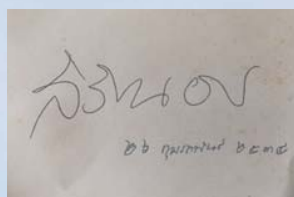
ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปัตตานี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นส่วนพระองค์เยี่ยมชมงานผลิตพันธุ์แพะ สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปัตตานี อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2538

ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดป้ายฟาร์มโครงการวิจัยโคนมพันธุ์แท้อีสานพรีเมียม ไทย-แคนาดา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2534 สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ (แม่หยวก) ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และทรงโปรดเกล้าพระราชทานพระราชวินิจฉัยเกี่ยวกับหน่วยข้อมูลข่าวสาร ณ สถาบันพัฒนาฝึกอบรมและวิจัยโคนมแห่งชาติ (แม่หยวก) ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงติดตามการเลี้ยงโคนมพระราชทานที่ต่างประเทศ น้อมเกล้าฯ ถวาย เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2542 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานเปิดงาน “กระบือและโคเนื้อแห่งชาติ ประจำปี 2550” ภายใต้แนวคิด “ตามรอยพระบาทพันฟุ่่ว-ควายไทย สู่เศรษฐกิจพอเพียง” เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2550 ณ สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

คำนิยม

ในโอกาสอันเป็นมงคล 90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ผมในฐานะอดีตอธิบดีกรมปศุสัตว์ รู้สึกชื่นชมและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่ได้มีการวิจัย และพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งในการที่จะให้ได้สัตว์พันธุ์ดีชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร สัตว์ปีก และแพะแกะ สนับสนุน ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ของไทยได้นำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวตลอดมา

ในการจะเลี้ยงสัตว์ให้ประสบผลสำเร็จ และยึดเป็นอาชีพที่ยั่งยืนได้เกษตรกรต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลากหลายเรื่องราว เช่น ความรู้เรื่องพันธุ์สัตว์ สัตว์พันธุ์ดี ความรู้ด้านอาหารสัตว์ อาหารที่ดี ความรู้ด้านการจัดการตัวสัตว์ การสุขาภิบาล การป้องกันโรค และการตลาด รวมถึงต้นทุนการผลิตภายในฟาร์ม ควบคู่กันไป กรมปศุสัตว์ในอดีตที่ผ่านมาจึงได้รู้ถึงความต้องการเหล่านี้ของเกษตรกร จึงได้มุ่งมั่นวิจัย พัฒนา โดยเฉพาะเรื่องสัตว์พันธุ์ดีเป็นสิ่งแรกที่เกษตรกรต้องการ ดังนั้น การปรับปรุงบำรุงพันธุ์ จึงได้มีวิวัฒนาการและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยาวนานเพื่อให้ได้สิ่งที่เป็นความต้องการของเกษตรกรที่แท้จริง และผมหวังว่า การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์ยังคงก้าวต่อไปเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ดีขึ้น ทันยุค ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ในอนาคต

ในวาระ 90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ผมขอแสดงความยินดีในความสำเร็จที่ผ่านๆ มา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ทุกคน ที่มีส่วนร่วมในการก้าวเดินของเส้นทางการบำรุงพันธุ์สัตว์ของไทยมาจนถึงวันนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ทุกๆ ท่าน จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ และเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาปศุสัตว์ของประเทศไทย ให้ได้มาซึ่งความสำเร็จเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และประเทศชาติต่อไป

(ดร.วิฑูรย์ กำเนิดเพ็ชร)
อดีตอธิบดีกรมปศุสัตว์

คำนิยม

กว่า 90 ปี ที่ผ่านมา ในการปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ซึ่งมีวิวัฒนาการทางด้านการวิจัยและการพัฒนาสายพันธุ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างระดับความสามารถของเกษตรกรไทยให้เพิ่มผลผลิตรองรับความต้องการของตลาดโลก โดยการนำองค์ความรู้ควบคู่กับเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาห่วงโซ่การผลิตให้เกษตรกรไทยมีสัตว์พันธุ์ดี ให้ผลผลิตคุ้มค่ากับการลงทุน ปลอดภัยได้มาตรฐานสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรและอาหารของไทยสู่ตลาดโลก สร้างรายได้อย่างต่อเนื่องและมหาศาลให้กับวงการปศุสัตว์ไทย ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ใน 20 ปีข้างหน้า ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน และนโยบายเพื่อยกกระดาศ A4 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมุ่งเน้นเป้าหมายปลายทาง คือ คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น มีสินค้าคุณภาพ มีตลาดรองรับ โดยมีต้นทุนการผลิตลดลง 20% และผลผลิตเพิ่มขึ้น 20% โดยการขับเคลื่อนจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณงานสู่ Agenda และ Area การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมองค์ความรู้เพื่อให้เกษตรกรไปสู่เป้าหมายโดยพัฒนาและใช้พื้นที่เกษตรกรรมที่จำกัด ซึ่งการปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์เป็นส่วนหนึ่งในนโยบายสำคัญนี้ กรมปศุสัตว์จึงได้เร่งดำเนินการโดยความร่วมมือของภาครัฐ ประชาชน ร่วมบูรณาการเพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในยุคไทยแลนด์ 4.0

ในโอกาสอันเป็นมงคล 90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทยนี้ กระผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย พระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (รัชกาลที่ 10) จงดลบันดาลปกป้องคุ้มครองให้ชาวบำรุงพันธุ์สัตว์และครอบครัว จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีกำลังใจกำลังกายในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ ทำให้เกษตรกรมีความยั่งยืนในอาชีพการเลี้ยงสัตว์ อันจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

(นายอภัย สุทธิสังข์)
อธิบดีกรมปศุสัตว์

คำนิยม

ผมขอแสดงความยินดีกับความเจริญก้าวหน้าของการบำรุงพันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์มายาวนานถึง 90 ปี โดยการผลิตสัตว์พันธุ์ดีที่เกษตรกรสามารถนำไปเลี้ยงเพื่อบริโภค แล้วจำหน่ายเป็นรายได้แก่ครอบครัว ตลอดจนการผลิตเป็นอาหารเลี้ยงประชากรของประเทศ และส่งออกต่างประเทศได้ด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ของไทยต้องทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจ ตลอดจนความอดทนในการพัฒนาพันธุ์สัตว์ให้ได้พันธุ์สัตว์ที่ดี เป็นที่ต้องการของเกษตรกรและถูกใจผู้บริโภคทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐานของผลผลิตและราคาที่เหมาะสม ซึ่งต้องขอชื่นชมบุคลากรเหล่านี้ ที่ได้มีการพัฒนา วิจัย และปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ตลอดจนสร้างพันธุ์ใหม่จากอดีตจนถึงปัจจุบันให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ถึงแม้ว่าจะใช้ระยะเวลายาวนานก็ตาม

ภายใต้ความสำเร็จนี้ ย่อมเกิดจากองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ ที่บุคลากรในส่วนนี้ได้ทำอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดผลงานมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรตลอดมา ผมหวังว่าการปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ของไทยจะก้าวไปสู่ความเป็นเลิศ เป็นที่ยอมรับของภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องร่วมแรงร่วมใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของไทยต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์มีความเจริญก้าวหน้าและยั่งยืนในการประกอบอาชีพ และผู้บริโภคคนไทยและประชาคมโลกมีสินค้าปศุสัตว์ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และมีความมั่นคงทางด้านอาหาร ตลอดจนมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป

ในโอกาสที่จะครบรอบ 90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทยในวันที่ 12 มิถุนายน 2560 นี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายโปรดดลบันดาลให้ผู้เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของไทยทุกท่านและครอบครัว จงประสบแต่ความสุข ความเจริญในหน้าที่การงาน และชีวิตครอบครัว ตลอดจนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรและประเทศชาติต่อไป

(นายทศพร ศรีศักดิ์)
รองอธิบดีกรมปศุสัตว์

คำนิยม

นับมาเกือบ 90 ปี การบำรุงพันธุ์สัตว์ไทยได้มีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการขยายตัวด้านการเลี้ยงสัตว์มากขึ้น ส่วนหนึ่งก็มาจากการพัฒนาพันธุ์สัตว์ให้ได้สัตว์พันธุ์ดีตามที่เกษตรกรต้องการเลี้ยง และเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนาดังกล่าวได้มีการดำเนินการที่ต่อเนื่องมาโดยตลอดเพื่อให้ได้สัตว์พันธุ์ดีขึ้นเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งเทคโนโลยีที่ได้ยังสามารถถ่ายทอดสู่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การเลี้ยงสัตว์นั้นประสบความสำเร็จสร้างรายได้แก่ครอบครัว ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามลำดับ

การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ยังคงดำเนินการต่อไปให้ทันยุคทันสมัยทันต่อความต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศที่ล้วนแต่มีความต้องการบริโภคมากขึ้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

จากอดีตจนถึงปัจจุบันต้องขอแสดงความชื่นชมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตลอดจนเกษตรกรที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป หากวันนี้เราทำได้เชื่อแน่ว่าวันข้างหน้าก็ต้องทำได้และดีกว่าวันนี้อีกด้วย ขอให้ชาวบำรุงพันธุ์กับทุกท่านจงผูกพันด้วยรักสามัคคี มุ่งมั่นทำงานเพื่อเกษตรกรและประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราต่อไป

(นายไพโรจน์ เสงแสงชัย)
รองอธิบดีกรมปศุสัตว์

คำนิยม

เนื่องในโอกาส ครบรอบ 90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ครั้งที่ 4 เปิดบ้านงานวิจัย นวัตกรรม และสัตว์พันธุ์ดี กรมปศุสัตว์สู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน 2560 ผมในฐานะรองอธิบดีกรมปศุสัตว์รู้สึกชื่นชมและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เป็นอย่างยิ่งที่มีส่วนร่วมในการ ส่งเสริม ผลักดัน ในการทำงานซึ่งสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาพันธุ์สัตว์ และนอกจากนี้ยังให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทย ในด้านสภาพ ศักยภาพ และระบบการเลี้ยง หลักการผลิตสัตว์ที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ดเนื้อ เป็ดไข่ สุกร โคเนื้อ โคกระบือ และสัตว์อื่นๆ โดยกล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการผลิตสัตว์เหล่านี้ทั้งด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ อาหารและการให้อาหาร สุขศาสตร์และโรคสัตว์ รวมถึงผลผลิต การแปรรูปและการตลาด และแนวทางในการพัฒนาการผลิตสัตว์ในอนาคตของประเทศไทย และนอกจากนี้การปรับปรุงพันธุ์สัตว์เป็นนโยบายที่สำคัญของกรมปศุสัตว์ที่มีการเร่งดำเนินการโดยความร่วมมือของภาครัฐ และภาคเอกชนร่วมบูรณาการเพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืนตามนโยบายของรัฐบาล

สุดท้ายนี้ ผมขอชื่นชมและเป็นกำลังใจให้กับ ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง ของ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ผมขออาราธนาคุณพระรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย รวมทั้งพระสยามเทวาธิราช และพลังแห่งความยึดมั่นในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ จงคุ้มครองดลบันดาลให้ทุกท่าน เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ และพละ ขอให้มีความกล้าหาญ ก้าวหน้าอย่างสมบูรณ์แข็งแรง จะได้สามารถเผชิญและเอาชนะอุปสรรคทั้งมวล และยังความสุขให้เกิดแก่ตนเอง ครอบครัว และบ้านเมืองสืบไป.

สรวิศ

(นายสรวิศ ธานีโต)

รองอธิบดีกรมปศุสัตว์

คำนิยม

90 ปีบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ในวันที่ 12 มิถุนายน 2560 ที่จะถึงนี้ นับเป็นระยะเวลายาวนานไม่ใช่น้อยที่ได้มีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจชนิดต่างๆ ของประเทศไทยเพื่อให้ได้สัตว์พันธุ์ดี เป็นที่ต้องการของเกษตรกรที่จะนำไปเลี้ยงเพื่อการผลิต การขยายพันธุ์ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว อาจมีบ้างบางช่วงเวลาที่การปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ของไทย ต้องใช้ระยะเวลานาน มีปัญหา อุปสรรคมากมายกว่าจะได้สัตว์พันธุ์ดีแต่ละชนิด แต่ก็ไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือท้อถอย แต่เป็นภาวะปัจจัยที่ทำให้ความมุ่งมั่น ทำทหาย เพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ให้ได้สัตว์พันธุ์ดีตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรในประเทศ

มีการสืบทอดวิชาความรู้ และเทคโนโลยีจากอดีตสู่ปัจจุบันเป็นทอดๆ เพื่อพัฒนาการปศุสัตว์ไทยให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ซึ่งต้องขอขอบคุณนักปรับปรุงบำรุงพันธุ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจกันทำมาจนถึงทุกวันนี้

ในวาระที่งานบำรุงพันธุ์สัตว์ของไทย จะมีอายุครบ 90 ปีในปีนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ได้โปรดคุ้มครองบันดาลพรให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ของประเทศ จงเป็นผู้เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง เจิดจรัสด้วยปัญญาสามารถพัฒนางานให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

(นายวีรชาติ เชื้อนรัตน์)

รองอธิบดีกรมปศุสัตว์

คำนิยม

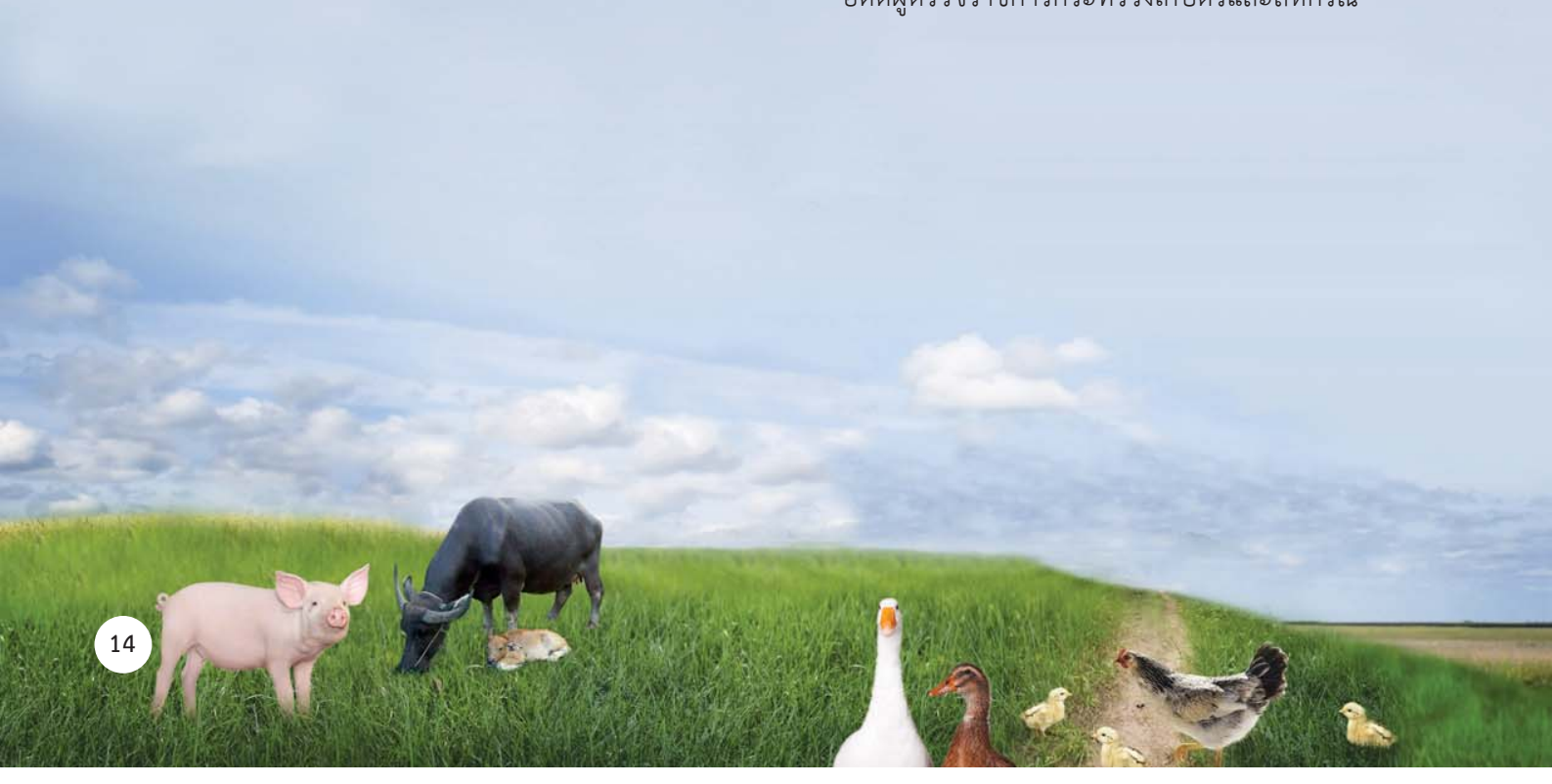
ในโอกาสครบรอบ 90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ในวันที่ 12 มิถุนายน 2560 นี้ ผมขอขอบคุณพี่น้องนักปรับปรุงพันธุ์สัตว์ทุกท่าน ที่ได้ร่วมมือร่วมใจและทุ่มเทกำลัง ความคิด ความสามารถ ในการวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของไทย จนสามารถได้สัตว์พันธุ์ดีสัตว์พันธุ์ใหม่ในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาวงการปศุสัตว์ของไทยให้ก้าวหน้ามาโดยตลอด

การปรับปรุงพันธุ์และการบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาเกษตรกรในการผลิตสินค้าปศุสัตว์ด้านหนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรได้มีสัตว์พันธุ์ดี มีการเจริญเติบโตดี เลี้ยงง่าย ได้คุณภาพมาตรฐาน และราคาที่เหมาะสม อันนำไปสู่ความมั่นคง ยั่งยืนในอาชีพของเกษตรกร และประชาชนได้บริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่มีมาตรฐานและปลอดภัย เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรภาคการผลิตปศุสัตว์ของไทย ให้สามารถแข่งขันและสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ตลอดจนสามารถให้ครอบครัวเกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ท่ามกลางสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

โอกาสอันเป็นมงคลครบรอบ 90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทยในครั้งนี้ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงปกป้องคุ้มครองท่านและครอบครัว ให้ประสบแต่ความสุขความเจริญทั้งหน้าที่การงาน และครอบครัวตลอดไป และขอให้ท่านทุกคนปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกษตรกรมีความสุขและมีความยั่งยืนในอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะช่วยให้สังคมประเทศชาติมีความสุข วัฒนาถาวรสืบไป

(นายทองทวี ดิมาการ)

อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนิยม

ในโอกาส 90 ปีบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ที่จะเวียนมาบรรจบครบรอบในวันที่ 12 มิถุนายน 2560 นี้ เมื่อย้อนดูอดีตที่ผ่านมาแล้วก็ถือว่านานโขทีเดียว ถ้าเป็นนักเดินทาง ก็คงต้องเดินทางได้ไกลหลายหมื่นลี้ ผ่านร้อนผ่านหนาวมาแล้วโชกโชกยาวนานถึงจะประสบความสำเร็จยืนยาวมาจนถึงทุกวันนี้

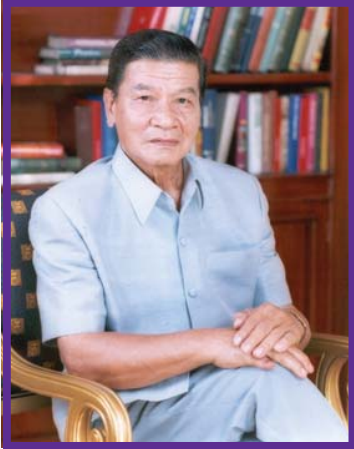
การปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ได้ปรากฏแก่สายตาชาวไทยและชาวโลกเป็นจำนวนมาก สำหรับคนไทย เกษตรกรไทยได้รับประโยชน์โดยตรงทั้งด้านสัตว์พันธุ์ดี ความรู้ และเทคโนโลยีด้านการผลิตสัตว์จนสามารถนำมาประกอบอาชีพที่มั่นคงยั่งยืนได้ สิ่งที่เกษตรกรได้ล้วนแล้วเกิดจากนักปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์เป็นด้านแรกที่ทำให้เกิดสัตว์พันธุ์ดี เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว เนื้อมีคุณภาพทั้งปริมาณและราคาแล้วถึงตามมาด้วยด้านต่อไป คือ องค์ความรู้ด้านการเลี้ยงดู การจัดการ การสุขภาพ การป้องกันโรค และการตลาด ซึ่งถือได้ว่าจุดกำเนิดของการเลี้ยงสัตว์ที่จะให้ประสบผลสำเร็จต้องมีจุดเริ่มต้นจากการที่มีสัตว์พันธุ์ดีเป็นที่ตั้ง

การปรับปรุงพันธุ์สัตว์ และการบำรุงพันธุ์สัตว์จะเจริญก้าวหน้าได้ ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องมีวิสัยทัศน์ มองการไกล กล้าคิด กล้าทำ กล้าเปลี่ยนแปลง คุรยละเอียดทุกส่วน มองข้ามข้อด มองหลายชั้น ที่สำคัญคือต้องมีการร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจ และทุ่มเทร่วมกันในการที่จะพัฒนาปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ไทยให้ก้าวไกลในอนาคต

ถึงวันนี้ ครบรอบ 90 ปีบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ผมขอแสดงความยินดีและขอเป็นกำลังใจให้ทุกๆ ท่าน ได้สร้างสรรค์ผลงานด้านปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของไทยให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป เพื่อประโยชน์สุขของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ของเราก็ได้สัมผัสตา อ้าปาก มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ประเทศชาติมีความสุขสงบ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้ท่านและครอบครัวประสบแต่ความสุขความเจริญยิ่งขึ้นไป

(นายศิริวัฒน์ อินทมงคล)

อธิบดีกรมปศุสัตว์

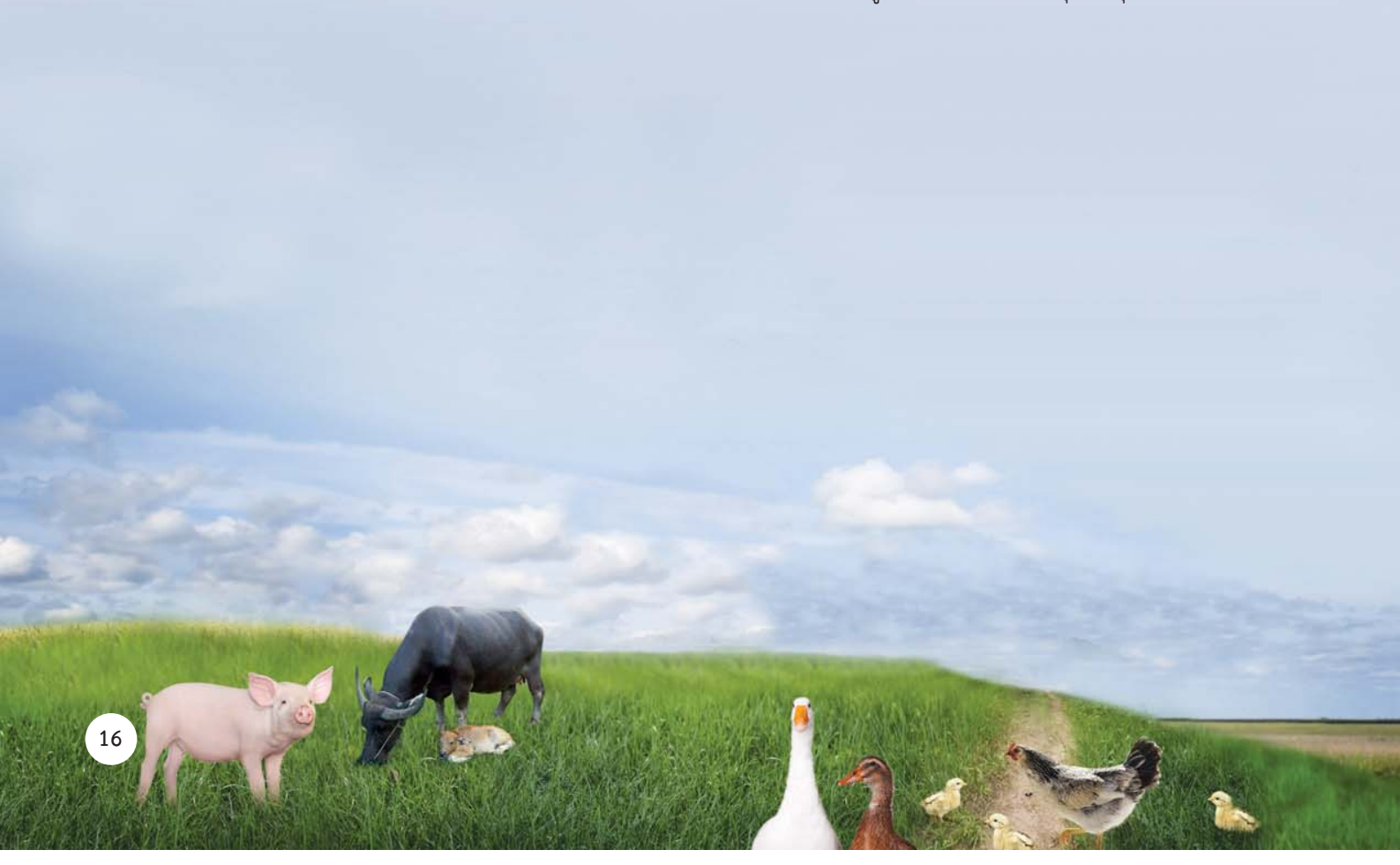
คำนิยม

งานปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ของไทย มีความเป็นมาอย่างยาวนานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานมีบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งนักวิจัย นักวิชาการ เกษตรกร บุคคลต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน ทำให้การบำรุงพันธุ์ และปรับปรุงพันธุ์ของไทย มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ ทุกๆ ฝ่าย ได้ร่วมกันสืบทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญา เทคโนโลยีต่างๆ จนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดการสร้างสัตว์พันธุ์ดี และการพัฒนาพันธุ์ดั้งเดิมที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และประชาชนผู้บริโภคเนื้อสัตว์ที่มีคุณภาพปลอดภัย ได้มาตรฐาน

ในโอกาสอันเป็นมงคล ครบรอบ 90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ผมขอแสดงความยินดีในความสำเร็จที่ผ่านมา จากความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ ของทุกฝ่าย เพื่อให้การพัฒนาพันธุ์สัตว์ไทย และการบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ก้าวไกลต่อไป ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้ท่าน และครอบครัว ประสบความสุข ความเจริญในทุกๆ ด้านตลอดไป

Pyom Per

(นายพยอม พิกุลทอง)
อดีตผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์

คำนิยม

การบำรุงพันธุ์สัตว์ของไทย ก้าวมาอย่างยาวนานถึง 90 ปีในปีนี้นับได้ว่าการบำรุงพันธุ์สัตว์ของไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน นำไปสู่การพัฒนาด้านพันธุ์สัตว์ให้ได้สัตว์พันธุ์ดีมีคุณภาพ นักปรับปรุงพันธุ์สัตว์ทุกคนมีความรู้ประสบการณ์และศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาสัตว์พันธุ์ดีได้ทันกับความต้องการของเกษตรกรและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันซึ่งถือว่ามีความก้าวหน้ามากกว่าในอดีต การปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่ายๆ และรวดเร็วในเวลาจำกัด แต่ต้องอาศัยความมานะ อดทน มุ่งมั่น และความร่วมมือกันในหลายๆ ส่วนตลอดจนระยะเวลาพอสมควร พอเหมาะพอควร ถึงได้สัตว์พันธุ์ที่ดีมีคุณภาพเกิดขึ้น ดังนั้นจึงขอให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทุ่มเทสรรพกำลังทั้งร่างกาย แรงใจกันอย่างเต็มที่ จะทำให้การปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์เจริญก้าวหน้าไปสู่ผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรและประเทศชาติอย่างแท้จริง

ในโอกาส 90 ปีบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย ในวันที่ 12 มิถุนายน 2560 นี้ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลประทานพรให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ โดยทั่วกัน

(นายสุพจน์ ศรีนิเวศน์)

อดีตผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์

คำนิยม

เนื่องในโอกาสคล้ายวันเกิดของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ เพื่อเป็นการระลึกถึงบทบาทและหน้าที่ ที่สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ได้ช่วยเหลือสังคม มาเมื่อ 90 ปีก่อน ผมในฐานะที่เคยรับราชการที่นี้ระหว่างปี 2530-2545 ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มงานสัตว์ปีกและผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์ ก่อนที่จะยกฐานะจาก กองบำรุงพันธุ์สัตว์มาเป็นสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ขอเล่าในส่วนของ การปรับปรุงพันธุ์ สัตว์ปีกโดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์ ซึ่งเลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อการวิจัยและพัฒนาให้ได้มา ซึ่งพันธุ์ดี เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด แล้วขยายพันธุ์ ส่งเสริมเกษตรกร โดยมีศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ แต่ละศูนย์ฯ จะมีสถานิบำรุงพันธุ์สัตว์เครือข่ายกระจายอยู่ในบางจังหวัด พันธุ์สัตว์ปีก

ที่เน้นขยายพันธุ์ คือ โรดไอร์แลนด์เรด บาร์พลิมัทร็อค ไก่พื้นเมือง และลูกผสมสามสาย ทั้งโรดฯ และบาร์กรมปศุสัตว์ได้ พันธุ์มาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำหรับพันธุ์เปิด กรมปศุสัตว์เลี้ยงไว้ที่สถานิบำรุงพันธุ์สัตว์บางปะกง เป็นเปิดพันธุ์ พื้นเมืองปากน้ำพันธุ์นครปฐม และพันธุ์กากิแคมเบล กรมฯ นำเข้าจากประเทศอังกฤษ ปี 2519 และปี 2520 ประมาณ 200 ตัว เปิดเนื้อเป็นเปิดเทศพื้นเมือง เปิดเทศพันธุ์บาร์บาร์ เลี้ยงขยายพันธุ์ส่งเสริมที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ จังหวัดขอนแก่น ศูนย์วิจัยฯ แห่งนี้ยังมีการวิจัยพันธุ์ห่านจีนสีเทาด้วย

ด้านการวิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์ปีก กองบำรุงพันธุ์สัตว์ได้ปรับปรุงงานเดิมที่เน้นการผลิตเป็นหลัก เป็นการวิจัยพันธุ์ รับรองพันธุ์ และขยายพันธุ์ กองฯ ทำการวิจัยพันธุ์และรับรองพันธุ์ ส่วนการขยายพันธุ์ให้ภาคเอกชนผลิต จึงจะสามารถ ตอบสนองความต้องการตลาดได้ กองฯ จึงได้จัดตั้งสถานิวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกที่อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราชินบุรี เมื่อปี 2537 ด้วยงบประมาณ 37 ล้านบาท เพื่อวิจัยพันธุ์สัตว์ปีกที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ เช่น ไก่พื้นเมือง เปิดพื้นเมือง ไก่ไข่ ไก่เนื้อ เปิดไข่ เปิดเนื้อ โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างพันธุ์หลัก (grand parent) พันธุ์ขยาย (parent) พันธุ์ส่งเสริม (commercial) แต่ละพันธุ์ จะวิจัยเพิ่มผลผลิตและต้านทานโรค เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยเลี้ยงง่ายภายใต้สภาพภูมิอากาศ ประเทศไทย ทั้งเปิดและไก่ของสถานิฯ จะผ่านขบวนการคัดเลือกโดยธรรมชาติ ตัวที่อยู่รอดจากการเกิดโรคระบาด โดยไม่มีการรักษาทางเคมีเท่านั้น ถึงจะเป็นพ่อแม่พันธุ์ในชั่วอายุต่อไป (law of survival) ผลงานวิจัยพันธุ์เปิดและไก่ ช่วงปี 2538 - 2545 ทั้งหมด 7 พันธุ์ มีไก่ไข่สายพันธุ์เลือดชิดสูง พันธุ์โรดไอร์แลนด์เรด ไทยพลิมัทร็อค และลูกผสมเพื่อการค้า “ไทยบราว” ปัจจุบันผลผลิตทดแทน การนำเข้าอยู่ที่ สงวนฟาร์ม อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

สำหรับเปิดไข่กองๆ ส่งเสริมให้เอกชน “เกษตรฟาร์ม” อำเภอกะทู้แบน เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ เป็นพันธุ์ลูกผสม พันธุ์เมือง-กากีแคมเบลล์ ผลิตได้ปีละเป็นล้านๆ ตัวพอเพียงกับความต้องการโดยไม่มีการนำเข้าสายพันธุ์จากต่างประเทศ เปิดเนื้อพัฒนามาจากสายพันธุ์ต่างประเทศ “บาร์บาร์” ที่ภาคเอกชนซีพีสนับสนุนพันธุ์จำนวน 80 ตัว วิจัยและขยายพันธุ์ ผ่านการเกิดโรคระบาดโรคชิวตจาก 20,000 ตัว เหลือรอดมาได้ 22 ตัว สถาบันฯ ได้ขยายพันธุ์ขึ้นมาใหม่ แล้วนำออก ส่งเสริมให้เกษตรกรในชนบทเลี้ยง จากเดิมประเทศมีเปิดเทศขณะนั้น 4-5 ล้านตัว เพิ่มขึ้นเป็น 15-18 ล้านตัว ผลิตเป็นอาหาร เสริมโปรตีนจากสัตว์ได้ระดับหนึ่งโดยไม่ต้องพึ่งพาพันธุ์ต่างประเทศอีกต่อไป

ในส่วนของไก่พันธุ์พื้นเมืองเน้นที่จะวิจัยเชิงลึกด้านพันธุศาสตร์ ที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์และ แบ่งปันประโยชน์อย่างยั่งยืน เช่น พันธุ์เหลืองหางขาว ประดู่หางดำ ไก่สี ไก่พื้นเมืองภาคใต้ ส่วนหนึ่งได้รับทุนวิจัยจาก สถาบันวิจัยรัฐบาลและกรมฯ ได้ประกาศรับรองพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่เป็นไก่พื้นเมืองไทยที่มีคุณสมบัติทางพันธุกรรมเฉพาะ เป็นผลงานของผู้เชี่ยวชาญ อำนาจ เลี้ยวธรากรกุล ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ ส่วนพันธุ์อื่นๆ จะได้มีการรับรอง พันธุ์ในอนาคต ไก่พื้นเมืองแหล่งพันธุกรรมสัตว์ของประเทศ ที่ประชาชนจะได้ใช้เป็นอาชีพ รายได้ และอาหาร แหล่งพันธุกรรม สัตว์ปีกเชื่อมโยงกับความอยู่ดีกินดี มีความสุขของประชาชนไทยและประชากรโลกปัจจุบัน ท่านทราบหรือไม่ไก่พันธุ์เนื้อ และพันธุ์ไข่ในอุตสาหกรรมทั่วโลกผลิตทุกวันนี้ ต้นพันธุ์มาจากไก่ป่าหุบแดงบ้านเรานี่เอง ดังนั้นแหล่งพันธุกรรมสัตว์ปีก จึงเป็นบ่อเกิดของความมั่นคง มั่งคั่ง หรือความยากจน ใครมีความรู้และใช้ประโยชน์เป็นก็จะมั่งคั่ง ถ้าใช้ไม่เป็นก็จะอดอยาก และยากจน

กรมปศุสัตว์โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์ ได้มีส่วนสนับสนุนภาคเอกชนที่ผลิตสัตว์ปีกในเชิงอุตสาหกรรมให้เจริญก้าวหน้า อยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก ผลิตอาหารเพื่อบริโภคภายในประเทศอย่างพอเพียงและส่งออก นับว่าประเทศไทยเป็นครัวของโลกปัจจุบัน เริ่มจากกลุ่มงานสัตว์ปีกได้เข้าไปเป็นเลขานุการคณะทำงานเกี่ยวกับการวิจัยและผลิตสัตว์ปีกในระบบอุตสาหกรรม ประสานงานจัดทำมาตรฐานการผลิต ทั้งปริมาณและคุณภาพ ที่จะให้ผู้บริโภคมั่นใจ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนวิจัยพันธุ์ ทดแทนนำเข้า หลายบริษัทประสบความสำเร็จเช่นพันธุ์เปิดไข่ของซีพีเอฟ ไก่ไข่ซีพีบราว ไก่ลูกผสมพื้นเมืองของบริษัทต่างๆ ที่จำหน่ายในประเทศปัจจุบัน กองบำรุงพันธุ์สัตว์ได้มีส่วนผลักดันให้รัฐบาล คินภาชีนำเข้าอาหารสัตว์ที่รัฐเก็บไว้กว่า 20 ปี มูลค่าหลายพันล้านบาท กลุ่มงานสัตว์ปีกสามารถอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ ให้กฤษฎีกายอมรับ และจ่ายเงินภาษีคืนให้ภาค เอกชนที่ส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ เอกชนมีเงินลงทุนและขยายกิจการรุ่งเรือง ก้าวหน้า สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศดัง ปรากฏในปัจจุบัน นอกจากนี้ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ได้มีส่วนผลักดันและส่งเสริมสัตว์เลี้ยง สัตว์สวยงาม ร่วมกับภาคเอกชน สมาคมและชมรมสัตว์เลี้ยงชนิดต่างๆ สร้างมาตรฐานพันธุ์ ร่วมจัดงานมหกรรมสัตว์เลี้ยงแห่งประเทศไทยมากกว่า 16 ปี ทำให้เกิดการสร้างอาชีพและรายได้มูลค่ากว่าปีละ 45,000 ล้านบาท ซึ่งเมื่อก่อนเริ่มโครงการ มูลค่าเพียงปีละ 3,000 ล้านบาท

สวัสดิ์ ธรรมบุตร

(ดร.สวัสดิ์ ธรรมบุตร)

อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตและการขยายพันธุ์สัตว์

คำนิยม

หากย้อนกลับไปในอดีตปีพุทธศักราช 2470 เมื่อสถาบันบำรุงพันธุ์สัตว์ทำพระ
ได้เริ่มแผนงานการพัฒนาด้านการเลี้ยงสัตว์ขึ้นในประเทศให้เป็นเศรษฐกิจนอกเหนือจาก
งานด้านกสิกรรม ซึ่งเป็นเศรษฐกิจหลักของประเทศมาโดยตลอด เป็นการเปลี่ยนแปลง
โครงสร้างการเกษตรไทยครั้งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และอาชีพ
ของคนไทยให้หันมาเลี้ยงสัตว์เพื่อเศรษฐกิจขึ้นในประเทศ 90 ปีที่ผ่านมา แม้จะมี
อุปสรรคปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ที่ให้ผลผลิตสูง เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น
มีฤดูแล้ง 3-4 เดือน ทำให้พืชอาหารสัตว์ขาดแคลนนอกจากนี้ยังขาดองค์ความรู้
ด้านการเลี้ยงสัตว์ การให้อาหารสัตว์ การจัดการฟาร์มเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ การปศุสัตว์
และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ฯลฯ อย่างไรก็ตามสถาบันบำรุงพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของ
กรมปศุสัตว์ก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านองค์ความรู้ในการปรับปรุงพันธุ์
และบำรุงพันธุ์ จนปรากฏผลงานเป็นพันธุ์สัตว์ต่างๆ เกิดขึ้น ทั้งสัตว์ปีก สัตว์เล็ก
และสัตว์ใหญ่ ฯลฯ พันธุ์สัตว์เหล่านี้ได้กระจายขยายกว้างไกลไปสู่เกษตรกรของ
ประเทศ พร้อมทั้งองค์ความรู้ที่ผ่านการพิสูจน์ รับรองจากกรมปศุสัตว์ว่าเกษตรกร
สามารถเลี้ยงสัตว์เป็นเศรษฐกิจได้ในประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านที่มีสภาพ
อากาศใกล้เคียงกัน จึงเป็นผลงานของกรมปศุสัตว์ที่เห็นประจักษ์ชัดในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี จากข้อมูลเศรษฐกิจการปศุสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ปี 2558
วิเคราะห์พบว่า งานบำรุงพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของเกษตรกรและของกรมปศุสัตว์
ยังต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดยั้ง เพื่อให้ก้าวทันความก้าวหน้าของ
เศรษฐกิจโลก โดยที่กรมปศุสัตว์ต้องมีนโยบายด้านการบำรุงพันธุ์สัตว์ระยะยาว
เหมาะสมกับเกษตรกรไทย พร้อมๆ กับการพัฒนาองค์ความรู้ของนักวิชาการ-
เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ สามารถพิสูจน์ได้จากการนำองค์ความรู้สู่การปฏิบัติได้จริง
และเป็นผลสำเร็จ ดังเช่นกรณีของสถาบันบำรุงพันธุ์สัตว์ทำพระได้ทำให้เห็นเป็น
แบบอย่างแล้ว เราทั้งหลายทราบกันดีอยู่แล้วว่า การพัฒนางานด้านการบำรุงพันธุ์
สัตว์ต้องอาศัยเวลา ยิ่งเป็นสัตว์ใหญ่ยิ่งต้องใช้เวลาต่อเนื่องยาวนาน ตัวอย่างเช่น
โคนมพันธุ์ขาว-ดำ (Holstein) บางประเทศใช้เวลาพัฒนามากว่า 300 ปี จวบจนปัจจุบัน
ก็ไม่หยุดการพัฒนา ดังนั้น กรมปศุสัตว์จึงจำเป็นต้องมีแผนการบำรุงพันธุ์และปรับปรุง
พันธุ์สัตว์ระยะยาว และมีการสรุปรายงานผลความก้าวหน้าเป็นรายปีอย่างสม่ำเสมอ

ในโอกาสครบรอบ 90 ปี ของการบำรุงพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ไทย
ขอแสดงความชื่นชมยินดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนางานด้านนี้ของกรม
ปศุสัตว์อย่างต่อเนื่องและไม่หยุดยั้ง ขอสนับสนุนและให้กำลังใจในการคิดค้นองค์
ความรู้ใหม่ๆ เพื่อการพัฒนางานด้านนี้ต่อไปจนสามารถนำความสำเร็จเป็นเศรษฐกิจ
และอาชีพที่ยั่งยืนของเกษตรกรไทยอันส่งผลโดยรวมต่อการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

(นายธีรวัชชัย อินทรชุต)

อดีตผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี

คำนิยม

การบำรุงพันธุ์สัตว์ไทยสู่ความทันสมัยแบบต่างประเทศของกรมปศุสัตว์เริ่มโดย “กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์” ได้นำพันธุ์สัตว์จากต่างประเทศเข้ามาศึกษาพัฒนา เช่น ด้านสัตว์ปีกได้มีการสนับสนุนการแข่งขันโชคไก่ไข่น้ำพันธุ์แท้จากต่างประเทศ ด้านสุกรมีการจัดตั้งเกษตรกรเป็นศูนย์บำรุงพันธุ์สุกรในอุปการะของรัฐบาล (ผ.บ.ร.) ให้เลี้ยงสุกรพันธุ์ที่นำเข้าจากต่างประเทศเพื่อช่วยกรมฯ ขยายพันธุ์สู่เกษตรกรทั่วไปและ ผ.บ.ร. เหล่านี้ได้กลายเป็นฐานในการผลิตสุกรเพื่อการค้าในเวลาต่อมา ด้านโคเนื้อและโคนมได้มีการนำโคพันธุ์แท้จากยุโรปเข้ามาทดลองเลี้ยง มีการจัดตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ขึ้นทั่วประเทศ การบำรุงพันธุ์สัตว์ยุคแรกจึงเป็นการนำสัตว์พันธุ์ดีจากต่างประเทศเข้ามาศึกษาทดลอง ในขณะเดียวกันก็มีการผลิตพันธุ์ปรับปรุงพันธุ์ และกระจายสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกรผ่านสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ดังกล่าว

ผมได้เข้ามารับราชการในกองส่งเสริมฯ ในปลายยุคแรกนี้ จนราว พ.ศ.2516 ผมได้เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำกรอบอัตรากำลังของกองส่งเสริมฯ การที่กระแสการพัฒนาการเกษตรในขณะนั้นเน้นให้การวิจัยแยกออกจากการส่งเสริม จึงได้มีการลดภารกิจของกองส่งเสริมฯ ให้เหลือเฉพาะการวิจัยปรับปรุงพันธุ์สัตว์และการจัดการเลี้ยงสัตว์และเปลี่ยนชื่อเป็น “กองบำรุงพันธุ์สัตว์ (กบส.)” ส่วนการส่งเสริมและแก้ปัญหาให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เป็นหน้าที่ของกองส่งเสริมการปศุสัตว์ที่กรมฯ จัดตั้งขึ้นใหม่ น่าจะถือได้ว่าช่วงนี้เป็นยุคที่ 2 ของการบำรุงพันธุ์สัตว์ของกรมปศุสัตว์ การบำรุงพันธุ์สัตว์ไทยยุคที่ 3 น่าจะเริ่มจากกระแสการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติที่ให้ความสำคัญต่อความหลากหลายทางธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์พื้นเมือง ดังนั้น กบส. จึงได้รับหน้าที่อนุรักษ์โคพื้นเมืองและร่วมมือกับสำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย (สกว.) ทำการอนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมือง ได้มีการสร้างฟาร์มเครือข่ายเพื่อร่วมทดสอบและกระจายพันธุ์และเริ่มการขึ้นทะเบียนเพื่อรับรองพันธุ์สัตว์ให้เกษตรกร ทั้งยังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์” เพื่อให้เป็นองค์กรหลักในการอนุรักษ์ วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ของประเทศ

การบำรุงพันธุ์สัตว์ไทยปัจจุบันน่าจะเป็นยุคที่ 4 ซึ่งตรงกับนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” ของรัฐบาลปัจจุบันที่ต้องการให้การวิจัยการเกษตรสามารถนำไปใช้สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างเป็นรูปธรรมจนสามารถส่งออกไปแข่งขันในตลาดโลกได้ โครงการเกษตรที่สามารถเพิ่มรายได้ได้อย่างเป็นรูปธรรมมักเป็นระบบผสมผสานในแนวตั้งอย่างครบวงจร (vertical integrated) ตั้งแต่การสร้างผลผลิต การกำหนดแผนการผลิต การแปรรูป และการตลาด ตัวอย่างเช่น “โคพันธุ์ตาก” ที่ผู้เขียนเคยรับผิดชอบในอดีต นอกจากนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์จากการเพิ่มผลผลิตแต่เพียงอย่างเดียว (producing more) เป็นการเพิ่มผลผลิตโดยใช้ทรัพยากรน้อยลง (producing more with less) รวมทั้งมีการเพิ่มมูลค่าทั้งจากผลผลิตโดยตรงและสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ด้วย ดังนั้น การบำรุงพันธุ์สัตว์ในยุคนี้นอกจากต้องมีการค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจนสามารถสร้างเป็นนวัตกรรมได้แล้วยังต้องมีการทำการตลาดสมัยใหม่ควบคู่กันไปตามนโยบายประชารัฐของรัฐบาลปัจจุบันอีกด้วย

ในวาระ “90 ปีบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย” นี้ ผมหวังว่าพี่น้องชาวบำรุงพันธุ์สัตว์ทุกท่านจะร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาภาระหน้าที่การบำรุงพันธุ์สัตว์ไทยอันน่าภาคภูมิใจนี้ให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรไทยได้อย่างแท้จริงต่อไป

(นายยอดชาย ทองไธยนันท์)

อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อ
และอดีตหัวหน้ากลุ่มพัฒนาวิชาการปศุสัตว์

คำนิยม

งานด้านการเลี้ยงการจัดการและพัฒนาพันธุ์สัตว์ ไม่ได้เป็นงานที่ง่ายเลยกว่าจะคัดเลือกสัตว์พันธุ์ดีแต่ละตัวจะต้องใช้เวลานานพอสมควร เป็นงานที่ยุ่งยาก ต้องมีความละเอียดและถูกต้องในทุกๆ ด้าน ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การเลี้ยงดูแลสัตว์เพื่อให้การคัดเลือกพันธุ์เป็นไปอย่างถูกต้องและเชื่อถือได้จะต้องประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ประสบการณ์ การทำงานอย่างเสียสละในพื้นที่ การบริหารจัดการงบประมาณ ตลอดจนการวางแผนการปฏิบัติงานต่างๆ ให้สอดคล้อง จึงจะประสบผลสำเร็จ เริ่มตั้งแต่ปี 2470 ได้มีการก่อตั้งสถาบันบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระถึงเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับปรุงพันธุ์สัตว์เป็นต้นมา จนมาถึงปี 2495 กรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ ได้เปลี่ยนเป็นกรมปศุสัตว์ในปัจจุบันได้มี

กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เกิดขึ้นเพื่อรับผิดชอบด้านการเลี้ยงปรับปรุงพันธุ์และกระจายพันธุ์ไปสู่เกษตรกร และเมื่อเวลาต่อมาได้มีการแบ่งส่วนราชการใหม่ของกรมปศุสัตว์ได้มีการปรับภารกิจ หน้าที่ของหน่วยงานเน้นด้านการวิจัยปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์สัตว์ และเพื่อให้สอดคล้องกันจึงได้ปรับชื่อเป็นกองบำรุงพันธุ์สัตว์ และสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ในปัจจุบัน

ในช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาได้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ไปในทิศทางที่ดีอย่างชัดเจน แม้ในระยะแรกจะต้องใช้เวลานานมีการล้มลุกคลุกคลานปรับเปลี่ยนแนวคิดทฤษฎีเพื่อให้ได้ผลดีที่สุด ในด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์แต่เดิมได้มีการนำเข้าสัตว์พ่อแม่พันธุ์มาจากต่างประเทศเพื่อปรับปรุงพันธุ์สัตว์พื้นเมืองให้มีคุณภาพดีจากประสบการณ์การเลี้ยงการจัดการของเจ้าหน้าที่สามารถคัดเลือกและสร้างพันธุ์สัตว์ที่ปรับตัวเข้าสภาพแวดล้อมของประเทศและกระจายไปสู่เกษตรกร จนในปัจจุบัน เรามีสัตว์ที่เป็นของเราเอง มีการนำวิธีการทดสอบสมรรถภาพการเจริญเติบโต การทดสอบลูกหลานมาใช้ในการคัดเลือก และต่อมามีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้วิเคราะห์วิจัยในการคัดเลือกสัตว์พันธุ์ดีอย่างน่าเชื่อถือ จนสามารถสร้างฝูงสัตว์พันธุ์ยอดเยี่ยมเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร ได้เห็นการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานอย่างเต็มที่จนมีบุคลากรที่มีคุณภาพเป็นจำนวนมาก นับเป็นความสำเร็จทางด้านการพัฒนาพันธุ์สัตว์ให้แก่ประเทศและเกษตรกรที่น่าชื่นชมและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

ขอแสดงความยินดีแต่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนในการพัฒนาพันธุ์สัตว์จนประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง

(นางอัญชลี ณ เชียงใหม่)

อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับปรุงพันธุ์กระบือ

คำนิยม

เนื่องในโอกาสคล้ายวันเกิดของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ที่มีอายุครบ 90 ปี ในกลุ่มงานสัตว์เล็ก (สุกร) ของกองบำรุงพันธุ์สัตว์ (สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์) สุกรเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญมากต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร ธุรกิจการค้าสุกรนับหมื่นล้านบาทต่อปี ผมก็จะกล่าวถึงในส่วนที่ผมเกี่ยวข้องด้านการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์สุกร เริ่มจากศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2515 ศูนย์วิจัยสุกรแห่งนี้เป็นโครงการร่วมระหว่างกรมปศุสัตว์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในส่วนของกรมปศุสัตว์ใช้ชื่อโครงการวิจัยปรับปรุงพันธุ์สุกรและขยายการผลิต (สังกัดกองบำรุงพันธุ์สัตว์) ศูนย์วิจัยสุกรมีบทบาทต่ออาชีพเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรเป็นอย่างมาก กล่าวคือเปิดการฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแก่เกษตรกรให้ความรู้แก่เกษตรกร ซึ่งในสมัยนั้นไม่มีฟาร์มขนาดใหญ่เหมือนปัจจุบันและเป็นรายย่อยกระจายการเลี้ยงทั่วไปโดยเฉพาะจังหวัดนครปฐม เปิดการฝึกอบรมปีละ 4-6 รุ่น เป็นเวลาหลายปี โดยมีอาจารย์และวิทยากรร่วมจากกรมปศุสัตว์และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นอกจากการฝึกอบรมแล้วยังมีงานวิจัยและการปรับปรุงพันธุ์สุกร สุกรที่เลี้ยงมีพันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ และดอร์คเจอร์ซี และได้กระจายสุกรพันธุ์ดีเหล่านี้สู่ฟาร์มเกษตรกร เพื่อใช้สุกรพันธุ์ดีในการผลิตสุกร ต่อมาจากศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการเลี้ยงสุกรแห่งชาติ (ในส่วนของกรมปศุสัตว์ คือ โครงการปรับปรุงพันธุ์สุกรและขยายการผลิต) โครงการฯ ได้ย้ายจากอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ไปตั้งที่ อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสถาบันวิจัยทดสอบพันธุ์สุกรนครราชสีมา ย้ายเป็นทางการเมื่อเดือนสิงหาคม 2538 (ก่อสร้างระหว่าง 2535-2537) ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา และปัจจุบันเป็นศูนย์วิจัยพัฒนาสุกรเป็นศูนย์เฉพาะสัตว์เมื่อครั้งเป็นสถาบันวิจัยทดสอบพันธุ์สุกรนครราชสีมา มีบทบาทในการเลี้ยงวิจัยพัฒนาขยายพันธุ์สุกรพันธุ์แท้ที่มีชื่อเสียง เช่น พันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ ดอร์คเจอร์ซี และ เปียตรง ย้อนหลังปี 2534 ลงไป สุกรของกรมปศุสัตว์คุณภาพไม่ค่อยจะดี สู้ภาคเอกชนไม่ได้ ในปี พ.ศ.2535 และ 2536 กรมปศุสัตว์โดยท่านอธิบดีทวีศักดิ์ เสสสะเวช ตั้งงบประมาณจัดซื้อสุกรพันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์และดอร์คเจอร์ซี จากประเทศไอร์แลนด์ อเมริกา แคนาดา อังกฤษ และนอร์เวย์ รวม 600 ตัว ทำให้มีสายพันธุ์สุกรที่ดีมาวิจัย พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์ เก็บสายพันธุ์ กระจายสุกรพันธุ์ดีเหล่านี้ไปยังศูนย์ฯ สถานีบำรุงพันธุ์สุกรทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็น G.G.P. (Great Grand Parent Stock), G.P. (Grand Parent Stock), P.S. (Parent Stock) และกระจายสุกรพันธุ์ดีไปยังฟาร์มสุกรของเกษตรกรทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาพันธุ์สุกรเชิงการค้า (2545-2548) Swine Breeding Program for Commercial Production เป็นงานวิจัยชิ้นใหญ่ วิจัยด้านการผลิตสุกรครบวงจรตั้งแต่สุกรพ่อแม่พันธุ์ แม่สองสาย สุกรขุน และศึกษาคุณภาพซาก ซึ่งนับเป็นโครงการวิจัยที่ตอบโจทย์และมีประโยชน์มากมาย โดยทำการวิจัยร่วมกันทุกหน่วยงานที่เลี้ยงสุกรของกองบำรุงพันธุ์สัตว์ประมาณ 20 ศูนย์/สถานี และกระจายสุกรพันธุ์ดีสู่ฟาร์มสุกรของเกษตรกรทั่วประเทศ

ในส่วนการสร้างสายพันธุ์ใหม่ซึ่งเป็นเรื่องภาคภูมิใจของหน่วยงาน ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ได้สร้างสายพันธุ์ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรได้ใช้สุกรพันธุ์ดีของกรมปศุสัตว์ เช่น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ได้สร้างสุกรพันธุ์ดอร์คเจอร์ซีใหม่ 1 เป็นสุกรพ่อแม่พันธุ์สุดท้ายศูนย์วิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมาได้สร้างสุกรสายพันธุ์ปากช่อง 1 ปากช่อง 2 ปากช่อง 3 ปากช่อง 4 และปากช่อง 5 โดยเฉพาะสุกรปากช่อง 5 เป็นสุกรที่ได้ทำการวิจัยพัฒนาได้รับเงินทุนวิจัยจากสภาวิจัยแห่งชาติ (ว.ช.) ใช้เวลาในการวิจัย 6 ปี 2549-2554 เป็นสุกรพ่อแม่พันธุ์สร้างจากสุกรพันธุ์ดอร์ค 62.5% และเปียตรง 37.5% เป็นสุกรพ่อแม่พันธุ์ที่มีศักยภาพไม่แพ้สุกรพ่อแม่พันธุ์ของฟาร์มเอกชนใหญ่ๆ และฟาร์มสุกรได้ใช้ประโยชน์จากพันธุ์กรรมปากช่อง 5 เป็นอย่างมาก ผลิตสุกรขุนภายในประเทศได้นับล้านตัว

อีกหน่วยงานหนึ่งที่สำคัญมาก หน่วยส่งเสริมการเลี้ยงสุกรบางเขน สังกัดกองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นหน่วยงานเลี้ยงสุกรเก่าแก่ และมีชื่อเสียงมากในยุคต้นๆ ของการปรับปรุงพันธุ์สุกร ตั้งอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันย้ายไปรวมกับหน่วยเลี้ยงสุกรของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทบทวน อำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี เมื่อปี 2527 พื้นที่ของหน่วยส่งเสริมการเลี้ยงสุกรบางเขนเดิม ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสถาบัน สุขภาพสัตว์แห่งชาติ หน่วยส่งเสริมฯ เลี้ยงสุกรพันธุ์แท้พันธุ์ดुरूค แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ และเปี้ยตรง ในขณะที่ยกเอกชน ยังไม่มีฟาร์มใหญ่ ยังเลี้ยงสุกรเป็นรายย่อย บทบาทในการกระจายพันธุ์เป็นเรื่องสำคัญมาก หน่วยส่งเสริมฯ กระจายพันธุ์ ดีในรูปแบบของศูนย์บำรุงพันธุ์สุกรภายใต้อุปการะของรัฐบาล และศูนย์บำรุงพันธุ์สุกรนำสุกรพันธุ์แท้ไปเลี้ยงและผลิต สุกรกระจายพันธุ์ดีไปทั่วประเทศ นับเป็นก้าวแรกที่ยิ่งใหญ่ของกองบำรุงพันธุ์สัตว์กรมปศุสัตว์ในขณะนั้น

สุกรในโครงการพระราชดำริหรือที่เรียกกันว่าโครงการหลวง ในปี 2524 รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้น้อมเกล้า ถวายสุกรพันธุ์เหมยซาน แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 4 คู่ (8 ตัว) ได้นำมาเลี้ยงศึกษา ที่หน่วยส่งเสริมการเลี้ยงสุกรบางเขน กรุงเทพมหานคร กลุ่มงานสัตว์เล็กได้ทำการวิจัยทดสอบพันธุ์แท้เหมยซาน และ ลูกผสมเหมยซาน เช่น ดुरूค-เหมยซาน ลาร์จไวท์-เหมยซาน แลนด์เรซ-เหมยซาน ซึ่งสุกรพันธุ์เหมยซานเป็นสุกรที่ให้ลูก ดกมาก ปัจจุบันกระจายพันธุ์ไปทั่วประเทศไทย และในปี 2542 รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้น้อมเกล้าถวายสุกรพันธุ์ จินหัวแต่สมเด็จพระนางเจ้าบรมราชินีนาถจำนวน 2 คู่ (4 ตัว) สุกรจินหัวมีชื่อเสียงด้านการทำ Ham เพราะมีเนื้อนุ่ม เรียกว่า จินหัวแฮม ได้นำมาเลี้ยงศึกษาที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา และขยายพันธุ์ต่อไปยังโครงการหลวงฯ ตามจังหวัดต่างๆ

ปัจจุบันสุกรพันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ ดुरूคเจอร์ซี่ เปี้ยตรง ดुरूคเซียงใหม่ 1 ปากช่อง 3 และปากช่อง 5 ของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นสุกรพันธุ์ดีที่เกษตรกรมีความต้องการมากเพื่อนำไปใช้ในฟาร์ม งานปรับปรุง พันธุ์สุกรเป็นประโยชน์ต่อผู้เลี้ยงสุกรเป็นอย่างมาก เป็นความภาคภูมิใจของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ที่มีส่วนร่วม สร้างอาชีพการเลี้ยงสุกรแก่เกษตรกรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

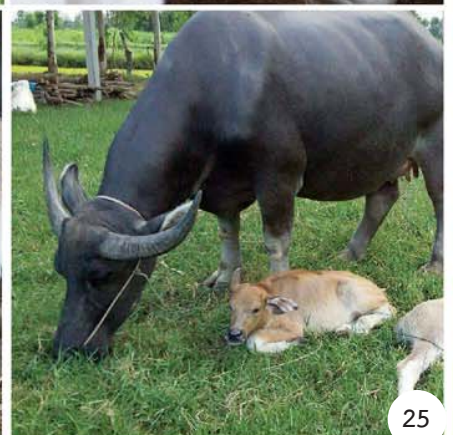
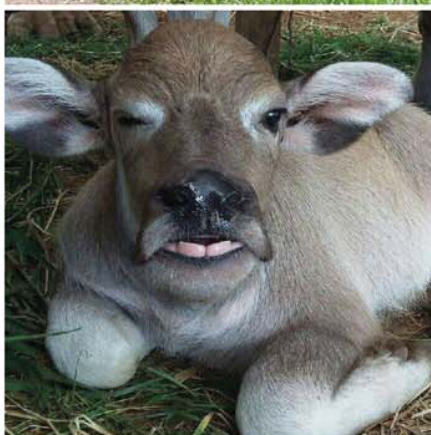
(นายสมฤทธิ์ แสนบัว)

อดีตผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา (เกษียณปี 2551)

ประวัติความเป็นมาของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ และทำเนียบผู้บริหาร

ประวัติความเป็นมาของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ปี พ.ศ.

เหตุการณ์

- 2444 กระทรวงเกษตรธิการได้เริ่มกิจการเกี่ยวกับช่างไหม แล้วเปลี่ยนฐานะเป็นกรมช่างไหม ซึ่งมีการสอนวิชาเกี่ยวกับกิจการเลี้ยงไหมและช่างไหม รวมทั้งวิชาแขนงอื่นที่เกี่ยวกับการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์เบื้องต้น
- 2451 กรมช่างไหมได้เปลี่ยนชื่อเป็น "กรมเพาะปลูก" และได้มีการเร่งขยายการส่งเสริมกิจการช่างไหม การเพาะปลูก และการปศุสัตว์ มากยิ่งขึ้น กิจการของกรมเพาะปลูกช่วงแรก ได้แบ่งงานออกเป็น 3 แขนง คือ
1. แขนงการเพาะปลูก อยู่ในความควบคุมของพระยาโกชนาการ ผู้ชำนาญทางพืช
 2. แขนงการผสมสัตว์และบำรุงสัตว์ อยู่ในความควบคุมของพระศรีเกษตรราภิบาล ผู้ชำนาญทางบำรุงสัตว์
 3. แขนงงานเกี่ยวกับการรักษาและป้องกันโรคสัตว์ อยู่ในความควบคุมของพระยาอาหารบริรักษ์ ซึ่งต่อมาดำรงตำแหน่งเป็นเจ้ากรมเพาะปลูก
- 2466 รัฐบาลทำสัญญาจ้าง มิสเตอร์อาร์.พี.โยนส์ (Mr.R.P.Jones M.R.C.V.S.) ชาวอังกฤษเข้ามาเป็นที่ปรึกษากิจการสัตวแพทย์แทนที่ปรึกษาคนก่อน ท่านเปรียบเสมือนบิดาของวงการสัตวแพทย์ เพราะท่านรับราชการในตำแหน่งที่ปรึกษาประมาณ 36 ปี ทำความเจริญให้วงการสัตวแพทย์เป็นอย่างมาก เป็นผู้ริเริ่มทำวัคซีนสำหรับสัตว์ขึ้นในประเทศไทย วางระเบียบในการควบคุมการส่งสัตว์ไปจำหน่ายต่างประเทศ ตลอดจนเป็นผู้ก่อตั้งกองบำรุงพันธุ์สัตว์ และกองทำวัคซีนและเซรัมที่ปากช่อง
- 2470 ก่อตั้งสถานีเลี้ยงสัตว์ เรียกว่า "สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ"
- 2474 ทางราชการได้อนุมัติกิจการ "กรมเพาะปลูก" ไปสมทบกับกิจการ "กองตรวจพันธุ์รุกชาติ" จัดตั้งขึ้นเป็น "กรมตรวจกลีกรม"
- 2475 มีการจัดระบบราชการในกระทรวงเกษตรธิการกับกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมใหม่ โดยมีการรวมและแยกเป็น "กระทรวงเกษตรพาณิชย์การ" และ "กระทรวงคมนาคม" โดยมีกรมตรวจกลีกรมอยู่ในสังกัดกระทรวงเกษตรพาณิชย์การด้วย
- 2476 กระทรวงเกษตรพาณิชย์การได้เปลี่ยนชื่อเป็น "กระทรวงเศรษฐกิจ" และกรมตรวจกลีกรมได้เปลี่ยนชื่อเป็น "กรมเกษตร"
- 2477 กรมเกษตรได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น "กรมเกษตรและกรมประมง" สำหรับกิจการบำรุงพันธุ์สัตว์กับกิจการรักษาและป้องกันโรคสัตว์ได้รวมกันยกฐานะเป็น "กองอุตสาหกรรมสัตว์พรรณ" โดยมีมิสเตอร์อาร์.พี.โยนส์ รักษาการหัวหน้ากองในช่วงแรก แบ่งเป็น 8 แผนก คือ
1. แผนกวิชาโรคสัตว์
 2. แผนกวัคซีนและเซรัม
 3. แผนกปราบโรค
 4. แผนกด่านกักกันสัตว์
 5. แผนกสัตว์ใหญ่
 6. แผนกสุกร
 7. แผนกเป็ดไก่
 8. แผนกอาหารสัตว์
- 2481 กรมเกษตรและการประมงได้ปรับปรุงส่วนราชการ แบ่งกองอุตสาหกรรมสัตว์พรรณออกเป็น 2 กอง คือ กองสัตว์รีกซ์ และกองสัตว์บาลน์

- 2485 - ก่อตั้งสถานีเลี้ยงสัตว์ เรียกว่า "สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม"
- มีพระราชกำหนด ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ให้มี กระทรวงเกษตรธิการ และได้สถาปนาองศ์ตวรกษั และองศ์ตวบาลนั จากกรมเกษตรและการประมง ขึ้นเป็น
"กรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ" มี พ.ท.หลวงชัย อัครวิรักษ์ (ไชย แสงชูโต) เป็นอธิบดีคนแรก แบ่งเป็น 4 กอง ดังนี้
1. สำนักเลขานุการกรม 2. กองสัตว์บาล 3. กองสัตว์รักษั 4. กองสัตวศาสตร์
- 2489 ก่อตั้งสถานีเลี้ยงสัตว์ เรียกว่า "หมวดสัตว์ใหญ่ทับกวาง" และเปลี่ยนชื่อเป็น "สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง" ใน เวลาต่อมา
- 2490 ก่อตั้งสถานีเลี้ยงสัตว์ เรียกว่า "สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่"
- 2495 มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เปลี่ยนชื่อกระทรวงเกษตรธิการ เป็น "กระทรวงเกษตร" และ กรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ เปลี่ยนชื่อเป็น "กรมการปศุสัตว์" แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กอง คือ
1. สำนักเลขานุการกรม มี 3 แผนก
2. กองสัตว์รักษั มี 3 แผนก
3. กองควบคุมโรคระบาด มี 2 แผนก
4. กองวัคซีนและชีรัมี มี 3 แผนก
5. กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์
6. กองอาหารสัตว์
7. กองทดลองและคั่นคว้า
- 2496 - ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพญากลาง
- มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และเปลี่ยนชื่อกรมการปศุสัตว์ เป็น "กรมปศุสัตว์" แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กอง คือ
1. สำนักเลขานุการกรม มี 4 แผนก
2. กองสัตว์รักษั มี 3 แผนก
3. กองควบคุมโรคระบาด มี 2 แผนก
4. กองวัคซีนและชีรัมี มี 3 แผนก
5. กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ มี 4 แผนกกับสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ (ฐานะเทียบเท่าแผนก) รวม 5 สถานี ได้แก่
- สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง
- สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ
- สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพญากลาง
- สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่
- สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม
6. กองอาหารสัตว์
7. กองทดลองและคั่นคว้า
- 2497 ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร

- 2500 มีพระราชกฤษฎีกา จัดระเบียบราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร แบ่งส่วนราชการ ออกเป็น 8 กอง คือ
1. สำนักเลขานุการกรม มี 4 แผนก
 2. กองสัตวรักษ์ มี 3 แผนก
 3. กองควบคุมโรคระบาด มี 2 แผนก
 4. กองวัคซีนและชีรั่ม มี 3 แผนก
 5. กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ มี 12 แผนก (รวมสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าแผนกด้วย)
 6. กองอาหารสัตว์
 7. กองวิชาการ (เปลี่ยนจากห้องทดลองและค้นคว้า)
 8. สัตวแพทย์เขต (เปลี่ยนจากสัตวแพทย์ภาค และยุบการบริหารจากส่วนภูมิภาคมาเป็นส่วนกลาง)
- 2501 ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์
- 2503 ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี
- 2506 ก่อตั้งศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์นครพนม
- 2507 ก่อตั้งศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์ตาก
- 2508 - ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ
- ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานี
- ก่อตั้งศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์เลย
- 2511 - ก่อตั้งสถานีปรับปรุงพันธุ์สุกรหนองขาว
- 2516 **20 กรกฎาคม 2516** มีพระราชกฤษฎีกา จัดระเบียบราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร แบ่งส่วนราชการออกเป็น 11 กอง คือ
1. สำนักเลขานุการกรมปศุสัตว์
 2. กองคลัง
 3. กองการเจ้าหน้าที่
 4. กองควบคุมโรคระบาด
 5. กองวิชาการ
 6. กองสัตวรักษ์
 7. กองผลิตชีวภัณฑ์ (กองวัคซีนและเซรั่มเดิม)
 8. กองบำรุงพันธุ์สัตว์ (กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เดิม) มีสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ในสังกัด 12 แห่ง โดยมี นายบุญถม ไวยาณวัฒน์ เป็นผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์คนแรก
 9. กองอาหารสัตว์
 10. กองผสมเทียม
 11. สำนักงานปศุสัตว์เขต
- 2519 ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปากช่อง

- 2523 - ก่อตั้งหน่วยดำเนินงานด้านปศุสัตว์ ในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ (บริเวณอ่างเก็บน้ำท่ากะบาก อำเภอสระแก้ว)
- ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์แพร่
- 3 มีนาคม 2523 ก่อตั้งหน่วยแพร่พันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน ตามโครงการพัฒนาตาพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 2524 ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ
- 2525 ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปราจีนบุรี
- 2526 ก่อตั้งสถาบันพัฒนาฝึกอบรมและวิจัยโคนมแห่งชาติ (National Dairy Training and Applied Research Institute) โดยการสนับสนุนของสำนักงาน FAO/RDDTTAP RDDTTAP ซึ่งตั้งอยู่ที่ประเทศฟิลิปปินส์ และย้ายมาตั้งอยู่ภายใน ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ ต่อมากรมปศุสัตว์ได้อนุมัติก่อสร้างอาคารสถาบันฯ ประกอบด้วยห้องเรียน ห้องประชุม ห้องปฏิบัติการ และห้องสำนักงาน FAO/RDDTTAP สร้างที่บ้านแม่หยวก หลังศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ สถาบันดำเนินการด้านการส่งเสริมพัฒนาการเลี้ยงโคนมทั่วประเทศ การฝึกอบรมระดับประเทศและนานาชาติ แก่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม และทำการวิจัยด้านอาหารโคนมการจัดการและสุขภาพโคนม การวิจัยเลี้ยงโคนมพันธุ์แท้ขาวดำจากประเทศแคนาดา และโคนมลูกผสมขาวดำ และมีผลงานเป็นที่ยอมรับทั้ง ในและต่างประเทศ สถาบันฯ มีเจ้าหน้าที่ 10 นาย ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ 5 นาย โดยมี นายธวัชชัย อินทรตุล ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสถาบันฯ คนแรก
- 2527 เปลี่ยนจาก ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์เลย เป็น หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์เลย
- 2529 - 13 กุมภาพันธ์ 2529 เปลี่ยนจาก สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง เป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง
- เปลี่ยนจาก สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ เป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ
- วันที่ 3 มิถุนายน 2529 เปลี่ยนจาก สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูนกลาง เป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูนกลาง
- เปลี่ยนจาก สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ เป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่
- เปลี่ยนจาก หน่วยแพร่พันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน เป็น สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน
- 2530 เปลี่ยนจาก ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์นครพนม เป็น หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม
- 2533 - ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์
- เปลี่ยนหน่วยดำเนินงานด้านปศุสัตว์ ในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ เป็น สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่ากะบาก
- 2534 - ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี
- เปลี่ยนจาก หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม เป็น สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม
- 2535 ก่อตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก

- 2536 - ก่อตั้งสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์
- เปลี่ยนจาก สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ท่ากะบาก เป็น สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว
- รวมมีศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ 5 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูนกลาง ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี และสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ 36 แห่ง
- 2537 - กรมปศุสัตว์ได้มีนโยบายจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติเป็นการแบ่งส่วนราชการภายใน เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2537 โดยมี ดร.สวัสดิ์ ธรรมบุตร เป็นผู้ดำเนินการ
- ก่อตั้งสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์พะเยา
- มีพระราชกฤษฎีกาปรับโครงสร้างกรมปศุสัตว์ โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์ มีการปรับเปลี่ยน สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เพิ่มเติม 3 แห่ง ดังนี้
1. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก เปลี่ยนเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก
2. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์หนองกวาง เปลี่ยนเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองกวาง
3. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา เปลี่ยนเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา
ทำให้มีศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ในสังกัด จำนวน 8 แห่ง และมีสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ในสังกัด จำนวน 31 แห่ง (จากสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ 36 แห่ง ในปี 2536 ปรับเป็นศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ 3 แห่ง ยุบสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ จำนวน 2 แห่ง คือ สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์บุณฑริก และสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์วานรนิวาส)
- 2538 - ก่อตั้งสถาบันวิจัยและทดสอบพันธุ์สุกรนครราชสีมา เป็นการแบ่งส่วนราชการภายใน ซึ่งเดิมเป็นโครงการร่วม ระหว่างกรมปศุสัตว์กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชื่อ โครงการวิจัยปรับปรุงพันธุ์สุกรและขยายการผลิต ตั้งอยู่ที่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และ สถานีฝึกนิสิตเกษตรศาสตร์ (ทับกวางใน) จังหวัดสระบุรี ต่อมาเมื่อเลิก โครงการจึงได้จัดตั้งสถาบันวิจัยและทดสอบพันธุ์สุกรนครราชสีมา รองรับงานจาก โครงการดังกล่าว ในปี 2538 โดยมี นายสมฤทธิ์ แสนบัว เป็นผู้อำนวยการคนแรก
- ก่อตั้งสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี
- เปลี่ยนจาก หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์เลย เป็น สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์เลย
- 2539 สิ้นสุดโครงการ FAO/RDDTTAP ของสถาบันพัฒนาฝึกอบรมและวิจัยโคนมแห่งชาติ ยุบรวมเป็นงานวิจัยและปรับปรุง พันธุ์โคนมของ "ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่"
- 2545 - มีพระราชกฤษฎีกาปรับโครงสร้างกรมปศุสัตว์ ปรับเปลี่ยนสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ มาเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เพิ่มเติมอีก จำนวน 3 แห่ง ดังนี้
1. สถาบันวิจัยและทดสอบพันธุ์สุกรนครราชสีมา เปลี่ยนเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา
2. สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ เปลี่ยนเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี
3. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์ เปลี่ยนเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์
- โอนสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์จำนวน 5 แห่ง ไปสังกัดกับสำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี ดังนี้
1. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์นราธิวาส 4. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์เขาชัยราช
2. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม 5. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี
3. สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์อุทัยธานี
- เปลี่ยนชื่อสถานีวิจัยในสังกัด จาก "สถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์" เป็น "สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์"
ทำให้มีศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ในสังกัด จำนวน 11 แห่ง และมีสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ จำนวน 24 แห่ง

- 2546 - ได้มีการปรับเปลี่ยนหน่วยงานระหว่างศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีกับสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ ดังนี้
1. เปลี่ยนศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีจันทบุรี เป็น สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์จันทบุรี
 2. สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ปลวกแดง เป็น ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีปลวกแดง
- 2553 - ยุบสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์บางปะกง
- เพิ่มสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์มหาสารคาม ซึ่งเป็นการแบ่งส่วนราชการภายในทำให้ปัจจุบันมีศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ จำนวน 11 แห่ง และสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ จำนวน 24 แห่ง
- 2554 กฎกระทรวงแบ่งส่วน ราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2554 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนที่ 3ก ลงวันที่ 6 มกราคม 2555
- เปลี่ยนชื่อจาก "กองบำรุงพันธุ์สัตว์" เป็น "สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์"
- 2559 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พ.ศ. 2557 และ อ.ก.พ.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการประชุมครั้งที่ 3/2559 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2559 พิจารณานุมัติการปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งงานภายในตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2557

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ได้มีการแบ่งส่วนราชการภายในดังนี้

มีศูนย์วิจัยและพัฒนาเฉพาะสัตว์ 6 แห่งดังนี้

1. ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคเนื้อ
(ศบส. ลำพูนกลางเดิม)	4. ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร
(ศบส. นครราชสีมา เดิม)
2. ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม
(สทส. ปากช่อง เดิม)	5. ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก
(ศบส. กบินทร์บุรี เดิม)
3. ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ
(ศบส. สุรินทร์ เดิม)	6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ
(ศบส. ยะลา เดิม)

มีศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ 29 แห่ง

1. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง	16. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน
2. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปราจีนบุรี	17. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พะเยา
3. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว	18. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แพร่
4. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี	19. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก
5. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ	20. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก
6. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์	21. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์
7. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ	22. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองบัว
8. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี	23. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี
9. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ	24. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี
10. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม	25. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กระบี่
11. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม	26. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช
12. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เลย	27. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปัตตานี
13. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร	28. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เทพา
14. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานี	29. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตรัง
15. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่	

และมีการแบ่งส่วนราชการภายในที่ส่วนกลางใหม่ มี 10 กลุ่ม 1 ฝ่าย ดังนี้

1. กลุ่มวิจัยและพัฒนาโคเนื้อ
2. กลุ่มวิจัยและพัฒนาโคนม
3. กลุ่มวิจัยและพัฒนากระบือ
4. กลุ่มวิจัยและพัฒนาสุกร
5. กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะ แกะ
6. กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก
7. กลุ่มวิจัยและพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ
8. กลุ่มพัฒนาระบบการผลิตและการรับรองพันธุ์สัตว์
9. กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์
10. กลุ่มวิจัยและพัฒนาสุขภาพสัตว์
11. ฝ่ายบริหารทั่วไป

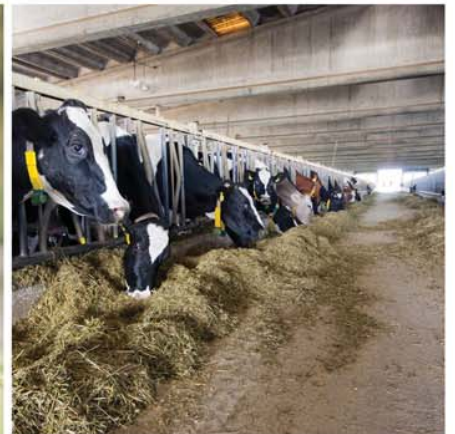
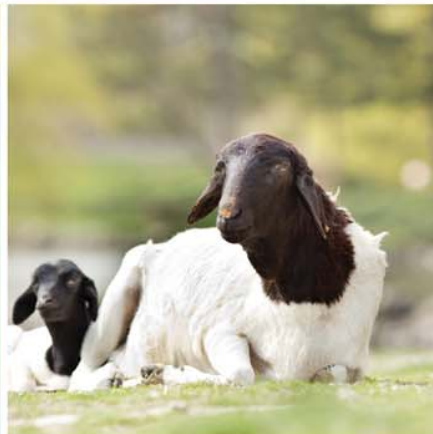
ทำเนียบผู้บริหารสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ (กองบำรุงพันธุ์สัตว์)

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง		
1	นายบุญถม ไวทยานุวัติ	9 มกราคม 2517	ถึง	1 ตุลาคม 2519
2	ดร.ทิม พรรณศิริ	10 มีนาคม 2520	ถึง	30 มีนาคม 2521
3	นายสมุทธ เจริญรัช	10 กันยายน 2521	ถึง	30 กันยายน 2521
4	นายวิฑูรย์ กำเนิดเพชร	21 ธันวาคม 2521	ถึง	22 พฤศจิกายน 2522
5	นายประเสริฐ ยุทธวิสุทธิ	25 มกราคม 2523	ถึง	1 ตุลาคม 2525
6	ร.ท.อนันต์ จินวาลา	4 พฤศจิกายน 2525	ถึง	30 กันยายน 2531
7	นายพยอม พิกุลทอง	14 พฤศจิกายน 2531	ถึง	20 ตุลาคม 2534
8	นายสุพจน์ ศรีนิเวศน์	21 ตุลาคม 2534	ถึง	1 ตุลาคม 2535
9	นายสิริวัตร สโรบล	8 ตุลาคม 2535	ถึง	20 กุมภาพันธ์ 2537
10	นายทองทวี ดีมะการ	21 กุมภาพันธ์ 2537	ถึง	14 พฤษภาคม 2539
11	นายกิตติ จาตนิลพันธ์	15 สิงหาคม 2539	ถึง	1 ตุลาคม 2542
12	ดร.สวส์ดี ธรรมบุตร	21 ตุลาคม 2542	ถึง	1 ตุลาคม 2545
13	นายศิริวัฒน์ อินทรมงคล	26 กุมภาพันธ์ 2546	ถึง	8 พฤษภาคม 2550
14	นายวิฑูรย์ เวชชบุษกร	4 มิถุนายน 2550	ถึง	30 กันยายน 2551
15	นางอุดมศรี อินทรโชติ	17 ตุลาคม 2551	ถึง	30 กันยายน 2552
16	นายราชันย์ ภูมิระภูติ	8 ตุลาคม 2552	ถึง	24 เมษายน 2555
17	นายทศพร ศรีศักดิ์	25 เมษายน 2555	ถึง	20 มีนาคม 2560

ประวัติและความเป็นมาของหน่วยงาน
ในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์
จำนวน 35 หน่วยงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคเนื้อ

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ.2476 ได้มีการสำรวจหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อจัดตั้งหน่วยงานดำเนินการปรับปรุงพันธุ์และกระจายพันธุ์สัตว์ดำเนินการส่งเสริมสู่เกษตรกรซึ่งพื้นที่ระหว่างเทือกเขาพังเหยถึงเหวตาบัวเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและเป็นทำเลที่เหมาะสมในการจัดตั้งเป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากมีลำธารน้ำธรรมชาติ 2 สายไหลผ่านตลอดปี ได้แก่ ลำพญากลางและลำสะพานหิน มีหญ้าธรรมชาติ เช่น หญ้ากลมหญ้าแพรงขึ้นเจริญงอกงามดีมาก จึงได้มีการรังวัดและจัดตั้งเป็น “หมวดสัตว์ใหญ่ชัยบาดาล” เพื่อดำเนินกิจกรรมเลี้ยงสัตว์ และพัฒนาพันธุ์สัตว์

ปี พ.ศ.2495 ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็น “สถาบันบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพญากลาง” และได้ขอขึ้นเป็นที่ราชพัสดุ พื้นที่ 48,094 ไร่

ปี พ.ศ.2559 เปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์ลำพญากลาง”

ปี พ.ศ.2559 เปลี่ยนชื่อหน่วยงานอีกครั้งเป็น “ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคเนื้อ”

ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคเนื้อ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 2 จังหวัด คือ หมู่ 15 ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากตัวจังหวัด 136 กิโลเมตร และส่วนหนึ่งอยู่ใน หมู่ 2 ตำบลหนองรี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ห่างจากตัวจังหวัด 121 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นลาดเอียงมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 201 เมตร ลักษณะของดินมีหลายชนิด เช่น ดินเหนียวสีดำ ดินลูกรังสีแดงและดินร่วนปนทราย มีพื้นที่ประกอบด้วย

พื้นที่สำหรับเพาะปลูก	จำนวน	13,680	ไร่
พื้นที่อ่างเก็บน้ำ	จำนวน	860	ไร่
พื้นที่ปลูกสร้างอาคาร บ้านเรือน โรงเรือนและถนน	จำนวน	1,500	ไร่
พื้นที่ป่าคงสภาพ (ยังไม่ได้บุกเบิก)	จำนวน	270	ไร่
พื้นที่ภูเขาลาดชัน และทำประโยชน์ไม่ได้	จำนวน	4,784	ไร่
พื้นที่ราษฎรบุกรุก	จำนวน	27,000	ไร่

แบ่งเป็น 6 หน่วยผลิตสัตว์ ได้แก่ หน่วยเลี้ยงสัตว์ส่งเสริมหน่วยเลี้ยงสัตว์โคกคลี หน่วยเลี้ยงสัตว์หน่วยกลาง หน่วยเลี้ยงสัตว์ชัยแก้ว หน่วยเลี้ยงสัตว์วังหินงม และหน่วยเลี้ยงสัตว์ปางหุเสือ

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 755024 Y (northing) : 1686361

ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม (Dairy Cattle Research and Development Center) เดิมเป็นหน่วยพักฟื้นโคต่างประเทศ ตั้งขึ้นเมื่อปี 2519 สังกัดสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทบกวาง กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ โดยใช้พื้นที่ของสถานีพืชอาหารสัตว์ปากช่อง ในปี พ.ศ.2520 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมการผลิตโคนมปากช่อง ปี พ.ศ.2529 เปลี่ยนชื่อเป็น “หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์ปากช่อง” และในปี พ.ศ.2533 ได้ยกฐานะขึ้นเป็น “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปากช่อง” และเปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ปากช่อง” ในปี พ.ศ.2545 และเปลี่ยนชื่อหน่วยงาน

เป็น “ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม” ตามโครงสร้างการแบ่งหน่วยงานภายในกรมปศุสัตว์ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ พ.ศ.2557 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2559

ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,082 ไร่ ระดับพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล 330-335 เมตร ลักษณะพื้นที่ทั่วไปเป็นแบบลูกคลื่นลอนลาดความลาดเทประมาณ 2-5% เนื้อดินชั้นบนเป็นดินทรายหยาบร่วน ดินชั้นล่างเป็นดินร่วนปนทรายหยาบ การระบายน้ำค่อนข้างมาก ดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 763342 Y (northing) : 1623593

ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ

ประวัติความเป็นมา

เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2501 บ้านกระชาย ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ภายใต้ชื่อ “สถานิบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์” ห่างจากตัวจังหวัด 58 กิโลเมตร บนพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งมีสภาพเป็นป่าโปร่งมี ทรัพยากรชาติ (หญ้าแพ้ง) ขึ้นหนาแน่น ทรัพยากรชาติ มีคุณภาพต่ำและสถานที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง การคมนาคมไม่สะดวก

ปี พ.ศ.2509 กรมปศุสัตว์ได้พิจารณาย้าย ที่ตั้งมาดำเนินการที่ท่าเลเลี้ยงสัตว์สาธารณะป่าสะเดา ป่าตะคร้อ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์”

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็น “ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ” ตามโครงสร้างการแบ่งหน่วยงาน ภายในกรมปศุสัตว์ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ พ.ศ.2557

ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ มีพื้นที่ทั้งหมด 2,140 ไร่ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นราชพัสดุจังหวัดเป็นแปลงหมายเลขที่ สร. 1057 มีลักษณะลาดเอียงบนเนินดิน 4 ลูก สภาพดินเป็นดินทรายจัด ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและง่ายต่อการชะล้าง หลุดลอกของหน้าดิน ดินมีสภาพเป็นกรดจัด ประกอบด้วย

พื้นที่สำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์	จำนวน	1,643	ไร่
พื้นที่เก็บรักษาสภาพป่าเดิมไว้	จำนวน	60	ไร่
พื้นที่ปลูกสร้างอาคารเรือนโรงและถนน	จำนวน	267	ไร่
พื้นที่อ่างเก็บน้ำ	จำนวน	170	ไร่

พิกัด UTM Zone 48P X (easting) : 331438 Y (northing) : 1633240

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร

ประวัติความเป็นมา

เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือน สิงหาคม พ.ศ.2538 โดยย้ายมาจากโครงการวิจัยปรับปรุงพันธุ์สุกรและขยายการผลิตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (โครงการความร่วมมือระหว่างกรมปศุสัตว์และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) มาตั้งหน่วยงานที่อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา และใช้ชื่อว่า “สถาบันวิจัยและทดสอบพันธุ์สุกรนครราชสีมา” สังกัดกรมปศุสัตว์ต่อมาในการปรับโครงสร้างใหม่ภาครัฐในปีงบประมาณ 2546 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา” สังกัดกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อมีการปรับโครงสร้างใหม่ในปีงบประมาณ 2560 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร” มีบทบาทเฉพาะในด้านการวิจัยและพัฒนาสุกร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร มีพื้นที่ 350 ไร่ ตั้งอยู่ที่ถนนเลี่ยงเมือง อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา ฝั่งตรงข้ามกับศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม (ชื่อเดิมสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปากช่อง) ห่างจากอำเภopakช่อง ประมาณ 10 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดนครราชสีมาประมาณ 80 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสระบุรีประมาณ 64 กิโลเมตร โดยมีจุดสังเกต คือ มีรูปปั้นสุกรตัวใหญ่อยู่ด้านหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 763715 Y (northing) : 1622944

ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2499 ที่บ้านควนกฎ ตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง โดยใช้ชื่อว่า “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์พัทลุง” ต่อมาในปี พ.ศ.2507 ได้ย้ายมาตั้งที่หมู่ 6 บ้านบุเก๊ะจือชา ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ห่างจากตัวเมืองเทศบาลนครยะลา ประมาณ 7 กิโลเมตร โดยทางหลวงหมายเลข 4082 และห่างจากอำเภอรามัน 18 กิโลเมตร ใช้ชื่อใหม่ว่า “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา”

ปี พ.ศ.2537 กรมปศุสัตว์ได้ขยายงานและปรับปรุงโครงสร้างของสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลาให้เป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา” สังกัดกองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลาเดิมมีพื้นที่ทั้งหมด 1,325 ไร่ 2 งาน 27 ตารางวา ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มมีเทือกเขาล้อมรอบ 3 ด้าน ในช่วงฤดูฝนน้ำจะขังบริเวณแปลงหญ้าและพื้นที่บางส่วนทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการมาก ลักษณะดินทั่วไปเป็นดินเหนียว มีค่า pH 4.79 ปัจจุบันมีส่วนราชการอื่นเข้ามาใช้พื้นที่คงเหลือพื้นที่ ทั้งหมดประมาณ 1,145 ไร่ และตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2557 กรมปศุสัตว์มีคำสั่งที่ 611/2559 ได้เปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็น “ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ”

พิกัด UTM Zone 47N X (easting) : 760128 Y (northing) : 724247

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก

ประวัติความเป็นมา

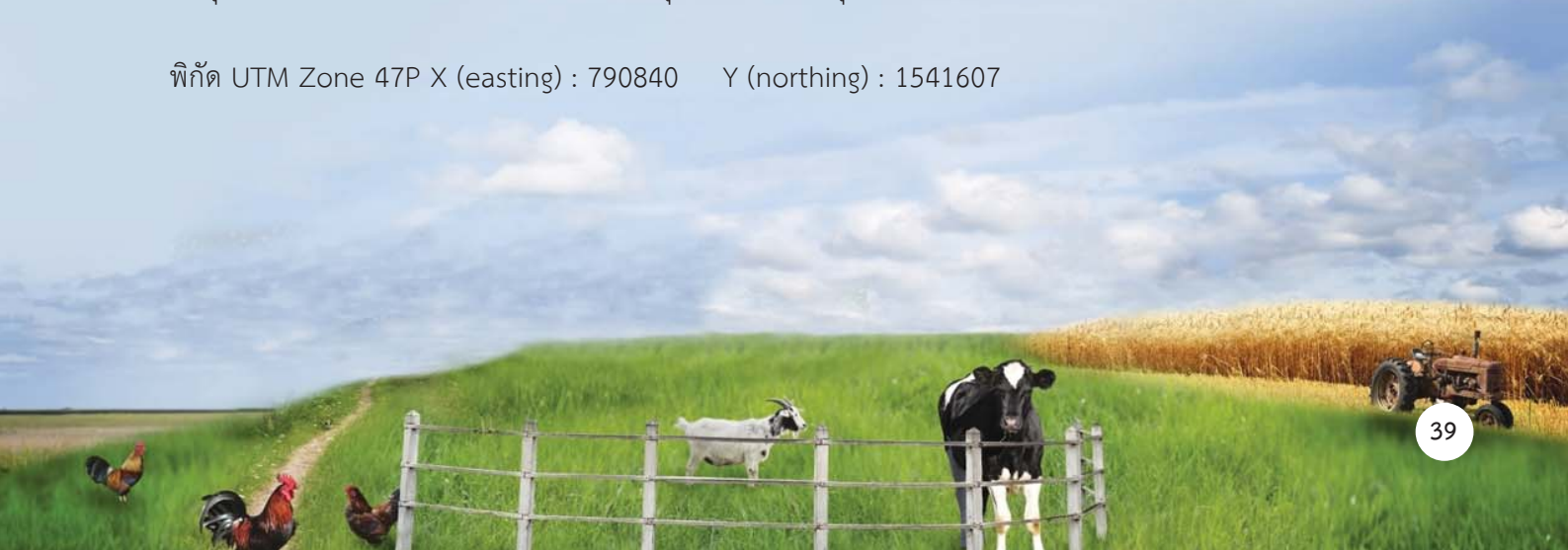
ปี พ.ศ.2545 กรมปศุสัตว์ มีการปรับปรุงโครงสร้างของกองบำรุงพันธุ์สัตว์ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ ได้ขยายกรอบอัตรากำลัง กำหนดตำแหน่งเพิ่มขึ้นและหน้าที่ให้ชัดเจนในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี”

ปี พ.ศ.2559 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ มีการปรับปรุงโครงสร้างโดยยกฐานะศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรีเป็นศูนย์เฉพาะสัตว์ด้านสัตว์ปีก เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก” เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2559 เป็นต้นมา

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก มีพื้นที่ทั้งหมด 187-0-33 ไร่ เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์ประเภทพลเมืองใช้ร่วม ปัจจุบันกำลังดำเนินการขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุจังหวัดปราจีนบุรี

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 790840 Y (northing) : 1541607

ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก สังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เริ่มดำเนินการก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ.2536 ใช้ชื่อ “สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ” โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์ (สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ในปัจจุบัน) ได้เสนอต่อกรมปศุสัตว์ เพื่อวางนโยบายการวิจัยพัฒนาและผลิตสัตว์ปีกพันธุ์ดีอย่างเป็นระบบและให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ จึงขอใช้พื้นที่จากสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ปราจีนบุรีจัดตั้งหน่วยงานบนพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในตำบลลาดตะเคียน ถนนทางหลวงหมายเลข 304 มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงออกให้เมื่อปี พ.ศ.2540

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2460 มีชื่อเดิมว่า “กองผสมพันธุ์โค” ตั้งอยู่บ้านท่านางแนว อำเภอฟล จังหวัดขอนแก่น แต่เนื่องจากมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ประกอบกับมีพื้นที่จำกัดไม่สามารถขยายพื้นที่มากขึ้นได้

ปี พ.ศ.2470 ย้ายสำนักงานมาที่บ้านท่าพระ ซึ่งเป็นที่ตั้งปัจจุบันและเปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ”

ปี พ.ศ.2485 กระทรวงกลาโหมจัดตั้งแผนกผสมพันธุ์สัตว์ที่จังหวัดขอนแก่นได้ขอใช้พื้นที่ จำนวน 700 ไร่

ปี พ.ศ.2508 แบ่งพื้นที่ จำนวน 700 ไร่ เพื่อสร้างสำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปี พ.ศ.2525 แบ่งที่ดิน จำนวน 40 ไร่ เพื่อสร้างศูนย์วิจัยและชันสูตรโรคสัตว์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปี พ.ศ.2529 สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระได้ยกฐานะเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ มีพื้นที่ทั้งหมด 1,575 ไร่ ประกอบด้วย

แปลงผลิตพืชอาหารสัตว์	925 ไร่
อ่างเก็บน้ำ	350 ไร่
อาคาร โรงเรือน ถนน คอกสัตว์	280 ไร่
สระน้ำ	20 ไร่

พิกัด UTM Zone 48Q X (easting) : 265457 Y (northing) : 1808219

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง เดิมเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2469 และยกเลิกไปในปี พ.ศ.2479 ต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดตั้งเป็นกิ่งสถานีค้นคว้าทดลองทางพืชกรรมเรื่อยมา

ปี พ.ศ.2489 กรมปศุสัตว์ได้รับโอนหน่วยงานนี้มาจัดตั้งเป็นสถานีเลี้ยงสัตว์ เรียกว่า “หมวดสัตว์ใหญ่ทับกวาง” และเปลี่ยนเป็นชื่อ “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง” ดำเนินงานเกี่ยวกับการกักกันปศุสัตว์ที่นำมาจากต่างประเทศทุกชนิด นับ เช่น ไก่พันธุ์ต่างๆ โคเนื้อ โคนม

ปี พ.ศ.2497-2498 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ขอความร่วมมือเพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกงานของนิสิตปีที่ 4-5 พร้อมกับได้ดำเนินการก่อสร้างสำนักงานและหอพักนิสิต

ปี พ.ศ.2500 กรมปศุสัตว์เริ่มดำเนินการเลี้ยงสัตว์ และเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2529 สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง ได้ยกฐานะเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง” มีหน้าที่ในการพัฒนางานศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับปศุสัตว์ ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย เช่น โคเนื้อ โคนม สุกร และสัตว์ปีก เป็นต้น

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง สภาพดินเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย และดินเหนียวสีดำ มีพื้นที่รวมทั้งหมด 8,493 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่แปลงหญ้า	3,574 ไร่
พื้นที่อ่างเก็บน้ำหน่วยงานอื่นๆ	1,026 ไร่
พื้นที่สิ่งปลูกสร้างอาคาร ถนน	1,000 ไร่
พื้นที่เป็นหินเชิงเขาบุกเบิกไม่ได้	2,893 ไร่

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 721580 Y (northing) : 1615892

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่

ประวัติความเป็นมา

“ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่” เดิมเรียกว่า “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่” ตั้งอยู่บริเวณห้วยแก้วเชิงดอยสุเทพ (โรงเรียนมหาดเล็กหลวงในรัชการที่ 6)

ปี พ.ศ.2475 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ใช้เป็นที่ตั้งหน่วยขยายพันธุ์สัตว์ หน่วยทดลองโรคเซอร์รา และหน่วยเพาะเลี้ยงไหม

ปี พ.ศ.2490 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบพื้นที่ให้เป็นที่ตั้งของสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่

ปี พ.ศ.2491 กระทรวงกลาโหมมอบพื้นที่ 845 ไร่ ที่บ้านแม่หยวก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ให้กรมปศุสัตว์ใช้เป็น สถานีทดสอบพันธุ์โคเนื้อ สุกร และผลิตอาหารหยาบสำหรับโคนมของสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่

ปีพ.ศ.2508-2520 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลสหพันธรัฐเยอรมันตะวันตก โดยกรมปศุสัตว์ได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม (โครงการโคนมไทย-เยอรมัน) ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ เพื่อทำการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียง

ปี พ.ศ.2518 กระทรวงมหาดไทยมอบพื้นที่ จำนวน 1,597 ไร่ ให้กรมปศุสัตว์ที่ตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ใช้เป็นสถานีทดสอบพันธุ์โคเนื้อ และสุกร

ปี พ.ศ.2524 กรมปศุสัตว์ได้รับการสนับสนุนจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ก่อตั้งศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมโคนม เอฟ.เอ.โอ. ภาคพื้นเอเชียแปซิฟิกที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ (สถานีห้วยแก้ว) เพื่อให้ความสนับสนุนด้านพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรด้านโคนม

ปี พ.ศ.2529 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่” โดยมีสถานีย่อย 2 แห่ง คือ สถานีแม่หยวก และสถานีสันป่าตอง

ปี พ.ศ.2526 สถานีแม่หยวกได้รับการสนับสนุนจาก FAO เป็นสถาบันพัฒนาและวิจัยโคนมแห่งชาติ

ปี พ.ศ.2540 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ได้รวมหน่วยงาน คือ สถานีห้วยแก้ว สถานีแม่หยวกและสถานีสันป่าตอง และย้ายที่ทำการมาที่บ้านหนองพินเงิน หมู่ 1 ต.ยุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

พิกัด UTM Zone 47Q X (easting) : 485743 Y (northing) : 2055982

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม

ประวัติความเป็นมา

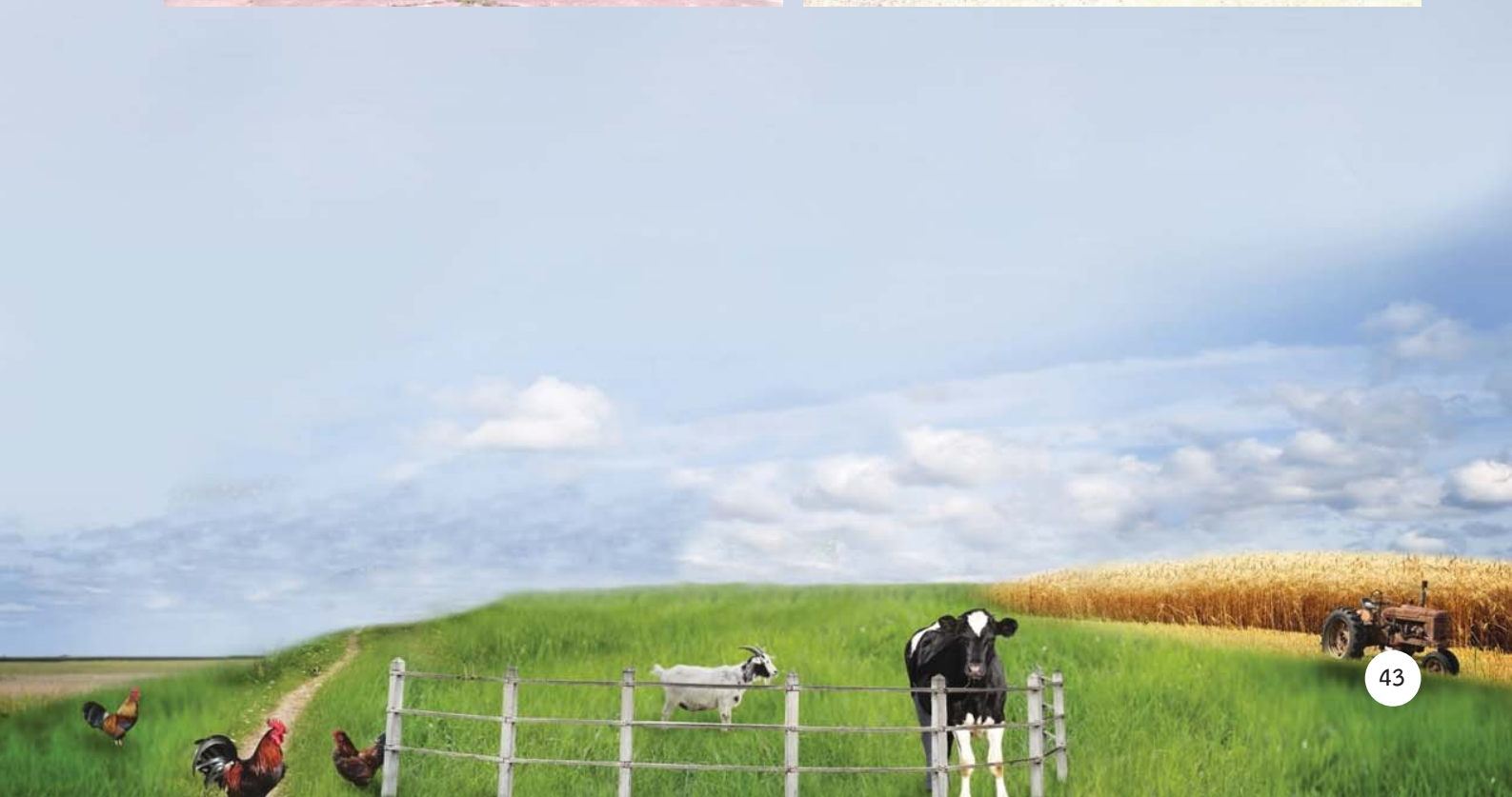
ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ.2478 ภายใต้ชื่อ “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม” ตั้งอยู่ที่ตำบลแวงนาง อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ประมาณ 2,448 ไร่

ปี พ.ศ.2546 กรมปศุสัตว์ได้ปรับเปลี่ยนการบริหารโดยมอบหมายให้สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาสารคามกำกับดูแลแทนและเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีมหาสารคาม” มีพื้นที่ทั้งหมด 1,772 ไร่ เป็นพื้นที่สำนักงานอาคารโรงเรือนคอกสุกรและคอกสัตว์ปีก ส่วนหนึ่งที่เหลือเป็นแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงโคประมาณ 1,300 ไร่

ปี พ.ศ.2552 ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีมหาสารคามมีการปรับภารกิจและขอใช้พื้นที่ด้านหน้าประมาณ 220 ไร่ พื้นที่ส่วนที่เหลือประมาณ 1,552 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่แปลงหญ้า 35 แปลง จำนวน 1,237 ไร่ ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีมหาสารคามยินดีให้กองบำรุงพันธุ์สัตว์ใช้ประโยชน์และเปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์มหาสารคาม”

1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม”

พิกัด UTM Zone 48Q X (easting) : 320191 Y (northing) : 1785785

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ.2497 สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นมาในพื้นที่ค่ายกฤษีสีวะรา ตำบลธาตุนาเวง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ปี พ.ศ.2507 ทางราชการทหารต้องการขยายพื้นที่เพื่อรองรับกำลังพลทางราชการ จึงได้จัดสรรหาพื้นที่ใหม่ให้ที่บ้านดงยอ ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ปี พ.ศ.2511 ได้นำโคเนื้อพันธุ์ American Brahman เข้ามาเพื่อทำการเลี้ยงขยายพันธุ์

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2528 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานของสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร และทรงมีพระราชดำริให้กรมปศุสัตว์ โดยให้สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนครร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสกลนครร่วมกันดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมให้กับเกษตรกรในเขตจังหวัดสกลนคร

ปี พ.ศ.2529 ได้จัดทำโครงการศูนย์รวมนมสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร ดำเนินการผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์และเป็นสถานที่ศึกษาทดลองวิจัยการแปรรูปนมสด ควบคุมน้ำนมที่ผลิตให้ได้มาตรฐานสู่ผู้บริโภค

วันที่ 1 กันยายน 2538 กรมปศุสัตว์ ได้มีนโยบายปรับยุบสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์วานรนิวาสรวมเป็นส่วนหนึ่งของสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร และได้คืนพื้นที่บริเวณวานรนิวาสให้กรมวนารักษ์ในปี 2548

ปี พ.ศ.2545 เปลี่ยนชื่อเป็นสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สกลนคร

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร ห่างจากตัวจังหวัดสกลนคร 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ 1,600 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่อาคาร โรงเรือน และคอกสัตว์	300 ไร่
ถนนและบ่อน้ำ	250 ไร่
แปลงพืชอาหารสัตว์	800 ไร่
พื้นที่อื่นๆ เช่น ชายป่าและเนินเขา	250 ไร่

พิกัด UTM Zone 48Q X (easting) : 39740 Y (northing) : 1898024

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี เริ่มดำเนินการเมื่อ 1 มกราคม 2503 โดยรับช่วงต่อจากศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์ของจังหวัดอุบลราชธานีที่สี่แยกนิคมอุยวน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จัดตั้งเป็นสถานียบำรุงพันธุ์สัตว์ย่อยของสถานียบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม เนื่องจากพื้นที่เดิมมีจำกัดไม่สามารถขยายต่อไปได้จึงได้ย้ายไปที่นิคมจัดสรรห้วยวังนอง ตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่ 450 ไร่ และปี พ.ศ.2505 กองทัพอากาศได้ขอใช้พื้นที่สถานียาเพื่อขยายทางวิ่งเครื่องบิน ดังนั้นสภาพตำบลหนองขอนจึงได้มีมติที่สาธารณประโยชน์ ตำบลหนองขอน พื้นที่ 878 ไร่ 65 ตารางวา ให้จัดสร้างสถานียบำรุงพันธุ์สัตว์ขึ้นใหม่และได้จัดซื้อที่ดินเพิ่มเติม มีพื้นที่รวม 1,355 ไร่

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2546 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี”

วันที่ 26 สิงหาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี (หน่วยย่อยบุญทริก) เดิมชื่อ “ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์อุบลราชธานี” อำเภออำนาจเจริญ

ปี พ.ศ.2510 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 42 สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุดขอใช้พื้นที่ 501 ไร่ 2 งาน 92 ตารางวา และส่งคืนพื้นที่พร้อมอาคาร 5 หลัง กรมปศุสัตว์ได้จัดตั้งศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์อุบลราชธานี พื้นที่ 1,670 ไร่

ปี พ.ศ.2527 ย้ายไปตั้งที่ด่านกักกันสัตว์อำเภอบุญทริก จังหวัดอุบลราชธานี บนพื้นที่ราชพัสดุ

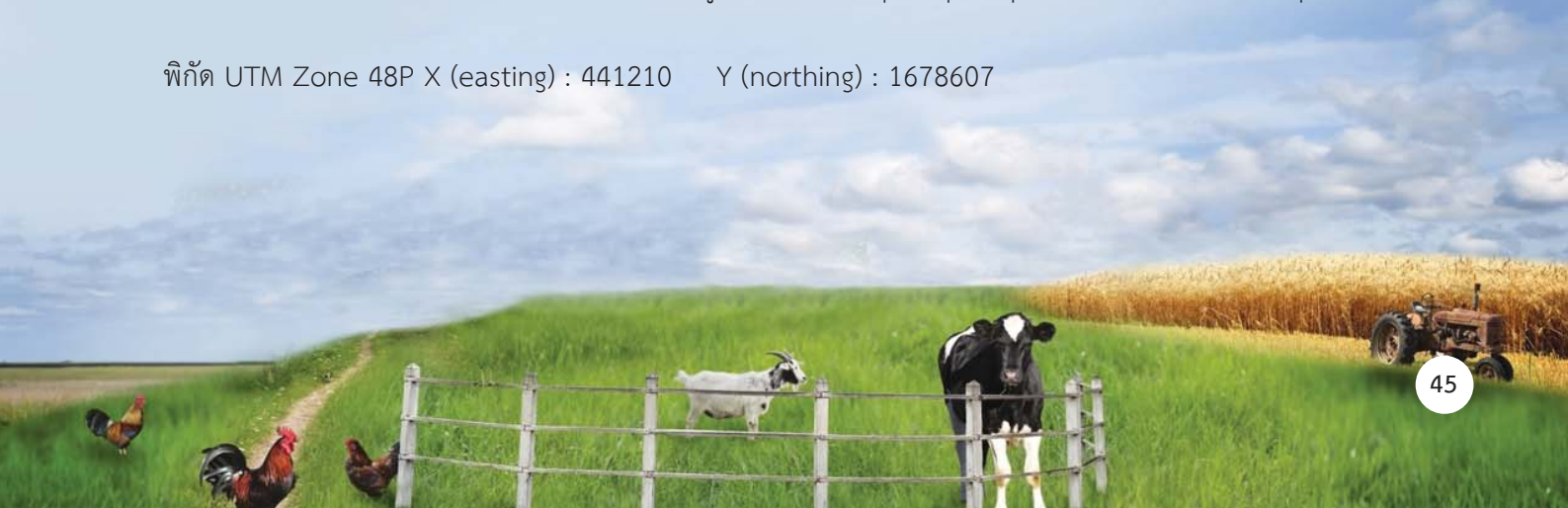
ปี พ.ศ.2528 เปลี่ยนชื่อเป็น “หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี”

ปี พ.ศ.2534 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานียบำรุงพันธุ์สัตว์บุญทริก”

ปี พ.ศ.2538 ยุบรวมเป็นหน่วยย่อยของสถานียบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี ในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2546 เปลี่ยนชื่อเป็นสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี (หน่วยบุญทริก)

วันที่ 26 สิงหาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี” (หน่วยย่อยบุญทริก)

พิกัด UTM Zone 48P X (easting) : 441210 Y (northing) : 1678607

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ.2505 ตามแผนพัฒนาภาคเหนือได้กำหนดให้กรมปศุสัตว์จัดตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก โดยกรมปศุสัตว์ ได้มอบหมายให้หัวหน้ากองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ดำเนินการสำรวจพื้นที่ร่วมกับจังหวัดตาก เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2506 โดยได้พิจารณาจัดสรรที่ดินว่างเปล่า (ที่สาธารณประโยชน์) บริเวณหมู่ที่ 7 ตำบลไม้งาม อำเภอมะนัง จังหวัดตาก

วันที่ 30 มิถุนายน 2507 จอมพลถนอม กิตติขจร (นายกรัฐมนตรีขณะนั้น) มีบัญชาให้กรมปศุสัตว์ดำเนินการจัดตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก พื้นที่ 2,407 ไร่ 2 งาน 85 ตารางวา เป็นพื้นที่ดินร่วนปนทราย บางแห่งเป็นดินลูกรังตามสภาพการเลลาดของพื้นที่ ดินมีความสมบูรณ์ต่ำ

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก มีพื้นที่ 2 ส่วน ประกอบด้วย

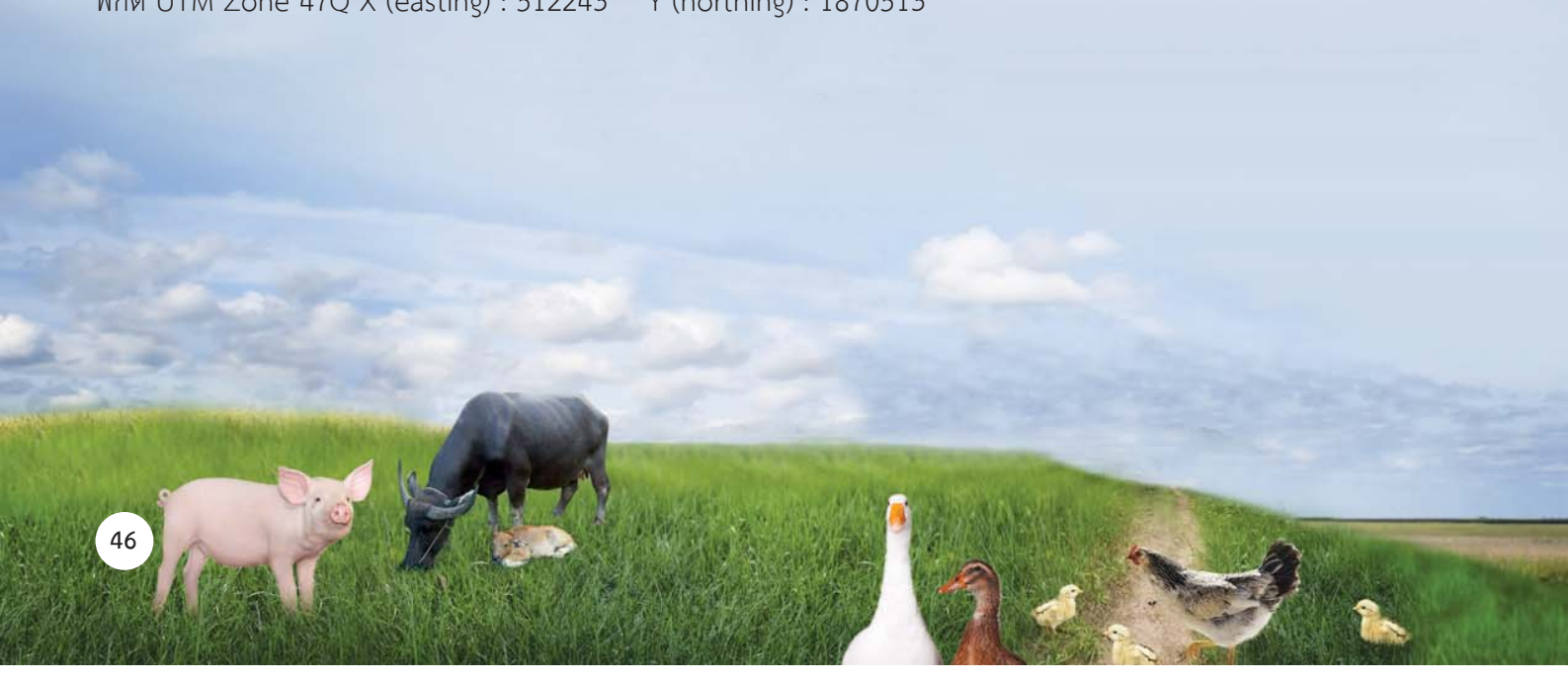
1. พื้นที่ตำบลไม้งาม อำเภอมะนัง จังหวัดตาก พื้นที่ 1,587 ไร่ ประกอบด้วย
 - พื้นที่สิ่งก่อสร้าง 468 ไร่
 - พื้นที่แปลงหญ้า 1,119 ไร่

พ.ศ.2538 เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก ตามแผนปรับปรุงโครงสร้างของกรมปศุสัตว์ ปัจจุบันมีพื้นที่ 1,587 ไร่ 2 งาน 85 ตารางวา

2. พื้นที่อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ปี พ.ศ.2538 ได้รับมอบพื้นที่จากโครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน ศิริราชบุร อำเภอบพพระ จังหวัดตาก พื้นที่ 1,836 ไร่ 3 งาน จัดตั้งหน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์บพพระ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก

พิกัด UTM Zone 47Q X (easting) : 512243 Y (northing) : 1870513

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2506 ใช้ชื่อ “ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์นครพนม” ตั้งอยู่ที่ บ้านภูเขาทอง ตำบลหนองญาติ อำเภอเมืองจังหวัดนครพนม พื้นที่ 300 ไร่ ปัจจุบันเลิกใช้พื้นที่และได้ส่งคืน กรมธนารักษ์จังหวัดนครพนม

ปี พ.ศ.2523 ได้ย้ายหน่วยงานมาก่อตั้งในพื้นที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ดงนาเหล่า ชื่อว่า “ศูนย์ปรับปรุงพันธุ์สัตว์นครพนม” ต่อมากรมปศุสัตว์มีการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานราชการ และกรอบอัตรากำลัง จึงมีการเปลี่ยนชื่อหน่วยงานหลายครั้งปัจจุบันนี้ได้ใช้ชื่อหน่วยงานทางราชการว่า “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม ห่างจากตัวจังหวัดนครพนม 24 กิโลเมตร มีพื้นที่ 546 ไร่ โดยหน่วยงานในพื้นที่ขอใช้พื้นที่เพื่อก่อสร้างตลาดกลางลุ่มแม่น้ำโขง อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จำนวน 20 ไร่ คงเหลือพื้นที่ดำเนินการ 526 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่สำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์	431 ไร่
พื้นที่ปลูกสร้างอาคารเรือนโรงและถนน	95 ไร่

พิกัด UTM Zone 48Q X (easting) : 459262 Y (northing) : 1940633

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ เดิม ชื่อ “ศูนย์พักฟื้นพ่อโคพันธุ์” เริ่มดำเนินการก่อตั้งตั้งแต่ ปี พ.ศ.2508 ซึ่งขณะนั้นกรมปศุสัตว์มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ จึงนำโคพ่อพันธุ์มาประจำไว้ตามจังหวัดต่างๆ เพื่อผสมพันธุ์กับโคตัวเมียของเกษตรกรโดยไม่คิดมูลค่า โดยใช้ที่ของราชพัสดุจังหวัดศรีสะเกษ ประมาณ 100 ไร่ ที่ตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ต่อมาได้รับพื้นที่เพิ่มรวมเป็น 365 ไร่ (แปลงเลขที่ศก.84) ซึ่งกรมปศุสัตว์โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์ได้มีการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการผลิตและส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

ปี พ.ศ.2525 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ”

ปี พ.ศ.2529 เปลี่ยนชื่อเป็น “หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ”

ปี พ.ศ.2533 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ”

ปี พ.ศ.2545 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ”

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ ห่างจากตัวจังหวัดศรีสะเกษ 4 กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบ มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 126 เมตร พื้นที่ลาดต่ำไปทางทิศเหนือและทิศตะวันตก ดินส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย สภาพหน้าดินถูกชะล้างมาก เนื่องจากมีอัตราการดูดซึมน้ำที่ผิวดินต่ำในฤดูฝนมักมีน้ำท่วมขัง การระบายน้ำค่อนข้างเลว ฤดูแล้งหน้าดินจะเป็นดินทรายขาวและหน้าดินแข็งมากในบางส่วน พื้นที่ 967 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่สำหรับการปลูกพืชอาหารสัตว์	แปลงสำหรับตัดเก็บถนอมอาหาร	418 ไร่
	แปลงสำหรับปล่อยแพะเล็ม	209 ไร่
พื้นที่อ่างเก็บน้ำ ลำห้วยที่ไหลผ่าน		93 ไร่
พื้นที่ปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน และถนน		90 ไร่
พื้นที่ป่าคงสภาพ(บริเวณริมห้วยฯใช้ประโยชน์ไม่ได้)		127 ไร่
พื้นที่ตั้งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ		30 ไร่

พิกัด UTM Zone 48P X (easting) : 424232 Y (northing) : 1669485

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เลย

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ.2508 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เลย เริ่มก่อตั้งเป็น “ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์เลย” สังกัดกองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ กรมปศุสัตว์ ตั้งในพื้นที่ตำบลจอมศรี อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีสภาพที่ดินเป็นป่า มีพื้นที่ 400 ไร่

ปี พ.ศ.2515 ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์เลย ได้ขอใช้ประโยชน์ในที่ดินบริเวณถนนเลย-อุดรธานี ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พื้นที่ 800 ไร่ ขึ้นทะเบียนการใช้ประโยชน์หมายเลขที่ ลย.215

ปี พ.ศ.2539 ทำการสำรวจพื้นที่เพื่อขอขึ้นทะเบียนที่ดินของสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เลย ตำบลจอมศรี อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีพื้นที่ 270 ไร่ (จากเดิมที่จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2508 มีพื้นที่ 400 ไร่) ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุกับราชพัสดุจังหวัดเลย ทะเบียนที่ ลย. 902

ปี พ.ศ.2527 เปลี่ยนชื่อเป็น “หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์เลย” สังกัดกองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ มีพื้นที่ดำเนินการ 2 แห่ง คือ ตำบลจอมศรี อำเภอเชียงคาน พื้นที่ 270 ไร่ และพื้นที่ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พื้นที่ 800 ไร่

ปี พ.ศ.2538 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เลย” สังกัดกองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ มีพื้นที่ดำเนินการ 2 แห่ง คือ ตำบลจอมศรี อำเภอเชียงคาน และตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

ปี พ.ศ.2546 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์เลย” สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ตั้งอยู่ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย มีพื้นที่ 800 ไร่

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เลย”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เลย ห่างจากจังหวัดเลย 23 กิโลเมตร สภาพพื้นที่ลาดชันพอสมควร สภาพดินเป็นดินเหนียว ผสมหินภูเขา หน้าฝนหน้าดินจะถูกชะล้างและพังทลายสูง ฤดูแล้งจะแห้งและแข็ง มีพื้นที่ 800 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่แปลงปลูกพืชอาหารสัตว์ 490 ไร่

พื้นที่ปลูกสร้างอาคารที่ทำการ บ้านพัก โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ถนนและแหล่งน้ำ 310 ไร่

พิกัด UTM Zone 47Q X (easting) : 797960 Y (northing) : 1915342

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานี

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ.2508 ได้เริ่มก่อตั้งโดยมีชื่อเรียกว่า “หน่วยแพร่พันธุ์สัตว์อุดรธานี” สังกัดกองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

ปี พ.ศ.2516 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตร แบ่งส่วนราชการใหม่ เป็น 11 กอง กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ได้เปลี่ยนเป็นกองบำรุงพันธุ์สัตว์ และสถานียบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานีจึงเปลี่ยนไปสังกัดกองบำรุงพันธุ์สัตว์กรมปศุสัตว์

ปี พ.ศ.2545 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์อุดรธานี” กองบำรุงพันธุ์สัตว์กรมปศุสัตว์

ปี พ.ศ.2554 กองบำรุงพันธุ์สัตว์ ยกฐานะเป็นสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์อุดรธานี สังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

วันที่ 26 สิงหาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานี”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานี ห่างจากตัวจังหวัดอุดรธานีประมาณ 28 กิโลเมตร มีพื้นที่ 671 ไร่ ประกอบด้วย

แปลงผลิตพืชอาหารสัตว์	450 ไร่
อ่างเก็บน้ำ	60 ไร่
อาคาร โรงเรือน ถนน คอกสัตว์	161 ไร่

พิกัด UTM Zone 48Q X (easting) : 265414 Y (northing) : 1953113

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองกวาง

ประวัติความเป็นมา

ระหว่างปี พ.ศ.2510-2511 เป็นระยะที่ภาคตะวันตกและภาคใต้ของประเทศ มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เข้ามาก่อความไม่สงบ รัฐบาลมีนโยบายขยายความเจริญออกสู่พื้นที่ กรมปศุสัตว์ จึงได้สำรวจพื้นที่เพื่อส่งเสริมด้านปศุสัตว์และจัดตั้งสถานีวิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ในภาคตะวันตก

เดือน มิถุนายน 2511 มีการสำรวจพื้นที่ หมู่ 2 ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภोधุดดราชม จังหวัดราชบุรี พบว่าบริเวณ “พุหินดาด” ซึ่งเป็นแหล่งน้ำ มีน้ำไหลออกจากโพรงหินและมีน้ำตลอดทั้งปี มีพื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่

วันที่ 12 ตุลาคม 2511 ทำพิธีวางหลักชัยและวันที่ 5 เมษายน 2512 ได้เปลี่ยนเป็นหลักหินย่อย เดือน ธันวาคม 2511 เริ่มก่อสร้างสิ่งก่อสร้างและใช้ชื่อ สถานีปรับปรุงพันธุ์สุกรหนองกวาง

ปี พ.ศ.2516 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองกวาง”

วันที่ 1 กรกฎาคม 2538 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองกวาง”

ลักษณะพื้นที่เป็นที่สูงเชิงเขาที่มีหินดาดและลูกรัง บริเวณที่มีหินดาดไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ 250 ไร่ พื้นที่ทางเขาออกมาที่ดินสีล้าค่อนข้างเหนียวและมีก้อนหินกระจายอยู่ทั่วไป ปัจจุบันมีพื้นที่ 3,946 ไร่ ประกอบด้วย

ถนน ที่ทำการ สิ่งก่อสร้างและโรงเรือน	379 ไร่
แปลงหญ้า	2,121 ไร่
พื้นที่ป่าไผ่พื้นดินเป็นหิน	575 ไร่
ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ	595 ไร่
แหล่งน้ำ	276 ไร่

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 569811 Y (northing) : 1516901

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี เดิมเรียกว่า “แคมป์” ปี พ.ศ.2514 กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ได้จัดหาพื้นที่เพื่อจัดตั้งสถานียูวพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี โดยผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์สัตว์ (นายบุญถม ไวยานวัฒน์) ได้ประสานกับหัวหน้าหน่วยส่งเสริมการเลี้ยงเป็ด (นายสถิต พงษ์ไพโรจน์) และผู้นำท้องถิ่น คือ นายยอง พิงชาติ, ผู้ใหญ่สาร พิงชาติ, นายเจียร พลไกร, นายต๋อง กลิ่นหอม ได้ลงไปดูพื้นที่ทำการปศุสัตว์ดังกล่าว โดยได้สำรวจพื้นที่ทำการปศุสัตว์ดังกล่าว 3 จุด ดังนี้

- ป่าทุ่งคาเขาดิน
- สวนปากาญจนดิษฐ์
- สวนปามะลวน

โดยลงความเห็นว่าเป็นบริเวณสวนปามะลวนมีลำคลองลูกลอนไหลผ่านพื้นที่ รวมทั้งดินมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์

ปี พ.ศ.2515 เริ่มโครงการตั้งแคมป์ ทำการถางป่าทำถนนทางเข้า และสร้างโรงเรือนคอกสัตว์

ปี พ.ศ.2516 เริ่มซื้อสัตว์มาเลี้ยง โดยรวบรวมกระบือได้ประมาณ 400 ตัวและบุกเบิกป่า แปลงหญ้าส่วนใหญ่เป็นแปลงหญ้าธรรมชาติ

ปี พ.ศ.2517 บุกเบิกป่าประมาณ 100 ไร่

วันที่ 1 ตุลาคม 2535 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี”

ปี พ.ศ.2558 ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคใต้ ขอใช้พื้นที่ จำนวน 20 ไร่ ปัจจุบันมีพื้นที่ 3,930 ไร่ ประกอบด้วย

ถนน	90 ไร่
สิ่งปลูกสร้าง – อาคาร	139 ไร่
พื้นที่ปาร์กสภาพไว้	511 ไร่
พื้นที่ลำคลอง – อ่างน้ำ	85 ไร่
พื้นที่แปลงหญ้า	3,105 ไร่

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 512293 Y (northing) : 1014069

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ

ประวัติความเป็นมา

สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2515 ใช้ชื่อว่า “ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์ชัยภูมิ” ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้เล็งเห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรกรในด้านการเลี้ยงสัตว์ จึงได้จัดตั้งศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์ชัยภูมิขึ้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติภูแลนคา ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและได้ขอขึ้นเป็นที่ราชพัสดุ โดยดำเนินการเลี้ยงสัตว์และพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์

ปี พ.ศ.2524 มีประกาศกฤษฎีกายกฐานะเป็น “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ” ดำเนินการพัฒนาและกระจายพันธุ์สัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ.2545 เปลี่ยนเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ”

ปี พ.ศ.2559 มีการปรับโครงสร้างหน่วยงานในสังกัดกรมปศุสัตว์ตามคำสั่ง 611/2559 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ” สังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ มีพื้นที่รวม 1,678 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์	650 ไร่
พื้นที่แหล่งน้ำ	100 ไร่
พื้นที่ป่า ถนน อาคารบ้านเรือนและโรงเรือนคอกสัตว์	928 ไร่

ลักษณะพื้นที่เป็นที่ลาดเชิงเขามีความลาดชันสูง-ต่ำแตกต่างกันไป มีความลาดชันเกินกว่า 5% มีการชะล้างหน้าดินสูง ดินเป็นดินลูกรังผสมดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

พิกัด UTM Zone 48P X (easting) : 200636 Y (northing) : 1769632

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เทพา

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ.2517 นายศุภโยค พาณิชวิทย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล ได้รวบรวมพื้นที่สาธารณะประโยชน์ พื้นที่อำเภอละงู และอำเภอนาหว้า 7,200 ไร่ เพื่อดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์นิคมการเลี้ยงสัตว์

ปี พ.ศ.2518 ได้ขออนุมัติกรมปศุสัตว์ เพื่อจัดตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ในบริเวณที่เรียกว่า “ทุ่งแหลมแค” แต่เนื่องจากพื้นที่ถูกบุกรุกโดยราษฎร เข้าไปทำประโยชน์ และหน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เข้าไปปลูกสร้างสิ่งก่อสร้าง และสถานื่อนามัยในพื้นที่ ซึ่งในขณะนั้นมีผู้ก่อการร้าย ในภาคใต้โดยเฉพาะจังหวัดสตูลมีความรุนแรงมาก อีกทั้งเป็นสถานที่ชุมนุมพลและค่ายฝึกอาวุธ

กรมปศุสัตว์ จึงได้ประสานงานกับจังหวัด สงขลาได้รับมอบพื้นที่สาธารณะประโยชน์ของอำเภอ เทพา บริเวณ “ทุ่งสะพานงาม” และ “ทุ่งเล” พื้นที่ 4,800 ไร่ จัดตั้งเป็น “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เทพา” โดยเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2520

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 กรมปศุสัตว์ได้ปรับ โครงสร้างหน่วยงานภายในของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ใหม่ สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์เทพา เปลี่ยนชื่อเป็น "ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เทพา" มีพื้นที่ทั้งหมด 4,865 ไร่ ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะสะบ้าขอใช้พื้นที่ 46 ไร่ กองทัพบกขอจัดตั้งกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 15 และขอเพิ่มเติมเพื่อจัดตั้งกองพันทหารม้าที่ 31 รวมทั้งหมด จำนวน 1,450 ไร่ ปัจจุบันมีพื้นที่คงเหลือ 3,369 ไร่ ลักษณะพื้นที่ โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มดินทรายชายทะเล สภาพดินเป็นดินทรายจัด จัดอยู่ในกลุ่มชุดดินบ้านทอน ผลการวิเคราะห์ดินที่ยัง ไม่ได้ปรับปรุงมี pH 5.1 และดินที่ได้ปรับปรุงแล้วใช้เป็นแปลงพืชอาหารสัตว์มี pH 5.6 สภาพแหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ 2 แหล่ง ซึ่งได้ดำเนินการปรับปรุงขุดลอกเป็นแหล่งน้ำ เพื่อจะนำมาใช้กับแปลงพืชอาหารสัตว์

พิกัด UTM Zone 47N X (easting) : 711327 Y (northing) : 761315

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว

ประวัติความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระราชดำริให้มีการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี ติดต่อกับประธานงานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อวางโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ โดยร่วมมือกับกองทัพอากาศที่ 1 จังหวัดปราจีนบุรี และกระทรวง/ทบวง/กรมต่างๆ เข้าดำเนินการในโครงการฯ ตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2521 สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สระแก้ว เป็นหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน 523) เดิมเรียกว่า “ศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์ปราจีนบุรี”

ปี พ.ศ.2533 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่ากะบาก”

ปี พ.ศ.2536 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว”

ปี พ.ศ.2545 จัดส่วนราชการกรมปศุสัตว์ใหม่และใช้ชื่อว่า “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สระแก้ว”

ปี พ.ศ.2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว” สำนักรักษาพันธุ์สัตว์

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว ตั้งอยู่บ้านคลองทราย ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว ห่างจากจังหวัดสระแก้ว ประมาณ 32 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นดินร่วนปนทราย หน้าดินลึกประมาณ 1 ฟุต มีอินทรีย์วัตถุพอสมควร ความลาดเทพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2% พื้นที่ 1,600 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่แปลงปลูกหญ้า	1,380 ไร่
พื้นที่โรงเรือนและคอกสัตว์	30 ไร่
พื้นที่อ่างเก็บน้ำ	65 ไร่
อื่นๆ	125 ไร่

พิกัด UTM Zone 48P X (easting) : 205223 Y (northing) : 1545450

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน

ประวัติความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ทรงมีความห่วงใยราษฎรจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเสียดียรภาพประเทศเป็นอย่างมาก จึงได้มีพระราชดำริให้มีการพัฒนาอาชีพของราษฎรให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

วันที่ 3 มีนาคม 2523 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ทรงได้พระราชทาน พระบรมราชโองการให้แม่ทัพภาคที่ 1 แม่ทัพภาคที่ 3 อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมปศุสัตว์ และคณะทำงานโครงการ พัฒนาตามพระราชดำริเข้าเฝ้าที่ตำหนัก ภูพิงคราชนิเวศน์ เพื่อรับทราบถึงเหตุผลที่ให้มีโครงการพัฒนาพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี พ.ศ.2523 กรมปศุสัตว์ โดยกองบำรุงพันธุ์ในขณะนั้น จึงสนองพระราชดำริจัดตั้งเป็น “หน่วยแพร่พันธุ์สัตว์ แม่ฮ่องสอน” วันที่ 3 มีนาคม 2523 มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธิตการเลี้ยงสัตว์และขยายพันธุ์สัตว์สู่เกษตรกร

ปี พ.ศ.2529 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน”

ปี พ.ศ.2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ดำเนินการ 2 พื้นที่ คือ

1. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน ในพื้นที่ศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริ ตำบลผาป่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ 150 ไร่
2. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน ในพื้นที่ศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ 70 ไร่

พิกัด UTM Zone 47Q X (easting) : 388742 Y (northing) : 2131927

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แพร่

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แพร่ สังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ได้เปลี่ยนชื่อหน่วยงานจาก “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์แพร่” ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เดิมชื่อ “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์แพร่” สังกัดกองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์เริ่มดำเนินการจัดตั้งในปีงบประมาณ พ.ศ.2523 โดยราษฎรเขตตำบลห้วยม้า อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ได้ยกที่สาธารณประโยชน์เป็นป่าละเมาะและดินลูกรังรวม มีพื้นที่ 2,530 ไร่ ห่างจากจังหวัดแพร่ 14 กิโลเมตร ปัจจุบันมีพื้นที่ 1,654 ไร่ แบ่งเป็นแปลงพืชสำหรับการเลี้ยงสัตว์ 15 แปลง ซึ่งในระยะแรกเป็นงานบุกเบิกป่า จัดสร้างแปลงหญ้า

ธันวาคม 2524 รับโคพันธุ์เรดซินดี มาขยายพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์

ธันวาคม 2526 เริ่มเลี้ยงไก่พันธุ์โรดไออร์แลนด์เรด

ปี 2530 ดำเนินการเลี้ยงสุกร

ปี 2540 เริ่มดำเนินการปรับปรุงและขยายพันธุ์โคพื้นเมืองพันธุ์ชาวลำพูนมาจนถึงปัจจุบัน

พิกัด UTM Zone 47Q X (easting) : 629128 Y (northing) : 2016195

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปราชญ์บุรี

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปราชญ์บุรี ได้เริ่มดำเนินการจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2524 ที่หมู่ 12 ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดปราชญ์บุรี บริเวณที่ราบบระหว่าง เขามดแดงและเขาชีปัด ในเทือกเขาอีโต้ พื้นที่ 1,500 ไร่ โดยการชักนำของ สมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดปราชญ์บุรี (นายสมาน ภูมิกาญจนะ) และกองบำรุงพันธุ์สัตว์ได้ขอใช้พื้นที่ ขึ้นทะเบียนราชพัสดุโดยกรมปศุสัตว์เป็นผู้ถือครอง พบว่าเป็นการใช้พื้นที่ซ้ำซ้อนกันกับทางฝ่ายทหาร ดังนั้นสถานีฯ จึงได้ทำหนังสือถึงผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 2 (พลตรีจรรยา ขาวเทียมสังข์) ขอใช้เป็นที่ตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปราชญ์บุรี เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์ให้แก่ราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ทางฝ่ายมณฑลทหารบกที่ 2 ยืนยันที่จะใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นสถานที่ฝึกทหารและทดสอบอาวุธหนัก ผู้ว่าราชการจังหวัดปราชญ์บุรีได้พิจารณาจัดหาพื้นที่ สาธารณประโยชน์ จัดตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ ปราชญ์บุรี จำนวน 2 แปลง พื้นที่ 3,381 ไร่ ดังนี้

1. พื้นที่แปลง “โคกขนมมุด” จัดตั้งสถานี บำรุงพันธุ์สัตว์ปราชญ์บุรี พื้นที่ 1,387-0-77 ไร่ ที่หมู่ 3 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราชญ์บุรี จัดตั้งอาคารที่ทำการ บ้านพัก โรงเรือน อาคารฝึกอบรม และแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ 1,050-1-40 ไร่ ส่วนที่เหลือแบ่งให้จัดตั้งหน่วยงานอื่น ได้แก่ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี ด้านกักกันสัตว์ปราชญ์บุรี วิทยาลัย การอาชีพกบินทร์บุรีและสภาเกษตรจังหวัดปราชญ์บุรี

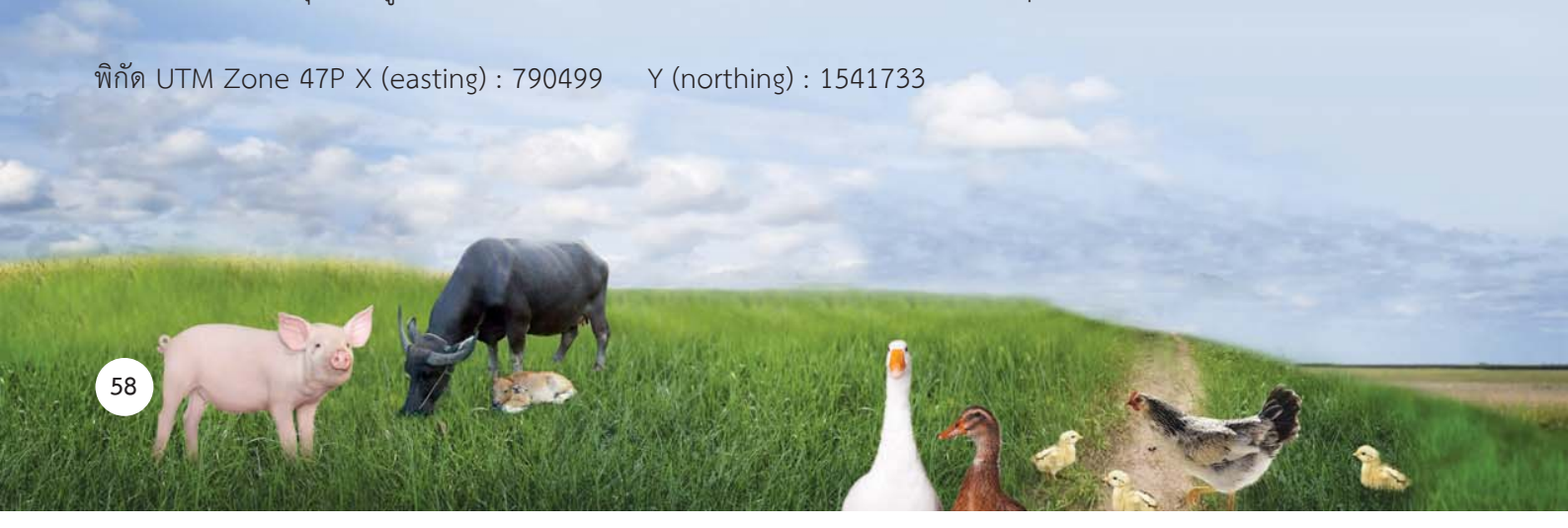
2. พื้นที่แปลง “มาบประดู่หรือชำหญ้าคา” ตำบลหาดนางแก้ว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราชญ์บุรี พื้นที่ 2,006 ไร่ ซึ่งมีปัญหาเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ทับพื้นที่สาธารณะประโยชน์ตั้งแต่ ปี 2517 และมีราษฎรบุกรุก

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปราชญ์บุรี”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปราชญ์บุรี มีลักษณะพื้นที่โคกสูง มีพื้นที่ราบลาดชันเล็กน้อย ไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หน้าดินตื้น ชั้นล่างเป็นดินกรวดและหินกรวด มีค่า pH 5.2 สภาพอากาศร้อนชื้น

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 790499 Y (northing) : 1541733

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์

ประวัติความเป็นมา

เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนมกราคม 2533 บนพื้นที่ราชพัสดุ เลขที่ บร 808 ตำบลห้วยทับูน อำเภอบัวชุม จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอบัวชุม 4 กิโลเมตรและห่างจากตัวจังหวัดบุรีรัมย์ 83 กิโลเมตร เส้นทางหลวงที่ผ่านสถานีฯ มี 2 เส้นทาง คือ ทางหลวงหมายเลข 2120 ถนนสายปะคำ-ละหานทราย (ถนนด้านหน้าสถานีฯ) และทางหลวงหมายเลข 348 ถนนสายนางรอง-อรัญประเทศ (ถนนด้านทิศตะวันตกสถานีฯ)

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์ มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีความลาดเทปานกลาง ชุดดินโคราช เป็นดินร่วนปนทราย มีความเป็นกรดปานกลาง pH 6.88 มีพื้นที่ 2, 472 ไร่ (พื้นที่ศูนย์ฯ 1,972 ไร่ พื้นที่ศูนย์พัฒนาโนนดินแดงประมาณ 500 ไร่) ประกอบด้วย

พื้นที่แปลงหญ้า	1,385 ไร่
(แปลงหญ้าในศูนย์ฯ 1,185 ไร่ แปลงหญ้าศูนย์พัฒนาโนนดินแดงประมาณ 200 ไร่)	
พื้นที่ปลูกป่าและกระถิน	40 ไร่
พื้นที่รับน้ำและบริเวณอ่างเก็บน้ำ	165 ไร่
พื้นที่บริเวณอาคาร เรือนโรง คอกสัตว์ และถนน	382 ไร่

พิกัด UTM Zone 48P X (easting) : 254042 Y (northing) : 1593703

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์

ประวัติความเป็นมา

กรมปศุสัตว์ได้รับงบประมาณให้จัดตั้งสถานียุบบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์ (ชื่อเดิม) ในปีงบประมาณ 2534 ให้ดำเนินการก่อสร้างอาคารและปรับสถานที่บนพื้นที่สาธารณประโยชน์ “ทุ่งเขาพระ” ในเขตตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พื้นที่ประมาณ 2,100 ไร่ ดำเนินการเสร็จในเดือน เมษายน 2536 และเริ่มดำเนินการเลี้ยงโคเนื้อ อเมริกานบราห์มันจากอเมริกา สุกร สัตว์ปีก

ปี พ.ศ.2545 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์นครสวรรค์” ต่อมาในปีงบประมาณ

ปี พ.ศ.2547 ได้ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์แกะเนื้อปัจจุบันได้มีการวิจัยและผลิตพันธุ์สัตว์ คือ โคพันธุ์ตาก เปิดพันธุ์ไข่ และ แกะเนื้อ

วันที่ 26 สิงหาคม 2559 ตามคำสั่งที่ 611/2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์” ปัจจุบันมีพื้นที่จำนวน 1,937 ไร่ 2 งาน สภาพพื้นที่เป็นดินลูกรัง แ่นหิน และดินปนทราย ทำให้มีการจัดเก็บน้ำไม่ดี

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 676377 Y (northing) : 1752348

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ.2534 กรมปศุสัตว์ได้รับงบประมาณให้จัดตั้ง สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช บนพื้นที่ สาธารณะประโยชน์ “ทุ่งไร่ลุ่ม” พื้นที่ 4,659 ไร่ 3 งาน 74 ในเขตหมู่ 7 ตำบลควนชุม และหมู่ 4 ตำบลควนพัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งในสมัยนั้นขณะก่อสร้างได้มีราษฎรบางกลุ่มที่เคยใช้พื้นที่ขัดขวางการดำเนินงานและมีราษฎรบางกลุ่มร่วมลงชื่อเพื่อสนับสนุนให้ก่อสร้างสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช นำโดยนายแฝง อัมพวัน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ตำบลควนชุม และนายถนอม อักษรกุล อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลควนพัง ได้การสนับสนุนในการไกล่เกลี่ยกับราษฎร จึงสามารถเข้าไปในพื้นที่เพื่อดำเนินการก่อสร้างได้ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2536 เหลือพื้นที่ 1,800 ไร่ และได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จเปิดดำเนินการได้ในปี งบประมาณ 2538 เริ่มนำโคเนื้อพันธุ์อเมริกันบราห์มันและกระบือพันธุ์พื้นเมืองสุกรและสัตว์ปีกเข้ามาเลี้ยง ปีงบประมาณ 2542 ได้ปรับเปลี่ยนเลี้ยงโคพื้นเมืองสายภาคใต้

วันที่ 9 ตุลาคม 2545 มีราชกิจจานุเบกษา กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช”

วันที่ 1 สิงหาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช” ตามแผนการปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งงานภายในตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2557

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 602820 Y (northing) : 908363

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2534 บนพื้นที่สาธารณะประโยชน์ของตำบลวังแฉ่ม และตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โดยใช้ชื่อว่า “สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี”

วันที่ 9 ตุลาคม 2546 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์จันทบุรี”

วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัย และบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี”

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ 8 ตำบลท่าหลวง และหมู่ 2 ตำบลวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 14 กิโลเมตร พื้นที่ 1,936 ไร่ 70 ตารางวา

พิกัด UTM Zone 48P X (easting) : 189857 Y (northing) : 1409314

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พะเยา

ประวัติความเป็นมา

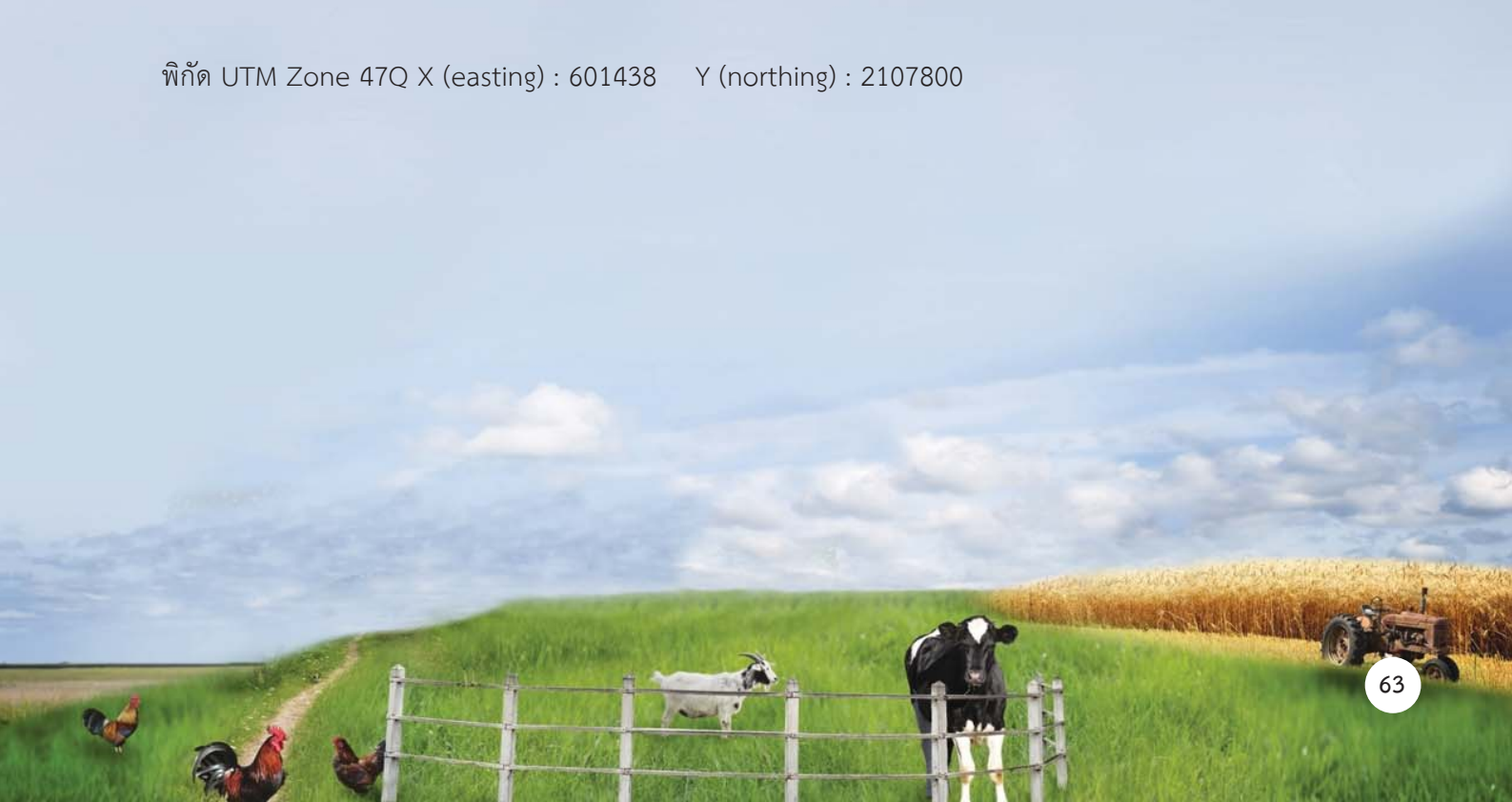

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พะเยา เริ่มดำเนินการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2534-2536 บริเวณป่าสงวนแห่งชาติพื้นที่ป่าแม่ดำ พื้นที่ป่าแม่ร่องซุย และพื้นที่ป่าสาธารณะประโยชน์บ้านแม่กาหลวง หมู่ 3 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ก่อสร้างแล้วเสร็จและทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2537 พื้นที่ 2,525 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่ป่าสมบูรณ์	712.5 ไร่
กรมปศุสัตว์ใช้ทำประโยชน์	1,812.5 ไร่
- พื้นที่แปลงปลูกพืชอาหารสัตว์	956 ไร่
- แปลงเพาะเล็ม	695 ไร่
- แปลงตัดสด/หญ้าแห้ง/หญ้าหมัก	261 ไร่

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย และดินลูกรัง ความลาดเอียงเฉลี่ยประมาณ 4% ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 400 เมตร มีค่าความเป็นกรดต่าง 4.5-6.5

พิกัด UTM Zone 47Q X (easting) : 601438 Y (northing) : 2107800

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก

ประวัติความเป็นมา

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งกำลังได้รับความนิยมสนใจจากเกษตรกรที่ต้องการพ่อแม่โคพันธุ์ดี เพื่อนำมาเลี้ยงและปรับปรุงพันธุ์ จึงมอบหมายให้ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ ประสานงานหน่วยงานในพื้นที่เพื่อ จัดหาพื้นที่สำหรับจัดตั้งสถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก โดยปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก (นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระกูลพงษ์) ได้เสนอพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ เขากระยงบ้านแก่งหว้า ตำบลหนองกะท้าว อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นป่าเสื่อมโทรมที่มี ชาวบ้านจับจองใช้เป็นทุ่งหญ้าเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์และทำ พืชไร่ มีพื้นที่ประมาณ 7,000 ไร่ กรมปศุสัตว์จึงได้ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสำรวจพื้นที่แล้วมีมติเห็นชอบ ให้ใช้พื้นที่ดังกล่าว กรมปศุสัตว์จึงได้ติดต่อขอใช้พื้นที่ ดินและที่ประชุมคณะกรรมการเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2532 ได้อนุมัติมอบที่ดินให้กรมปศุสัตว์ ใช้จัดตั้ง สถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก

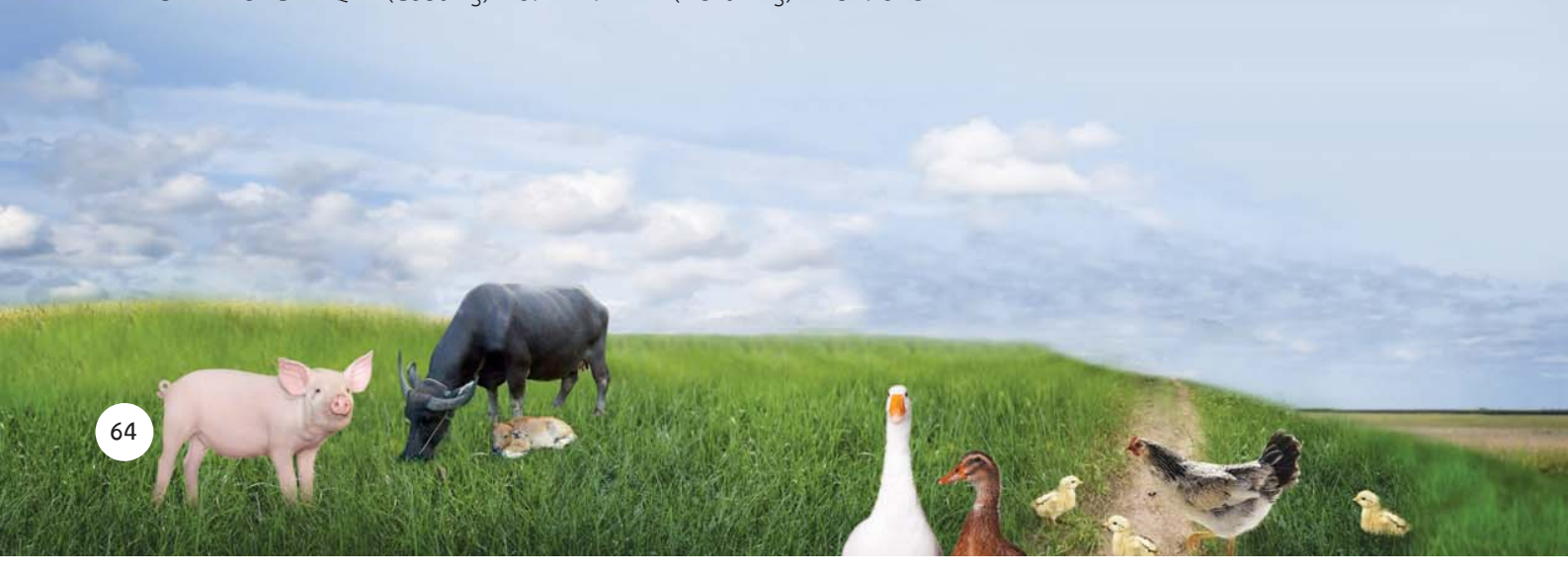
วันที่ 15 มกราคม 2535 ตรงกับวันขึ้น 11 ค่ำ เดือน 2 ปี มะแม ได้ทำพิธีเปิดอาคารสำนักงาน “สถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก” และเริ่มนำสัตว์เข้ามาเลี้ยงในปีงบประมาณ 2536

ปี 2538 นายบังคม โตแป้น หัวหน้าสถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก ได้การประสานงานกรมป่าไม้เพื่อปรับแนวเขต พื้นที่จัดตั้งสถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลกให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง และกรมป่าไม้ได้ออกประกาศกรมป่าไม้ เรื่อง กำหนดพื้นที่ให้ส่วนราชการหรือองค์กรของรัฐเข้ามาทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ฉบับที่ 192/2538 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2538 ให้กรมปศุสัตว์ใช้พื้นที่ทั้งหมดจำนวน 2,968 ไร่ 3 งาน เพื่อใช้ก่อสร้างสถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก

ปี 2559 เปลี่ยนชื่อใหม่ตามกรอบโครงสร้างของกรมปศุสัตว์เป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก”

พิกัด UTM Zone 47Q X (easting) : 691479 Y (northing) : 1879628

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี

ประวัติความเป็นมา

ปี พ.ศ.2536 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรีได้เริ่มก่อตั้งขึ้นโดยดำริของ ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีขณะนั้น ได้มองเห็นว่าสภาพพื้นที่อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี จำเป็นต้องพัฒนาเนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าเขาซึ่งพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าองค์พระ ป่าเขาพระกำ และป่าเขาห้วยพลู เพื่อใช้เป็นสถานที่อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเป็นแหล่งผลิตสัตว์พันธุ์ดี ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ที่ดีให้กับเกษตรกร โดยมุ่งหวังที่จะให้อาชีพที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

สำนักงานป่าไม้จังหวัดสุพรรณบุรี ได้สำรวจพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติท้องที่อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบเชิงเขาและเนินเขา มีความลาดชันประมาณ 15 องศา สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 370 เมตร เป็นดินร่วนปนทราย ชนิดดินเป็นหินปูน สภาพป่าเป็นป่าเสื่อมโทรม และกรมป่าไม้ได้อนุมัติให้กรมปศุสัตว์ใช้การก่อสร้างสถานื่บำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี พื้นที่ จำนวน 1,562 ไร่ 2 งาน สภาพดินเป็นดินร่วนปนดินลูกรัง พื้นที่ลาดชันสูง ล้อมรอบด้วยภูเขา ประกอบด้วย

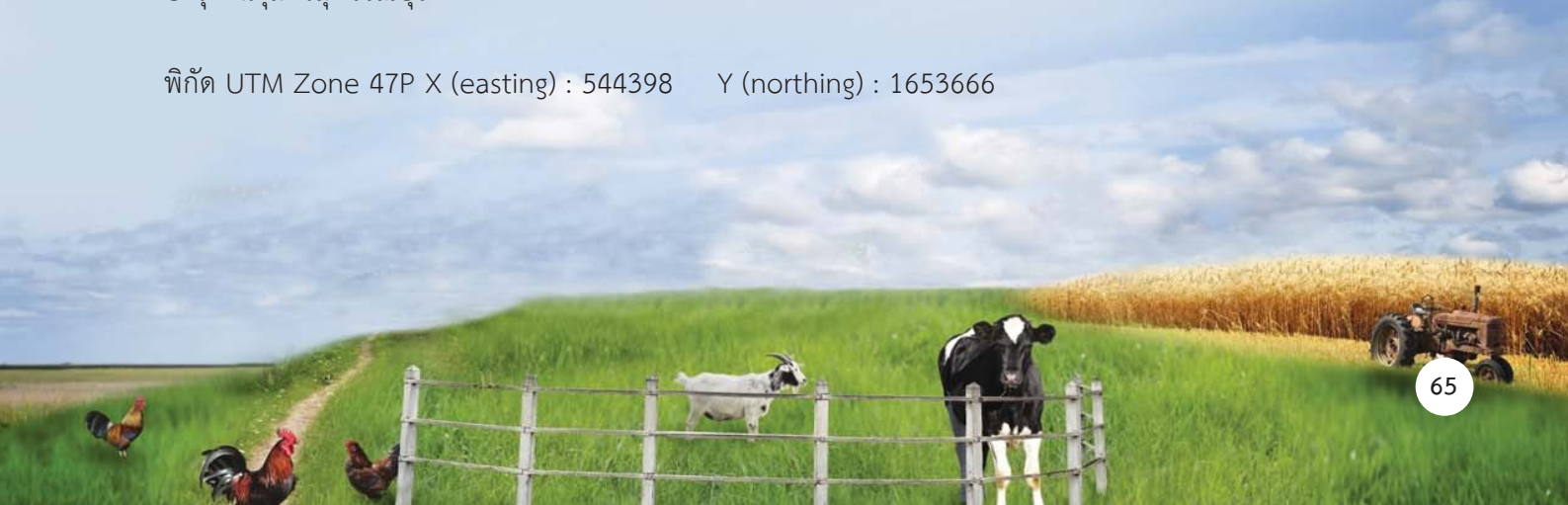
แปลงหญ้าและพืชอาหารสัตว์	1,172 ไร่
อ่างเก็บน้ำ	80 ไร่
อาคาร บ้านพัก คอกสัตว์ ถนน	120 ไร่
ป่าไม้	190 ไร่

ปี พ.ศ.2546 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี”

ปี พ.ศ.2560 เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี”

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 544398 Y (northing) : 1653666

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กระบี่

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กระบี่ ดำเนินการก่อตั้งเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2536 บนพื้นที่สาธารณะประโยชน์ของ หมู่ 5 หมู่ 7 และหมู่ 13 ตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พื้นที่ 3,641 ไร่ ประกอบด้วย

- ขอดอนสภาพ 303 ไร่ 2 งาน 50 ตารางวา (มอบให้พัฒนาที่ดิน 103 ไร่)
- พื้นที่แปลงหญ้า 650 ไร่
- พื้นที่ส่วนที่เหลือทั้งหมด 2,585 ไร่
- รวมพื้นที่บุกรุกทั้งหมด 1,734 ไร่ คงเหลือพื้นที่ 851 ไร่

พิกัด UTM Zone 47P X (easting) : 497235 Y (northing) : 908851

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตรัง

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตรัง เดิมชื่อ สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ตรัง ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ.2537 โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง (นายทวิ สุระบาล) ได้ประสานงานกับจังหวัดตรัง และกรมปศุสัตว์ ให้จัดตั้งสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ขึ้น เพื่อผลิตพันธุ์สัตว์ให้กับราษฎร รวมทั้งเป็นศูนย์กลาง ในการบริการด้านวิชาการแก่เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยขอใช้พื้นที่กรมป่าไม้ในเขตพื้นที่ หมู่ 4 ตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด พื้นที่ 1,298 ไร่

ตุลาคม 2545 เปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ตรัง” และการปรับปรุงโครงสร้าง การแบ่งหน่วยงานภายใน ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2557 วันที่ 1 ตุลาคม 2559 เปลี่ยนขึ้นเป็น “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตรัง”

พิกัด UTM Zone 47N X (easting) : 549511 Y (northing) : 865574

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปัตตานี

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปัตตานี ตั้งอยู่เขตพื้นที่สาธารณะประโยชน์ บ้านทุ่งนเรนทร์ ตำบลบ่อทอง อำเภอนงนุช จังหวัดปัตตานี ห่างจากตัวเมืองปัตตานี 20 กิโลเมตร มีพื้นที่ 237 ไร่ 3 งาน 5/10 ตารางวา โดยมีหน่วยงานราชการใน จังหวัดปัตตานี ขอใช้พื้นที่ในการก่อสร้างสถานที่ราชการใหม่เพื่อรองรับกับแผนพัฒนาฯ ของจังหวัดปัตตานี และกรมปศุสัตว์ได้อนุมัติให้ใช้พื้นที่ดังกล่าว ปัจจุบันคงเหลือพื้นที่ 170 ไร่ ประกอบด้วย

พื้นที่แปลงหญ้า	92 ไร่
พื้นที่อ่างเก็บน้ำ	7 ไร่
พื้นที่โรงเรือน คอกสัตว์	15 ไร่
พื้นที่ปลูกพืชอื่น	15 ไร่
พื้นที่สิ่งก่อสร้างอื่นๆ	41 ไร่

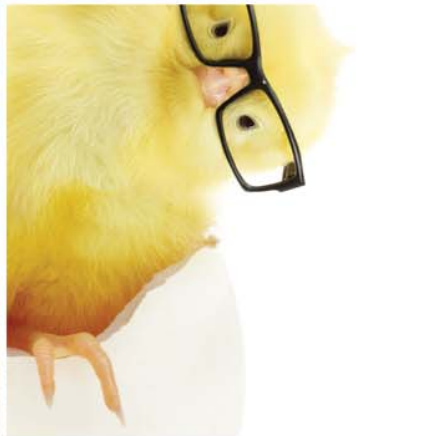
สภาพดินทั่วไปเป็นดินชุดบ้านทอน เนื้อดินเป็นทรายจัด ดินสีเทาแก่ มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติต่ำมาก มี pH อยู่ระหว่าง 5.0 – 5.5 ซึ่งได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยใช้ปุ๋ยคอกจนทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น

พิกัด UTM Zone 47N X (easting) : 732410 Y (northing) : 753339

กรอบโครงสร้างของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

กรอบโครงสร้างของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

การปรับโครงสร้างการแบ่งหน่วยงานภายใน

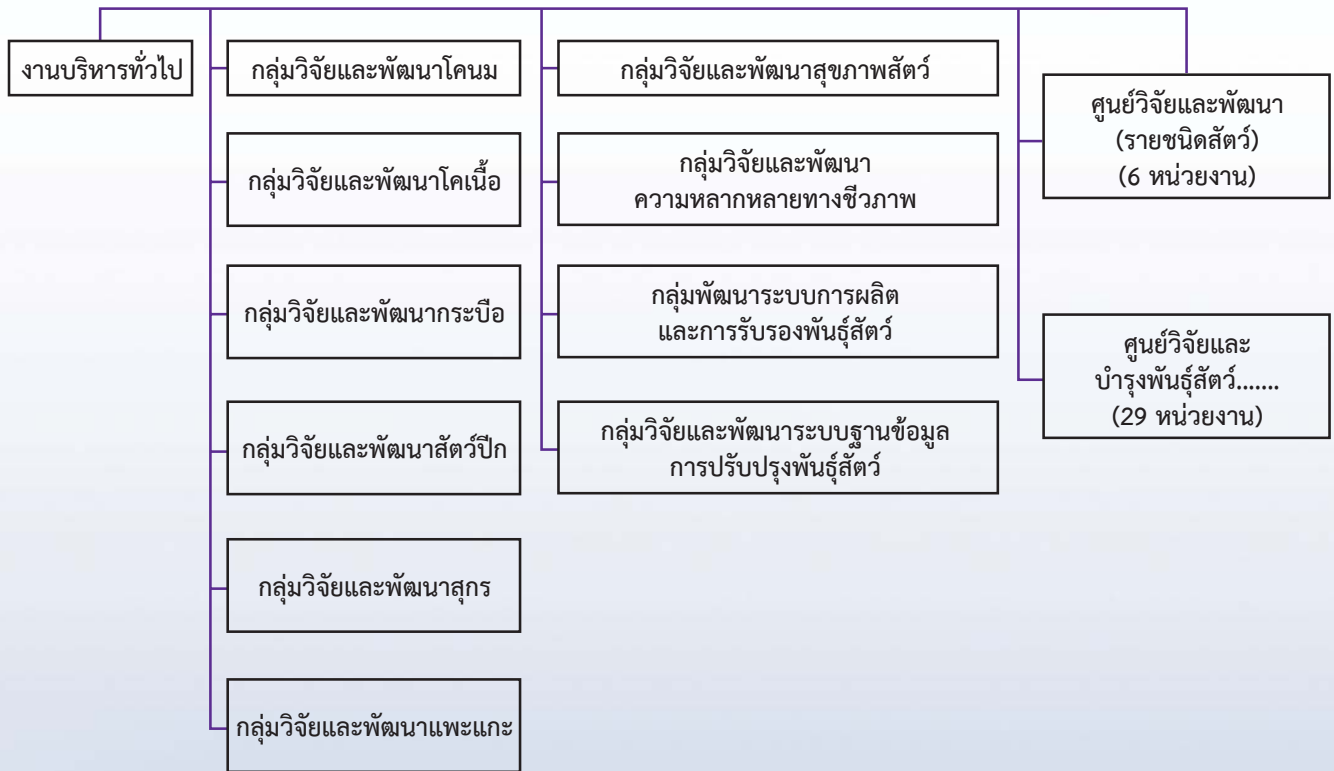
เพื่อให้โครงสร้างการแบ่งหน่วยงานภายในของกรมปศุสัตว์มีความเหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจตามกฎหมายกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2557 จึงให้หน่วยงานพิจารณาทบทวนโครงสร้างการแบ่งหน่วยงานภายใน อำนาจหน้าที่ และกรอบอัตรากำลังให้มีความเหมาะสมกับภารกิจที่เปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของกรมปศุสัตว์ และเป็นไปตามกฎกระทรวงฯ พ.ศ.2557

ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2555 เรื่อง กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.2557 โดยรายละเอียดการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ ราชกิจจานุเบกษา หน้า 49 เล่ม 131 ตอนที่ 88 ก วันที่ 30 ธันวาคม 2557 ข้อ 21 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (2) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และสร้างสัตว์พันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูงเหมาะสมกับสภาพการเลี้ยงของเกษตรกรในประเทศ
- (3) ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเทคโนโลยีการผลิตสัตว์พันธุ์ดี การจัดการฟาร์ม ระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ การทดสอบพันธุ์สัตว์ และกระจายสัตว์พันธุ์ดีให้เกษตรกรเครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป
- (4) ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยการอนุรักษ์และพัฒนาสัตว์พื้นเมือง สัตว์เลี้ยง สัตว์หายาก และสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ ทั้งที่เลี้ยงอยู่ในถิ่นกำเนิดเดิมและสัตว์ต่างถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งพันธุกรรมและพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- (5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะของพันธุกรรมสัตว์และคุณลักษณะประจำพันธุ์ เพื่อการรับรองและคุ้มครองพันธุ์สัตว์
- (6) ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยการปศุสัตว์เพื่อความมั่นคงทางอาหาร และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพื่อนำไปสู่การปศุสัตว์อัจฉริยะและการดำเนินการตามพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง
- (7) ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสัตว์พันธุ์ดี และการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์แก่เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (8) บริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ ในการอนุรักษ์ตามพันธกรณีอันเนื่องมาจากความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- (9) พัฒนาระบบ รูปแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการตรวจรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์
- (10) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ผอ.	ผชช.	นวก.ขพ	นวก.ชก	จพง.อว.	จพง.ชง.	นายช่าง ชง.	นักจัดการทั่วไป	จพง.ธุรการ	นสพ.ขพ	รวม
1	5	108	24	18	51	38	1	57	1	304

โครงสร้างการแบ่งหน่วยงานภายใน

1. หน่วยงานส่วนกลาง

- 1.1 ฝ่ายบริหารทั่วไป
- 1.2 กลุ่มวิจัยและพัฒนาโคนม
- 1.3 กลุ่มวิจัยและพัฒนาโคเนื้อ
- 1.4 กลุ่มวิจัยและพัฒนากระบือ
- 1.5 กลุ่มวิจัยและพัฒนาสุกร
- 1.6 กลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ
- 1.7 กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก
- 1.8 กลุ่มวิจัยและพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ
- 1.9 กลุ่มพัฒนาระบบการผลิตและการรับรองพันธุ์สัตว์
- 1.10 กลุ่มวิจัยและพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์
- 1.11 กลุ่มวิจัยและพัฒนาสุขภาพสัตว์

กลุ่มงานที่แบ่งตามโครงสร้างการแบ่งหน่วยงานภายในใหม่

- **กลุ่มวิจัยและพัฒนาสุกร**

พ.ศ.2510 กรมปศุสัตว์ ได้ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เล็ก ได้แก่ สุกร ในแผนกสัตว์เล็ก กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

พ.ศ.2518 ได้ปรับเปลี่ยน แผนกสัตว์เล็ก กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เป็นงานสัตว์เล็ก กองบำรุงพันธุ์สัตว์ และงานสัตว์อื่น ได้แก่ แพะ แกะ กระต่าย

พ.ศ.2521 ได้เปลี่ยนชื่องานสัตว์เล็กเป็นกลุ่มงานสัตว์เล็ก กองบำรุงพันธุ์สัตว์

พ.ศ.2530 ได้รวมงานสุกร แพะ แกะ กระต่าย เข้าด้วยกันเป็นกลุ่มงานสัตว์เล็ก กองบำรุงพันธุ์สัตว์

พ.ศ.2539 ได้นำกวางพันธุ์สุชา สัตว์เศรษฐกิจตัวใหม่เข้ามาศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในกลุ่มงานสัตว์เล็ก

พ.ศ.2545 ได้เปลี่ยนกลุ่มงานสัตว์เล็กเป็นกลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์เล็ก กองบำรุงพันธุ์สัตว์

พ.ศ.2554 ได้เปลี่ยนกลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์เล็ก กองบำรุงพันธุ์สัตว์ เป็นกลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์เล็ก สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

พ.ศ.2559 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ได้แยกกลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์เล็กออกเป็นกลุ่มวิจัยและพัฒนาแพะแกะ และกลุ่มวิจัยและพัฒนาสุกร รวมทั้งได้ปรับเปลี่ยนงานของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลาเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ และศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร

- **กลุ่มวิจัยและพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ**

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มีมาตราทั้งสิ้น 42 มาตรา เริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 ธ.ค. 2536 ประเทศไทยได้ลงนามรับรองอนุสัญญาฯ เมื่อเดือน มิ.ย. 2535 และให้สัตยาบันเมื่อ 31 ตุลาคม 2546 มีสถานะเป็นประเทศสมาชิกโดยสมบูรณ์เมื่อ 29 มกราคม 2547 โดยมีกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ประสานงานกลาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบในส่วนของความหลากหลายทางชีวภาพที่เกี่ยวข้องกับอาหารและการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย พืช สัตว์ ประมง ป่าไม้ สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง จุลินทรีย์ และส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น การเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม (Access and Benefit Sharing) ความมั่นคงทางอาหาร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ คณะกรรมาธิการด้านทรัพยากรพันธุกรรมเพื่ออาหารและการเกษตร องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ ในปี พ.ศ.2538

กรมปศุสัตว์รับผิดชอบในส่วนของความหลากหลายทางชีวภาพที่เกี่ยวข้องด้านปศุสัตว์ โดยมี กองบำรุงพันธุ์สัตว์ ซึ่งมีทรัพยากรพันธุกรรม คือ พันธุ์สัตว์ต่างๆ อยู่ในครอบครองมากที่สุด กองบำรุงพันธุ์สัตว์ จึงเป็นหน่วยงานหลักของความหลากหลายทางชีวภาพด้านปศุสัตว์ และเป็นผู้ประสานงานกลางที่ทำงานร่วมกับสำนักงานแผนและนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดตั้งกลุ่มวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ ปี พ.ศ.2542 เพื่อดำเนินการทางด้านความหลากหลายชีวภาพ และพัฒนาเป็น กลุ่มวิจัยและพัฒนาความหลากหลาย สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ปี พ.ศ.2559 ตามกรอบโครงสร้างใหม่ โดยมีหน้าที่หลัก ดังนี้

1. เป็นหน่วยงานหลักในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์อย่างยั่งยืน เพื่อความมั่นคงทางอาหาร
2. เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้อง
3. เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลงานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศภาคปศุสัตว์ ปศุสัตว์อินทรีย์ เพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ
4. เป็นหน่วยงานหลักในการกำกับ ดูแล และปรับปรุงกฎหมาย ภายใต้พรบ. และกฎหมายที่ว่าด้วยการอนุรักษ์สัตว์พื้นเมือง (ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์พื้นเมือง) และพระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์
5. การพัฒนาสัตว์เลี้ยงไทย
6. การขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์พื้นเมืองประจำถิ่น
7. Biobank และ bioinformatics ของสัตว์พื้นเมืองประจำถิ่น
8. ปศุสัตว์อินทรีย์
9. ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ
10. เป็นผู้ประสานงานกลางทางด้าน ความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านปศุสัตว์ กับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ WIPO และ GRA

• กลุ่มพัฒนาระบบการผลิตและการรับรองพันธุ์สัตว์

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ มีหน้าที่หลักในการวิจัย พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์สัตว์ เพื่อผลิตสัตว์พันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย แต่ปัจจุบันยังไม่สามารถผลิตสัตว์พันธุ์ดีได้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ดังนั้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจที่เพิ่มขึ้นและเหมาะสมกับสภาพงานที่เปลี่ยนไป

ปี พ.ศ.2559 กรมปศุสัตว์ ปรับโครงสร้างการแบ่งหน่วยงานภายในกรมปศุสัตว์ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ พ.ศ.2557 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ได้มีการปรับโครงสร้างใหม่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จึงได้จัดตั้งกลุ่มพัฒนาระบบการผลิตและการรับรองพันธุ์สัตว์ มีหน้าที่ดำเนินงานกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการผลิตปศุสัตว์ เพื่อกระจายสัตว์พันธุ์ดีผ่านฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีกรมปศุสัตว์ให้เพียงพอับความต้องการของประเทศ วิจัยและพัฒนาระบบฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีกรมปศุสัตว์ การขึ้นทะเบียนและรับรองพันธุ์สัตว์ เพื่อเพิ่มมูลค่าสัตว์พันธุ์ดีและพัฒนาระบบการผลิตสัตว์ ตลอดจนกำกับและติดตาม ดูแลให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาระบบการเลี้ยงสัตว์ของฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีกรมปศุสัตว์ให้เข้มแข็ง รวมทั้งสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีการผลิตปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตปศุสัตว์ ซึ่งในปี 2558 ได้ออกระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ พ.ศ.2558 (วันที่ 1 เมษายน 2558) ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนพันธุ์สัตว์ จำนวน 6 ชนิดสัตว์ ดังนี้ โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร แพะ-แกะ และสัตว์ปีก (วันที่ 27 พฤศจิกายน 2558) และระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการดำเนินงานเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีกรมปศุสัตว์ (วันที่ 30 กันยายน 2559)

• **กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์**

ปี พ.ศ.2555 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ได้จัดตั้ง “ศูนย์ข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์” โดยมี นายแสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ เพื่อเป็นหน่วยงานส่วนกลาง สำหรับการรวบรวมข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ และนำไปใช้ปรับปรุงพันธุ์สัตว์ มีหน้าที่กำหนดกรอบนโยบาย วิธีการดำเนินงาน การเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมปศุสัตว์ เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ของประเทศ กำหนด กำกับ ดูแล การเลี้ยงและการทดสอบ พันธุ์สัตว์ในฟาร์มราชการและเครือข่ายให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกัน รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประเมินคุณค่าทาง พันธุกรรมของปศุสัตว์ โดยศูนย์ข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ได้รับการอนุมัติในการจ้างพัฒนา “ระบบงานฐานข้อมูลการปรับปรุง พันธุ์สัตว์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (e-Breeding)” ประกอบด้วยฐานข้อมูลสำหรับ โคเนื้อ โคเนื้อ กระบือ สุกร แพะ แกะ และสัตว์ปีก

ปี พ.ศ.2559 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ได้รับการอนุมัติในการจ้าง “พัฒนาระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (e-Breeding) ระยะที่ 2 กรุงเทพมหานคร” โดยมีการพัฒนาออกแบบระบบฯ ตามรายชนิดสัตว์ 7 ชนิด ภายใต้ระบบฐาน ข้อมูลเดิมของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ เพื่อพัฒนาให้ระบบมีความสมบูรณ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถตอบสนอง ต่อความต้องการและสนับสนุนเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตและผู้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ที่มีอยู่ในประเทศ ให้สามารถ เข้าถึงข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์สัตว์ได้มากขึ้น

ในปี พ.ศ.2560 ศูนย์ข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น กลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบฐานข้อมูลการปรับปรุง พันธุ์สัตว์ (Animal Breeding Information Section) จนถึงปัจจุบัน

• **กลุ่มวิจัยและพัฒนาสุขภาพสัตว์**

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นองค์กรหลักในการวิจัยและพัฒนาการผลิตของประเทศ มีหน้าที่วิจัยและ ปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ตลอดจนผลิตสัตว์พันธุ์ดีและกระจายพันธุ์สู่เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการผลิตสัตว์พันธุ์ดีต้องควบคู่กับ การดูแลสุขภาพสัตว์ที่ดี

ในอดีตจะมีนายสัตวแพทย์หรือสัตวแพทย์ประจำอยู่ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ขนาดใหญ่ เพื่อดูแลสุขภาพสัตว์ ในหน่วยงาน ส่วนสถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ขนาดเล็กอยู่ภายใต้การดูแลของนายสัตวแพทย์ของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์ สัตว์ขนาดใหญ่ โดยมีนายสัตวแพทย์ประจำอยู่ที่สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ เพื่อประสานงานด้านสุขภาพสัตว์

ปี พ.ศ.2543 มีการเปลี่ยนโครงสร้าง โดยตัดโอนตำแหน่งนายสัตวแพทย์และสัตวแพทย์และมอบหมายให้นายสัตวแพทย์ จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเป็นผู้ดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในหน่วยงานแทน

ปี พ.ศ.2558 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการวางแผนปฏิบัติงานด้านสุขภาพสัตว์ของหน่วยงาน ในสังกัด การควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ และดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ ตลอดจนพัฒนาฟาร์มเพื่อ เข้าสู่ฟาร์มมาตรฐานและเป็นฟาร์มปลอดโรค จึงได้ปรับกรอบโครงสร้างและจัดตั้งตั้งกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาสุขภาพสัตว์ขึ้น

2. หน่วยงานส่วนภูมิภาค

2.1 ศูนย์วิจัยและพัฒนา (เฉพาะสัตว์) (6 หน่วยงาน)

- 2.1.1 ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคเนื้อ
- 2.1.2 ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม
- 2.1.3 ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ
- 2.1.4 ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร
- 2.1.5 ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ
- 2.1.6 ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก

- 2.2 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ (29 หน่วยงาน)
- 2.2.1 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง
 - 2.2.2 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์ปราจีนบุรี
 - 2.2.3 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์สระแก้ว
 - 2.2.4 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์จันทบุรี
 - 2.2.5 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี
 - 2.2.6 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ
 - 2.2.7 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์
 - 2.2.8 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ
 - 2.2.9 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ
 - 2.2.10 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์สกลนคร
 - 2.2.11 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์นครพนม
 - 2.2.12 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์เลย
 - 2.2.13 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์มหาสารคาม
 - 2.2.14 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์อุดรธานี
 - 2.2.15 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่
 - 2.2.16 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์แพร่
 - 2.2.17 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์พะเยา
 - 2.2.18 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน
 - 2.2.19 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก
 - 2.2.20 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์พิษณุโลก
 - 2.2.21 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์นครสวรรค์
 - 2.2.22 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองคาย
 - 2.2.23 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี
 - 2.2.24 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี
 - 2.2.25 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์กระบี่
 - 2.2.26 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช
 - 2.2.27 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์ตรัง
 - 2.2.28 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์เทพา
 - 2.2.29 ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์ปัตตานี

งานบริหารทั่วไป

1. ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ และงานธุรการทั่วไป
2. ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการเงิน การบัญชี วัสดุ ครุภัณฑ์ การบริหาร งานบุคลากร งาน ติดต่อประสานงาน และงานสถิติ ข้อมูล
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำ แผนงานงบประมาณ และเร่งรัด ติดตามประเมิน ผลการปฏิบัติงานของสำนักฯ

กลุ่มวิจัยและพัฒนาโคเนื้อ/โคนม/กระบือ/สัตว์ปีก/สุกร/แพะแกะ

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ กำหนดแนวนโยบาย แผนงานวิจัย ประสานงานวิจัย การปรับปรุงพันธุ์กรรมและการจัดการฟาร์มโคเนื้อ/โคนม/กระบือ/สัตว์ปีก/สุกร/แพะแกะของประเทศร่วมกับหน่วยงานในสังกัด รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษา วิจัย พัฒนาระบบการเลี้ยงสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดและเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี เครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์ม การจัดทำมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์ที่ดี (Good Animal Husbandry Practice) พัฒนาระบบรูปแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีในการตรวจรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์
- 3) ติดตามประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางและบริหารงานวิจัยโคเนื้อ/โคนม/กระบือ/สัตว์ปีก/สุกร/แพะแกะของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ พัฒนาระบบสารสนเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านโคเนื้อ/โคนม/กระบือ/สัตว์ปีก/สุกร/แพะแกะ เพื่อให้บริการแก่นักวิชาการและผู้สนใจ ตลอดจนให้คำปรึกษาด้านการวิจัยโคเนื้อ/โคนม/กระบือ/สัตว์ปีก/สุกร/แพะแกะ แก่หน่วยงานในสังกัด
- 4) ประสานความร่วมมือทางด้านวิชาการทั้งในและต่างประเทศ
- 5) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพ

- 1) ศึกษา วิจัย อนุรักษ์ ทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ของประเทศไทย
- 2) ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมความหลากหลายทางพันธุกรรมสัตว์ของประเทศไทยและของเอเชีย ส่งเสริมความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ของประเทศไทยและของเอเชีย
- 3) ศึกษา วิจัย ทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ที่เหมาะสมและสามารถปรับตัวภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคปศุสัตว์ การจัดการมูลสัตว์ เพื่อเป็นพลังงานและปุ๋ย
- 4) พัฒนาระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมภายในประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศภายในภูมิภาคอาเซียน
- 5) เป็นศูนย์รวมขององค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมของความหลากหลายทางพันธุกรรมสัตว์ภายในและระหว่างเผ่าพันธุ์ของประเทศไทยและของเอเชีย
- 6) ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์ และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศภาคปศุสัตว์ของภูมิภาคเอเชีย
- 7) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มพัฒนาระบบการผลิตและการรับรองพันธุ์สัตว์

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ กำหนดยุทธศาสตร์ และแผนการผลิตปศุสัตว์ เพื่อกระจายสัตว์พันธุ์ดีผ่านฟาร์มเครือข่ายเกษตรกรให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศ
- 2) วิจัย และพัฒนาระบบฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี การขึ้นทะเบียนและรับรองพันธุ์สัตว์
- 3) กำกับ และติดตาม ดูแล ให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาระบบการเลี้ยงสัตว์ของฟาร์มเครือข่ายปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์เครือข่ายใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมและเทคโนโลยี และเครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์สัตว์พื้นเมืองให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์มและมาตรฐานที่ดีการปฏิบัติการผลิตสัตว์ Good Animal Husbandry Practice (GAHP)
- 4) สร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีการผลิตปศุสัตว์ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตปศุสัตว์
- 5) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและตามที่ได้รับมอบหมายกลุ่มวิจัยและพัฒนาฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์
- 6) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้านการปรับปรุงพันธุ์ เพื่อประเมินคุณค่าทางพันธุกรรมสัตว์ของประเทศร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน
- 7) ศึกษาและพัฒนาระบบการเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมปศุสัตว์ เพื่อการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของประเทศ
- 8) เป็นศูนย์กลางในการผลิตและเผยแพร่ข้อมูล สารสนเทศทางวิชาการ เพื่อใช้ประโยชน์ในการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ปศุสัตว์ของประเทศ
- 9) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์

- 1) ศึกษา วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้านการปรับปรุงพันธุ์ เพื่อประเมินคุณค่าทางพันธุกรรมสัตว์ของประเทศร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน
- 2) ศึกษาและพัฒนาระบบการเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมปศุสัตว์ เพื่อการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของประเทศ
- 3) เป็นศูนย์กลางในการผลิตและเผยแพร่ข้อมูล สารสนเทศทางวิชาการ เพื่อใช้ประโยชน์ในการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ปศุสัตว์ของประเทศ
- 4) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและตามที่ได้รับมอบหมาย

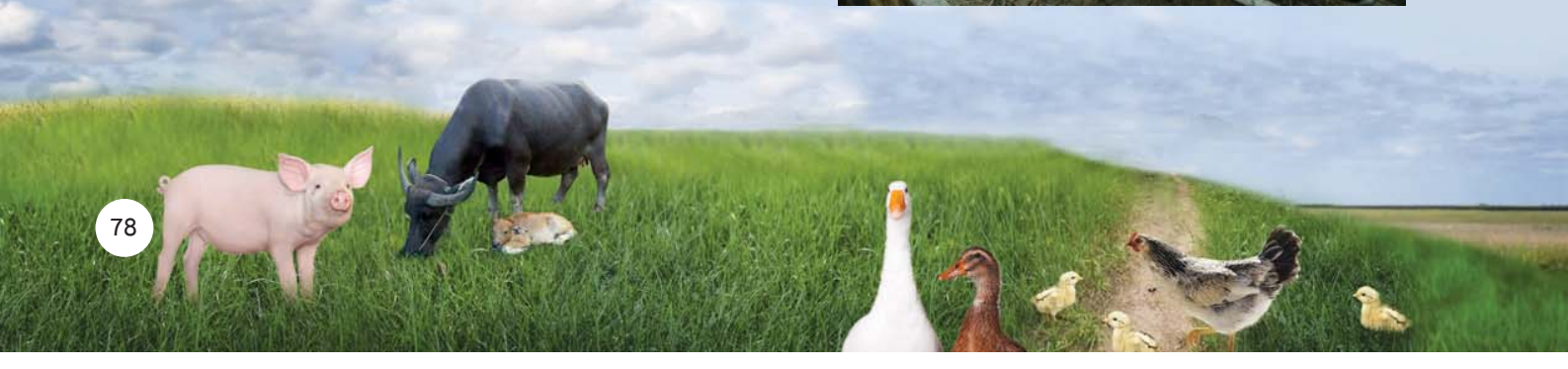
ระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (e-Breeding)

กลุ่มวิจัยและพัฒนาสุขภาพสัตว์

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านสุขภาพสัตว์ การควบคุมและป้องกันโรค ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านสุขภาพสัตว์ และการพัฒนาฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์ม
- 2) กำกับ ดูแล ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านสุขภาพสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์
- 3) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านสุขภาพสัตว์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ และการพัฒนาฟาร์มให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์ม
- 4) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ การควบคุม การบำบัดโรคสัตว์
- 5) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและตามที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์วิจัยและพัฒนา (รายชนิดสัตว์)

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาสัตว์ต้นพันธุ์ (GGP/GP) ที่ให้ผลผลิตสูง เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของประเทศ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยี ปรับปรุงและขยายพันธุ์ชั้นสูง รวมทั้งวิจัยวิทยาศาสตร์พื้นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปรับปรุงพันธุ์กรรมสัตว์ต้นพันธุ์ของประเทศ
- 2) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการจัดการฟาร์มให้มีประสิทธิภาพเพื่อการผลิตสัตว์ต้นพันธุ์ (GGP/GP) ที่มีคุณภาพมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐานฟาร์มและมาตรฐาน Good Animal Husbandry Practice)
- 3) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะของพันธุ์กรรมสัตว์ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีชั้นสูง เพื่อการรับรองและคุ้มครองพันธุ์
- 4) ศึกษา วิจัยการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ทั้งในถิ่นและนอกถิ่นกำเนิด พัฒนาพันธุ์สัตว์เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งพันธุ์กรรมอย่างยั่งยืน
- 5) ศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบ รูปแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการในการตรวจรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์และมาตรฐานปศุสัตว์อื่นๆ
- 6) ศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการเป็นศูนย์กลาง
 - การผลิตโคเนื้อพันธุ์ดี (Seed Hub) และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคเนื้อพันธุ์ดี (Regional Beef Cattle Training) ของภูมิภาคอาเซียน
 - การผลิตโคนมพันธุ์ดี (Seed Hub) และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตโคนมพันธุ์ดี (Regional Dairy Cattle Training) ของภูมิภาคอาเซียน
 - การผลิตกระบือพันธุ์ดี (Seed Hub) และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตกระบือพันธุ์ดี (Regional Buffalo Training) ของภูมิภาคอาเซียน
 - การผลิตสุกรพันธุ์ดี (Seed Hub) และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสุกรพันธุ์ดี (Regional Swine Training) ของภูมิภาคอาเซียน
 - การผลิตแพะและแกะพันธุ์ดี (Seed Hub) และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแพะและแกะพันธุ์ดี (Regional Goat and Sheep Training) ของภูมิภาคอาเซียน
 - การผลิตสัตว์ปีกพันธุ์ดี (Seed Hub) และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ปีกพันธุ์ดี (Regional Poultry Training) ของภูมิภาคอาเซียน
- 7) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 8) ร่วมในการกำหนดแนวนโยบายและแผนงานวิจัยเพื่อปรับปรุงพัฒนาพันธุ์และการจัดการฟาร์มของประเทศร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์..... (29 หน่วยงาน)

- 1) ศึกษา วิจัย ทดสอบพันธุ์สัตว์ที่ผ่านการปรับปรุงพันธุ์ (PS) ที่ให้ผลผลิตสูง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศ และกระจายสัตว์พันธุ์ดีให้เกษตรกรเครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป
- 2) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์พันธุ์ดี (PS) การจัดการฟาร์ม เพื่อการผลิตสัตว์ที่เหมาะสม แต่ละท้องถิ่น มีคุณภาพ ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม วิจัยและพัฒนากระบวนการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์และวิธีการในการ ตรวจรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์
- 3) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะของพันธุ์กรรมสัตว์ คุณลักษณะประจำพันธุ์ และรับรอง พันธุ์สัตว์ เพื่อการรับรองและคุ้มครองพันธุ์สัตว์
- 4) อนุรักษ์พันธุ์กรรมสัตว์พื้นเมือง สัตว์หายากและสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ของประเทศ ทั้งในถิ่นและนอกถิ่นกำเนิดเดิมเพื่อ รักษาพันธุ์กรรมและพัฒนาให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน
- 5) ติดตาม กำกับ ดูแลให้คำแนะนำ การเลี้ยงสัตว์ของฟาร์มเครือข่ายปรับปรุงพันธุ์ เครือข่ายผลิตสัตว์พันธุ์ดีและ เครือข่ายอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
- 6) ให้บริการทางวิชาการเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสัตว์พันธุ์ดี การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์แก่เกษตรกร และผู้เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 7) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 8) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและตามที่ได้รับมอบหมาย

การพัฒนาด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์

การพัฒนาพันธุ์โคนม

งานวิจัยพันธุ์โคนมของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศอย่างจริงจังมาเป็นเวลากว่า 50 ปี โดยรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคนม วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อเร่งรัดการผลิตน้ำนมในประเทศ ตอบสนองต่อการบริโภคและทดแทนการนำเข้า

โครงการวิจัยพันธุ์แทว-ดำ ไทยแคนาดา ปีงบประมาณ 2533 กรมปศุสัตว์ร่วมกับบริษัท Shore Holstein International LTD. และ บริษัท Semex/ILMS โดยความช่วยเหลือของ CIDA, INC (Canada International Development Agency) ดำเนินโครงการวิจัยโคนมพันธุ์แทว-ดำ ภายใต้ชื่อ Canada Holstein Demonstration Herd Project และมีการลงนามความร่วมมือวันที่ 23 มีนาคม 2533 ณ กรมปศุสัตว์ โดยกรมปศุสัตว์ได้รับงบประมาณตามโครงการพัฒนาโคนม กิจกรรมโคนมพันธุ์แทว-ดำ เพื่อจัดซื้อโคนมพันธุ์แทว-ดำ จากต่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 111 ตัว ประกอบด้วย โคพ่อพันธุ์ 1 ตัว โคสาวอู้มท้อง 3-6 เดือน 45 ตัว โคสาวรุ่นอายุ 10-14 เดือน 65 ตัว จากการศึกษาสามารถพิสูจน์ว่าโคนมพันธุ์แทว-ดำ เมื่อได้รับการเลี้ยงดูภายใต้สภาพการจัดการที่เหมาะสมใกล้เคียงกับการจัดการที่เป็นแหล่งกำเนิดสามารถให้ผลผลิตน้ำนมได้ตามศักยภาพของพันธุ์กรรมได้ประมาณ 80 % ของผลผลิตของแม่ที่เป็นพี่น้องเลี้ยงอยู่ในแหล่งเดิม ข้อจำกัดอื่นๆ ที่ทำให้การศึกษาด้านผลตอบแทนของการลงทุนที่ทำการศึกษาระหว่างปี พ.ศ.2534 - 2538 พบว่าการจัดการฝูงโคนมในระบบราชการเป็นลักษณะของงานวิจัยศึกษาแนวทางการเลี้ยงดู จึงทำให้ต้นทุนค่อนข้างสูงแต่สิ่งที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยคือเทคโนโลยีการเลี้ยงดูโคนมที่ให้ผลผลิตสูง ซึ่งเป็นต้นแบบที่ได้รับการยอมรับและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการเลี้ยงโคนมของประเทศ

โครงการวิจัยโคนมพันธุ์เอเอฟเอส (Australian Friesian Sahiwal : AFS) ปีงบประมาณ 2537- 2539 กรมปศุสัตว์ได้มีนโยบายนำเข้าโคนมพันธุ์ AFS (Appendix 3) เพื่อศึกษาทดสอบพันธุ์จำนวน 1,250 ตัว ซึ่งเป็นโคนมพันธุ์ผสมที่มีระดับสายเลือดขาว-ดำ ประมาณ 56% ประเทศออสเตรเลียผลิตขึ้นมา เพื่อเป็นโคนมสำหรับเลี้ยงดูในประเทศเขตร้อนทนต่อโรคเลมมาลง ให้มีระดับปานกลาง รัฐบาลนำเข้าสำหรับนำไปส่งเสริมให้เกษตรกรตามโครงการส่งเสริมโคนม จึงเป็นหน้าที่ของงานโคนมที่จะต้องศึกษาค้นคว้าวิจัย เทคโนโลยีการจัดการโคนม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพน้ำนมและประเมินประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมภายใต้สภาวะแวดล้อมของประเทศไทย

โครงการวิจัยพันธุ์โคนม ทีเอฟ (Thai Friesian : TF) สืบเนื่องจากกองบำรุงพันธุ์สัตว์ ได้มีการศึกษาวิจัยการเลี้ยงโคนมพันธุ์แทว-ดำจากประเทศแคนาดาภายใต้สภาพแวดล้อมของประเทศไทยและประสบความสำเร็จค่อนข้างดี ฉะนั้นการที่จะปรับปรุงพันธุ์โคนมโดยการผสมเพิ่มระดับเลือดโคนมพันธุ์โฮลสไตน์ฟริเซียนให้สูงกว่า 75% ถึงระดับพันธุ์แทวจึงเป็นไปได้ในสภาพแวดล้อมของประเทศไทย แต่ทั้งนี้ต้องควบคุมการจัดการเลี้ยงดู การจัดการด้านอาหารและการป้องกันโรคอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์ของฝูงโคนมพันธุ์แทวที่เกิดในประเทศไทยเน้นการวางแผนการ

ผสมพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์ในแต่ละชั่ว เพื่อเป็นแหล่งผลิตโคฟาร์มพันธุ์ TF ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดลักษณะการให้น้ำนม 6,000 กก./ระยะการให้นม ลดการนำเข้าเนื้อจากต่างประเทศ

โครงการวิจัยพันธุ์โคนม ที่เอ็มแซด (Thai Milking Zebu : TMZ) ปี พ.ศ.2538 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูน จ.ลพบุรี ได้ดำเนินโครงการวิจัยโคนมพันธุ์ผสมที่มีเลือดโคนมพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเซียน 75% หรือที่เกษตรกรทั่วไปเรียกว่า โคนมเลือด 75 หมายถึง โคนมลูกผสมที่มีเลือดโคนมพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเซียน 75% ส่วนสายเลือดที่เหลือ 25% เป็นโคพันธุ์ซิมูและพื้นเมือง เหมาะสำหรับเกษตรกรรายย่อย ที่มีการจัดการด้านอาหารไม่เต็มที่ ให้ผลผลิตน้ำนมปานกลาง และที่สำคัญเลี้ยงง่าย ใช้ประโยชน์จากอาหารหยาบคุณภาพต่ำได้ดี ทนต่อสภาพอากาศร้อนชื้นได้ดี จากสายพันธุ์โคซิมู สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศได้

โคพันธุ์ซาฮิวาล (Sahiwal) ปี 2533 กรมปศุสัตว์ได้นำเข้าโคพันธุ์ซาฮิวาลจากประเทศปากีสถาน จำนวน 200 ตัว (เพศผู้ 25 ตัว เพศเมีย 175 ตัว) เพื่อศึกษาการให้ผลผลิตและความสามารถทางความสมบูรณ์พันธุ์ ตลอดจนเป็นแหล่งพันธุ์กรรมของโคตระกูล Bos Indicus ในการปรับปรุงพันธุ์โคของประเทศ โดยที่โคพันธุ์ซาฮิวาลเป็นโคพันธุ์กึ่งเนื้อ กึ่งนม (Dual Purpose) สามารถนำไปปรับปรุงพันธุ์ได้ทั้งโคเนื้อ โคนม ลักษณะเด่นของโคสายเลือดอินเดีย คือ การทนร้อนสามารถปรับตัวอยู่ได้ในสภาพอาหารหยาบคุณภาพต่ำ ทนโรคมีอายุเมื่อให้ลูกตัวแรกเร็ว ลักษณะด้อย คือ ให้น้ำมน้อย นอกจากนี้แม้ยังมีพันธุ์กรรมการอั้นนม จะต้องให้ลูกกระตุ้นทำให้ไม่สามารถเลี้ยงดูได้อย่างลูกโคนมทั่วไป

การพัฒนาพันธุ์โคเนื้อ

จุดเริ่มต้นในการพัฒนาโคเนื้อตามเอกสารที่พบคือ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 21 หน้า 36 วันที่ 24 เมษายน 2448 (รัตนโกสินทร ศก 123) มี ประกาศให้ ที่ตำบลโคกโพหัก (แขวงเมืองราชบุรี) เป็นที่สำหรับเลี้ยงและผสมโค เป็นครั้งแรกที่มีการจัดแบ่งที่ดินสาธารณะไว้สำหรับเลี้ยงสัตว์ มีให้ชาวบ้านรูกกล้าเข้ายึดครองทำนา ต่อมา 9 กันยายน 2466 จางวางเอกพระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ ได้มอบโคพันธุ์อินเดีย เพศผู้ 1 ตัว เพศเมีย 1 ตัว โคนาง 2 ตัว ลูกโค 2 ตัว รวมจำนวน 6 ตัว ให้แก่ กระทรวงเกษตรธิการ และกระทรวงได้ส่งไปจัดการผสม ณ กองผสมพันธุ์สัตว์ ตำบลท่าช้าง จังหวัดนครราชสีมา เป็นครั้งแรกที่ได้มีการนำพันธุ์โคเนื้อจากต่างประเทศเข้ามาผสมพันธุ์ในประเทศไทยโดยส่วนราชการ

มีประกาศมาตรฐานพันธุ์โคเนื้อ ครั้งแรก เมื่อ 23 เมษายน 2483 กำหนดเขตสงวนพันธุ์โค-กระบือ ในพื้นที่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช กำหนดให้สงวนพันธุ์โคเนื้อ ตัวผู้ที่มีขนาดสูงตั้งแต่ 1.20 เมตรขึ้นไป ตัวเมีย 1.10 เมตรขึ้นไป การปรับปรุงพันธุ์สัตว์สมัยใหม่ได้เริ่มขึ้นเมื่อปี 2497 มีการนำโคพันธุ์อเมริกันบราห์มันเข้ามาปรับปรุงพันธุ์โคพื้นเมืองเพื่อเป็นทางผ่านในการผสมพันธุ์โคสายเลือดยุโรป ปรับขนาดโคเนื้อของประเทศให้ใหญ่ขึ้น การกระจายพันธุ์โคบราห์มันตั้งแต่นั้นมา ปี 2518 ต่อเนื่องมาจนถึงปี 2534 จึงได้ตระหนักว่าประสบความสำเร็จถึงขั้นที่จะต้องอนุรักษ์โคพื้นเมืองไว้ไม่ให้สูญพันธุ์

ในช่วงปี พ.ศ.2506-2508 กรมปศุสัตว์ได้นำเข้าโคพันธุ์เดวอน (Devon) โคเนื้อต้นกำเนิดในอังกฤษ มาจากออสเตรเลีย จำนวน 58 ตัว เพศผู้ 8 ตัว เพศเมีย จำนวน 50 ตัว ศึกษาวิจัยอยู่ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ห้วยขวาง แต่ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในประเทศ ถัดมาต่อมาในปี พ.ศ.2526 นำเข้าโคเดร่าที่มาสเตอร์ (Drought Master) จากประเทศออสเตรเลีย เพศผู้ จำนวน 22 ตัว เพศเมีย จำนวน 223 ตัว ทำการวิจัยอยู่ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์โคนม (สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ปากช่อง) ต่อมาย้ายมาศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ห้วยขวาง และย้ายกลับไปศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์โคนมอีก สุดท้ายไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในประเทศได้ เนื่องจากเหนียวหอบง่าย ไม่ทนความชื้น จึงเลิกโครงการในปี พ.ศ.2540 ถัดมาก็เป็นโคพันธุ์แซนต้าเกอร์ทรูดิส (Santa Gertrudis) กรมปศุสัตว์ได้นำเข้า เพศผู้ 5 ตัว ตัวเมีย 34 ตัว รวม 39 ตัว ส่วนฟาร์มโชคชัยส่งตัวผู้ 5 ตัว ตัวเมีย 80 ตัว รวม 85 ตัว เอาเข้ามาเลี้ยงที่ปากช่อง --> ห้วยขวาง --> ท่าพระ ไปสูญพันธุ์ที่ท่าพระ นี่มีลักษณะที่ sheath หย่อนยานโดยทั่วไป แขนงไม่คัดเลือกแก้ไขจนผู้คนนิยมลดน้อยลง จัดเป็นวัวโคขนาดใหญ่มีเลือด Beef shorthorn อยู่ 62.5% และเลือดบราห์มันอยู่ 37.5% ของกรมปศุสัตว์ ตัวผู้ 5 ตัว ตัวเมีย 34 ตัว รวม 39 ตัว

ปัจจุบัน กลุ่มวิจัยและพัฒนาโคเนื้อ ได้วิจัยและพัฒนาสายพันธุ์โคเนื้อ หลากหลายสายพันธุ์ที่เป็นที่นิยมและใช้เป็นฐานพ่อแม่พันธุ์ในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของประเทศ ดังนี้

โคพันธุ์บราห์มันกรมปศุสัตว์นำเข้าโคเนื้อพันธุ์บราห์มันครั้งแรกจากสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ.2497 เพื่อนำมาปรับปรุงโคพื้นเมืองให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพราะโคบราห์มันเป็นโคที่มีขนาดใหญ่ มีต้นกำเนิดในประเทศอินเดียแต่ปรับปรุงพันธุ์ที่รัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา จึงเป็นโคที่ทนร้อนและโรคเมืองร้อนได้ดี ต่อมากรมปศุสัตว์และส่วนราชการอื่น รวมทั้งภาคเอกชนได้นำเข้ามาปรับปรุงพันธุ์อีกหลายครั้ง จนในปัจจุบันโคลูกผสมภายในประเทศส่วนใหญ่เป็นโคลูกผสมบราห์มัน ในส่วนของกรมปศุสัตว์ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ได้ทำการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์โคบราห์มันพันธุ์แท้มาโดยตลอด โดยทำการทดสอบสมรรถภาพการเจริญเติบโต (performance test) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 เพื่อคัดเลือกโคที่มีการเติบโตสูงกว่า

ค่าเฉลี่ยของฝูงจัดการเดียวกัน (contemporary group) ไว้ใช้เป็นพ่อพันธุ์เรื่อยมา โคเพศเมียที่จะใช้ทดแทนในฝูงเดิมจะคัดโคที่มีน้ำหนักหย่านมสูงกว่าค่าเฉลี่ยไว้ทดแทน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2538 การคัดเลือกพันธุ์ได้ใช้ค่าการผสมพันธุ์ (breeding value) ที่ได้จากการวิเคราะห์หลายลักษณะนำมาสร้างเป็นดัชนีในการคัดเลือก เพื่อให้เหมาะสมกับระบบการผลิตและวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงพันธุ์ (breeding objectives) ในสภาพแวดล้อมของประเทศ ที่เน้นการเลี้ยงในระบบการปล่อยแปลงหญ้าเป็นหลัก ผลจากการคัดเลือกเพื่อให้ได้โคตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงถูกเรียกว่า “โคพันธุ์ไทยบราห์มัน” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และโคบราห์มัน มีความเหมาะสมในการใช้เป็นโคพื้นฐานในการพัฒนาพันธุ์โคเนื้อและโคนมของประเทศ โดยเฉพาะการยกระดับสายเลือดโคพื้นเมืองไทย และใช้เป็นโคพื้นฐานในการผสมข้ามกับโคที่มีสายเลือดของโคยุโรป นอกจากนี้ กรมปศุสัตว์ยังได้ดำเนินการเลี้ยงโคบราห์มันแดง เพื่อเป็นการวิจัยและปรับปรุงพันธุ์ควบคู่กันไปด้วย โดยมีการแยกแผนการคัดเลือกและผสมพันธุ์อย่างชัดเจนกับโคบราห์มันเทา ปัจจุบันโคพันธุ์ไทยบราห์มันมีจำนวนแม่พันธุ์ 1,425 ตัว ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยฯ ทับทวน ลำพูนากลาง ท่าพระ สุราษฎร์ธานี สถานีฯ เลย์ อุบลราชธานี สุพรรณบุรี อุตรธานี และมหาสารคาม

โคพันธุ์ตากกรมปศุสัตว์ได้มอบหมายให้ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก ดำเนินการสร้างโคเนื้อพันธุ์ตากตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ได้โคเนื้อพันธุ์ดีและสามารถผลิตเนื้อคุณภาพสูงทัดเทียมกับต่างประเทศได้อย่างไรก็ตามเนื่องจากโคเนื้อพันธุ์แท้คุณภาพดีจากต่างประเทศไม่สามารถเลี้ยงในประเทศไทยได้ โคพันธุ์ตากจึงเป็นโคเนื้อ ที่สร้างขึ้นใหม่ (synthetic breed) จากการปรับปรุงพันธุ์โคโดยการผสมพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์ให้เป็นโคที่มีสายเลือดโคพันธุ์ชาร์โรเลส์ 62.50% บราห์มัน 37.50% ที่มีการเจริญเติบโตเร็ว เลี้ยงง่าย กินอาหารเก่ง ปรับสภาพร่างกายเข้ากับสภาพแวดล้อมการเลี้ยงดูของประเทศไทย เมื่อนำไปขุนจะให้เนื้อโคที่มีคุณภาพดีสามารถตอบสนองตามความต้องการของตลาดเนื้อโคในระดับกลางและระดับสูง ได้แก่ ซูเปอร์มาร์เก็ต ภัตตาคารและโรงแรมชั้นนำ เพื่อทดแทนการนำเข้าเนื้อโคคุณภาพดีจากต่างประเทศได้ ปัจจุบันโคพันธุ์ตากมีจำนวนแม่พันธุ์ 500 ตัว ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยฯ ตาก สถานีฯ พิษณุโลก และสถานีฯ นครสวรรค์

โคพันธุ์กบินทร์บุรีกรมปศุสัตว์ได้มอบหมายให้สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ปราจีนบุรี ดำเนินการสร้างโคเนื้อพันธุ์กบินทร์บุรีตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน มีแผนการสร้างพันธุ์ (breeding plan) โดยใช้วิธีผสมข้ามพันธุ์ (cross breeding) ระหว่างพ่อโคพันธุ์ซิมเมนทอล (นำเข้าจากเยอรมนี) ซึ่งเป็นโคกึ่งเนื้อกึ่งนม (dual purpose) ที่มีการเจริญเติบโตดี ลักษณะซากใหญ่ และปริมาณ

น้ำนมมาก ผสมกับแม่โคพันธุ์บราห์มันของกรมปศุสัตว์ ที่ทนร้อนและโรคแมลง มีการเจริญเติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีอากาศร้อนชื้นในประเทศไทยได้ดี ได้โคลูกผสมชั่วรุ่นที่ 1 ที่มีเลือดชิดเมนทอล 50% และบราห์มัน 50% แล้วผสมโคชั่วรุ่นที่ 1 เข้าด้วยกัน ขณะนี้ได้โคชั่วรุ่นที่ 3 ยังอยู่ในระหว่างการวิจัยและทดสอบพันธุ์โคบินทร์บุรีมีความดีเด่นเหนือกว่าค่าเฉลี่ยผลผลิตจากทั้งพ่อและแม่ เนื่องจากผลของเฮเทอโรซิส (heterosis) ดังนั้นโคบินทร์บุรีเพศเมียจึงเหมาะสำหรับใช้เป็นแม่โคผลิตโคเนื้อคุณภาพสูง และเป็นแม่โคที่เลี้ยงลูกได้ดีเนื่องจากมีปริมาณน้ำนมสูง หรือจะพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ให้เป็นแม่โคพื้นฐานสำหรับผลิตโคนมที่มีลักษณะการให้น้ำนมดี ขณะเดียวกันลูกเพศผู้ก็สามารถเลี้ยงขุนผลิตเนื้อคุณภาพดีได้นอกจากนี้พ่อโคบินทร์บุรียังนำไปปรับปรุงพันธุ์กรรมพันธุ์แม่โคพื้นเมืองให้ได้ลูกที่มีอัตราการเจริญเติบโตดี อย่างไรก็ตามการเลี้ยงโคแบบกึ่งเนื้อกึ่งนมยังไม่มีเป็นที่นิยมแพร่หลายนักในประเทศไทย เนื่องจากพฤติกรรมการเลี้ยงโคของเกษตรกรไทยจะนิยมเลี้ยงเพื่อวัตถุประสงค์เดียวเท่านั้น ปัจจุบันโคพันธุ์โคบินทร์บุรีมีจำนวนแม่พันธุ์ 500 ตัว ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยฯ หนองหลวง สถานีฯ ปราจีนบุรี สถานีฯ จันทบุรี และสถานีฯ มหาสารคาม

โคพันธุ์พื้นเมืองเป็นโคเนื้อพันธุ์ดั้งเดิมของไทยที่มีการเลี้ยงดูมาเป็นเวลาช้านาน ควบคู่กับการทำอาชีพการเกษตรรูปร่างทั่วไปมีขนาดเล็ก มีความทนทานต่อสภาพอากาศร้อน ทนโรคพยาธิและแมลงรบกวนได้ดี หากินเก่ง สามารถใช้ประโยชน์จากอาหารหยาบคุณภาพต่ำได้ดี ในเบื้องต้นจัดแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มสายพันธุ์ คือ กลุ่มภาคเหนือ (โคขาวลำพูน) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โคอีสาน) กลุ่มภาคกลาง (โคลาน) และกลุ่มภาคใต้ (โคชน) จากอดีตที่ผ่านมาเกษตรกรได้ใช้แม่โคพื้นเมืองเป็นแม่พื้นฐานในการผลิตโคเนื้อลูกผสม โดยการนำไปผสมข้ามกับโคสายพันธุ์อื่นๆ เช่น โคบราห์มัน โคชาร์โรเลส์ โคซิมเมนทอล ฯลฯ แต่ในปัจจุบันยังขาดแผนการเก็บรักษาและอนุรักษ์สายพันธุ์โคพื้นเมืองที่ดี ทำให้แม่โคพื้นเมืองสายพันธุ์แท้ดั้งเดิมมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการอนุรักษ์ และพัฒนาโคพื้นเมืองให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ดีสายพันธุ์อื่นๆ ปัจจุบันโคพันธุ์พื้นเมืองทั้ง 4 กลุ่มสายพันธุ์มีจำนวนแม่พันธุ์ 1,130 ตัว ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยฯ หนองหลวง สถานีฯ อุบลราชธานี ชัยภูมิ พะเยาแพร่ ศูนย์วิจัยฯ ยะลา สถานีฯ กระบี่ เทพา นครศรีธรรมราช และตรัง

โคเนื้อพันธุ์ “ทาจิมาญพาน” ในปีพ.ศ. 2533-2534 สมาคมผู้เลี้ยงโควากิจเมืองโอซากะ ได้นำนมเกล้าถวายโคเนื้อญี่ปุ่น (Japanese black) หรือโควากิจ (wagyu) สายทาจิมา (Tajima) แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นพ่อพันธุ์ 1 ตัว แม่พันธุ์ 1 ตัว และได้พระราชทานให้กรมปศุสัตว์เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ โควากิจสายทาจิมาชื่อเสียงในด้าน การเลี้ยงดูง่ายเชื่องมีพันธุกรรมดีเลิศในเรื่องคุณภาพเนื้อและไขมันแทรกในกล้ามเนื้อ กรมปศุสัตว์เก็บรักษาและอนุรักษ์โคทาจิมาสายพันธุ์พระราชทาน

ไว้จำนวนหนึ่งที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สกกลนคร และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน และได้เก็บข้อมูลศึกษาวิจัยด้านพันธุกรรมเบื้องต้นพบว่าพ่อพันธุ์ตัวนี้ความสามารถในการถ่ายทอดพันธุกรรม (prepotency) ดีมาก เพราะลูกที่เกิดขึ้นแม้มีระดับสายเลือดของพ่อตัวนี้เพียงประมาณ 25% แต่ก็มีสีและลักษณะรูปร่างของโคทาจิมาก่อนข้างมาก และจากการที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตากนำไปทดลองขุนในปี 2547 ก็มีไขมันแทรกในระดับค่อนข้างสูง 4-4.5 จากคะแนนสูงสุด 5 ซึ่งนับว่าสูงมาก

การพัฒนาพันธุ์กระบือปลัก

นิกร สางห้วยไพร

ประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น ประชากรส่วนมากมีอาชีพทำการเกษตร มีพื้นที่ถือครองน้อย ซึ่งส่วนใหญ่ทำการเกษตรผสมผสานปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ ดิน อากาศ น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ท้องถิ่น ประเทศไทยมีทำเลที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก เกษตรกรไทยได้เรียนรู้การพึ่งพาปัจจัยการผลิตที่เป็นทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีพ ในระยะเวลากว่า 90 ปีที่ผ่านมา นอกจากการปศุสัตว์ไทยจะมีบทบาทสำคัญในการผลิตโปรตีนเพื่อการบริโภคให้กับประชาชนในประเทศแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ด้วยการสร้างรายได้เข้าประเทศ จากผลผลิตที่สามารถผลิตเป็นสินค้าส่งออก ซึ่งเมื่อพิจารณาตามทิศทางของการพัฒนาด้านการปศุสัตว์ไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมาแล้ว ได้ให้ความสำคัญในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร เชื่อมโยงแหล่งตลาด พัฒนาการตลาดสินค้าเชื่อ ส่งเสริมการค้าค้นคว้าวิจัยทั้งด้านพืชและปศุสัตว์ ปรับเปลี่ยนระบบการผลิต จากเพื่อการยังชีพไปสู่ระบบธุรกิจฟาร์ม สร้างระบบการขนส่งทางบก สร้างสถานีทดลองทางการเกษตร ปรับปรุงพันธุ์สัตว์ควบคุมการระบาดของโรค พัฒนาโครงสร้างระบบการตลาดและระบบสินค้าเชื่อเพื่อการเกษตร ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวนับได้ว่า การปศุสัตว์ไทยเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญของภาคเกษตรกรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสร้างรายได้เข้าประเทศ ภาวะของการปศุสัตว์ไทย ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกำลังการผลิตที่เพียงพอต่อการบริโภคภายในและการส่งออก ซึ่งรายการสินค้าส่งออก ที่สร้างรายได้เข้าประเทศในลำดับต้นๆ เป็นผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์

ในอดีตที่ผ่านมากระบือถูกใช้เป็นแหล่งแรงงานในการเกษตร การใช้มูลเป็นปุ๋ย และเมื่อมีความจำเป็นก็สามารถขายเป็นรายได้อีกทางหนึ่งด้วย ในขณะที่เดียวกันก็สามารถใช้ผลพลอยได้ในไร่นาซึ่งมีราคาถูกมาใช้เป็นอาหารเลี้ยงกระบือเพื่อเปลี่ยนให้เป็นเนื้อสัตว์ที่มีราคาสูงได้ จะสังเกตได้ว่ากระบือและโคที่เลี้ยงด้วยอาหารแบบเดียวกันและอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันนั้น โคจะมีร่างกายผอมกว่าในขณะที่กระบือยังคงสภาพเดิม ซึ่งอาจเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านสรีรวิทยา สรีระวิทยา และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ทำให้กระบือมีความแตกต่างจากโคและเอื้อประโยชน์ในการนำเอาสารอาหารไปเปลี่ยนแปลงเป็นเนื้อได้ดีกว่าโค ปัญหาหลักที่สำคัญของการเลี้ยงกระบือในอดีตนั้นคือ กระบือมีขนาดและน้ำหนักตัวเมื่อโตเต็มที่ลดลง อัตราการตกูกต่ำ เนื่องจากปัญหาการผสมพันธุ์และการไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรของตัวเองเกษตรกรเอง เช่น การปล่อยให้กระบือผสมพันธุ์กันเองในท้องทุ่ง บางทีพ่อลูกผสมกันเองจนทำให้เกิดเลือดชิด หรือในอดีตมักมีการตอนกระบือเพศผู้ตัวใหญ่เพื่อให้ง่ายต่อการดูแลและขายได้ราคา จึงทำให้กระบือตัวใหญ่ที่มีลักษณะทางด้านการเจริญเติบโตไม่มีโอกาสได้ขยายพันธุ์หรือถูกคัดเลือกไว้เป็นพ่อ-แม่พันธุ์ ทำให้ผลผลิตกระบือไม่เพียงพอต่อการบริโภค แต่ปัญหาใหญ่ในปัจจุบันคือ การลดลงอย่างรวดเร็วของประชากรกระบือในประเทศ (นิกร และคณะ, 2552) สาเหตุสำคัญมีหลายปัจจัยที่ทำให้จำนวนกระบือของประเทศลดลง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการมุ่งเน้นเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากระบบการเกษตรเป็นระบบอุตสาหกรรมและเปลี่ยนการเกษตรแบบดั้งเดิมที่พอเพียงเป็นการเกษตรแผนใหม่ เป็นผลทำให้ทำเลเลี้ยงสัตว์ถูกเบียดด้วยโรงงานอุตสาหกรรมและการเกษตรแผนใหม่ที่ระดมปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ฯลฯ เพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรม แรงงานหนุ่มสาวจากชนบททั้งภาคการเกษตรเข้าสู่ย่านอุตสาหกรรมในตัวเมือง เกษตรกรรายย่อยเลิกเลี้ยงกระบือจากที่เคยใช้เป็นแหล่งแรงงานหันมาใช้รถไถนาขนาดเล็กแทน กระบือถูกนำไปฆ่าเพื่อการบริโภคมากกว่าการผลิต มีการนำกระบือเพศเมียและกระบือท้องส่งโรงฆ่าชำแหละชำ

ในด้านการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์กระบือของประเทศไทยนั้น กรมปศุสัตว์โดยสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ (กองบำรุงพันธุ์สัตว์เดิม) ได้มีการศึกษาวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์กระบือมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้เริ่มปรับปรุงพันธุ์กระบือปลักมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2518 โดยเกิดขึ้นจากความร่วมมือของหน่วยงานรัฐและมหาวิทยาลัยต่างๆ ในการวางแผนการปรับปรุงพันธุ์กระบือในระดับประเทศ และให้สถาบันบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์ในขณะนั้น ทำหน้าที่เป็นศูนย์ปรับปรุงพันธุ์กระบือแห่งชาติ ได้รวบรวมพ่อแม่กระบือพันธุ์ดีจากทั่วประเทศมาเลี้ยง โดยมีเป้าหมายการปรับปรุงพันธุ์เพื่อผลิตพ่อแม่พันธุ์ที่มีความสามารถถ่ายทอดลักษณะทางเศรษฐกิจที่ดีไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ โตเร็ว ให้ลูกตก เลี้ยงได้ดีในสภาพแวดล้อมของเกษตรกรรายย่อยในชนบท โดยในระยะแรกใช้วิธีการคัดเลือกผ่าน “การทดสอบสมรรถภาพการเจริญเติบโต” (Growth performance testing system) ที่สถานีทดสอบกลาง ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูนกลาง ต่อมาในปี 2538 กรมปศุสัตว์ได้รับการสนับสนุนจาก Australian Centre for International Agriculture Research (ACIAR) รัฐบาลประเทศออสเตรเลีย นำโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเข้ามาใช้จัดเก็บข้อมูล และบันทึกข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ค่าทางพันธุกรรม ซึ่งได้ค่าคุณค่าการผสมพันธุ์ (Estimated breeding value, EBVs) ของกระบือแต่ละตัวและได้นำค่า EBVs มาร่วมใช้จริง ๆ ในการคัดเลือกสัตว์ตั้งแต่นั้นปี 2540 เป็นต้นมา (อัญชลี และคณะ, 2546)

มาตรฐานควายไทย

ส่วนหน้า

- โหนหน้าเต็ม หน้ามากนูนเล็กน้อย จมูกใหญ่มีเงยเฉียงขึ้นตามนูนแหลมโต มีกะโหลก (จุดขาว) ที่หัวคิ้ว แก้มและมุมปาก ขากรรไกรแข็งแรงลำได้กว้าง
- โหนมีขนาดปานกลาง มีขนยาวสีขาวปกคลุมด้านในปลายโหนมีสีดำ
- เขาใหญ่ วงเขากว้างพองาม ลำมาเลมอหูลู่ด้านหลังเล็กน้อย
- ลำคอใหญ่เต็มรับกับหัวและไหล่ มีปมคอและปมหน้าอกสีขาว

ลักษณะทั่วไป

- มีขนาดใหญ่สมส่วน ผิวหนังมีสีดำ - เทา เป็นมันและหนังหนา ขนเรียบละเอียด ทำทางการเดินคดโค้งแค่นิ้วมีนวล ปราดเปรียว รอยเท้าหลังข้ามรอยเท้าหน้า อารมณ์ดี มีเนื้อเต็ม

ส่วนท้อง

- พื้นท้องมีสีน้ำตาลอ่อน สดชื่นกับหน้าท้อง อ้วนเตี้ยเสมอกันไม่บิดเบี้ยว

ส่วนท้าย

- ท้ายกว้างและลาดมีเนื้อเต็มรับโคนหางใหญ่ และหางยาวเลยศอกหลัง พู่หางยาวดำเป็นมัน
- สะโพกกว้างมีกล้ามเนื้อแน่น แข็งแรง

ส่วนลำตัว

- โหลหน้าปากกว้างมีเนื้อเต็มแข็งแรงรับกับหลัง หน้าอกกว้างใหญ่
- ลำตัวยาว กว้าง สดชื่นมีความนุ่มไม่รัดเหมือนท้องม้า หลังแบนตรง ไม่แอ่น

ส่วนขา

- ขาตรง ข้อขาแข็งแรงมีสีขาวแก่ ขาหลังมองจากด้านข้าง แอ่นไปด้านหลัง เล็กน้อย สปริงตัวดีและแข็งแรง
- กีบเท้าใหญ่และแข็งแรงแน่นหนาชิดกันไม่สั่นหรือยาวเกินไป เมื่อขึ้นและออกด้านข้างเล็กน้อย

ในปัจจุบันพันธูกรรมกระบือที่ดีเหล่านี้ได้มีการกระจายไปสู่ในระดับฟาร์มเกษตรกรทั้งในระดับฟาร์มเครือข่ายและเกษตรกรทั่วไป ภายใต้การวางแผนพัฒนาร่วมกันในการสร้างมาตรฐานอุดมทัศน์กระบือปลักไทยที่ต้องการ ซึ่งการเลี้ยงกระบือพื้นเมืองของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรทั่วประเทศนั้น ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยมุ่งเน้นสนับสนุนให้เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร มีความรู้ในการคัดเลือกกระบือที่มีลักษณะดีไว้ทำพันธุ์ เพื่อพัฒนาสายพันธุ์กระบือของตนเอง เพราะการคัดเลือกโดยการดูลักษณะจากภายนอก (Conformation) เช่น ลักษณะโครงสร้าง (Structure) ลักษณะการให้เนื้อ (Meat production) ลักษณะประจำพันธุ์ (Breed Characteristics) ลักษณะทางเพศ (Sexual Characteristics) และความเชื่อง (Docility) สามารถนำมาใช้ในการคัดเลือกสัตว์ไว้ทำพันธุ์ ซึ่งเกษตรกรสามารถเข้าใจและนำวิธีการคัดเลือกจากการดูลักษณะภายนอกไปใช้คัดเลือกกระบือของตนเองได้ เพราะถ้าพ่อแม่พันธุ์มีลักษณะดีย่อมถ่ายทอดลักษณะที่ดีไปสู่ลูกหลานที่ดีต่อไป ซึ่งในปัจจุบันได้มีการจัดประกวดกระบือที่มีลักษณะดีขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ การประกวดสัตว์ เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร เกิดแรงบันดาลใจในการคัดเลือกสัตว์พันธุ์กระบือที่มีลักษณะดีนั้นเก็บไว้เพื่อใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์การตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะในกระบือพื้นเมือง มีฟาร์มเครือข่ายเกษตรกรที่มีความสามารถพัฒนาปรับปรุงพันธูกรรมกระบือของตนเองจนเป็นเลิศและเป็นที่ยอมรับในระดับเกษตรกรทั่วไปในหลายจังหวัดของประเทศ ได้แก่ อุทัยธานี พิชญ์โลก อุดรธานี ร้อยเอ็ด หนองบัวลำภู สกลนคร นครพนม สุรินทร์ อุบลราชธานี ปราจีนบุรี ยโสธร และอีกหลายจังหวัด ซึ่งจากข้อมูลที่รวบรวมได้ในการประกวดกระบือในงานกระบือแห่งชาติที่ผ่านมา ประเทศไทยยังมีสายพันธุ์กรรมกระบือที่ดีทั้งโครงสร้าง น้ำหนักตัวที่เป็นเลิศ และสามารถถ่ายทอดลักษณะไปสู่รุ่นลูกได้สูง ดังจะเห็นได้จากสถิติข้อมูลสัดส่วนร่างกายและน้ำหนักตัวของกระบือที่ส่งเข้าประกวดดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักสัดส่วนร่างกายกระบือเพศผู้ที่เข้าประกวด ช่วงอายุ 4 – 6 ปี ณ ปัจจุบัน

ข้อมูลที่จัดเก็บ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
น้ำหนัก (กก.)	757.88	117.02	986	532
รอบอก (ซม.)	221.64	14.00	255	138
ส่วนสูง (ซม.)	145.85	6.76	184	130
ความยาวลำตัว (ซม.)	165.33	20.94	248	102

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยน้ำหนักสัดส่วนร่างกายกระบือเพศเมียที่เข้าประกวด ช่วงอายุ 4 – 6 ปี ณ ปัจจุบัน

ข้อมูลที่จัดเก็บ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
น้ำหนัก (กก.)	638.81	105.75	892	426
รอบอก (ซม.)	214.40	13.34	250	177
ส่วนสูง (ซม.)	142.97	5.96	157	127
ความยาวลำตัว (ซม.)	149.05	8.05	174	125

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตกระบือ จึงเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่จะทำให้อาชีพการเลี้ยงกระบือเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี มีศักดิ์ศรี และเกษตรกรผู้เลี้ยงจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะสูงทันต่อโลกสมัยใหม่ ตลอดจนมีการสร้างระบบการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มสมรรถนะในการเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลตลาดและเทคโนโลยี และพัฒนาสถาบันเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือให้เข้มแข็ง บูรณาการกลไกบริหารประเทศด้านการผลิตกระบือและการแปรรูปสินค้า การมียุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับสินค้าปศุสัตว์ด้านกระบือ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตแบบดั้งเดิมหรือแบบยังชีพไปเป็นการเกษตรเพื่อการค้านั้น นอกจากปัจจัยทางกายภาพที่ประกอบไปด้วย สภาพภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะของดิน ทรัพยากรพืชอาหารสัตว์ และแหล่งน้ำที่มีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของกระบือแล้ว ปัจจัยที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตกระบือซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย คือ นโยบายของภาครัฐ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และปัจจัยที่ตัวของเกษตรกรเอง นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ อีกหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตกระบือ ประกอบด้วย มีตลาดรองรับสินค้าอย่างเพียงพอ มีการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อให้มีการปรับปรุงเทคโนโลยีใหม่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อม และช่วยเพิ่มผลผลิตให้เพิ่มมากขึ้น การมีพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาการผลิตกระบืออย่างเพียงพอ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานที่มี

ส่วนส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจกรรมทางการผลิต เช่น เส้นทางคมนาคม ระบบการบริการด้านต่างๆ เป็นต้น การส่งเสริมด้านการผลิตกระบือ เป็นวิธีการที่ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงได้รับรู้ข่าวสาร มีความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่มากขึ้น เกษตรกรสามารถตัดสินใจได้ว่าหากนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในระบบการผลิตแล้ว สามารถที่จะมีตลาดรองรับสินค้ากระบืออย่างแน่นอน และระบบการขนส่งที่เพียงพอ ทำให้การลำเลียงผลผลิตกระบือสู่ตลาดได้อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ไม่มีผลผลิตที่ตกค้างก่อให้เกิดความเสียหายทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงด้วย ความสมบูรณ์ของนวัตกรรมใหม่ในการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตกระบือ ราคาของผลผลิตที่อยู่ในระดับที่สูง และ ผลกำไรที่ได้รับจากการขายผลผลิตต้องอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ภาพกระบือพ่อพันธุ์ที่ชนะเลิศผ่านการประกวดในงานกระบือแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

นิกร สางห้วยไพร สุพรชัย ฟารี และ โฆษิต เหลืองจรัสสุริยา. 2552. ลักษณะทั่วไปของกระบือไทยกับการตัดสินใจการประกวดกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
อัญชลี ณ เชียงใหม่ เอก วิฑูรพงศ์ และ วุฒิชัย ศิริตันดี. 2546. การประเมินพ่อพันธุ์โคเนื้อและกระบือของกรมปศุสัตว์ ประจำปี 2546. โครงการปรับปรุงพันธุ์กรรมโคเนื้อและกระบือ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 87 หน้า.

การพัฒนาพันธุ์กระบือหม

ดร.สุวิช บัญโปร่ง

ศึกษาการเลี้ยงและขยายพันธุ์กระบือหมในกรมปศุสัตว์ โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต คุณภาพของน้ำนม ผลผลิตก้นนม และความเป็นไปได้ในการผลิตขยายพันธุ์ทั้งกระบือเมซานิพันธุ์แท้ และกระบือลูกผสม ดำเนินการโดยในศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ และได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการปศุสัตว์ (สทป.) สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ (สอส.) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้

ดำเนินการส่งเสริมการเลี้ยงกระบือหมที่ศูนย์ศึกษาฯ แม่ทาเหนือ ทั้งเพศผู้และเพศเมีย จังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนส่งเสริมการผลิตกระบือหมลูกผสมที่จังหวัดบุรีรัมย์ จำหน่ายให้มูร่าห์ฟาร์ม (นางรัฐจวน เสงตระกูลสิน) จังหวัดฉะเชิงเทรา และห้างสรรพสินค้า (ร.ต.ต.สุชิน หังสะเนตร) จังหวัดกาญจนบุรี

ในปัจจุบันมีกระบือหมเพศผู้ที่เกิดในฝูงของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์ ซึ่งมีลักษณะการให้ผลผลิตและความสมบูรณ์พันธุ์สูง เมื่อตรวจสอบจากพันธุ์ประวัติของกระบือแต่ละตัว ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งด้านการปรับปรุงพันธุ์กับกระบือปลัก ในกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายที่กรมปศุสัตว์สามารถควบคุมแหล่งพันธุ์กรรมไม่ให้ปนเปื้อนสู่พันธุ์กรรมประชากรกระบือปลักไทยได้ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดดำเนินการส่งเสริม โดยนำสัตว์พระราชทานไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผสมกับกระบือปลักไทยในโครงการ ธ.ก.ค. โดยเน้นพื้นที่ๆ ควบคุมได้ ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร และอำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากนี้กรมปศุสัตว์ยังมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมการเลี้ยงกระบือหมให้แพร่หลายเพิ่มขึ้น เพื่อสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้สำนักราชเลขาธิการ ประสานมายังกรมปศุสัตว์ให้ดำเนินการต่างๆ ในการเลี้ยงขยายพันธุ์และศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต คุณภาพของน้ำนม ผลผลิตก้นนม และความเป็นไปได้ในการผลิตขยายพันธุ์และส่งเสริมการเลี้ยงดูทั้งกระบือเมซานิพันธุ์แท้และกระบือลูกผสมสู่เกษตรกรต่อไป

การพัฒนาพันธุ์สุกร

ปี พ.ศ.2497 กรมปศุสัตว์ได้สั่งซื้อสุกรพันธุ์ดอร์คเจอร์ซี่ (ดอร์ค) และแฮมเชียร์ โดยหน่วยบริหารความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาหรือยูซอม (United States Operations Mission, USOM) ให้ความช่วยเหลือโดยมอบสุกรพันธุ์จากสหรัฐอเมริกา คือ พันธุ์เบิร์กเชียร์ แฮมเชียร์ และดอร์คเจอร์ซี่ให้นำมาทดลองเลี้ยง และมี ดร.เนล ซอนเดอร์การ์ด ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศเดนมาร์ก มาช่วยปรับปรุงพันธุ์สุกร ส่งเสริมการเลี้ยงสุกรสู่เกษตรกร และได้มีการจัดตั้งเป็นศูนย์บำรุงพันธุ์สุกรในอุปการะของรัฐบาลตั้งแต่ พ.ศ.2498

ในปี พ.ศ.2535 และ พ.ศ.2536 กรมปศุสัตว์ได้นำเข้าสุกรพันธุ์แลนด์เรซ ลาร์จไวท์ จากประเทศสาธารณรัฐไอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ และนอร์เวย์ และนำเข้าสุกรพันธุ์ดอร์คจากประเทศสาธารณรัฐไอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และอังกฤษ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงพันธุ์สุกร โดยกระจายไปตามศูนย์/สถานีวิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ต่างๆ เช่น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวาง จังหวัดสระบุรี ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์-สุราษฎร์ธานี ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ จังหวัดขอนแก่น สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์มหาสารคาม (ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีมหาสารคาม) ในขั้นแรกได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สุกรโดยเน้นเฉพาะพันธุ์แท้ เพื่อศึกษาถึงข้อดีและข้อด้อยในแต่ละพันธุ์ที่นำเข้ามา พันธุ์แลนด์เรซที่ถือว่าเป็นสายแม่ (Dam line) พบว่ามีความดีเด่นใกล้เคียงกันเกือบทุกสายพันธุ์ บางสายพันธุ์อาจจะมีข้อด้อยเรื่องความอ่อนแอต้องจัดการดูแลเพิ่มเติม แต่ก็ยอมรับได้ทุกสายพันธุ์ สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ที่ถือว่าเป็นสายแม่เช่นเดียวกัน ในสายพันธุ์ต่างๆ พบว่ามีข้อดีเด่นและข้อด้อยใกล้เคียงกัน ส่วนพันธุ์ดอร์คที่จัดเป็นสายพ่อ (Sire line) พบว่าสายแคนาดามีข้อดีกว่าสายพันธุ์อื่นๆ ที่นำเข้ามาในช่วงเวลานั้น

ในอดีตที่ผ่านมาอุตสาหกรรมการผลิตสุกรมักจะประสบปัญหาความผันผวนของราคาสุกรมีชีวิต ซึ่งสืบเนื่องมาจากปริมาณการผลิตสุกรมากเกินความต้องการ หรือบางช่วงเวลามีการผลิตสุกรได้น้อยกว่าความต้องการ หรือผลิตไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค การแก้สถานการณ์ที่มีปริมาณการผลิตสุกรมากเกินไปโดยใช้กลไกของตลาดและการควบคุมการผลิต แต่สำหรับสถานการณ์ที่มีปริมาณการผลิตน้อยเกินไปและสถานการณ์ที่มีการผลิตสุกรไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคนั้น กรมปศุสัตว์ได้ใช้การแก้ปัญหาทางเทคนิคด้านพันธุกรรมโดยพัฒนาพันธุ์ที่เหมาะสมขึ้นมาใช้เพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสุกรให้ได้สุกรจำนวนเพิ่มขึ้นและตรงกับทิศทางความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละช่วงเวลาดังนี้

เมื่อปี พ.ศ.2535 พันธุ์แลนด์เรซ ซึ่งจัดเป็นสุกรสายแม่ที่มีอยู่ในระบบอุตสาหกรรมการผลิตสุกรมีปริมาณไขมันมาก ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดและโครงสร้างขาไม่แข็งแรงทำให้ต้องคัดสุกรสาวที่จะนำไปทดแทนแม่พันธุ์ออกไป 20-30% กรมปศุสัตว์ โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์ในขณะนั้น ได้ปรับปรุงแก้ไขลักษณะดังกล่าวโดยใช้การผสมแบบ diallele cross และทดสอบ combining ability พบว่าเมื่อใช้สุกรพันธุ์แลนด์เรซสายเยอรมันเป็นพ่อพันธุ์และใช้สุกรพันธุ์แลนด์เรซสายไอร์แลนด์เป็นแม่พันธุ์ผลิตสุกรสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ จึงได้พัฒนาและตั้งชื่อว่า “สุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์ราชบุรี” มีคุณสมบัติที่ดีเรื่องโครงสร้างขาแข็งแรง ปริมาณไขมันน้อย และมีความสามารถที่ดีในการถ่ายทอดลักษณะไปสู่ลูกหลาน เหมาะสำหรับใช้สุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์ราชบุรี เป็นสุกรพันธุ์แท้ในระดับ Great Grand Parent Stock (GGP) หรือ Grand Parent Stock (GP) สายแม่ เพื่อผลิตสุกรแม่พันธุ์ผสมระดับ Parent Stock (PS)

ต่อมาปี พ.ศ.2538 ทิศทางผู้บริโภคมักมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากได้รับข้อมูลทางด้านสุขภาพ เมื่อรับประทานเนื้อสุกรที่มีไขมันมากแล้วจะเกิดไขมันอุดตันในเส้นเลือด ทำให้เกษตรกรผู้ผลิตสุกรต้องการหาสุกรสายพ่อที่มีปริมาณเนื้อแดงเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมและมีปริมาณไขมันน้อยมาปรับเปลี่ยนเพื่อผลิตสุกรขุนให้ได้ตามความต้องการของผู้บริโภค (เดิมสุกรขุนที่เกิดจากสุกรสายพ่อพันธุ์ดুর็อค มีปริมาณเนื้อแดงประมาณ 34%) กรมปศุสัตว์ โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์จึงเริ่มนำร่องพัฒนาโดยใช้สุกรพันธุ์เปย์แตงผสมข้ามกับสุกรพันธุ์ดুর็อค และผสม grading up มาทางสุกรพันธุ์เปย์แตงให้มีสัดส่วนพันธุ์เปย์แตง 75% และดুর็อค 25% พบว่าได้สุกรที่มีปริมาณเนื้อแดงมาก ต่อมาได้ปรับปรุงลักษณะการเจริญเติบโตจนเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร และตั้งชื่อว่า “สุกรพันธุ์ปากช่อง 2” ใช้เป็นสุกรสายพ่อสำหรับผลิตสุกรขุนที่มีปริมาณเนื้อแดงมากแต่มีปริมาณไขมันน้อย สุกรขุนที่เกิดจากพ่อพันธุ์ปากช่อง 2 มีเนื้อแดงมากกว่าสุกรขุนทั่วไป ประมาณ 3 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้น 210 บาทต่อตัว ตลอดช่วงอายุการใช้งานของสุกรพ่อพันธุ์ปากช่อง 2 จำนวน 1 ตัว สามารถผลิตสุกรขุนได้ 2,040 ตัว ทำมูลค่าเพิ่มได้ 428,400 บาท

ในปี พ.ศ.2539 พ่อค้าฆ่าและสุกรมีความต้องการสุกรขุนที่มีปริมาณเนื้อแดงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถทำกำไรได้มากกว่าเดิม ประกอบกับเกษตรกรที่มีสุกรขุนตามความต้องการดังกล่าวจะขายสุกรได้คั่งตัวขึ้นไม่มีสุกรค้างโรงเรือน และยังสามารถเพิ่มมูลค่าได้จากการคัดเกรดปริมาณเนื้อแดงของสุกรขุน แต่การผลิตสุกรขุนที่มีปริมาณเนื้อแดงมากขึ้นนั้นจะต้องมาจากการผสมพันธุ์ระหว่างพ่อและแม่สุกรที่มีปริมาณเนื้อแดงมาก ซึ่งโดยส่วนใหญ่การพัฒนาสายพ่อให้มีปริมาณเนื้อแดงมากจะแสดงผลให้เห็นในสุกรขุนได้ในปริมาณมากและรวดเร็ว แต่การพัฒนาสุกรสายแม่ให้มีปริมาณเนื้อแดงมากนั้นทำได้ยากเพราะแม่สุกรที่มีเนื้อแดงมากมักจะให้ลูกจำนวนน้อยและเลี้ยงลูกไม่เก่ง อีกทั้ง การพัฒนาสายแม่พันธุ์ยังยากซับซ้อนและใช้เวลานานกว่าสายพ่อ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมการผลิตสุกร กรมปศุสัตว์ โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์จึงได้พัฒนาสุกรสายแม่ให้มีลักษณะทางเศรษฐกิจดีขึ้นและมีปริมาณเนื้อแดงมากขึ้น

กว่าเดิม โดยใช้การผสมแบบ cross line ระหว่างสุกรพันธุ์แลนด์เรซสายแคนาดา กับสุกรพันธุ์แลนด์เรซสายไอร์แลนด์ และใช้การผสมแบบ inter-se mating เพื่อให้คงลักษณะที่ต้องการไว้และตั้งชื่อว่า “สุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์ปากช่อง 1” เหมาะสำหรับใช้ผสมข้ามพันธุ์กับสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ระดับ GP เพื่อผลิตแม่สุกรระดับ PS ใช้ในการผลิตสุกรขุนที่มีปริมาณเนื้อแดงเพิ่มมากขึ้นและมีลักษณะทางเศรษฐกิจที่ดี ทำให้ลดต้นทุนการขุนสุกรได้ประมาณ 40-60 บาทต่อตัว แม่พันธุ์สุกรแลนด์เรซสายพันธุ์ปากช่อง 1 ระดับ GP จำนวน 1 ตัว ตลอดช่วงอายุสามารถผลิตสุกรระดับ parent stock ได้ 20 ตัว แม่สุกรระดับ parent stock จำนวน 1 ตัว ตลอดช่วงอายุสามารถผลิตสุกรขุนได้ 56 ตัว ทำให้แม่พันธุ์สุกรแลนด์เรซสายพันธุ์ปากช่อง 1 จำนวน 1 ตัว ตลอดช่วงอายุสามารถลดต้นทุนการขุนสุกรได้ 56,000 บาท

จากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำฟองสบู่แตกในปี พ.ศ.2540 และทิศทางการบริโภคเนื้อสุกรเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่นิยมบริโภคเนื้อสุกร bacon type ซึ่งมีไขมันอยู่มากเปลี่ยนไปนิยมบริโภคเนื้อสุกร meat type ที่มีปริมาณไขมันน้อยลงและมีปริมาณเนื้อแดงเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกษตรกรผู้ผลิตสุกรมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับภาวะที่เกิดขึ้นโดยหาวิธีการผลิตสุกรที่มีปริมาณเนื้อแดงมากและมีต้นทุนต่ำ ในระยะนั้นจึงมีการใช้สารเร่งเนื้อแดง (beta agonists) ในการเลี้ยงสุกรอย่างแพร่หลายแต่สารดังกล่าวบางชนิดเป็นสาเหตุให้เกิดอันตรายแก่มนุษย์ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์ได้ กรมปศุสัตว์หวั่นใยเรื่องดังกล่าวจึงได้ดำเนินการ 2 ทาง คือการพัฒนา “สุกรพันธุ์ปากช่อง 3” ขึ้นมาโดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์ เพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมการผลิตสุกรในประเทศไทย สุกรพันธุ์ปากช่อง 3 เกิดจากการรวมพันธุกรรมที่ดีของสุกรพันธุ์เปียตรงและสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์เข้าไว้ด้วยกัน มี breeding goals ในเรื่องเจริญเติบโตเร็ว กินอาหารน้อย คุณภาพซากดี มีปริมาณเนื้อแดงมาก และไม่มียีนเครียด สำหรับการนำสุกรพันธุ์ปากช่อง 3 ไปใช้ประโยชน์นั้นควรใช้เป็นสายพ่อ เพื่อผลิตสุกรขุนที่มีปริมาณเนื้อแดงมากและสามารถลดต้นทุนการขุนสุกรได้ 13-17% ต่อมากรมปศุสัตว์ได้ออกกฎหมายควบคุมไม่ให้มีการใช้สารเร่งเนื้อแดง ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2542

อุตสาหกรรมการผลิตสุกรของประเทศไทยมีทิศทางการพัฒนาสุกรสายพ่อพันธุ์หรือคไ้ให้มีอัตราการเจริญเติบโตดี ไขมันบาง ซากยาว รูปร่างภายนอกมองเห็นมัดกล้ามเนื้อเด่นชัด โครงสร้างลำตัวใหญ่แข็งแรง ทำให้ได้สุกรตัวที่มีคุณลักษณะของตนเองดีตรงตามทิศทางการพัฒนาแต่ขาดความสม่ำเสมอในการถ่ายทอดพันธุกรรมเหล่านั้นไปสู่ลูกหลาน ดังนั้นในปี พ.ศ.2542 กรมปศุสัตว์ โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์ จึงได้พัฒนา “สุกรพันธุ์เชียงใหม่ 1” ขึ้นมาโดยรวมลักษณะดีเด่นของสุกรตัวหรือคสามสายพันธุ์ คือ สายพันธุ์แคนาดาที่ดีเด่นด้านอัตราการเจริญเติบโตโครงสร้างลำตัวใหญ่ยาว ขาแข็งแรง สายพันธุ์เบลเยียมที่ดีเด่นด้านกล้ามเนื้อเด่นชัด ปริมาณเนื้อแดงมาก และสายพันธุ์เดนมาร์กที่ดีเด่นด้านอัตราการเจริญเติบโตประสิทธิภาพการใช้อาหาร และใช้ความรู้ทางด้านการปรับปรุงพันธุ์ดำเนินการพัฒนาโดยรวมจุดเด่นของสามสายพันธุ์ไว้ในสุกรตัวเดียวกันและสามารถถ่ายทอดลักษณะที่ดีไปสู่รุ่นลูกและรุ่นหลานได้อย่างสม่ำเสมอตามที่อุตสาหกรรมการผลิตสุกรต้องการ เป็นทางเลือกของเกษตรกรสำหรับใช้เป็นสายพ่อในการผลิตสุกรขุนเพื่อให้สุกรขุนมีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูง 38.21% โดยไม่ต้องใช้สารเร่งเนื้อแดงในกลุ่มสารเบต้าอโกนิสต์

จากภาวะผันผวนของราคาสุกรและความเสียหายจากโรคระบาดที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้เกษตรกรต้องปรับตัวให้อยู่รอดในธุรกิจการผลิตสุกร โดยพยายามหาสุกรที่แข็งแรงและสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ กรมปศุสัตว์โดยกองบำรุงพันธุ์สัตว์จึงได้พัฒนา “สุกรพันธุ์ปากช่อง 5” และสำเร็จในปี พ.ศ.2554 โดยทำการผสมพันธุ์ระหว่างสุกรพันธุ์ดุร็อกและสุกรพันธุ์เปียแตงให้มีส่วนพันธุ์ดุร็อก 62.5% และเปียแตง 37.5% ได้สุกรที่มีความแข็งแรงทนทานเจริญเติบโตรวดเร็วมาก อีกทั้งยังมีเนื้อแดงในปริมาณมาก เพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกร สุกรพันธุ์ปากช่อง 5 ใช้เป็นสายพ่อ สำหรับผลิตสุกรขุน ทำให้ลดต้นทุนการขุนสุกรได้ประมาณ 300 บาทต่อตัว

อย่างไรก็ตาม กรมปศุสัตว์ โดยสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ (กองบำรุงพันธุ์สัตว์เดิม) ยังได้ดำเนินการพัฒนาสุกรสายแม่อื่นอีก เช่น “สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ สายพันธุ์ราชบุรี 1” ปรับปรุงพันธุ์มาจากสุกรลาร์จไวท์ สายพันธุ์แคนาดา และสุกรลาร์จไวท์สายพันธุ์อังกฤษ สร้างและพัฒนาพันธุ์เพื่อให้เป็นสุกรสายแม่ และสามารถนำมาผสมข้ามพันธุ์กับสุกรแลนด์เรซสายพันธุ์ราชบุรีเป็นสุกรแม่พันธุ์สองสาย โดยทำการศึกษาวิจัยในปี พ.ศ.2549-2554 ส่วนสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์ สายพันธุ์สระบุรี อยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนา โดยใช้สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์สายพันธุ์ไอร์แลนด์ และสายพันธุ์อเมริกา ถึงแม้ว่าการสร้างหรือพัฒนาพันธุ์สุกรจะมีขั้นตอนที่ซับซ้อนใช้งบประมาณและเวลานาน สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ก็มีความมุ่งมั่น ระดมบุคลากร และทุ่มเทความพยายามอย่างสุดความสามารถในการดำเนินการ เพื่อให้ได้สุกรพันธุ์ของกรมปศุสัตว์ที่ปรับตัว และให้ผลผลิตได้ดี ในสภาพแวดล้อมของประเทศไทยต่อไป ทั้งนี้ สุกรพันธุ์กรมปศุสัตว์มีทั้งสายแม่ และสายพ่อที่เกษตรกรสามารถเลือกใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตสุกรมีผลกำไรและเป็นอาชีพที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์ 2555. 7 ทศวรรษ กรมปศุสัตว์. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพฯ.
กรมปศุสัตว์. ม.ป.ป. สุกรพันธุ์กรมปศุสัตว์. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรุงเทพฯ.

การพัฒนาด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ปีก

กลุ่มวิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์ปีก กองบำรุงพันธุ์สัตว์ (สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์) กรมปศุสัตว์ มีพันธุ์สัตว์ปีกที่ได้ทำการวิจัย เพื่อพัฒนาสายพันธุ์ มาเป็นระยะเวลานานร่วม 30 กว่าปีมาแล้ว โดยผลิตลูกสัตว์ปีกพันธุ์ดีสู่เกษตรกรและฟาร์มเครือข่าย ได้แก่ ไก่พื้นเมือง ไก่โรดไทย เป็ดเทศ เป็ดไข่ ห่าน ไก่วง นกกระทา ในปีงบประมาณ 2560 มีเป้าหมายการผลิตไก่พื้นเมือง 261,066 ตัว ไก่โรดไทย 357,138 ตัว เป็ดเทศ 189,735 ตัว เป็ดไข่ 210,616 ตัว เป็ดเนื้อ 767 ตัว ห่าน 8,325 ตัว ไก่วง 12,705 ตัว นกกระทา 29,257 ตัว รวมทั้งสิ้น 1,069,609 ตัว

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

1. ดำเนินการศึกษาวิจัยและพัฒนา คัดเลือก ปรับปรุงพันธุ์ ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้น และเพื่อพัฒนาพันธุ์ใหม่ๆ
2. ผลิตสัตว์ปีกพันธุ์แท้และลูกผสมที่ผ่านการพัฒนาพันธุ์แล้ว จำหน่ายและสนับสนุนให้แก่เกษตรกรโครงการต่างๆ
3. สร้างฟาร์มเครือข่ายเพื่อลดบทบาทการเป็นหน่วยผลิตของกรมปศุสัตว์ โดยให้เกษตรกรเป็นผู้ดำเนินการแทนในส่วนที่เกษตรกรสามารถดำเนินการ
4. อนุรักษ์พันธุ์สัตว์พื้นเมืองไว้ เพื่อใช้พันธุ์กรรมที่ต่อไป

ผลจากการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์ปีก มีดังนี้

1. ไก่พื้นเมือง 4 พันธุ์

กรมปศุสัตว์ โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ดำเนินการรวบรวมไก่พื้นเมืองในกลุ่มที่สำคัญๆ เหล่านี้ เพื่อสร้างเป็นฝูงพื้นฐานขึ้น 4 ฝูง โดยมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ไก่ 4 ฝูง ได้แก่ ประดู่หางดำ เหลืองหางขาว แดง และซี เป็นตัวแทนของไก่พื้นเมือง 4 พันธุ์ และคาดหวังว่าจะได้หลักฐานและข้อมูลเพียงพอที่จะจดทะเบียนในฐานะที่เป็นพันธุ์ (breed) ทั้ง 4 พันธุ์ การดำเนินงานดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นจากความรู้และข้อมูลที่เชื่อถือได้ 3 ประการ คือ ไก่พื้นเมืองทั้งหมดมีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์ คือมีความเป็นแม่ที่ดี กล่าวคือ วางไข่ ฟักไข่ และเลี้ยงลูกเก่ง จนทำให้มีการสืบเผ่าพันธุ์ไว้อย่างเหนียวแน่นด้วยตนเอง ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ไม่ดีนักในชนบทไทย และแม้ว่าจะมีโรคระบาดที่สำคัญเกิดขึ้นทุกปี แต่ไก่เหล่านี้ก็ยังสามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันรวดเร็วจัดว่าเป็นไก่ที่มี sustainability สูง ไก่พื้นเมือง 4 กลุ่ม ได้แก่ ประดู่หางดำ เหลืองหางขาว แดง และ ซี เป็นไก่พื้นเมือง 4 พันธุ์ ที่มีลักษณะภายนอกได้แก่ รูปทรง สัดส่วน ขนาดและสีพื้นลำตัว มีความสม่ำเสมอ เป็นเอกลักษณ์ประจำพันธุ์ ลักษณะอื่นๆ ที่เป็นลักษณะย่อย เช่น

สีขนสร้อยคอ สีขนปลายปีก สีแข้ง สีปาก สีตา ฯลฯ นั้นเป็นลักษณะประจำหรือลักษณะเฉพาะของสายพันธุ์ (strains) หรือตระกูล (families) ผลการดำเนินโครงการสร้างฝูงไก่พื้นเมืองไทย 4 พันธุ์ ตั้งแต่ปี 2545-2550 วัตถุประสงค์ การสร้างพันธุ์เพื่อสร้างฝูงพื้นฐาน (Foundation Stock) ไก่พื้นเมืองทั้ง 4 พันธุ์ และ สร้างองค์ความรู้ที่จะใช้ในการพัฒนาพันธุ์ไก่อื่นๆ ของประเทศไทย การดำเนินการวิจัยโครงการสร้างฝูงไก่ทั้ง 4 พันธุ์ จนได้พันธุ์แท้จากขั้นตอนและวิธีการคัดเลือกตามหลักวิชาการ มีลักษณะประจำพันธุ์ทั้งลักษณะทางคุณภาพ (Qualitative traits) และ ลักษณะทางปริมาณ (Quantitative traits) ซึ่งระบุชนิดพันธุ์ไก่พื้นเมืองได้ชัดเจน ได้ลักษณะพันธุ์ เป็นเอกลักษณ์ตามลักษณะประจำพันธุ์ของแต่ละพันธุ์ เช่นเดียวกับไก่พันธุ์แท้ต่างๆ ของประเทศทั่วโลก ทำให้ประเทศไทยสามารถแสดงความเป็นเจ้าของพันธุ์ได้ เมื่อเทียบกับไก่พื้นเมืองทั่วไปมีน้ำหนักตัวที่อายุจำหน่าย (12 และ 16 สัปดาห์) สูงกว่าร้อยละ 30 และผลผลิตไข่ทั้งปีสูงกว่าร้อยละ 40 สามารถเลี้ยงรอดได้ดีในลักษณะการเลี้ยงของเกษตรกรในหมู่บ้าน ปัจจุบันเครือข่ายฟาร์มเกษตรกรของกรมปศุสัตว์ได้มีการผลิตลูกไก่พันธุ์นี้ทั้งพันธุ์แท้และลูกผสม กว่า 1.5 ล้านตัว/ปี ส่งตลาดอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดอาชีพที่เกี่ยวข้องกับไก่พื้นเมืองที่ยั่งยืนขึ้น ส่งผลให้เกิดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิตตั้งแต่ผู้ผลิตพันธุ์ ผู้เลี้ยงไก่ ผู้ชำแหละไก่ ผู้จำหน่ายไก่สดในตลาดชุมชน ร้านอาหาร สำหรับตลาดจำหน่ายไก่สดประจําทางค้าเชิงใหม่หลักๆ แม้จะมีในหลายจังหวัด อาทิ เชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย แม่ฮ่องสอน แต่ก็เป็นที่ระดับตลาดชุมชนซึ่งราคาจำหน่ายยังได้ไม่สูงเท่าที่ควร เมื่อเทียบกับรสชาติและคุณค่าทางโภชนาการของไก่ โดยข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์เนื้อสัตว์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ไก่ประจําทางค้าเชิงใหม่มีปริมาณของไขมัน คอเลสเตอรอล และไตรกลีเซอไรด์ที่ต่ำกว่ามากเมื่อเทียบกับไก่เนื้อ นอกจากนี้ยังมีรสชาติอร่อยถูกปากคนไทย มีเนื้อแน่นกว่า (มีค่าแรงตัดผ่านเนื้อที่สูงกว่าไก่เนื้อถึงเกือบ 2 เท่าตัว) จึงควรที่จะมีการเพิ่มคุณค่าและศักยภาพของไก่ประจําทางค้าเชิงใหม่ซึ่งเป็นพันธุ์ไก่ของไทยไม่ต้องนำเข้าพันธุ์ ในการเป็นสินค้าที่สามารถขยายไปสู่ตลาดของผู้บริโภคที่สูงกว่าหรือตลาดในเมือง ซึ่งเป็นตลาดที่ผู้บริโภคมีรายได้สูงกว่า และต้องการสินค้าที่มีรสชาติและดีต่อสุขภาพ ปัจจุบันมีการนำไก่พื้นเมืองที่กรมปศุสัตว์ได้พัฒนาไปใช้ประโยชน์มากมายในส่วนของเกษตรกรรายย่อย เอกชน และทั่วไป

2. ไก่ฟ้าเป็นไก่พื้นเมือง ในท้องถิ่นที่ชาวไทยภูเขาในเขต อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเถิง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เลี้ยงกันในหมู่บ้านต่างๆ ในเขตที่สูง โดยจากการเสด็จจังหวัดเชียงราย ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2543 ได้ทอดพระเนตรเห็นไก่ฟ้าพันธุ์นี้ ซึ่งมีลักษณะสวยงาม จึงทรงมีพระราชดำรัสว่า ควรจะมีการอนุรักษ์ไก่ฟ้าพันธุ์นี้ กรมปศุสัตว์ได้วิจัยสร้างฝูงไก่ฟ้าพันธุ์นี้ มาตั้งแต่ปี 2548 โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากมูลนิธิโครงการหลวง

3. ไก่ฟ้าหลวง เป็นไก่พื้นเมือง ในท้องถิ่นที่ชาวเขาในเขต อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เลี้ยงกันในหมู่บ้านต่างๆ ในเขตที่สูง กรมปศุสัตว์ได้วิจัยสร้างฝูงไก่ฟ้าพันธุ์นี้ มาตั้งแต่ปี 2548 พร้อมกับไก่ฟ้าและไก่แม่ฮ่องสอน โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากมูลนิธิโครงการหลวง

4. ไก่แม่ฮ่องสอน เป็นไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงในพื้นที่ชนบทในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกษตรกรที่เลี้ยงมีทั้งในหมู่บ้านและชาวเขา ชาวกระเหรี่ยง มูเซอ และลีซอ วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงไม่ใช่เพื่อการชนไก่ แต่เพื่อการบริโภค จำหน่ายความเพลิดเพลินใจ และเลี้ยงเป็นไก่ล่อหรือต่อไก่ป่า ปัจจุบันมีแผนการผลิตส่งเสริมไก่พันธุ์นี้ให้เป็นไก่ที่เลี้ยงและเป็นเอกลักษณ์ “ไก่แม่ฮ่องสอนประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน”

5. ไก่เบตง เป็นไก่พื้นเมือง เลี้ยงกันมากใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เลี้ยงเพื่ออนุรักษ์รักษาสายพันธุ์ไก่เบตง มีเนื้อเหนียวนุ่มรสชาติอร่อย นิยมทำเป็นไก่สับ ไก่หนึ่ง ไก่ต้มเครื่องยาจีน ข้าวมันไก่ ปัจจุบันไก่เบตงจังหวัดยะลาได้พัฒนาพันธุ์และส่งเสริมให้มีโครงการพระราชรัฐ โดยผลักดันให้จังหวัดยะลาใช้ไก่เบตง “เป็นเมืองไก่เบตง” ด้วย

6. ไก่เซียงไฮ้ หรือไก่สามเหลียงของชาวจีน ความเป็นมา เป็นไก่พันธุ์เนื้อที่นำเข้ามาในประเทศไทยโดยทางเรือ ราวๆ เดือนมีนาคม ปี 2524 โดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน ถวายไข่มิเชื้อแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวม 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 นำเข้ามา จำนวน 100 ฟอง ไข่มิเชื้อ จำนวน 63 ฟอง ให้ผลผลิตลูก จำนวน 5 ตัว ครั้งที่ 2 นำเข้า จำนวน 120 ฟอง ผลผลิตลูก จำนวน 54 ตัว ลักษณะประจำพันธุ์ เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะทั่วไปคล้ายๆ กับโรดไอร์แลนด์เรด แต่มีรูปร่าง และน้ำหนักตัวมากกว่าโรดไอร์แลนด์ มีกลิ่นคล้ายไก่เบตง สีขนมีสีเหลืองเข้ม ขนปลายคอมีสีดำ หงอนจักร แข็งและผิวหนังสีเหลือง เปลือกไข่สีน้ำตาล แข็งมีขน ปัจจุบันมีเลี้ยงที่ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ ตาก สุราษฎร์ธานี และศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก

7. ไก่ลูกผสม เกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองกับแม่พันธุ์ไก่พันธุ์แท้ เช่น ไก่โรดไอร์แลนด์เรด บาร์พลัมหรือค เป็นต้น ลูกไก่ที่ได้จะมีลักษณะภายนอกและสีขนคล้ายกับไก่พื้นเมือง ทำให้ขายได้ราคาสูงใกล้เคียงกับไก่พื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าไก่พื้นเมือง

8. ไก่โรดไทย เป็นไก่ไข่น้ำพันธุ์แท้ที่นำเข้ามาจากสหรัฐอเมริกา ประมาณปี พ.ศ.2492 ปัจจุบันได้ถูกเลี้ยงและพัฒนาพันธุ์ที่กรมปศุสัตว์มานาน 65 ปี (หรือกว่า 65 ชั่วโมง) ปัจจุบันมีการนำไปใช้ประโยชน์ทั่วไปได้แก่ โครงการพระราชดำริ และเกษตรกรทั่วไป

9. เป็ดเทศ ได้แก่

- พันธุ์กบินทร์บุรี หรือพันธุ์บาร์บารี ได้รับการสนับสนุนจากเอกชน เมื่อปี 2534 โดยนำเข้าจากประเทศฝรั่งเศส ขนลำตัวสีขาว กลางหัวมีจุดดำ หน้ามีปุ่มสีแดงสด
- พันธุ์ท่าพระ ขนตัวสีดำแต่มีขาวบริเวณปีก ออก ปากและเท้ามีสีดำ มีแต้มขาวบริเวณปีกและอก

10. เป็ดไข่ ได้แก่

- พันธุ์กากีแคมป์เบลล์ ได้พัฒนาพันธุ์มาตั้งแต่ปี 2534 ที่หน่วยเลี้ยงสัตว์ปีกบางปะกง และปัจจุบัน ได้นำไปเลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์ จึงเรียกพันธุ์เป็ดไข่นี้ว่า “เป็ดไข่บางปะกง” แทนหน่วยงานบางปะกงที่ถูกยุบไปแล้ว ลักษณะพันธุ์ เพศผู้มีขนลำตัวสีน้ำตาล ขนหน้าอกสีน้ำตาลเข้มกว่าขนลำตัว หัวสีเขียว ขนปลายหางม้วนงอ มีวงแหวนสีน้ำตาลอ่อนรอบคอ ปากสีเขียวแกมน้ำเงิน แข็งและเท้าสีส้ม เพศเมียขนสีน้ำตาลตลอดลำตัว หัวสีน้ำตาลเข้ม ปากสีดำ แข็งและเท้า

สีน้ำตาล เมื่อปี 2552 ได้ดำเนินโครงการวิจัยการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์เป็ดไข่สำหรับเลี้ยงในระบบฟาร์มเปิดพันธุ์กากิแคมเบลล์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างฝูงเป็ดพันธุ์ไข่เพื่อใช้เป็นสายพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ในการผลิตลูกเป็ดไข่ที่ให้ผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ และรวบรวมข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์ทั้งด้านลักษณะภายนอก (Phenotype) และลักษณะทางพันธุกรรม (Genotype) ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การนำไปใช้ประโยชน์โดยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่นำไปเลี้ยงเพื่อผลิตเป็นไข่แปรรูป เช่น ไข่เค็ม เป็ดพะโล้ เป็นต้น

- พันธุ์ปากน้ำ (Pak Nam) เป็นเป็ดพื้นเมืองที่มีขนาดเล็ก ให้ไข่ดกแต่ฟองเล็ก เพศเมียมีขนสีดำตลอดลำตัว หน้าอกสีขาว ปาก แข็ง และเท้าสีดำ ส่วนเพศผู้ มีหัวสีเขียวเข้มเป็นมัน ส่วนอื่นๆ เหมือนเพศเมีย ในปี 2552 ได้ดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาพันธุ์เป็ดไข่พื้นเมืองพันธุ์ปากน้ำ ที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ บางปะกง มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์พันธุ์กรรม เพื่อใช้เป็นสายพ่อ-แม่พันธุ์ในการผลิตลูกเป็ดไข่พันธุ์แท้ และลูกผสม สำหรับเป็นต้นพันธุ์ในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์เป็ดไข่ทางการค้าต่อไป

- พันธุ์นครปฐม (Nakorn Pathom) เป็นเป็ดพื้นเมือง มีขนาดตัวใหญ่กว่าเป็ดกากิแคมเบลล์ ให้ไข่เข้า แต่ไข่มีขนาดใหญ่ เพศเมีย มีสีน้ำตาลลายกบอ้อย เพศผู้หัวมีสีเขียวเข้ม คอควั่นเป็นวงแหวนสีขาว ปากสีเทา เท้าและแข้งสีส้ม ในปี 2552 ได้ดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาพันธุ์เป็ดไข่พื้นเมืองพันธุ์นครปฐมที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์พันธุ์กรรม เพื่อใช้เป็นสายพ่อ-แม่พันธุ์ในการผลิตลูกเป็ดไข่พันธุ์แท้ และลูกผสม สำหรับเป็นต้นพันธุ์ในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์เป็ดไข่ทางการค้าต่อไป

11. ห่าน ห่านพันธุ์ท่าพระ มีเลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ จังหวัดขอนแก่น พัฒนามาจากห่านจีน มีสีเทา ขนลำตัวสีเทา หน้าอกสีขาว ปากสีดำ แข็งสีเทาดำ และสีขาว ขนลำตัวขาว ปัจจุบันมีเลี้ยง 2 หน่วยงาน คือ ศูนย์ฯ ท่าพระ และศูนย์ฯ สัตว์ปีกจังหวัดกบินทร์บุรี

12. ไก่วง ประวัติความเป็นมาเดิมเลี้ยงที่สถานีฯ มหาสารคาม เป็นระยะเวลานาน และต่อมาจึงได้นำมาเลี้ยงที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เลย เป็นพันธุ์เบลล์สวิลล์มอลไวท์ มีขนลำตัว ขาว จึงได้เรียกเป็น “ไก่วงขาวเมืองเลย” พันธุ์อเมริกันบรอนซ์ ขนลำตัวมีสีดำ เลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทับกวางและพันธุ์สีแดง ขนสีแดงอมน้ำตาล ปัจจุบันมีเลี้ยงที่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก

13. นกกระทา คัดเลือกพันธุ์จากนกกกระทาญี่ปุ่น ขนสีน้ำตาลเทา ปากสีเหลืองปนดำ แข็งเหลือง ปัจจุบันเรียก นกกระทาพันธุ์บางปะกง เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่เริ่มต้นเลี้ยงที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์บางปะกง มาก่อนที่จะยุบหน่วยงาน ปัจจุบันมีเลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรีแห่งเดียว

การพัฒนาพันธุ์แพะแกะ

การเลี้ยงแพะของไทยมีกันมานานนับศตวรรษมาด้วยความเป็นอยู่ของชุมชนชาวมุสลิมในเขตภาคเหนือและภาคกลางที่มีการนำแพะพื้นเมืองจากชายแดนประเทศพม่า หรือสหภาพเมียนมาร์ในปัจจุบัน เช่น แพะที่จังหวัดตาก และจังหวัดกาญจนบุรี เป็นแพะสายเลือดอินเดีย มีขนาดกลาง ชาวบ้านเรียกว่าแพะบังกะลา สันนิษฐานมาจากเมืองบังกะลาหรือเบงกอล และแพะพื้นเมืองในภาคใต้ที่มีขนาดเล็ก ลักษณะคล้ายกับแพะพันธุ์กัตจัง ของประเทศมาเลเซีย แพะพื้นเมืองไทยมีอัตราการเจริญเติบโตต่ำ แต่มีความทนทานต่อสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ได้ดี

การพัฒนาพันธุ์แพะของไทยในอดีตมีการนำแพะพันธุ์ต่างประเทศเข้ามาครั้งแรกในปี พ.ศ.2491 โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นแพะพันธุ์ชาเนนซึ่งถือเป็นราชินีของแพะนม จากประเทศเดนมาร์ก จำนวน 7 ตัว โดยบริษัทฮิสเอเชียติกเพื่อผลิตน้ำมันขายให้กับชาวจีนและชาวมุสลิมในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณผล และพบว่าระดับเลือดชาเนนสูงจะมีผลทำให้แพะอ่อนแอและมีอัตราการตายสูง

ในส่วนของการพัฒนาแพะของกรมปศุสัตว์ ได้นำแพะพันธุ์แองโกลนูเบียนมาปรับปรุงพันธุ์ที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปัตตานี และได้กระจายพันธุ์สู่เกษตรกร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 ต่อมาในเดือนมิถุนายน 2527 ได้นำแพะพันธุ์ชาเนนจากประเทศออสเตรเลีย จำนวน 99 ตัว (เพศผู้ 15 ตัว เพศเมีย 84 ตัว) และในเดือนมีนาคม 2528 นำแพะพันธุ์ชาเนนจากประเทศเนเธอร์แลนด์ จำนวน 124 ตัว (เพศผู้ 20 ตัว เพศเมีย 104 ตัว) โดยใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจัดซื้อเพื่อนำมาใช้ในโครงการปรับปรุงแพะนม ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2526

ในปี พ.ศ.2530 สถาบัน Winrock International เป็นองค์กรที่พัฒนาด้านการเกษตร ได้สนับสนุนแพะพ่อพันธุ์นูเบียน จำนวน 13 ตัว จากสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2531 เนื่องในพระราชวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มีพระชนมายุ 5 รอบ พร้อมสนับสนุนพ่อพันธุ์เพิ่มอีก ได้แก่ แพะพ่อพันธุ์นูเบียน จำนวน 7 ตัว แพะพ่อพันธุ์ชาเนนจำนวน 5 ตัว และแกะพ่อพันธุ์คาทาติน จำนวน 5 ตัว จากสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2532 เข้ามาเลี้ยงที่หน่วยงานกองบำรุงพันธุ์สัตว์ในภาคใต้ตอนล่างเพื่อปรับปรุงพันธุ์แพะแกะให้มีรูปร่างขนาดใหญ่และผลผลิตเพิ่มขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ.2536 กองบำรุงพันธุ์สัตว์ ได้ตั้งงบประมาณจัดซื้อแพะพันธุ์นูเบียน จำนวน 120 ตัว (เพศผู้ 20 ตัว เพศเมีย 100 ตัว) จากสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2536 เข้ามาเลี้ยงขยายปรับปรุงพันธุ์

ในปี พ.ศ.2539 ได้ใช้งบประมาณงานวิจัยจัดซื้อแพะพันธุ์บอร์ จำนวน 12 ตัว (เพศผู้ 4 ตัว เพศเมีย 8 ตัว) แกะพันธุ์ดอร์เปอร์ จำนวน 3 ตัว (เพศผู้ 1 ตัว เพศเมีย 2 ตัว) แกะพันธุ์เชาท์แอฟริกัน มัตตอน เมอร์โน จำนวน 30 ตัว (เพศผู้ 4 ตัว เพศเมีย 26 ตัว) ซึ่งถือว่ากรมปศุสัตว์เป็นผู้นำเข้ามาเลี้ยงเป็นครั้งแรกทั้ง 3 สายพันธุ์ จากประเทศแอฟริกาใต้ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2539 เพื่อศึกษาวิจัยปรับปรุงพันธุ์ รวมถึงการนำเข้าแกะพันธุ์บอนด์ จำนวน 35 ตัว (เพศผู้ 10 ตัว เพศเมีย 25 ตัว) และแกะพันธุ์คอร์ริเดล จำนวน 35 ตัว (เพศผู้ 10 ตัว เพศเมีย 25 ตัว) จากประเทศออสเตรเลีย เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2540 เข้ามาเลี้ยงขยายพันธุ์ที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน โดยได้รับงบประมาณจากโครงการพระราชดำริ ตามพระราชเสาวนีย์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2538 ที่วัดแม่ปาง ตำบลสันติคีรี อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้กรมปศุสัตว์ปรับปรุงสายพันธุ์และให้มีคุณภาพดีขึ้นทั้งคุณภาพของ ขน และเนื้อแกะ โดยได้ให้ทุนผลที่ได้ปรับปรุงแล้วส่งเสริมกลุ่มผู้เลี้ยงแกะและกลุ่มผู้ทอผ้าขนแกะ เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมี รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้ทอขนแกะ

นอกจากนี้ ในเดือนสิงหาคม 2540 ได้นำแพะนมสายพันธุ์ต่างๆ จากสหรัฐอเมริกา ได้แก่ แพะพันธุ์ชาเนน จำนวน 20 ตัว (เพศผู้ 4 ตัว เพศเมีย 16 ตัว) แพะพันธุ์นูเบียน จำนวน 25 ตัว (เพศผู้ 5 ตัว เพศเมีย 20 ตัว) แพะพันธุ์อัลไพน์ จำนวน 15 ตัว (เพศผู้ 3 ตัว เพศเมีย 12 ตัว) แพะพันธุ์ทอกเกนเบอร์ก จำนวน 15 ตัว (เพศผู้ 3 ตัว เพศเมีย 12 ตัว) และแกะพันธุ์คาทาดิน จำนวน 26 ตัว (เพศผู้ 6 ตัว เพศเมีย 20 ตัว) แกะพันธุ์บาร์บาโดส จำนวน 8 ตัว (เพศผู้ 2 ตัว เพศเมีย 6 ตัว) เข้ามาปรับปรุงพันธุ์ในหน่วยงานต่างๆ ของกองบำรุงพันธุ์สัตว์ และแพะพันธุ์บอร์ จำนวน 25 ตัว (เพศผู้ 5 ตัว เพศเมีย 20 ตัว) แกะพันธุ์ดอร์เปอร์ จำนวน 26 ตัว (เพศผู้ 6 ตัว เพศเมีย 20 ตัว) จากประเทศแอฟริกาใต้ รวมทั้งแกะพันธุ์ ซานตา อีเนส จำนวน 40 ตัว (เพศผู้ 6 ตัว เพศเมีย 34 ตัว) จากประเทศบราซิล

ในปี พ.ศ.2545 รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้นำมกล้าว ถวายแพะนมพันธุ์หลาวซาน จำนวน 2 คู่ แต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา โดยได้นำมาเลี้ยง ดูและกักโรคที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545

ในปี พ.ศ.2548 กรมปศุสัตว์ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย จากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ดำเนินโครงการวิจัยพัฒนาแพะเนื้อพันธุ์ไทยในภาคใต้เชิงพาณิชย์ โดยจัดซื้อแม่แพะพันธุ์พื้นเมืองภาคใต้จำนวน 300 ตัว พ่อพันธุ์แองโกลนูเบียน 15 ตัวและพ่อพันธุ์บอร์ 15 ตัว ผสมคัดเลือกเป็นแพะลูกผสมสามสายพันธุ์ มีระดับสายเลือด 50% บอร์ $\times$ 25% แองโกลนูเบียน $\times$ 25% พื้นเมือง ได้เป็นผู้ส่งพันธุ์ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา สถานีวิจัย ทดสอบพันธุ์สัตว์เทพา และสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ตรัง มีเป้าหมายที่จะสร้างแพะเนื้อพันธุ์ กปศ.3 มีขนาดใหญ่ ลำตัวมีสีขาว ส่วนหัวสีน้ำตาลอ่อน ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในภาคใต้ มีการเจริญเติบโตเร็ว ให้ผลผลิตเนื้อสูงมีคุณภาพ ตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ตลอดจนศึกษาเครื่องหมายพันธุกรรมของแพะพื้นเมืองไทยในภาคใต้ และลักษณะที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การให้ลูกแฝด และความต้านทานโรค โดยคัดเลือกลักษณะในแต่ละชั่วอายุ จนถึงชั่วอายุที่ 4-5 เป็นพันธุ์แท้ จากการวิเคราะห์ทางพันธุกรรมในฝูงแพะต้นพันธุ์พบว่าสามารถปรับปรุงพันธุ์แพะเนื้อ พันธุ์ไทยให้มีความก้าวหน้าของลักษณะน้ำหนักตัวเมื่ออายุ 3, 6 และ 9 เดือน เท่ากับ 0.52, 0.634 และ 1.18 กิโลกรัม/ตัว/ชั่วอายุ ตามลำดับ และความก้าวหน้าของลักษณะขนาดครอก 0.03 ตัว/ชั่วอายุ เมื่อเกษตรกรได้นำ พันธุ์กรรมแพะดังกล่าวไปใช้ขยายพันธุ์จะทำให้เพิ่มผลผลิต รายได้ รวมถึงเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ปัจจุบันอยู่ระหว่าง พัฒนาพันธุ์แพะในชั่วอายุที่ 2 และ 3

แพะพันธุ์ กปค.3

ในปี พ.ศ.2548 รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศได้นำมกล้ำๆ ถวายแพะพันธุ์แบลคเบงกอล แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 2 ตัว เป็น พ่อพันธุ์ 1 ตัว แม่พันธุ์ 1 ตัว ทรงพระราชทานให้แก่ กรมปศุสัตว์ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2548 และแม่พันธุ์อีกจำนวน 10 ตัว เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549 เพื่อนำไปเลี้ยงขยายพันธุ์ ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา สนับสนุนให้กับโครงการต่างๆ ตามพระราชดำริ และได้ย้ายฝูงแพะไปเลี้ยง ที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์มหาสารคาม และสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ตรัง

ในเดือนมีนาคม 2549 ได้นำแพะพันธุ์ซาเนน จำนวน 240 ตัว แพะพันธุ์บอร์ จำนวน 45 ตัว และแพะพันธุ์ แองโกลนูเบียน จำนวน 15 ตัว จากสาธารณรัฐประชาชนจีน เข้ามาปรับปรุงพันธุ์ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะในพื้นที่ ภาคใต้ ตามพระราชดำริ

ในปี พ.ศ.2550 ได้มีผู้นำมกล้ำๆ ถวายแพะพันธุ์จัมปาปารี แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขณะเสด็จชมนิทรรศการ “วันของดีเมืองนรา” เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2550 และทรงพระราชทานให้กรมปศุสัตว์เลี้ยงดูและขยายพันธุ์ที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์เทพา จังหวัดสงขลา เป็นแพะพันธุ์กึ่งเนื้อและนม ของประเทศอินเดีย รูปร่างสูง มีใบหูกว้างและยาว 30 เซนติเมตร

ในปี พ.ศ.2553 โครงการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงแพะเนื้อเพื่อรองรับอุตสาหกรรมฮาลาล ตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ได้สนับสนุนงบประมาณจัดซื้อแพะพันธุ์บอร์จากประเทศออสเตรเลีย จำนวน 325 ตัว (เพศผู้ 25 ตัว เพศเมีย 300 ตัว) เลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2553 และแพะพันธุ์บอร์จากประเทศแอฟริกาใต้ จำนวน 215 ตัว (เพศผู้ 15 ตัว เพศเมีย 200 ตัว) เลี้ยงที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์เทพา รวมทั้งแพะพื้นเมืองภาคใต้ จำนวน 270 ตัว (เพศผู้ 20 ตัว เพศเมีย 250 ตัว) เลี้ยงที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ปัตตานี

ในปี พ.ศ.2555 โครงการกระจายพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์แกะรองรับสินค้าฮาลาล ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2555 จัดซื้อแกะพันธุ์ดอร์เปอร์จากประเทศแอฟริกาใต้ จำนวน 520 ตัว (เพศผู้ 70 ตัว เพศเมีย 450 ตัว) และแกะพันธุ์ซานตาอีนัสจากประเทศบราซิล จำนวน 100 ตัว (เพศผู้ 20 ตัว เพศเมีย 80 ตัว) เลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ยะลา สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์เทพา และศูนย์วิจัยและพัฒนาการปศุสัตว์เขต 9

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพันธุ์แพะในด้านการอนุรักษ์และพัฒนาการเลี้ยงแพะพันธุ์พื้นเมือง ถือเป็นแหล่งทรัพยากรพันธุกรรมที่สำคัญ การใช้ประโยชน์เป็นพันธุ์พื้นฐานในการเลี้ยงแพะเชิงพาณิชย์ การพัฒนารูปแบบการเลี้ยง การสร้างเอกลักษณ์ของพันธุ์ให้มีความเหมาะสมกับการผลิตและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น การพัฒนาสายพันธุ์แพะพื้นเมืองโหนดวังพญา ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ จังหวัดยะลา และแพะพันธุ์ด้าวังคีรี ที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ตรัง ที่มีข้อดีในการปรับตัวเข้ากับสภาพการเลี้ยงดูและสภาพภูมิอากาศของประเทศได้ดี เลี้ยงง่ายสามารถใช้อาหารสัตว์คุณภาพต่ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสืบพันธุ์ได้ดีกว่าพันธุ์ที่นำเข้ามา และมีลักษณะซากสดส่วนการกินได้เนื้อต่อกระดูกมากกว่าแพะพันธุ์ต่างประเทศ แพะพื้นเมืองไทยมีศักยภาพในการผลิตและควรได้รับการปรับปรุงพันธุ์เพื่อรักษาและพัฒนาเอกลักษณ์สายพันธุ์ให้มีคุณค่าต่อไป นอกจากนี้ การพัฒนาการผลิตแพะที่จะต้องให้ได้มาตรฐานฟาร์ม มาตรฐานโรงฆ่า มาตรฐานเนื้อและนมแพะ สู่อุตสาหกรรมฮาลาล เนื่องจากการเปิดการค้าเสรี ที่ต้องแข่งขันกับต่างประเทศ ในส่วนของการปรับปรุงพันธุกรรมของแพะทั้งประเทศนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกรในการจัดหาระบบศูนย์ข้อมูลกลาง เพื่อพัฒนาพันธุกรรมแพะของประเทศที่ผ่านคัดเลือกและรับรองแพะพันธุ์ดีเพื่อกระจายพันธุกรรมแพะแก่เกษตรกรทั่วประเทศให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจในคุณภาพ เกิดความยั่งยืน และความมั่นคงทางอาหารต่อไป

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์

สายวัดทำนายน้ำหนักกระบือ

นายไพจิตร อินตา

การซื้อขายกระบือส่วนใหญ่ ใช้วิธีประมาณ น้ำหนักตัวด้วยสายตาทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม ส่วนการ ชั่งน้ำหนัก ด้วยเครื่องชั่งไม่นิยมใช้เนื่องจากราคาแพง และมีความยุ่งยากในการติดตั้ง กรมปศุสัตว์ จึงได้พัฒนา อุปกรณ์ในการประเมินน้ำหนักในรูปของสายวัดรอบอกที่ใช้วัดรอบอก ผ่านซอกขาหน้า ใช้ได้กับกระบือכלเพศ ช่วงอายุ 1 - 4 ปี โดยในช่วงอายุ 1 - 2 ปี มีความแม่นยำ มากกว่า 90% และช่วงอายุ 2 - 4 ปี มีความแม่นยำ มากกว่า 80% ปัจจุบันได้มีการนำสายวัดไปใช้ประโยชน์ ในหน่วยงานกรมปศุสัตว์และเกษตรกรเครือข่าย

ที่มา : สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

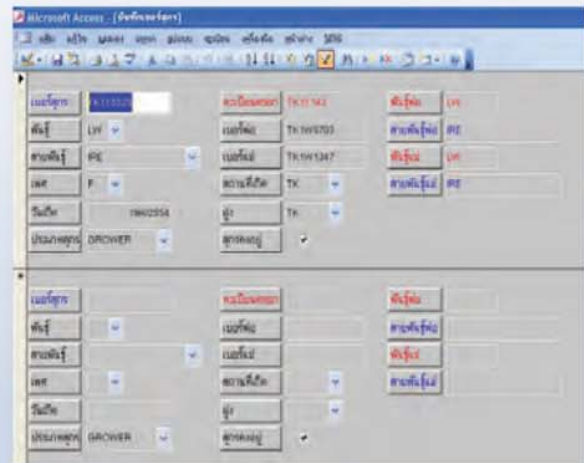
ระบบฐานข้อมูลสุกร กรมปศุสัตว์ Pig Access

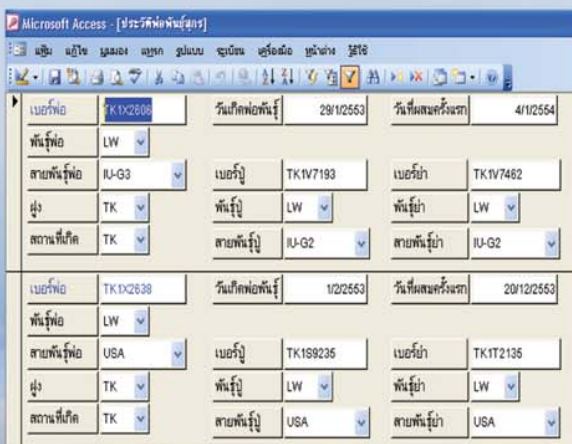
กรมปศุสัตว์พัฒนาระบบฐานข้อมูลสุกร Pig Access มาตั้งแต่ปี 2540 ใช้งานครั้งแรกที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ ทับกวางในปี 2541 เพื่อใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลสุกร ทั้งทางด้านพันธุ์ประวัติและการให้ผลผลิตต่างๆ ได้แก่ สมรรถภาพ การสืบพันธุ์ การเจริญเติบโต เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการฟาร์ม ทำให้ง่ายต่อการสืบค้นข้อมูล และการนำข้อมูล ไปวิเคราะห์หาคุณค่าการผสมพันธุ์เพื่อการปรับปรุงพันธุ์สุกร ตลอดจนข้อมูลการกระจายพันธุ์สู่เกษตรกร

หน้าแรกของระบบฐานข้อมูลสุกร

บันทึกเบอร์สุกร

บันทึกประวัติพ่อพันธุ์สุกร

บันทึกประวัติแม่พันธุ์สุกร

This screenshot shows a software window with a table for managing breeding. The table has columns for various attributes and a 'บันทึกประวัติ' (Record History) button. The data includes names like 'พันธุ์ไก่ไข่' and 'พันธุ์ไก่เนื้อ'.

บันทึกการผสมพันธุ์

This screenshot shows a software window with a table for managing breeding. The table has columns for various attributes and a 'บันทึกประวัติ' (Record History) button. The data includes names like 'พันธุ์ไก่ไข่' and 'พันธุ์ไก่เนื้อ'.

บันทึกทะเบียนคลอด

This screenshot shows a software window with a table for managing breeding. The table has columns for various attributes and a 'บันทึกประวัติ' (Record History) button. The data includes names like 'พันธุ์ไก่ไข่' and 'พันธุ์ไก่เนื้อ'.

ประวัติแม่พันธุ์
พิจารณาสมรรถภาพการสืบพันธุ์

This screenshot shows a software window with a table for managing breeding. The table has columns for various attributes and a 'บันทึกประวัติ' (Record History) button. The data includes names like 'พันธุ์ไก่ไข่' and 'พันธุ์ไก่เนื้อ'.

บันทึกการทดสอบพันธุ์สุกร
ประวัติพ่อพันธุ์สุกร

This screenshot shows a software window with a table for managing breeding. The table has columns for various attributes and a 'บันทึกประวัติ' (Record History) button. The data includes names like 'พันธุ์ไก่ไข่' and 'พันธุ์ไก่เนื้อ'.

พิจารณาสมรรถภาพการเจริญเติบโต

This screenshot shows a software window with a table for managing breeding. The table has columns for various attributes and a 'บันทึกประวัติ' (Record History) button. The data includes names like 'พันธุ์ไก่ไข่' and 'พันธุ์ไก่เนื้อ'.

พันธุ์ประวัติสุกร

ที่มา : สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

โปรแกรมฐานข้อมูลแพะและแกะ

Thai Goat Database และ Thai Sheep Database

กรมปศุสัตว์ได้พัฒนาโปรแกรม Thai Goat Database และ Thai Sheep Database ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลสำหรับการจัดการฟาร์มแพะและแกะของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ และเกษตรกรเครือข่าย สะดวกต่อการใช้งาน ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้:

1. ส่วนบันทึกข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลฟาร์ม พันธุ์ประวัติ การให้ผลผลิต สุขภาพ ฯลฯ
2. ส่วนรายงานข้อมูล
3. ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล
4. ส่วนเมนูอื่นๆ เช่น ใบพันธุ์ประวัติ ฯลฯ

[illegible]

Goat Pedigree Certificate

Animal Husbandry Division, The Department of Livestock Development

Animal ID: **42004TRO**

Breed Code: **NNNNNNN**

Sire ID: **555**

Dam ID: **715**

Birth Date: **7/5/2012**

Sex: **F**

Birth Weight: **kg**

Sire Index:

Dam Index:

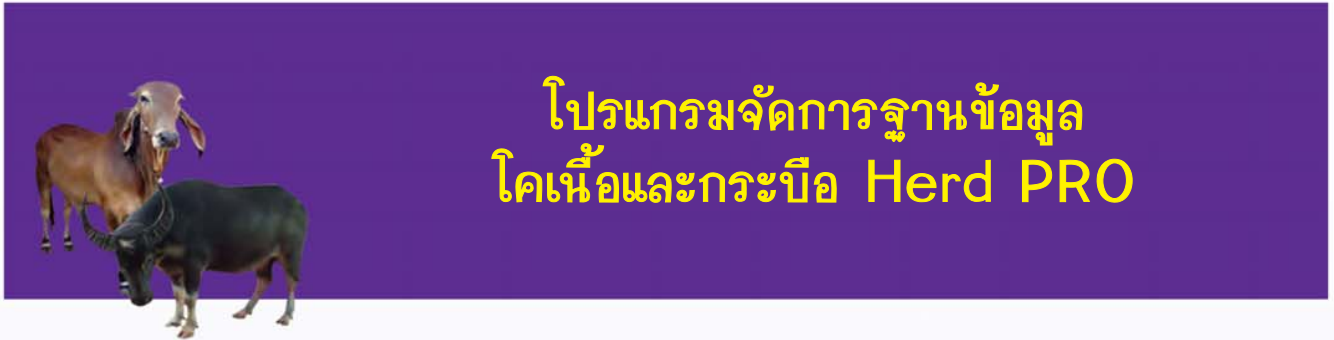
Head: **TRO**

Registrar: *[Signature]*

Head of breeding station: *[Signature]*

Small Ruminants and Swine Research Development Section and SLD Thailand Tel 66-2-6534453

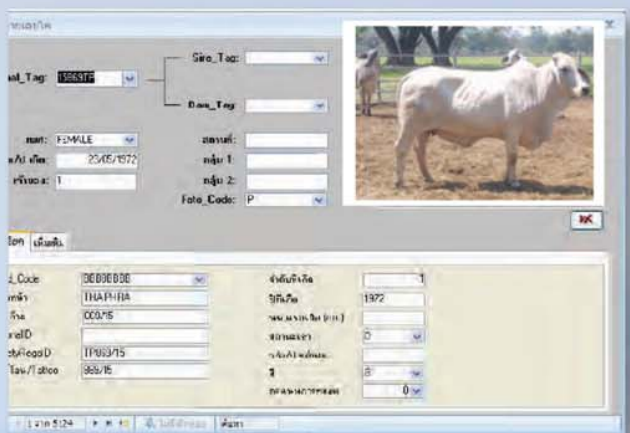
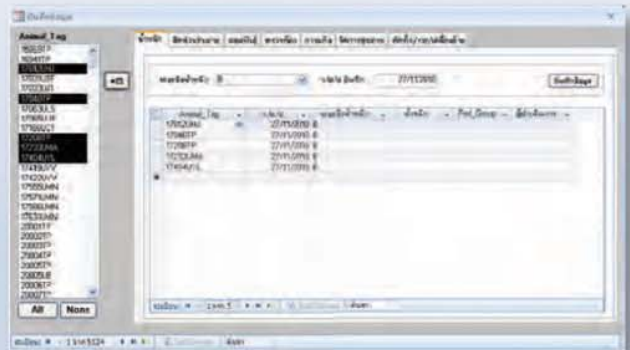
ที่มา : สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

กรมปศุสัตว์ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้พัฒนาโปรแกรม Herd PRO ใช้ในการจัดระบบฐานข้อมูลฟาร์มโคเนื้อและกระบือของกรมปศุสัตว์ รวมทั้งเกษตรกรเครือข่ายปรับปรุงพันธุ์ที่มีการจัดเก็บข้อมูลในระบบเดียวกัน โปรแกรม Herd PRO สามารถจัดการข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความยืดหยุ่นสำหรับผู้ใช้งานทั้งในส่วนส่วนตัว โปรแกรมและการจัดทำรายงาน ด้วยคุณสมบัติเด่น 2 ประการ ดังนี้

1. ใช้ในการบันทึกและสืบค้นพันธุ์ประวัติของโค-กระบือ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบพันธุ์ประวัติของฝูงสัตว์ หรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการจดทะเบียนและรับรองพันธุ์ประวัติของโค-กระบือ ซึ่งโปรแกรมสามารถเรียกแสดงพันธุ์ประวัติในรูปแบบภาพและเชื่อมโยงภาพของสัตว์ที่มีความสัมพันธ์กันในรุ่นพ่อแม่และปู่ย่าได้อัตโนมัติ

2. ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูลลักษณะสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้อมูลการทดสอบพันธุ์น้ำหนักเมื่ออายุต่างๆ ความสมบูรณ์พันธุ์ สัดส่วนร่างกายและลักษณะซาก ปัจจุบันได้มีการเก็บบันทึกข้อมูลพันธุ์ประวัติและการให้ผลผลิตของโค-กระบือของกรมปศุสัตว์และเกษตรกรฟาร์มเครือข่ายรวม 70,000 ข้อมูล ซึ่งข้อมูลการให้ผลผลิตเหล่านี้สามารถแสดงผลเป็นรายงานนำมาใช้ในการบริหารจัดการฝูง รวมทั้งนำมาใช้ในการประเมินพันธุ์กรรมเพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกสัตว์พันธุ์ต่อไป

ที่มา : สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

โปรแกรมการจัดเก็บข้อมูลโคนม DHI

(Dairy Herd Improvement)

ในปี 2540 โปรแกรม DHI ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาจากโปรแกรม CoopLIVE ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.ปรีชาพันธุ์ อุดมประเสริฐ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หลังจากนั้นได้มีการพัฒนาปรับปรุงและเพิ่มเนื้อหาที่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์ขึ้นมาเป็นระยะ จนได้โปรแกรมที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและสะดวกสำหรับผู้ใช้งาน โปรแกรมนี้ประกอบด้วยการจัดเก็บบันทึกข้อมูลและการประมวลผล เพื่อช่วยการจัดการฟาร์มโคนม ประเมินประสิทธิภาพการจัดการฟาร์ม จัดทำรายงานความก้าวหน้า การปฏิบัติงานในแต่ละปี สามารถโอนย้ายข้อมูลนำไปประมวลผลทางสถิติอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำข้อมูลที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบและถูกต้อง ไปใช้ในการประเมินค่าทางพันธุกรรมในโคนมของประเทศและใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์

ที่มา : สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (e-Breeding)

กรมปศุสัตว์
สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์
Bureau of Animal Husbandry and Genetic Improvement

ระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์
e-Breeding

Username:

Password:

Login

☐ Remember Login [Retrieve Password](#)

เข้าสู่หน้าหลัก

เว็บไซต์ : <http://164.115.129.61/ebreeding/>

ภาระกิจหลักของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ คือ การวิจัย พัฒนา ปรับปรุงพันธุ์ และคัดเลือกพันธุ์สัตว์ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย สามารถตอบสนองต่อการเลี้ยงและการจัดการ ในรูปแบบของเกษตรกรได้ ทนต่อโรคและแมลง เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนาพันธุ์สัตว์ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์จึงต้องมีการใส่ใจในทุกรายละเอียด โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวสัตว์ โดยในระยะแรกนั้นสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ได้ใช้ระบบการจัดเก็บข้อมูลด้วยโปรแกรมจัดเก็บข้อมูลเฉพาะสัตว์ที่ทำงานเป็นระบบปฏิบัติการแบบเดี่ยวบนคอมพิวเตอร์แต่ละเครื่องโดยไม่มีการเชื่อมต่อเป็นเครือข่าย (Stand alone) เช่น Herd Master, Herd Pro, Pig Access, DHI, Thai Goat Database และ Thai Sheep Database เป็นต้น หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ถูกรวบรวมมาวิเคราะห์คุณค่าการผสมพันธุ์ (EBVs) เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดประกอบการตัดสินใจในการคัดเลือกพันธุ์สัตว์

เนื่องจากการใช้โปรแกรมจัดการฟาร์มแบบ Stand alone มีข้อด้อย คือ ข้อมูลที่ได้จะถูกต้องทันสมัยเฉพาะในฟาร์มหรือหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลนั้นๆ เท่านั้น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบต้องรวบรวมข้อมูลจากหลายหน่วยงาน ซึ่งต้องใช้เวลาในการรวบรวมแล้วนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบต่อไป จึงเป็นเหตุให้สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ได้พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลที่จะสามารถปฏิบัติการได้ตามเวลาจริง (real time online) สามารถแสดงผลได้ทุกที่ ทุกเวลา ดังนั้นในปี พ.ศ.2555 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ จึงได้เริ่มพัฒนาระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (e-Breeding) ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถรองรับการจัดเก็บข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ของหน่วยงานส่วนภูมิภาคในสังกัดสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์และฟาร์มของเกษตรกรได้ 7 ชนิดสัตว์ ประกอบด้วย โคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ แกะ สุกร และสัตว์ปีก

บันทึกข้อมูล Animal_Tag - 57002PUS

Animal_Tag: 57002PUS, Sire_Tag: 43102AI, Dam_Tag: 51039PUS, Sex: MALE, Breed: 57002PUS, Do Not Ratio (Size): ACTIVE, Photo: Upload (300 X 222) | Delete

Breed_Code: 57002PUS, Sire_Tag: 43102AI, Dam_Tag: 51039PUS, National_ID: PUS257, Society_Regist: PUS257, Photo: Upload (300 X 222) | Delete

ตัวอย่างระบบฐานข้อมูลฯ โคเนื้อ

บันทึกข้อมูล Animal_Tag - 55M022YUK

Animal_Tag: 55M022YUK, Sire_Tag: 52M370YUK, Dam_Tag: 52F177YUK, Sex: MALE, Breed: 55M022YUK, Do Not Ratio (Size): ACTIVE, Photo: Upload (300 X 222) | Delete

Breed_Code: 55M022YUK, Sire_Tag: 52M370YUK, Dam_Tag: 52F177YUK, National_ID: 55M022YUK, Society_Regist: 55M022YUK, Photo: Upload (300 X 222) | Delete

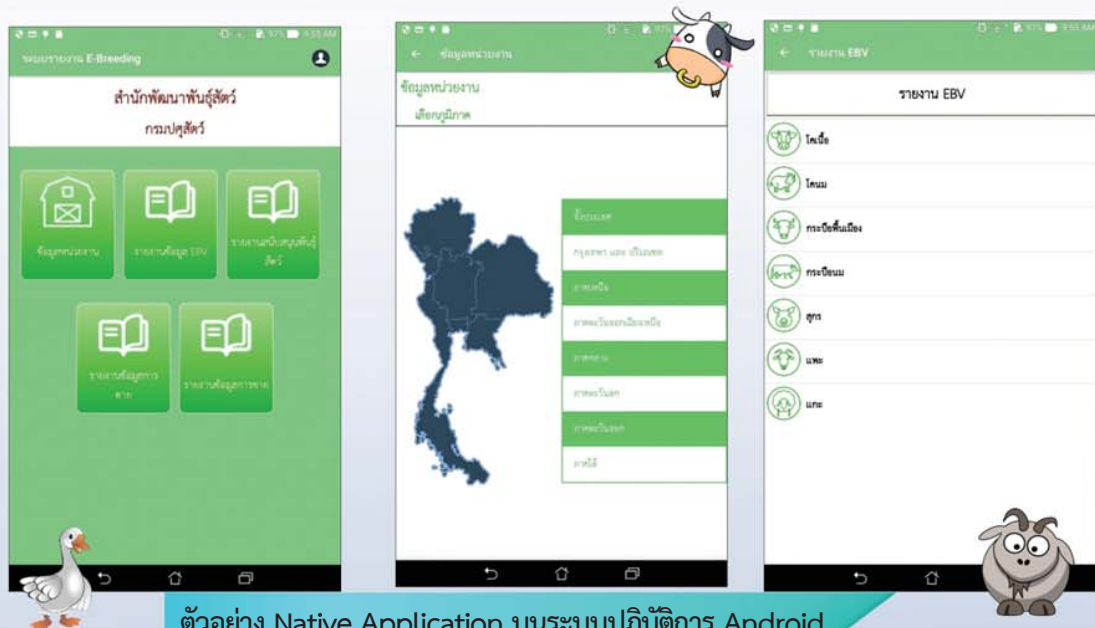
ตัวอย่างระบบฐานข้อมูลฯ แพะ

คุณสมบัติเด่นของ e-Breeding คือ ผู้ใช้งานสามารถบันทึกข้อมูลและแสดงข้อมูลตามเวลาจริง (real time online) ประโยชน์จากการใช้ e-Breeding

1. จัดเก็บข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการฟาร์มและนำข้อมูลมาประเมินคุณค่าพันธุ์กรรม ได้แก่ ค่าอัตราทางพันธุกรรม คุณค่าการผสมพันธุ์ ของสัตว์แต่ละชนิด เพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของฟาร์มและใช้ในการคัดเลือกสัตว์ภายในฟาร์ม รวมถึงการวางแผนการผสมพันธุ์ให้ได้สัตว์ที่มีพันธุกรรมที่ดีในรุ่นต่อไป
2. สามารถเรียกดูรายงานต่างๆ ได้ตลอดเวลา เช่น จำนวนสัตว์มีชีวิตภายในฟาร์ม สถานะของสัตว์ภายในฟาร์ม ข้อมูลประวัติของสัตว์รายตัว การให้ผลผลิตของสัตว์
3. เพิ่มมูลค่าของสัตว์พันธุ์ที่จำหน่าย โดยการดูจากใบรับรองพันธุ์ประวัติ (Pedigree) ของสัตว์
4. ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้
5. เป็นแหล่งประชาสัมพันธ์สัตว์ดีเด่นภายในฟาร์ม ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถเข้าเยี่ยมชมสัตว์ของแต่ละฟาร์มหากสนใจต้องการซื้อ-ขายสัตว์ก็สามารถประสานโดยตรงกับเจ้าของสัตว์ได้ตลอดเวลา

ในปี พ.ศ.2559 สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ พัฒนาระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (e-Breeding) ระยะที่ 2 โดยการพัฒนาออกแบบระบบฐานข้อมูลให้สามารถรองรับการจัดการเก็บข้อมูลสัตว์ได้ 7 ชนิดสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ แกะ สุกร และสัตว์ปีก ดังนี้

- ✅ พัฒนา Web Application ให้สามารถรองรับการใช้งานข้อมูล Microsoft SQL และ Relational Database Management System (RDBMS)
- ✅ ระบบรายงานอัจฉริยะ (Business Intelligence) เพื่อรองรับการแสดงผลข้อมูลรายงานในระบบฯ ในรูปแบบหลายมิติ (Multi-Dimensional)
- ✅ ติดตั้ง Software เฉพาะสำหรับวิเคราะห์พันธุกรรมสัตว์
- ✅ พัฒนา Native Application บนระบบปฏิบัติการ Android ซึ่งเป็นการแสดงผลในรูปแบบรายงาน จำนวนไม่น้อยกว่า 10 รายงาน

ตัวอย่าง Native Application บนระบบปฏิบัติการ Android

ระบบฐานข้อมูลการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ (e-Breeding) ระยะที่ 2

COMING SOON!

การดำเนินงานด้านวิจัยและวิชาการ

การดำเนินงานด้านวิจัยและวิชาการ

การศึกษา ค้นคว้า และวิจัย เป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในการเสริมสร้างภูมิปัญญา องค์ความรู้ ความสามารถ และสร้างสรรค์งานด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็งและก้าวหน้า มีความเหมาะสมแก่สภาพและเวลาที่เป็นความจำเป็นของบ้านเมือง โดยใช้งบประมาณและทรัพยากรทางการวิจัยที่มีจำนวนจำกัดให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ ซึ่งต้องดำเนินการต่อเนื่องและใช้ระยะเวลานาน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ ความรู้ และประสบการณ์ จากนักวิชาการและเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย เพื่อให้ได้สัตว์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพการเลี้ยงดูและการจัดการในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเน้นหนักการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรโดยตรง

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์จึงได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านวิจัยและวิชาการเป็นอันดับแรก เนื่องจากงานวิจัยและวิชาการ เปรียบเสมือนหัวใจหลักของการพัฒนาพันธุ์สัตว์เพื่อให้ได้สัตว์พันธุ์ดี ซึ่งสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลา 90 ปี การนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขข้อบกพร่องของสายพันธุ์สัตว์ที่ได้ดำเนินการมาตลอดระยะเวลาอันยาวนานนี้ ได้ก่อให้เกิดสัตว์พันธุ์ดีที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมภูมิอากาศที่ร้อนชื้น สัตว์สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี มีความทนต่อโรคและแมลงในท้องถิ่นประเทศไทย เมื่อนำสัตว์เหล่านี้ไปส่งเสริมการเลี้ยงในระดับเกษตรกรแล้ว พบว่า สัตว์สามารถเจริญเติบโตได้ดี มีความสม่ำเสมอของฝูง ให้ผลผลิต และผลตอบแทนสูง สามารถสร้างงานสร้างอาชีพที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรทั่วไปได้

จากการดำเนินงานด้านวิจัยและวิชาการตลอดระยะเวลา 90 ปี สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ได้สร้างผลงานมากมายกว่า 500 เรื่อง องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นเหล่านี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอด ก่อให้เกิดนวัตกรรม เกิดประโยชน์อย่างแพร่หลาย และกว้างขวางทั้งในวงการปศุสัตว์ วงการการศึกษาต่างๆ มีผู้นำผลงานไปใช้ทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ นักวิชาการ อาจารย์ นิสิต และนักศึกษา ผลงานที่โดดเด่นและเป็นผลงานที่ได้รับการยอมรับในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2550-2560) รายละเอียดดังแสดงในเอกสารภาคผนวก 2

รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ
งานวิจัย นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์
ของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

รางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้น

การจัดระบบการจัดการฐานข้อมูลโคนมเพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนมโดยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์

กรมปศุสัตว์ได้พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับ ระบบการจัดการฟาร์มและประสิทธิภาพการผลิตโคนม ได้รับรางวัลชมเชยผลงานประดิษฐ์คิดค้นประจำปี 2540 จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โปรแกรมนี้ใช้บันทึกข้อมูลโคนมและการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร สามารถตรวจสอบปัญหาการเป็นสัดและการผสมติดภายในฝูงและให้ความช่วยเหลือทางด้านการจัดการอาหารสัตว์ โปรแกรมทำงานบน ระบบปฏิบัติการ DOS ออกแบบมาให้เหมาะสมกับความต้องการของระบบการผลิตและการเลี้ยงโคนมของประเทศไทย ช่วยให้ผู้เลี้ยงโคนมสามารถควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการผสมเทียม การให้อาหาร การสร้างโคทดแทนและการจัดการฝูงโคนม โปรแกรมเกี่ยวกับระบบการควบคุมฝูง การจัดทำระเบียบสัตว์ รายงานฝูงโค ทดสอบ ผลผลิตน้ำนม และการให้อาหาร การป้อนข้อมูลเข้าสู่โปรแกรม ทำโดยเลือกทำรายการแยก ได้เป็นแต่ละเรื่องบนจอภาพเป็นภาษาไทย ซึ่งเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นฐานข้อมูล ผลของการทำงานสามารถตรวจสอบได้ทั้งที่จอภาพและพิมพ์ออกทางเครื่องพิมพ์ ประกอบด้วยรายงานที่สามารถจัดพิมพ์ ในรูปแบบต่างๆ ที่ต้องการ เช่น รายงานผลผลิตน้ำนม การสืบพันธุ์

การเจริญเติบโตของโคในระยะต่างๆ ที่ต้องการตรวจสอบ ตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงโคสาวและทำการเปรียบเทียบ วิเคราะห์สมรรถภาพของฝูง แสดงค่าการตรวจสอบ เป็นค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน จำนวนค่าที่ตรวจสอบ รายงานการตรวจวิเคราะห์ จะนำเอาสมรรถภาพที่ถูกวิเคราะห์ และนำมาพิจารณาเปรียบเทียบค่าที่ถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมาย

รางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้น

โคพันธุ์ตาก

โคพันธุ์ตาก เป็นนวัตกรรมที่เกิดจากงานวิจัยด้านการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อกรมปศุสัตว์ที่เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2529 จนได้พันธุ์โคเนื้อที่ให้เนื้อคุณภาพดีทดแทนการนำเข้า จึงได้รับรางวัลผลงานการประดิษฐ์คิดค้นประจำปี 2546 รางวัลดีเยี่ยม สาขาเกษตรศาสตร์ และชีววิทยา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

โคพันธุ์ตากเป็นโคเนื้อพันธุ์ใหม่มีสายเลือดโคพันธุ์ชาร์โรเลส์ 62.50% บราห์มัน 37.50% ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดูของประเทศไทยได้ดี จึงมีการเจริญเติบโตเร็ว เลี้ยงง่าย กินอาหารเก่ง เมื่อนำไปขุนจะให้เนื้อโคที่มีคุณภาพดี มีความนุ่มและมีไขมันแทรกในกล้ามเนื้อสูง สามารถตอบสนองตามความต้องการของตลาดเนื้อโคในระดับกลางและระดับสูง ได้แก่ ซูเปอร์มาร์เก็ต ภัตตาคารและโรงแรมชั้นนำ เพื่อทดแทนการนำเข้าเนื้อโคคุณภาพดีจากต่างประเทศได้และเพื่อการส่งออกเนื้อโคและผลิตภัณฑ์ในอนาคต

รางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้น

ไก่พื้นเมืองประดู่หางดำเชียงใหม่

กรมปศุสัตว์ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยในการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ไก่พื้นเมือง จนได้ไก่พื้นเมืองประดู่หางดำเชียงใหม่ พันธุ์แท้ของประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์ จากความหลากหลายทางพันธุกรรมที่ดีของสัตว์พื้นเมืองมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ จึงทำให้ได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่นจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปี 2552 รางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้นรางวัลชมเชยประจำปี 2552 และรางวัลผลงานวิจัยระดับดีประจำปี 2553 สาขาเกษตรและชีววิทยา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ไก่พื้นเมืองประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้ของประเทศไทยนี้ สามารถนำไปผลิตพ่อแม่พันธุ์แท้และลูกผสมที่ดีในระดับอุตสาหกรรม สมรรถภาพการผลิตของไก่พันธุ์แท้ เมื่อเลี้ยงในเชิงเศรษฐกิจจะได้น้ำหนักตัวที่อายุจำหน่ายสูงกว่าไก่พื้นเมืองทั่วไป 25% และให้ไข่สูงกว่า 50% สามารถเลี้ยงได้ในสภาพขนบเช่นเดียวกับไก่พื้นเมืองทั่วไป และในระดับอุตสาหกรรม ปัจจุบันกรมปศุสัตว์ได้สร้างฟาร์มเครือข่ายในการผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้ จำนวน 4 ฟาร์มที่จะเป็นแหล่งผลิตลูกไก่พันธุ์แท้ มีกำลังการผลิต รวมปีละประมาณ 100,000 ตัว และสร้างฟาร์มเครือข่ายไก่พันธุ์ลูกผสมจำนวน 6 ฟาร์ม ผลิตไก่ลูกผสมปีละกว่า 500,000 ตัว จำหน่ายให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไป เป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่มีการผลิตไก่พื้นเมืองพันธุ์แท้แบบอุตสาหกรรมส่งตลาดได้สม่ำเสมอ ทำให้เกิดอาชีพต่อเนื่องไปอีกหลายขั้นตอนคือ ผู้เลี้ยงไก่ ผู้ชำแหละไก่ ผู้ขายไก่สดในตลาดจนถึงร้านอาหาร

รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และรางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

🏆รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2554

- รางวัลนวัตกรรมการให้บริการ ระดับชมเชย
กระบวนการให้บริการคำปรึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
โคนม : โปรแกรมการจัดการฟาร์มโคนม DHI

🏆รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2555

- รางวัลนวัตกรรมการบริการที่เป็นเลิศ ระดับดีเด่น
กระบวนการผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่อย่างยั่งยืน

🏆รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2557

- รางวัลด้านพัฒนาการบริการที่เป็นเลิศ ระดับดี
การยกระดับพันธุ์กรรมสุกรในเกษตรกรด้วยสุกรพ่อพันธุ์ ปากช่อง 5

🏆รางวัลความเป็นเลิศด้านการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ.2559

- รางวัลพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระดับดี
โครงการเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี กรมปศุสัตว์ (ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่)

รางวัลผลงานวิจัย

👉 รางวัลผลงานวิจัย ปี 2551

➤ จากสถาบันกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
เรื่อง “การพัฒนาไก่ประดู่หางดำเพื่อเกษตรกร
และผู้ประกอบการ”

👉 รางวัลผลงานวิจัย ปี 2552

➤ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

👉 รางวัลผลงานวิจัย ปี 2553

➤ จากสกว.วิจัยแห่งชาติ (วช.)
เรื่อง “การสร้างฝูงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1
การรับรู้พันธุ์ และเครือข่ายผู้นำไปใช้ประโยชน์”

การสร้างสายพันธุ์ไก่เนื้อโคราช เพื่อการผลิตเป็นอาชีพวิสาหกิจชุมชน ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี ได้รับรางวัลผลงานวิจัยเด่น สกว. ประจำปี 2558 ในวันศุกร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 08.30-13.00 น. ณ ห้องอินฟินิตี้ 1-2 โรงแรมพูลแมน คิงพาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร โดยได้รับรางวัลผลงานวิจัยเด่น สกว. ประจำปี 2558 ด้านพาณิชย์ ในฐานะนักวิจัยร่วมในโครงการวิจัยเรื่อง “การสร้างสายพันธุ์ไก่เนื้อโคราช เพื่อการผลิตเป็นอาชีพวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งศูนย์วิจัยกบินทร์บุรี ร่วมกับคณะอาจารย์ สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ร่วมกันทำโครงการนี้มาตั้งแต่ ปี 2553

โครงการอนุรักษ์และพัฒนาการผลิตไก่พื้นเมือง ภายใต้นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ได้รับรางวัลคุณภาพกรมปศุสัตว์ ประจำปี พ.ศ.2559 ประเภท บูรณาการบริการที่เป็นเลิศ ระดับดี มอบให้
สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ ผลงาน โครงการอนุรักษ์การผลิตไก่พื้นเมือง การเพิ่มจำนวนแม่ไก่ในชุมชน

เครื่องเก็บเมล็ดพันธุ์แบบใช้ล้อหนามเตยแทนเครื่องยนต์ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์นศรสวรรค์

เป็นเครื่องเมล็ดพันธุ์แบบใช้ล้อหนามเตยแทนเครื่องยนต์
ช่วยลดต้นทุนค่าเครื่องยนต์ ลดค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง และเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการทำงานด้านพืชอาหารสัตว์ ช่วยประหยัดแรงงาน
คนที่เก็บเมล็ดพันธุ์ได้ 3-5 ไร่ /วัน

เครื่องเก็บเมล็ดพันธุ์แบบใช้ล้อหนามเตยแทนเครื่องยนต์

ความเป็นมา
สถาบันวิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์นศรสวรรค์ ดำเนินการ
เพื่อผลิตและจำหน่ายพันธุ์สัตว์นศรสวรรค์ ในการปลูกพืช
อาหารสัตว์ จะประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืช
เนื่องจากเกิดโรคและแมลง ศัตรูพืชเป็นต้นเหตุ
ด้วยปลูกพืชอาหารสัตว์ปีละปี และเมล็ดพันธุ์พืช
ขาดแคลน ประกอบกับมีแรงงานขาดแคลนด้านสูง
ด้วย จึงมีแนวคิดสร้างเครื่องเก็บเมล็ดพันธุ์
แบบใช้ล้อหนามเตยแทนเครื่องยนต์ เพื่อลดต้นทุนค่า
เครื่องยนต์ ค่าเชื้อเพลิง และค่าเมล็ดพันธุ์พืช
ประสิทธิภาพในการทำงานด้านพืชอาหารสัตว์ ประหยัด
แรงงานคนที่เก็บพันธุ์ และสามารถต่อขยายเป็นเครื่อง
เก็บเมล็ดพืชชนิดอื่นได้

วิธีการ

1. ปารอบพวงล้อประกอบเครื่องเก็บ
เมล็ดพันธุ์พืชเข้ากับสวนกล้วยไม้
2. รดน้ำพวงล้อกับปริมาณความสูงค่า
ของเครื่องเก็บเมล็ดพันธุ์พืชในแปลง
ตามความสูงของเมล็ดพันธุ์
3. เมื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ได้ใส่ใส่ นำมาใส่
กระสอบบรรจุ
4. นำไปตากแดด 2-3 วัน บรรจุเมล็ด
พันธุ์พืชใส่ถุง

ผลผลิต
ลดแรงงาน ใช้แรงงานเพียง 2 คน/วัน
เพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บเมล็ดพันธุ์พืช
สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์พืชได้ 30 - 100 ไร่/วัน
ลดค่าใช้จ่าย ลดต้นทุนในการ
ปฏิบัติงาน

ในกิจกรรมงาน 2 นานพฤษภาคม 2561 ณ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์นศรสวรรค์
นายอานันท์ นานพฤษภาคม 2561 นายอานันท์ นานพฤษภาคม 2561 นายอานันท์ นานพฤษภาคม 2561

โรงเรือนเลี้ยงไก่แบบน็อคดาวน์จากไม้พาเลท ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์นศรสวรรค์

สามารถถอดประกอบง่าย เคลื่อนย้ายสะดวกเหมาะสมสำหรับ
นำไปใช้จัดนิทรรศการ งานมหกรรมต่างๆของกรมปศุสัตว์ ที่มีพื้นที่
จำกัด และสามารถนำไปเป็นต้นแบบสร้างโรงเรือนน็อคดาวน์ที่เหมาะสม
กับพื้นที่หลังบ้านของตนเองได้

โรงเรือนเลี้ยงไก่แบบน็อคดาวน์จากไม้พาเลท

การใช้ประโยชน์

1. ใช้ประโยชน์จากไม้พาเลทสร้าง
มูลค่าเพิ่ม
2. ใช้พื้นที่น้อย (เฉลี่ยได้ 2-3 ตัว/
ตารางเมตร) 1.5 ม. x 1.5 ม.
โรงเรือน 1 ม. x 1 ม.
3. วัสดุหาง่าย ราคาถูก สามารถ
ถอดประกอบเคลื่อนย้ายสะดวก
4. สำหรับเลี้ยงไก่หลังบ้าน พื้นที่
จำกัด

ข้อดี
- วัสดุหาง่าย ราคาถูก
- ใช้งานง่าย
- ใช้งานได้ทั้งในและนอกอาคาร
- ใช้งานได้ทั้งในและนอกอาคาร

ตู้ฟักไข่เปิดแบบวางไข่แนวนอน ขนาด 2,640 ฟอง ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์นศรสวรรค์

เกษตรกรทั่วไปสามารถประดิษฐ์ตู้ฟักไข่แบบแนวนอนไว้ใช้เองได้ วัสดุหาง่าย ราคาถูก การจัดการดูแลไม่ซับซ้อน เปอร์เซ็นต์การฟักดีกว่าตู้แบบแนวตั้ง

ตู้ฟักไข่เปิดแบบวางไข่แนวนอน

ขนาด 2,640 ฟอง

ความเป็นมา **Horizontal incubator** กรมปศุสัตว์

ปัญหา ตู้ฟักไข่แบบเดิม เป็นการประดิษฐ์ตู้ฟักไข่แบบแนวตั้ง ซึ่งต้องสั่งซื้อตู้ฟักจากบริษัทเอกชน ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และขั้นตอนการบำรุงรักษายุ่งยาก วัสดุซ่อมแซมราคาแพง และการฟักไข่แนวตั้งต้องใช้ภาชนะพลาสติกใส่ไข่ฟัก ซึ่งจากบริษัทเอกชน เวลาเปลี่ยนไข่ต้องให้ไข่เย็นถึง 45 องศา ซึ่งใช้พื้นที่ในการเลี้ยงของเกษตรกรมาก ใส่ยากใช้ได้น้อยขึ้น การฟักออก 86 % ส่วนการฟักไข่แนวนอน ฟักออก 89%

วัตถุประสงค์ ตู้ฟักไข่แนวนอน เป็นการประดิษฐ์ตู้ฟักจากภูมิปัญญาชาวบ้านผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยการเขียนแบบพฤติกรรมตามธรรมชาติของแม่ไก่เปิดที่ฟักไข่ในแนวนอน ลดอุณหภูมิและเพิ่มความชื้นให้ฟองไข่จากการลงเล่นน้ำของแม่ไก่ วัสดุในการประดิษฐ์ตู้ฟักไข่หาได้ง่าย ราคาไม่แพง การดูแลรักษา ซ่อมแซมไม่ยุ่งยาก ภาชนะใส่ไข่ฟักสามารถประดิษฐ์ได้เองจากไม้พาเลทซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุที่เหลือใช้

วิธีการ

1. คัดเลือกและตรวจสอบหาความสะอาดไข่ที่จะเข้าฟัก เก็บรวบรวมไว้ในห้องอุณหภูมิ 25 °C
2. นำไข่เข้าตู้ฟักโดยวางไข่แนวนอนในถาดไม้ ถาดละ 120 ฟอง รวมวันด้วยต่างพื้นหิม 35 กรัม ผสมกับฟอสฟอรัส 70 ml. ที่ไว้ 20 นาที
3. เปิดสวิทช์ให้ตู้ฟักทำงาน ตั้งอุณหภูมิ 37.5 - 38°C ความชื้นสัมพัทธ์ 86% ตั้งเวลา กลับไข่อัตโนมัติ ทุกๆ 1 ชั่วโมง
4. วันที่ 7 นำไข่ออกมาส่อง มีเชื้อ ไม่มีเชื้อ เชื้อตายโดยนำเฉพาะไข่ที่มีเชื้อเข้าฟักต่อไป
5. วันที่ 14-25 สเปย์น้ำใส่ไข่ทุกวันวันละ 1 ครั้ง โดยเปิดสวิทช์ตู้ฟัก และเปิดประตูตู้ฟักไว้ 1 ชม.
6. วันที่ 25 นำไข่ออกมาส่องเลือกเฉพาะไข่เชื้อเป็น ข่ายไข่เข้าตู้ฟัก รวมวัน เพื่อบริโภคต่อไป

ผลผลิต

1. ตู้ฟักไข่แนวนอนมีขนาดตู้และใช้กระแสไฟฟ้าเท่ากับตู้ฟักแนวตั้ง แต่สามารถนำไข่เข้าฟักได้มากกว่า 30.95%
2. ลดต้นทุนการจัดซื้อตู้ฟักได้ 75%
3. ประสิทธิภาพการฟักออกเพิ่มขึ้น 3%
4. มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายลูกเป็ด 35.94%

ชื่อเจ้าของผลงาน : นายบัณฑิต เกษียวกมลพัฒน์ นามงาน : สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์นศรสวรรค์

นวัตกรรมคอกไก่ไทยนครพนม
ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม

โรงเรียนเลี้ยงไก่แบบน็อคดาวนั้ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ

โรงเรียนเลี้ยงไก่แบบน็อคดาวนั้

โรงเรียนเลี้ยงไก่ขนาด 2x2 เมตร มีพื้นที่
ปล่อยขนาด 2x2 เมตร ขึ้นออกมาจากตัว
โรงเรียนทั้งสองข้าง โครงสร้างทำด้วยเหล็ก
แป๊บเหล็เหลียน บุกด้วยลวดลัดก มีความ
แข็งแรงทนทาน สามารถถอดประกอบได้
ทุกชิ้นส่วน สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย

วัสดุที่ใช้และต้นทุนการผลิต	
1. เหล็กแป๊บเหล็เหลียน ขนาด 1/2 นิ้ว 1.2 มม. จำนวน 21 เส้น	เป็นเงิน 3,150 บาท
2. ลวดลัดก ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 25 ตารางเมตร	เป็นเงิน 2,760 บาท
3. สีอะครีลิกขาว ความยาว 5 ฟุต จำนวน 7 แคน	เป็นเงิน 650 บาท
4. สีอะครีลิกเขียว ความยาว 6 ฟุต จำนวน 1 แคน	เป็นเงิน 55 บาท
5. สีอะครีลิกดำริบ สีแดง ความยาว 6 ฟุต จำนวน 3 แคน	เป็นเงิน 570 บาท
6. ไม้ดีด ขนาด 20 มม. จำนวน 1 แคน	เป็นเงิน 980 บาท
7. บานพับประตู ขนาด 4x3 นิ้ว จำนวน 20 ตัว	เป็นเงิน 1,000 บาท
8. ลวดลัดกในลวด ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 2 กก.	เป็นเงิน 300 บาท
9. ตะปูเกลียว จำนวน 1 กิโล	เป็นเงิน 150 บาท
10. ลวดลัดก จำนวน 1 กิโล	เป็นเงิน 140 บาท
11. ไม้แผ่น จำนวน 2 กระป๋อง	เป็นเงิน 300 บาท
12. ฟันเลื่อย จำนวน 2 ขด	เป็นเงิน 80 บาท

ต้นทุนค่าวัสดุ
10,135
บาท

ข้อดีเด่น

- โครงสร้างโรงเรียนทำด้วยเหล็ก ล้อมรอบด้วยลวดลัดก มีความแข็งแรงทนทาน
- อุปกรณ์ทุกชิ้นสามารถถอดประกอบได้ภายใน 30 นาที ทำให้อะดวกต่อการเคลื่อนย้าย
- มีพื้นที่ปล่อยให้ออกมานอกตัวโรงเรียนสองด้าน สามารถสับพื้นที่ปล่อยได้

การใช้ประโยชน์

- ใช้สำหรับการเลี้ยงไก่ต่งบ้าน หรือชุมชนเมือง ซึ่งมีพื้นที่จำกัด
- ใช้สำหรับการแสดงพันธุ์สัตว์ปีกในการจัดงานนิทรรศการต่างๆ
- ใช้เป็นโรงเรียนเลี้ยงไก่ต้นแบบให้เกษตรกรนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์
 ต.ท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น โทร./โทรสาร 043-261194 e-mail : iclp_kkn@dld.go.th

เครื่องหันหญ้าต้นทุนต่ำ ราคา 5,000 บาท
ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ

การจัดสร้างโรงเรือนไก่พื้นเมืองต้นแบบ
รางวัลชนะเลิศการประกวด โรงเรือนไก่พื้นเมืองต้นแบบ
งานมหกรรมไก่พื้นเมืองแห่งชาติ ครั้งที่ 2 ปี 2558
ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี

โรงเรือนไก่พื้นเมืองต้นแบบ

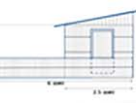
- ✓ โรงเรือนขนาด 6x6 ตร.มสามารถเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้ 15-20 ตัว
- ✓ ต้นทุนการก่อสร้าง 4,500 - 5,000 บาท
- ✓ มีลานปล่อยอิสระ หมุนเวียนให้ไก่ได้พักผ่อน
- ✓ ช่วยป้องกันอันตรายจากสัตว์อื่น ๆ เข้ามาทำร้าย
- ✓ ลดความเสียหายการเกิดโรคระบาดให้สัตว์
- ✓ เป็นต้นแบบให้เกษตรกรรายย่อยสร้างโรงเรือนขนาดเล็กหรือนำไปพัฒนาต่อเพื่อรูปแบบใหญ่ๆ

ภาพด้านหน้า

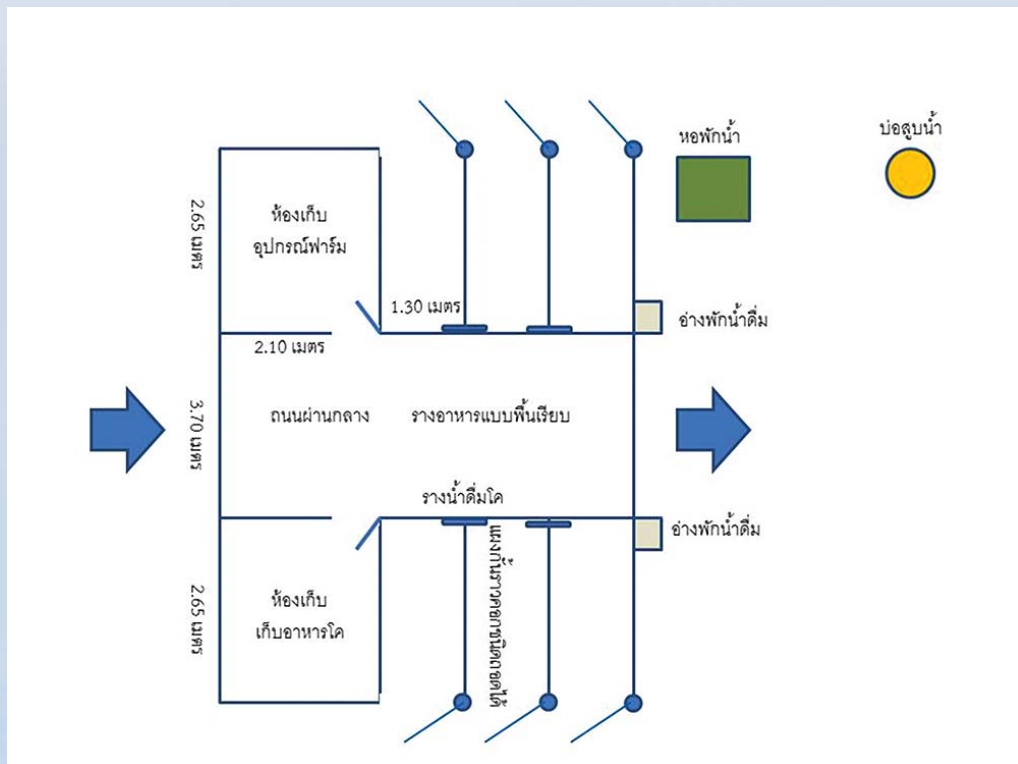

ภาพด้านข้าง

ศูนย์วิจัยพันธุ์สัตว์กบินทร์บุรี
สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

นวัตกรรมการแบบคอกโคขุนแบบน็อคดาว์นสำหรับเกษตรกรรายย่อย
ขนาด กว้าง 11 เมตร x ยาว 6 เมตร ของ “ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พะเยา”

สิ่งประดิษฐ์
เตาเผาเหล็กตีเบอร์ประหยัดเชื้อเพลิงเพิ่มความร้อนสูงรวดเร็ว
ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์

เครื่องทำความสะอาดเปลือกไข่
เลขทะเบียนสิ่งประดิษฐ์ 60(1)0605-01
ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานี

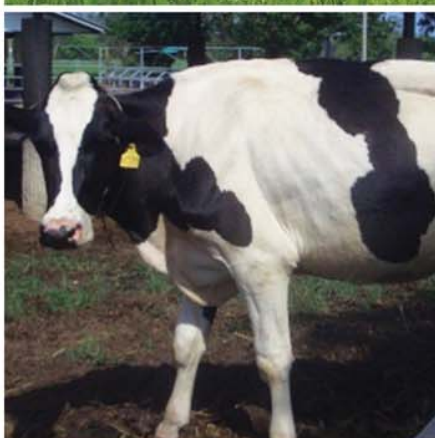

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานี ได้คิดค้น
เครื่องจักรเครื่องทุ่นแรงเพื่อช่วยทำความสะอาดเปลือก
ไข่ก่อนเข้าสู่ตู้ฟัก เท้าเทียมกับทำด้วยมือ ช่วยลดเวลา
ช่วยลดแรงงานในการทำงาน ถือเป็นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์
ที่นำมาใช้ใน กระบวนการฟักไข่ด้วยตู้ฟักต่อไป

ภาคผนวก 1 สัตว์พระราชทาน

สุกรพันธุ์จินหัว (Jinhua Pig)

สุกรพันธุ์จินหัว เป็นสุกรพันธุ์พื้นเมืองที่พบเฉพาะทางตอนกลางของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มีถิ่นกำเนิดในจังหวัด Zhejiang มณฑลเซี่ยงไฮ้ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้น้อมเกล้าถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ในวันที่ 12 สิงหาคม 2542 จำนวน 2 คู่ (เพศผู้ 2 ตัว และเพศเมีย 2 ตัว) โดยสุกรดังกล่าวได้เดินทางมาถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2542 ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้รับไปดำเนินการกักโรค (Quarantine) และเลี้ยงดูที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา อำเภอบำรุงเมือง จังหวัดนครราชสีมา (ชื่อเดิมในขณะนั้น คือสถาบันวิจัยและทดสอบพันธุ์สุกรนครราชสีมา ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา) ลักษณะประจำพันธุ์สุกรพันธุ์จินหัว มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว คือบริเวณส่วนหัวและส่วนท้ายของลำตัวจะมีสีดำส่วนที่เหลือเป็นสีขาว รู้จักกันดีในนามของ “Two-end-black”

สุกรพันธุ์หมยซาน (Meishan Pig)

สุกรพันธุ์หมยซาน เป็นสุกรพันธุ์ชั้นเยี่ยมจากสาธารณรัฐประชาชนจีน เลี้ยงแพร่หลายในมณฑลเซี่ยงไฮ้ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้น้อมเกล้าฯ ถวายสุกรพันธุ์หมยซาน แด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2524 จำนวน 2 คู่ และเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2525 รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้น้อมเกล้าฯ ถวายสุกรพันธุ์หมยซานเพิ่มเติมอีกจำนวน 2 คู่ รวมจำนวน 8 ตัว (เพศผู้ 4 ตัว เพศเมีย 4 ตัว) ในการนี้ได้พระราชทานให้กรมปศุสัตว์ นำไปศึกษาวิจัยที่หน่วยงานของกองบำรุงพันธุ์สัตว์ ปัจจุบันเลี้ยงขยายพันธุ์อยู่ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แม่ฮ่องสอน และศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร เพื่อเลี้ยงขยายพันธุ์สู่เกษตรกรรายย่อย มีลักษณะพันธุ์กรรมที่โดดเด่นในการให้ลูกดก น้ำนมมาก เลี้ยงลูกเก่ง จำนวนลูกเมื่อหย่านมสูง มีความทนทานต่อโรคสูง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสภาพอากาศได้ดี รวมถึงสามารถใช้อาหารหยาบต่างๆ เช่น เศษผัก เศษอาหาร หญ้าต่างๆ และวัตถุดิบเหลือใช้จากโรงงานอาหารสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง และโรงสี ได้เป็นอย่างดี

แพะหลาวซาน (Laoshan Goat)

แพะหลาวซาน เกิดจากการพัฒนาสายพันธุ์ระหว่างแพะซาเนน (Saanen) กับแพะพันธุ์พื้นเมืองของมณฑลซานตง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1919 โดยนักเทศน์ชาวเยอรมัน ที่ได้นำแพะซาเนนเข้ามาเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นมีการนำแพะซาเนนเข้าไปปรับปรุงพันธุ์อีกหลายครั้ง ถือเป็นแพะนมชั้นยอดของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับการยอมรับในด้านการปรับตัวที่ดี โตเร็ว มีความต้านทานโรคสูง ให้นมดี มีความสมบูรณ์พันธุ์สูง และมี การถ่ายทอดลักษณะที่แน่นอน

รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้น้อมเกล้าฯ ถวายแพะนมพันธุ์หลาวซาน แต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปี พ.ศ.2544 จำนวน 4 ตัว เพศผู้ 2 ตัว เพศเมีย 2 ตัว อายุประมาณ 1 ปี กรมปศุสัตว์ได้รับพระราชทานนำมาเลี้ยงเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545 เพื่อใช้ปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์สำหรับส่งเสริมเกษตรกรในโครงการตามพระราชดำริ ลักษณะประจำพันธุ์ แพะหลาวซาน มีสีขาวทั้งตัว ใบหูเล็กตั้งชี้ไปข้างหน้า มีลักษณะเช่นเดียวกับแพะซาเนน

แพะแบลค เบงกอล (Black Bengal Goat)

แพะแบลค เบงกอล เป็นแพะพื้นเมืองของประเทศสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ นิยมเลี้ยงกันมากในประเทศอินเดียและสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ เนื่องจากเนื้อที่มีลักษณะละเอียดนุ่ม หนังมีคุณภาพดีนิยมใช้ทำรองเท้าชั้นดี

รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศได้น้อมเกล้าฯ ถวายแพะพันธุ์แบลคเบงกอล แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 50 พรรษา โดยจัดส่งแพะมายังประเทศไทย 2 ครั้ง รวมจำนวน 12 ตัว พ่อพันธุ์ 1 ตัว แม่พันธุ์ 11 ตัว ดังนี้

- ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2548 จำนวนพ่อพันธุ์ 1 ตัว แม่พันธุ์ 1 ตัว
- ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549 จำนวนแม่พันธุ์ 10 ตัว

ทรงได้พระราชทานให้กรมปศุสัตว์ นำไปเลี้ยงขยายพันธุ์ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา ลักษณะประจำพันธุ์ ลักษณะทั่วไปมีสีดำหรือสีน้ำตาล มีเขาทั้งเพศผู้และเพศเมีย ใบหูมีขนาดเล็ก สั้นและตั้งชี้ไปข้างหน้า

แพะจัมนาปารี (Jamnapari or Jamunapari or Pari Goat)

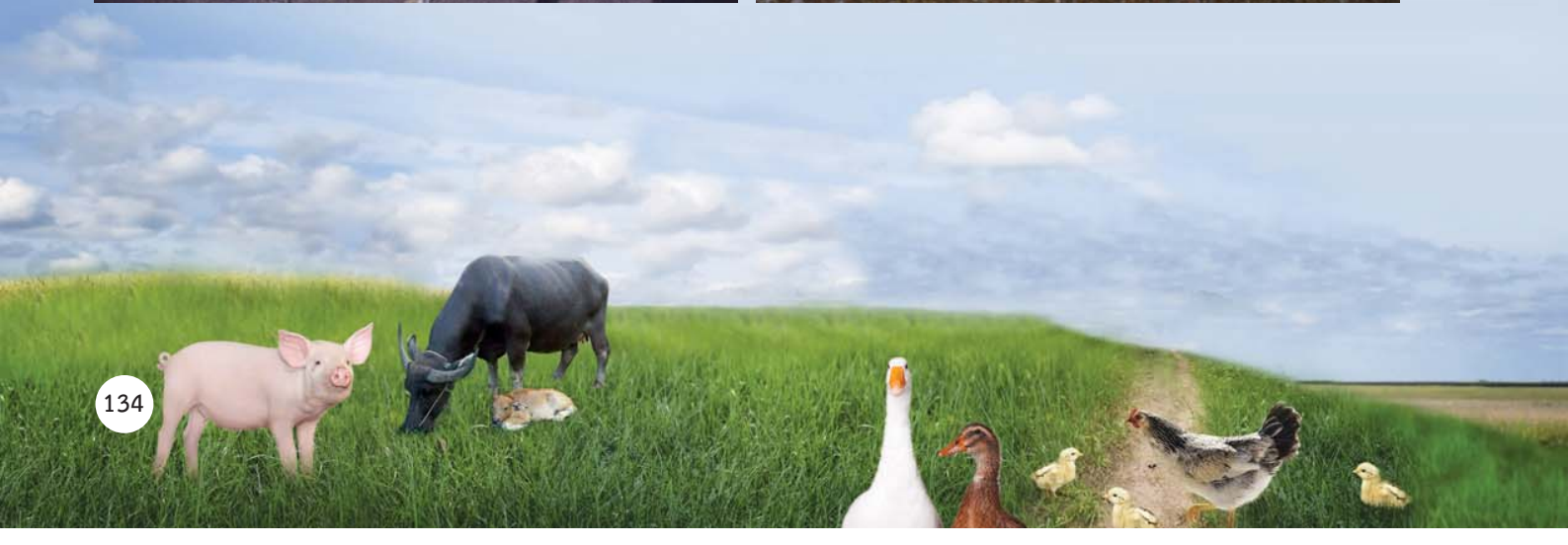
ด้วยนายสุตัง สาเม็ง ได้นำมเกล้าฯ ถวายแพะพันธุ์จัมนาปารี แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขณะพระองค์เสด็จชมนิทรรศการ “วันของดีเมืองนรา” เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2550 จำนวน 1 คู่ อายุประมาณ 3-4 เดือน และทรงพระราชทานให้กรมปศุสัตว์ เลี้ยงดูและขยายพันธุ์ที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์เทพา จังหวัดสงขลา ลักษณะประจำพันธุ์ เป็นแพะพันธุ์กึ่งเนื้อและนม มีความสูงและสวยที่สุดของประเทศอินเดีย ชื่อตั้งตามชื่อแม่น้ำจัมนา ในรัฐ Uttar Pradesh แพะจัมนาปารีมีใบหูกว้างและยาวปรกลง

เป็ดอีเหลียง (Yi-Liang Duck)

สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้นำมเกล้าฯ ถวายลูกเป็ดอีเหลียงอายุ 1 วัน จำนวน 65 ตัว (เพศผู้ 15 ตัว เพศเมีย 50 ตัว) จัดส่งโดยเครื่องบินถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2543 ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ได้มีพระราชเสาวนีย์ให้กรมปศุสัตว์นำไปเลี้ยงอนุบาลและขยายพันธุ์สนับสนุน โครงการฟาร์มตัวอย่าง และโครงการตามพระราชดำริอื่นๆ ตลอดจนจัดทำผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นอาหารพร้อมบริโภค จำหน่ายเป็นสินค้าของโครงการฟาร์มตัวอย่าง และโครงการตามพระราชดำริ ฯลฯ

เป็ดพันธุ์อีเหลียง (Yi-Liang Duck) เป็นเป็ดเนื้อพันธุ์พื้นเมืองของเมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นเป็ดที่โตเร็ว ใช้เวลาเลี้ยงไม่นาน ประมาณ 4-6 สัปดาห์ ก็สามารถจำหน่ายได้ ทำให้ผู้เลี้ยงได้รับผลตอบแทนอย่างรวดเร็วในเวลาสั้นๆ ลักษณะประจำพันธุ์ ลักษณะภายนอกเหมือนกับเป็ดปักกิ่ง ทั้งเพศผู้และเพศเมีย ขนสีขาวตลอดลำตัว ปาก แข็งและเท่าสี่เหลี่ยม กว้างและใหญ่ เพศผู้ตัวใหญ่กว่าเพศเมีย ศีรษะโตกว่า มีขนปลายหางชี้มันขึ้น 2-4 เส้น เสียงร้องแหวกว่าเพศเมีย

ห่านหัวสิงโต (Shi Tou Goose)

สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้นำมเกล้า กล้วยพันธุ์ห่านหัวสิงโตแก่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เพื่อสนับสนุนโครงการตามพระราชดำริต่างๆ ให้ราษฎรมีอาหารบริโภคอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ห่านหัวสิงโต หรือที่คนจีนเรียกว่า ไชเท้า (Shitou) ซึ่งมีความหมายว่า หัวสิงโต (ไช หมายถึง สิงโต, เท้า หมายถึง หัว) ห่านหัวสิงโตเป็นหนึ่งใน 12 พันธุ์ห่านพื้นเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นห่านที่มีน้ำหนักมากที่สุดในโลกพันธุ์หนึ่ง โดยห่านหัวสิงโต เพศผู้โตเต็มที่หนัก 10-12 กิโลกรัม ส่วนห่านหัวสิงโตเพศเมียหนัก 8-9 กิโลกรัม เหมาะที่จะเลี้ยงเป็นห่านเนื้อ ซึ่งชาวจีนนิยมบริโภคเพียง คอห่าน ปีก ขาและเท้า

ห่านหัวสิงโตเพศผู้

ห่านหัวสิงโตเพศเมีย

โคเนื้อทาจิมะ (Tajima)

โคทาจิมะ เป็นสายพันธุ์หนึ่งของโควากิว (Wagyu, Japanese Black) เป็นที่มาของ Kobe beef และ Matsuzaka beef ถือว่าเป็นโคที่ให้เนื้อคุณภาพดีมาก มีลักษณะเนื้อนุ่ม ไขมันแทรกเกรตสูง

ในปี พ.ศ.2531 Mr.Nishida ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงโควากิว เมืองโอซากะ ประเทศญี่ปุ่น นำมเกล้า กล้วยโคทาจิมะ แก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 1 คู่ (เพศผู้ 1 ตัว เพศเมีย 1 ตัว) อายุ 15 เดือน และได้ทรงพระราชทานโคทาจิมะ แก่กรมปศุสัตว์ดูแลที่ศูนย์วิจัยเทคโนโลยีการผสมเทียมและผลิตน้ำเชื้อ จังหวัดปทุมธานี กองผสมเทียม ผลิตน้ำเชื้อแช่แข็งได้ 1,500 โดส เพื่อใช้ศึกษาวิจัยปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อสำหรับผลิตเนื้อโคขุนคุณภาพสูง

ในปี พ.ศ.2533 ได้ใช้น้ำเชื้อแช่แข็งโคทาจิมะ ผสมกับแม่โคพันธุ์เรดซินดี้ ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูนกลาง และนำไปเลี้ยงที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สกนกร เพื่อใช้ส่งเสริมเกษตรกรในโครงการตามพระราชดำริ โดยเลี้ยงร่วมกับโคพื้นเมืองที่เกษตรกรนำมเกล้าถวาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และย้ายไปเลี้ยงที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์วารินวิสาข ผลิตโคลูกผสมทาจิมะ-เรดซินดี้-พื้นเมือง ในปี พ.ศ.2543

ต่อมาได้จัดส่งโคลูกผสมไปเลี้ยงที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อศึกษาเนื้อโคขุนคุณภาพสูง ปี 2547 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก ใช้น้ำเชื้อแช่แข็งจำนวน 150 โดส และแม่พันธุ์จากสกนกร มาเลี้ยงผลิตลูกด้วยการผสมเทียมที่ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีอุทัยธานี เป็นเวลาปีเศษ แล้วจึงนำแม่โคและลูกที่เกิดพร้อมโคทาจิมะที่เลี้ยงที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์ ส่งต่อไปยังสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกนกร

ในปี พ.ศ.2551 กรมปศุสัตว์ได้จัดทำโครงการสร้างโคเนื้อพันธุ์ไทยทาจิมะ ที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สกนกร และทูลเกล้าฯ ถวายเงินจำนวน 430,751.99 บาท แก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเสด็จพระราชกุศล ตามพระราชอัธยาศัย เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2551 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกนกร

ปัจจุบันโคลูกผสมทาจิมอยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยทดสอบการขุนตามกรรมวิธีของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งรู้จักกันในชื่อ "ทาจิมะภูพาน" ลักษณะประจำพันธุ์ ขนปกคลุมร่างกายสีดำ และโคที่มีจุดขาวบริเวณเต้านมหรือส่วนท้ายของลำตัว หรือมีขนสีขาวบนผิวหนังสีดำ เป็นลักษณะที่เกษตรกรชื่นชอบมากกว่าโคที่มีสีดำอย่างเดียว และมีขนาดร่างกายเล็ก

กระบือเมฆา

เมื่อปี 2539 ดร.วิ คุเรียน อดีตประธานคณะกรรมการพัฒนานมแห่งชาติอินเดีย (National Dairy Development Board หรือ NDDB) ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยตามคำเชิญของรัฐบาลไทย และได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 จากการเข้าเฝ้าฯ ดังกล่าว ดร.คุเรียน ได้มีความประทับใจและชื่นชมในพระราชอัจฉริยภาพ ซึ่งทรงเห็นประโยชน์ของการพัฒนาด้านการบริโภคนมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในระยะระยะเจริญเติบโต และได้เห็นถึงความเป็นไปได้ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมนมของประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลอินเดียมีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาในด้านนี้ได้ ในโอกาสนั้นได้ทราบว่า พสกนิกรชาวไทยได้เฉลิมฉลองแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสครบรอบสิริราชสมบัติครบ 50 ปี จึงได้ทำหนังสือขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายกระบือเมฆาพันธุ์เมฆา จำนวน 50 ตัว แต่พระองค์ท่าน พร้อมน้ำเชื้อแช่แข็งของกระบือเมฆา และมูร่าห์ ถวายอีกประเภทละ 500 โดส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชกระแสให้สำนักพระราชเลขานุการประสานมายังกรมปศุสัตว์ เพื่อให้ดำเนินการต่างๆ ในการนำกระบือดังกล่าวจากประเทศอินเดียมายังประเทศไทย โดยประสานผ่านทางสถานทูตอินเดียประจำประเทศไทย กระบือเมฆานีที่จัดส่งมายังประเทศไทย เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2542 โดยนำมาพักโรคที่ด่านกักกันสัตว์บ้านไผ่ จังหวัดนครราชสีมา และได้นำไปเลี้ยงขยายพันธุ์และศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจที่หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์พบพระ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก จังหวัดตาก

วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2542 กรมปศุสัตว์ ได้มอบหมายให้สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์ นำมาเลี้ยงขยายพันธุ์และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต คุณภาพของน้ำนม ผลผลิตก้นนม และความเป็นไปได้ในการผลิตขยายพันธุ์ทั้งกระบือเมฆานีพันธุ์แท้ และกระบือลูกผสม ปัจจุบันมีกระบือเมฆานีพันธุ์แท้ รวมทั้งสิ้น 54 ตัว (พ่อพันธุ์ จำนวน 2 ตัว แม่พันธุ์ จำนวน 26 ตัว ขนาดอื่นอายุแรกเกิดถึง 3 ปี 26 ตัว) ลักษณะประจำพันธุ์ มีสีดำหรือสีน้ำตาลเข้ม อาจมีขาวบริเวณหน้าผากและปลายพู่หาง เขามีลักษณะม้วนงอ ลำตัวหนาตึก เป็นกระบือขนาดกลาง เต้านมมีขนาดใหญ่ได้สัดส่วน เพศเมียมีลักษณะการให้นมดีและสมบูรณ์พันธุ์ดี

พ่อพันธุ์กระบือเมฆานี

แม่พันธุ์กระบือเมฆานี

โคนมพันธุ์โฮลสไตน์ที่น้อมเกล้าฯ ถวายจากต่างประเทศ

ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับมอบหมายให้เลี้ยงโคนมพระราชทานพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเซียน โดยได้รับมอบโคนมน้อมเกล้าฯ ถวายจากรัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์ รัฐบาลประเทศแคนาดา รัฐบาลประเทศฝรั่งเศส และ Mrs. Barbara Steinle กงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์ ณ นครมิวนิค ประเทศเยอรมนี ดังนี้

ปี พ.ศ.2530

รัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์น้อมเกล้าฯ ถวายฯ โคนม แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) เพศเมีย จำนวน 1 ตัว รับมาเลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ เชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2530

ปี พ.ศ.2533

รัฐบาลประเทศแคนาดา น้อมเกล้าฯ ถวายโคนมพันธุ์ โฮลสไตน์ฟรีเซียนเพศเมียจำนวน 2 ตัว แต่สมเด็จพระเทพ-รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รับมาเลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุง พันธุ์สัตว์เชียงใหม่ เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2533

ปี พ.ศ.2540

รัฐบาลประเทศฝรั่งเศส น้อมเกล้าฯ ถวายโคนมพันธุ์ โฮลสไตน์ฟรีเซียนจำนวน 5 ตัว และน้ำเชื้อโคพ่อพันธุ์โฮลสไตน์ ฟรีเซียน จำนวน 1,200 โดส จาก 4 พ่อ โคนมเพศเมียรับมาเลี้ยง ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2540 น้ำเชื้อเก็บที่สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์

ปี พ.ศ.2541

Mrs. Barbara Steinle กงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์ ณ นครมิวนิค ประเทศเยอรมนี น้อมเกล้าฯ ถวายโคนมพันธุ์โฮลสไตน์ ฟรีเซียนเพศเมียจำนวน 1 ตัว รับมาเลี้ยงที่ศูนย์วิจัยและบำรุง พันธุ์สัตว์เชียงใหม่ วันที่ 12 ตุลาคม 2541

ภาคผนวก 2 ผลงานวิชาการ งานวิจัย

ผลงานวิชาการ งานวิจัย

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
1	2550	คุณค่าการผสมพันธุ์ของโคบราห์มันในฟาร์มเกษตรกรเครือข่าย เอก วิฑูรพงศ์ และเยาวลักษณ์ เปี่ยมงูเหลือม
2	2550	สภาพการเลี้ยงกระบือของเกษตรกรในจังหวัดนครศรีธรรมราช นิตดา พันธุ์สวัสดิ์ สมหมาย คล้ายบ้านใหม่ และพิจิตรา เหลาทอง
3	2550	แนวโน้มทางพันธุกรรมลักษณะความสมบูรณ์พันธุ์ของกระบือปลักไทย พิศาล จังศิริพรปกรณ์ และนิตดา พันธุ์สวัสดิ์
4	2550	การศึกษายีน BMP15 และการให้ลูกตกในแพะพื้นเมืองภาคใต้ แสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ กมล ฉวีวรรณ จิรพรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา และสุวิทย์ อนันต์สินทวี
5	2550	ลักษณะทางเศรษฐกิจบางประการของสุกรลูกผสมลาร์จไวท์ และแลนด์เรซเพศเมียระหว่าง สายพันธุ์ไอร์แลนด์และแคนาดา เชาวลิต โชคสวัสดิ์ มังกร วงศ์ศรี และนิกร ยุระชัย
6	2550	ลักษณะทางเศรษฐกิจบางประการและลักษณะซากของสุกรลูกผสม ลาร์จไวท์ และแลนด์เรซ เพศผู้ตอนระหว่างสายพันธุ์ไอร์แลนด์และแคนาดา เชาวลิต โชคสวัสดิ์ และ มังกร วงศ์ศรี
7	2550	การศึกษาอัตราปุ๋ยและวิธีการใส่ปุ๋ยมูลกระบือที่มีต่อผลผลิตของหญ้า โฆสิต เหลืองจรัสสุริยา ฉลองชัย ชุ่มชื่น และ อัญชลี ณ เชียงใหม่
8	2550	การศึกษาการถ่ายมูลของกระบือ พิศาล จังศิริพรปกรณ์ พิชิต ชูเสน และ ฉลองชัย ชุ่มชื่น
9	2550	การสร้างฝูงไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำ อัตราพันธุกรรม และสหสัมพันธ์ทางพันธุกรรมของน้ำหนักตัวกับสัดส่วนร่างกายไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำ ดร.ณิ ณ รังษี กิตติ อรรถชยา และอำนาจ เลี้ยวธารากุล
10	2550	การศึกษาและเปรียบเทียบคุณค่าการผสมพันธุ์การเจริญเติบโตของพ่อพันธุ์บราห์มัน ในหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ พิชิต ชูเสน สุวิช บุญโปร่ง และ เอก วิฑูรพงศ์
11	2550	คุณสมบัติทางชีวเคมีของเลือดโคขาวลำพูนในสภาวะที่มีเห็บรบกวน ชำนาญ ดงปาลี อัญชลี ณ เชียงใหม่ และ สุวิช บุญโปร่ง
12	2550	ความสัมพันธ์ระหว่างฮีโมโกลบินพีโนไทป์กับการให้ผลผลิตของโคขาวลำพูน ชำนาญ ดงปาลี สว่าง อังกูโร สุวิช บุญโปร่ง และอาภัสสร ชูเทศะ
13	2550	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อช่วงห่างการให้ลูก และอัตราการเจริญเติบโตก่อนหย่านมของลูกกระบือ โฆสิต เหลืองจรัสสุริยา ฉลองชัย ชุ่มชื่น และอัญชลี ณ เชียงใหม่
14	2550	ปัจจัยที่มีอิทธิพลและค่าอัตราพันธุกรรมของลักษณะจำนวนวันก่อนคลอดลูกในแม่กระบือปลัก ฉลองชัย ชุ่มชื่น โฆสิต เหลืองจรัสสุริยา และอัญชลี ณ เชียงใหม่
15	2550	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโตของแพะพื้นเมืองภาคใต้ สวัสดิ์ คงหนู ดำรัส ขาตริวงศ์ และถาวร ถมมาลี

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
16	2550	ค่าทางพันธุกรรมของลักษณะการเจริญเติบโตและสหสัมพันธ์กับการให้ผลผลิตน้ำนมในโคนมไทยฟรีเซียน วิชัย ทิพย์วงศ์ และจเร กลิ่นกล่อม
17	2551	โครงการพัฒนาพันธุ์สุกรเชิงการค้ากรมปศุสัตว์ ลักษณะทางเศรษฐกิจบางประการ และลักษณะซากของสุกรขุน 3 สายพันธุ์ ที่เกิดจากพ่อสุกรพันธุ์ดอร์คสายพันธุ์อเมริกากับแม่ลูกผสม แลนด์เรซ-ลาร์จไวท์ สายพันธุ์นอร์เวย์และอเมริกา ชำนาญ บุญมี วรทัย รอดเรือง และสุรศักดิ์ โสภณจิตร
18	2551	การสร้างสุกรพันธุ์แลนด์เรซของกรมปศุสัตว์ การศึกษาความแปรปรวนของลักษณะทางเศรษฐกิจของสุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์ปากช่อง 1 ในรุ่นที่ 4 และในรุ่นที่ 5 สัมฤทธิ์ แสนบัว วิศาล ศรีสุริยะ วโรชา จำปารัตน์ และศรชัย คงสุข
19	2551	การเปรียบเทียบลักษณะทางเศรษฐกิจของสุกรขุนที่ใช้พ่อสุดท้ายเป็นพันธุ์ดอร์ค และปากช่อง 2 สัมฤทธิ์ แสนบัว วิศาล ศรีสุริยะ และวโรชา จำปารัตน์
20	2551	ค่าอัตราพันธุกรรม และสหสัมพันธ์ทางพันธุกรรมของลักษณะทางเศรษฐกิจของแพะพื้นเมืองภาคใต้ พนม สุขราษฎร์ ดำรัส ขาดรีวงศ์ และพิภพ เกิดเมฆ
21	2551	สมรรถภาพการเจริญเติบโตของไก่พื้นเมือง 4 พันธุ์ ภายใต้สภาพการจัดการแบบเดียวกัน ดรุณี ณ รังษี ทวี อบอูน และปภาวรรณ สวัสดิ์
22	2551	สมการคาดคะเนเปอร์เซ็นต์เนื้อแดง และเปอร์เซ็นต์ซากของสุกรขุน วโรชา จำปารัตน์ สุวิทย์ อนันทยสินทวี สัมฤทธิ์ แสนบัว และวิศาล ศรีสุริยะ
23	2551	คุณค่าความแตกต่างการเจริญเติบโตของลูกที่เกิดจากพ่อพันธุ์กระปือภายในและภายนอกฝูงกรมปศุสัตว์ 1 พิสมัย วงศ์พาณิชย์ และพิศาล จังศิริพรภรณ์
24	2551	ผลตอบแทนจากพันธุกรรมสุกรพันธุ์ดีกรมปศุสัตว์ในการผลิตสุกรขุนของเกษตรกรในจังหวัดราชบุรี วณิดา กำเนิดเพชร และอานวย พุทธรัตน์
25	2551	เพิ่มประสิทธิภาพสุกรขุนของเกษตรกรด้วยสุกรพ่อพันธุ์ดอร์คของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก วิรลพัชร อวิรุทธพาณิชย์ ไพโรจน์ ศิริสม และวิสุทธิ หิมารัตน์
26	2551	กราฟทางพันธุกรรมและความคงทนของการให้นม ในโคนมไทยฟรีเซียน จินตนา วงศ์นากนการ มนต์ชัย ดวงจินดา และวิชัย ทิพย์วงศ์
27	2551	ความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมของขนาดครอกระหว่างครอกแรกกับครอกถัดไป ในสุกรพันธุ์แลนด์เรซและลาร์จไวท์ จิรพรรณ นพวงศ์ ณ อยู่ธยา แสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ และสาธิต อยู่เย็น
28	2551	ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมของการผลิตโคกบินทร์บุรีของเกษตรกรฟาร์มเครือข่าย เยาวลักษณ์ เปี่ยมงูเหลือม รติศักดิ์ แซ่ฉั่ว และธีระชัย ช่อไม้
29	2551	อิทธิพลของลักษณะพันธุกรรม Malignant Hyperthermia ต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของสุกรพันธุ์เปี้ยแตรง กมล ฉวีวรรณ วิศาล ศรีสุริยะ และสัมฤทธิ์ แสนบัว

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
30	2551	ความสัมพันธ์ของยีน Bovine Sterol Regulatory Element Binding Protein-1 (SREBP-1) และลักษณะองค์ประกอบกรดไขมันของซากโคพื้นเมืองไทย ศุภฤกษ์ สายทอง นารถทยา ชมนารถ และกัลยา บุญญานุวัตร
31	2551	ความสัมพันธ์ของยีน Stearoyl-CoA Desaturase (SCD 1) และลักษณะองค์ประกอบกรดไขมันของเนื้อโคพื้นเมืองไทย กัลยา บุญญานุวัตร และศุภฤกษ์ สายทอง
32	2551	ศึกษาลักษณะซากแพะเนื้อลูกผสมบอร์ระดับสายเลือด 50, 62.5 และ 75% จากสภาพการเลี้ยงขุนโดยการตอนและไม่ตอน ปรัชญา สังวรกาญจน์ สรรพยา อินทจินดา และอำนาจ พุทธิรัตน์
33	2552	ประสิทธิภาพการผลิตของแม่สุกรลูกผสมสองสายระหว่างพันธุ์ลาร์จไวท์สายพันธุ์อเมริกาและพันธุ์แลนด์เรซ สายพันธุ์นอร์เวย์ของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตากในสภาพฟาร์มเกษตรกร วิรัชพัชร อวิรุทธพาณิชย์ ไพโรจน์ ศิริสม และวิสุทธิ หิมารัตน์
34	2552	การผลิตเนื้อคุณภาพจากกระบือปลักเพศผู้เต็มวัย นิกร สางห้วยไพร เทอดศักดิ์ ชมชื่นจิตร และอัญชลี ณ เชียงใหม่
35	2552	อิทธิพลของอัตราเลือดชิดต่อลักษณะการเจริญเติบโตและความสมบูรณ์พันธุ์ในกระบือปลักกรมปศุสัตว์ นิกร สางห้วยไพร สุวิช บุญโปร่ง และชนะสิบทิศ ทรัพย์อนันต์
36	2552	ค่าอัตราพันธุ์กรรมและแนวโน้มทางพันธุกรรมลักษณะความสมบูรณ์พันธุ์ของกระบือปลักไทย ที่เลี้ยงในสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์พะเยา สุวิช บุญโปร่ง พิชิต ชูเสน และชำนาญ ดงปาลี
37	2552	แนวโน้มทางพันธุกรรมลักษณะการเจริญเติบโตและความสมบูรณ์พันธุ์ของกระบือปลักกรมปศุสัตว์ นิกร สางห้วยไพร กุลภัทร โพธิกนิษฐ และศศิศ เฒ่าแก้ว
38	2553	ผลของการตัดขนต่อการเจริญเติบโตและค่าทางสรีรวิทยาของโคสาวพันธุ์ไทยฟรีเซียนที่เลี้ยงในเขตร้อน วรรณสิงห์ หงษ์คำ จินตนา วงศ์นากนกร สหทยา ทรัพย์รอด และสมเพชร ต้อยคำภีร์
39	2553	ผลของเฮเทอโรซิสต่อสมรรถภาพการสืบพันธุ์ของสุกรพันธุ์ลาร์จไวท์และแลนด์เรซ ภายใต้ฟาร์มเครือข่ายศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา วโรชา จำปารัตน์ สาธิต อยู่เย็น และแสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ
40	2553	ประสิทธิภาพการผลิตของแม่สุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์นอร์เวย์ของ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตากในสภาพฟาร์มเกษตรกร วิรัชพัชร อวิรุทธพาณิชย์ ไพโรจน์ ศิริสม และวิสุทธิ หิมารัตน์
41	2553	ค่าการผสมพันธุ์และผลตอบสนองทางพันธุกรรมของลักษณะการเจริญเติบโตในประชากรโคพื้นเมืองตาก จำแนกตามกลุ่มพันธุ์กรรม วุฒิพงษ์ อินทรธรรม เอก วิฑูรพงศ์ และเยาวลักษณ์ เลไฟจิตร

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
42	2553	ค่าการผสมพันธุ์และแนวโน้มพันธุกรรมลักษณะการเจริญเติบโตของโคบราห์มัน โดยการวิเคราะห์แบบหลายลักษณะ วุฒิพงษ์ อินทรธรรม เอก วิฑูรพงศ์ และเยาวลักษณ์ เลไพจิตร
43	2553	อิทธิพลของอัตราเลือดชิดต่อลักษณะการสืบพันธุ์ของสุกรพันธุ์แลนด์เรซฝูงกรมปศุสัตว์ วโรชา จำปารัตน์ แสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ และสาธิต อยู่ยืน
44	2553	แนวโน้มทางพันธุกรรมลักษณะความสมบูรณ์พันธุ์ของโคขาวลำพูน พิชิต ชูเสน สุวิช บุญโปร่ง และชำนาญ ดงปาลี
45	2553	สมรรถภาพการเจริญเติบโตของโคสาวทดแทนพันธุ์ที่เอ็มแซด ภายใต้การให้อาหาร 2 แบบ จเร กลิ่นกล่อม ยวงยศ จินดาทะจักร์ จินตนา วงศ์นากนกร และกรองแก้ว บริสุทธิสวัสดิ์
46	2553	ประสิทธิภาพการผลิตของแม่สุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์นครสวรรค์เพื่อผลิตแม่พันธุ์ลูกผสมสองสายของ สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์นครสวรรค์ และในสภาพฟาร์มเกษตรกรเครือข่าย ชำนาญ บุญมี สกุล ผลารักษ์ และเกียรติศักดิ์ รังผึ้ง
47	2553	ลักษณะทางเศรษฐกิจบางประการและลักษณะซากของสุกรขุน 3 สายพันธุ์ ที่เกิดจากพ่อสุกรพันธุ์ดอร์ค สายพันธุ์อเมริกากับแม่ลูกผสมลาร์จไวท์ - แลนด์เรซ สายพันธุ์นอร์เวย์และอเมริกา วรทัย รอดเรือง ชำนาญ บุญมี และวิรัชพัชร อวิรุทธพาณิชย์
48	2553	การตอบสนองการทนร้อนในระดับโมเลกุลของโคนมพันธุ์ชาฮิวาล โคนมลูกผสมไฮสไต์นพีรีเซียนระดับสายเลือดต่างๆ ยวงยศ จินดาทะจักร์ จินตนา วงศ์นากนกร กังวาน กาญจนพงศ์กิจ มนต์ชัย ดวงจินดา สุภร กตเวทิน และ วิชัย ทิพย์วงศ์
49	2553	ผลของการปรับสมดุลแร่ธาตุประจุลบในอาหารแม่โคก่อนคลอดต่อผลผลิตน้ำนมและภาวะผิดปกติของ ระบบการย่อยอาหารหลังคลอดของแม่โคพันธุ์ไทยพีรีเซียน สุธิดา อ่อนสองชั้น เมืองนนท์ เสาวศตภูมิ วิชัย ทิพย์วงศ์ และสมเพชร ด้อยคำภีร์
50	2553	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเพื่อยกระดับการผลิตปศุสัตว์ วนิดา กำเนิดเพ็ชร
51	2553	แนวโน้มทางพันธุกรรมของลักษณะความสมบูรณ์พันธุ์ในโคบราห์มันแดง เทอดศักดิ์ ชมชื่นจิตร และกุลภัทร โพธิ์นิษฐ
52	2553	สมการทำนายน้ำหนักตัวกระบือปลักเพศผู้โตเต็มวัย กุลภัทร โพธิ์นิษฐ และเทอดศักดิ์ ชมชื่นจิตร
53	2554	สมรรถภาพการผลิตและคุณภาพซากของไก่ลูกผสมศรีวิชัยแดงภายใต้สภาพการเลี้ยงกึ่งธรรมชาติ สมหมาย คล้ายบ้านใหม่
54	2554	สมรรถภาพการผลิตและค่าพารามิเตอร์ของน้ำนมก๊วและสัดส่วนร่างกายไก่ลูกผสม พื้นเมือง X เชียงไฮ้ - บาร์พลิมัธรีด - ไรต์ไอร์แลนด์เรด วรทัย รอดเรือง และไพโรจน์ ศิริสม
55	2554	Thai Indigenous Cattle Production Provide a Sustainable Alternative for the Benefit of Smallscale Farmers, Healthy Food, and the Environment. S. Saithong, T. Chatchawan and K. Boonyanuwat

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
56	2554	ผลของการใช้หอยเชอรี่ทดแทนอาหารสำเร็จรูปในการเลี้ยงเบ็ดเตล็ด สมหมาย คล้ายบ้านใหม่
57	2554	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของแพะที่สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ กิตติ อรรถชาติ สุนทร สุนาทัย และพิทยา หาญอาสา
58	2554	สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการจัดการเลี้ยงดูกระบือของเกษตรกรฟาร์มเครือข่าย พิเศษ แสดงกระโทก และ ฉลองชัย ชุ่มชื่น
59	2554	การศึกษา Gene BoLA-DRB3 ต่อความต้านทานโรคไข้หวัดในโคนมพันธุ์ชาฮิวาล และโคนมลูกผสมไฮสไตน์ฟรีเชียนระดับสายเลือดต่างๆ ยวงยศ จินดาทะจักร์ จินตนา วงศ์นากนกร กังวาน กาญจนพงศ์กิจ มนต์ชัย ดวงจินดา สุภร กตเวทิน และวิชัย ทิพย์วงศ์
60	2554	สมรรถภาพการเจริญเติบโต ความสมบูรณ์พันธุ์และการให้ผลผลิตน้ำนมครั้งแรกของโคพันธุ์ที่เอ็มแซด สุธิดา อ่อนสองชั้น ยวงยศ จินดาทะจักร์ และจินตนา วงศ์นากนกร
61	2554	ผลกระทบของระยะหย่านมต่อลักษณะการผลิตของแม่สุกรพันธุ์แลนด์เรซ วิรัชพัชร อวิรุทธพาณิชย์ วิสุทธิ์ หิมารัตน์ และมานพ โชคดี
62	2554	ลักษณะทางเศรษฐกิจบางประการของโคพันธุ์ไทยบราห์มันในสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์เลย เจนรงค์ คำมงคล และณัฐวุฒิ รุ่งสุวรรณ
63	2554	อัตราพันธุกรรมและสหสัมพันธ์ทางพันธุกรรมของน้ำหนักและสัดส่วนร่างกายในไก่ลูกผสม พื้นเมือง x เชียงไฮ้ x บาร์พลิมัธรีด x ไรต์ไอร์แลนด์เรด รุ่นที่ 1 ภูรี วีระสมิทธิ์ และวรทัย รอดเรือง
64	2554	สมรรถภาพการผลิตของไก่ลูกผสมพื้นเมืองประดู่หางดำ เหลืองหางขาว แดง และ ซี ภูรี วีระสมิทธิ์ อำนวย เลี้ยวธารากุล และศิริพันธ์ โมราภ
65	2554	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อพันธุกรรมสุกรกรมปศุสัตว์ที่พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์วิจัย และบำรุงพันธุ์สัตว์นครราชสีมา กมล ฉวีวรรณ และวโรชา จำปารัตน์
66	2554	การประมาณค่าพารามิเตอร์ทางพันธุกรรมการให้น้ำนมในแพะลูกผสมโดยใช้โมเดลวันทดสอบรีเกรซชันสุ่ม อัคร ท้องจำรูญ มงคล เทพรัตน์ สุวิทย์ โอนทัยสินทวี และมนต์ชัย ดวงจินดา
67	2554	การให้ผลผลิตน้ำนมและความสมบูรณ์พันธุ์ของโคนมพันธุ์ TMZ ที่ผสมรักษาระดับสายเลือดในชั่วอายุที่ 2 วรกร อินทแพทย์ และจิรวรรณ จุ้ยวัดเลา
68	2554	การปรับปรุงพันธุ์สุกรในฟาร์มเกษตรกรเครือข่ายกรมปศุสัตว์ 1. การประมาณค่าพารามิเตอร์ทางพันธุกรรมในสุกร แสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ์ สาธิต อยู่เย็น ไพจิตร อินตรา และวโรชาจำปารัตน์
69	2554	ความสัมพันธ์ของยีน MC4R ต่อลักษณะทางเศรษฐกิจในสุกร กมล ฉวีวรรณ วิศาล ศรีสุริยะ วโรชา จำปารัตน์ และแสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ์

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
70	2554	การเจริญเติบโตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเป็ดเทศที่เลี้ยงด้วยอาหารผสมผักกระเฉด ชัยวุฒิ อักษรรัตน์ วินัย วารี และชัชวาล วิริยะสมบัติ
71	2554	การศึกษาความแปรปรวนของลักษณะทางเศรษฐกิจของสุกรพันธุ์ปากช่อง 2 วโรชา จำปารัตน์ กมล ฉวีวรรณ และวิศาล ศรีสุริยะ
72	2554	ประสิทธิภาพการผลิตของสุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์เยอรมัน-ไอร์แลนด์เพื่อผลิตสุกรลูกผสมสองสาย ของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่และในสภาพฟาร์มเกษตรกรเครือข่าย ธวัชชัย ต้อยหล้า และประภาส มหินชัย
73	2554	ประสิทธิภาพการผลิตของแม่สุกรลูกผสมสองสายพันธุ์ลาร์จไวท์สายพันธุ์นอร์เวย์ - แลนด์เรซสายพันธุ์ไอ ของสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์แพรรีในสภาพฟาร์มเกษตรกรเครือข่ายสุกร ศุภฤกษ์ สายทอง และทศนาถ สำเนียง
74	2555	ค่าการผสมพันธุ์และแนวโน้มพันธุกรรมลักษณะการเจริญเติบโตของโคพื้นเมืองสายภาคใต้ โดยการวิเคราะห์แบบหลายลักษณะ दनัย คำขวัญ เยาวลักษณ์ เลไพจิตร เอก วิฑูรพงศ์ และวุฒิพงษ์ อินทรธรรม
75	2555	อิทธิพลของอัตราเลือดชิดต่อลักษณะการเจริญเติบโตในโคพื้นเมืองอีสาน दनัย คำขวัญ เยาวลักษณ์ เลไพจิตร เอก วิฑูรพงศ์ และวุฒิพงษ์ อินทรธรรม
76	2555	ประสิทธิภาพการผลิตของแม่สุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์พะเยาเพื่อผลิตแม่พันธุ์ลูกผสมสองสาย ของสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์พะเยา และในสภาพฟาร์มเกษตรกรเครือข่าย วัฒนา เหล่าทอง และชัยณรงค์ วงศ์สรศรี
77	2555	สมรรถภาพการให้ผลผลิตไข่ในไก่พันธุ์โรดไอแลนด์เรดและไทยพลิมัทรีค เจนรงค์ คำมุงคุณ และบุญทรัพย์ สูงโคตร
78	2555	สมรรถภาพการเจริญเติบโตและลักษณะซากของโคเชียงใหม่ บรวาน์เพศผู้ สันติ แฝงเม้า จีรวรรณ จุ้ยวัดเลา ชาตรี ประทุม และสมคิด พรหมมา
79	2555	สภาพการเลี้ยงกระบือและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงกระบือในจังหวัดสระบุรี ศิริสุข ทรัพย์อนันต์ พิเศษ แสตรกระโทก พิชิต ชูเสน นิกธ สางห้วยไพร และสุวิษ บุญโปร่ง
80	2555	ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงโคของเกษตรกรในอำเภอแก่งคอยและวังม่วง จังหวัดสระบุรี นฤมล อินตรา ประสิทธิ์ ยิ้มเกตุ วัชรระ ศิริกุล นิกธ สางห้วยไพร และสุวิษ บุญโปร่ง
81	2555	ค่าทางพันธุกรรมของลักษณะทางเศรษฐกิจหลังจากการคัดเลือก 5 รุ่นในสุกรพันธุ์ปากช่อง 5 กมล ฉวีวรรณ แสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ วโรชา จำปารัตน์ และวิศาล ศรีสุริยะ
82	2555	สภาพการผลิตกระบือและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตพืชอาหารสัตว์ ภายใต้โครงการวิจัยและกระจายพันธุ์กระบือของเกษตรกรเครือข่าย พิเศษ แสตรกระโทก ศรุต วงษ์ขันธุ์ และฉลองชัย ชุ่มชื่น
83	2555	อิทธิพลของอัตราเลือดชิดต่อลักษณะการเจริญเติบโตและความสมบูรณ์พันธุ์ในโคพันธุ์บราห์มัน ที่เลี้ยงในศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่งกวาง นฤมล อินตรา ประสิทธิ์ ยิ้มเกตุ และเอก วิฑูรพงศ์
84	2556	ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อเด็กเนื้อโคเชียงใหม่บรวาน์เพศผู้ จีรวรรณ จุ้ยวัดเลา สันติ แฝงเม้า ชาตรี ประทุม และสมคิด พรหมมา

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
85	2556	สมรรถภาพการผลิตกระบือนมพันธุ์แม่พันธุ์ที่เลี้ยงในสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์ ศรุต วงษ์จันทร์ พิเศษ แสตรเกอร์โทก ประมร เมืองพรม ฉลองชัย ชุ่มชื่น พิษิต ชุ่มเจริญ และ สุวิช บุญโปร่ง
86	2556	ความสัมพันธ์ระหว่างฮีโมโกลบินฟิโนไทป์กับการให้ผลผลิต ค่าสรีรวิทยาและค่าทางชีวเคมี ของเลือดในกระบือปลักไทย สุวิช บุญโปร่ง วรณสิงห์ หงษ์คำ ชำนาญ ดงปาลี จตุพร หนูสุด และอาภัสสร ชูเทศะ
87	2556	ความสัมพันธ์ของยีนเคียดต่อสมรรถภาพการผลิตของสุกรพันธุ์เป็ดแดงและลูกผสมเป็ดแดง ธวัชชัย แก้วถาทำ ธวัชชัย ต้อยหล้า และประภาส มหินชัย
88	2556	การสร้างสุกรพันธุ์แลนด์เรซของกรมปศุสัตว์ (29) การสร้างสุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์นครสวรรค์ 1 ชำนาญ บุญมี สกุล ผลารักษ์ และเกียรติศักดิ์ รังผึ้ง
89	2556	ลักษณะซาก และองค์ประกอบเนื้อ ของกวางรูซ่า แชมบ้า-รูซ่า และเนื้อทราย สรรทยา อินทจินดา สุวิทย์ อโนทัยสินทวี และจงเจษฎ์ ศรีกระจำง
90	2556	ค่าการผสมพันธุ์และดัชนีการคัดเลือกของลักษณะการเจริญเติบโตในโคพันธุ์ตาก ที่จำแนกกลุ่มพันธุ์กรรมตามระดับสายเลือดต่างๆ เยาวลักษณ์ เลไพจิตร เอก วิฑูรพงศ์ และวุฒิพงษ์ อินทรธรรม
91	2556	ลักษณะซากและคุณภาพเนื้อของแพะพื้นเมือง ลูกผสมสองสาย และลูกผสมสามสาย พิภพ เกิดเมฆ ทนงชัย ชัชวาล ชัชวาล วิริยะสมบัติ และสุวิทย์ อโนทัยสินทวี
92	2556	การวิเคราะห์พันธุกรรมของลักษณะการผลิตและการสืบพันธุ์ของแพะพื้นเมืองไทย พิภพ เกิดเมฆ แสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ์ และสุวิทย์ อโนทัยสินทวี
93	2556	อิทธิพลของอัตราเลือดชิดต่อลักษณะการเจริญเติบโต และความสมบูรณ์พันธุ์ในกระบือปลักที่เลี้ยงในศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูนกลาง ศิริสุข ทรัพย์อนันต์ กุลภักดิ์ โพธิกนิษฐ นิกร สางห้วยไพร และสุวิช บุญโปร่ง
94	2556	อิทธิพลของสายพันธุ์ที่มีต่อลักษณะซากและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของแกะขุน ชำนาญ บุญมี พินิจ ร้อยศรี และศุภาวุธ ทะหล้า
95	2557	ค่าโลหิตวิทยาและค่าชีวเคมีในเลือดของกระบือปลักที่เป็นโรคผิวหนังโรค ไฟบูลย์ ศรีสิทธิยานนท์ นิกร สางห้วยไพร และสุวิช บุญโปร่ง
96	2557	ค่าพารามิเตอร์ทางพันธุกรรมของลักษณะการเจริญเติบโตของกระบือปลักที่เลี้ยง ในศูนย์วิจัย และบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูนกลาง กุลภักดิ์ โพธิกนิษฐ ไฟบูลย์ ศรีสิทธิยานนท์ นิกร สางห้วยไพร และสุวิช บุญโปร่ง
97	2557	สมการทำนายน้ำหนักตัวกระบือปลักเพศเมียเมื่อโตเต็มวัย วัฒนา เหล่าทอง และรุจิรา ศรีจันทร์
98	2557	การเปรียบเทียบลักษณะทางเศรษฐกิจของสุกรขุนที่เกิดจากใช้พ่อพันธุ์ สุกรลูกผสมคูร์โรค 75% x เป็ดแดง 25% และสุกรพ่อพันธุ์ของฟาร์มเอกชน ประภาส มหินชัย ธวัชชัย ต้อยหล้า และสันติ แฝงเม้า

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
99	2558	การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรตามแนวชายแดนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สุวิษ บัญโปรง ฉลองชัย ชุ่มชื่น และ พิชิต ชุ่มเจริญ
100	2558	ความสัมพันธ์ระหว่างฮิโมโกลบินพีโนไทป์กับการให้ผลผลิตและความทนทานต่อความร้อนของโคขาวลำพูน สุวิษ บัญโปรง ชยุต ดงปาสิธรรม และ อัญชลี ณ เชียงใหม่
101	2558	สภาพการผลิต ต้นทุน ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและความอยู่ดีมีสุขของเกษตรกรรายย่อยที่เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์ สุวิษ บัญโปรง ฉลองชัย ชุ่มชื่น และพิชิต ชุ่มเจริญ
102	2558	สภาพการเลี้ยงสุกรพื้นเมืองไทยในอำเภอบ้านตากจังหวัดตาก วิรัชพัชร อวิรุทธพาณิชย์ วิสุทธิ์ ทิมารัตน์ กมล ฉวีวรรณ และ สาธิต อยู่ยืน
103	2558	การศึกษาความแปรปรวนของลักษณะทางเศรษฐกิจของสุกรพันธุ์แลนด์เรซสายพันธุ์แคนาดา-นอร์เวย์ ระหว่างชั่วอายุที่ 4 และ ที่ 5 ชยุต ดงปาสิธรรม ประภาส มหินชัย และชัยณรงค์ วงศ์สรศรี
104	2558	สมรรถภาพการเจริญเติบโตและความสมบูรณ์พันธุ์ของโคพันธุ์ชาฮิวาลในฟาร์มเครือข่ายจิรวรรณ จุ้ยวัดเลา และเฉลิมชัย จันทศร
105	2558	แนวโน้มทางพันธุกรรมลักษณะการเจริญเติบโตและความสมบูรณ์พันธุ์ของกระบือปลักไทย วัฒนา เหล่าทอง และนิกร สางห้วยไพร
106	2559	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการผสมติดและอัตราการฟักออกของไข่ไข่บางปะกงภายใต้สภาพการเลี้ยงของสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์นครสวรรค์ บุญศักดิ์ เกลียวกมลทัต จันทรแรม ศรีสุข และพินิจ ร้อยศรี
107	2559	ผลของยีนเมลาโนคอร์ติน-4 รีเซพเตอร์ต่อสมรรถภาพการผลิตของสุกร ประภาส มหินชัย ธวัชชัย แก้วถาทำ และธวัชชัย ตั้วหล้า
108	2559	ความหลากหลายของไก่พื้นเมืองไทยในพื้นที่ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก ดรุณี โสภา อีระชัย ช่อไม้ ศกร คุณวุฒิฤทธิ์ธิน และธนาทิพย์ สุวรรณโสภี
109	2559	ความสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมของโคนม พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สำหรับการให้ผลผลิตน้ำนมครั้งแรกในประชากรโคนมลูกผสม 75% โฮลสไตน์กรองแก้ว บริสุทธิสวัสดิ์ มัทนียา สารกุล ดนัย จัตวา จิรายุส เข็มสวัสดิ์ ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี ศกร คุณวุฒิฤทธิ์ธิน และเมาริชิโอ เอ เอลโซ
110	2559	ลักษณะการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตน้ำนมของโคนมพันธุ์ที่เอ็มแซดกรองแก้ว บริสุทธิสวัสดิ์ มัทนียา สารกุล สุธิดา อ่อนสองชั้น ดนัย จัตวา จิรายุส เข็มสวัสดิ์ ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี และศกร คุณวุฒิฤทธิ์ธิน
111	2559	การประเมินค่าพารามิเตอร์ทางพันธุกรรมของโคเนื้อพันธุ์บราห์มันเทาที่เลี้ยงในสภาพแวดล้อมประเทศไทย อัญชลี เจือหอม เยาวลักษณ์ เลไพจิตร และแสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ

ลำดับที่	ปีงบประมาณ	ชื่อเรื่อง - ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
112	2559	ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะขนของแกะพันธุ์ชนในประเทศไทย สุวิทย์ อินทัยสินทวี และสุรศักดิ์ โสภณจิตร
113	2560	Genetic Parameter Estimation for Weight Traits of Goat Populations in Thailand จงรัตน์ ภูมิโคกรักษ์ อัญชลี เจือหอม และแสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ
114	2560	ผลของการเสริมสารเบต้า-แคโรทีนต่อสมรรถภาพการสืบพันธุ์ของโคนม โสภารักษ์ เขมราช เสาวลักษณ์ แยมหมื่นอาจ ธวัชชัย แก้วถาทำ และทศพล มุลมณี
115	2560	Estimation of Genetic Parameters for Economic Traits in Thai Native Chickens (Pradu-Hangdum Chiangmai) for Fourteen Generation of Selection เจนรงค์ คำมงคล และอำนาจ เลี้ยวธารากุล

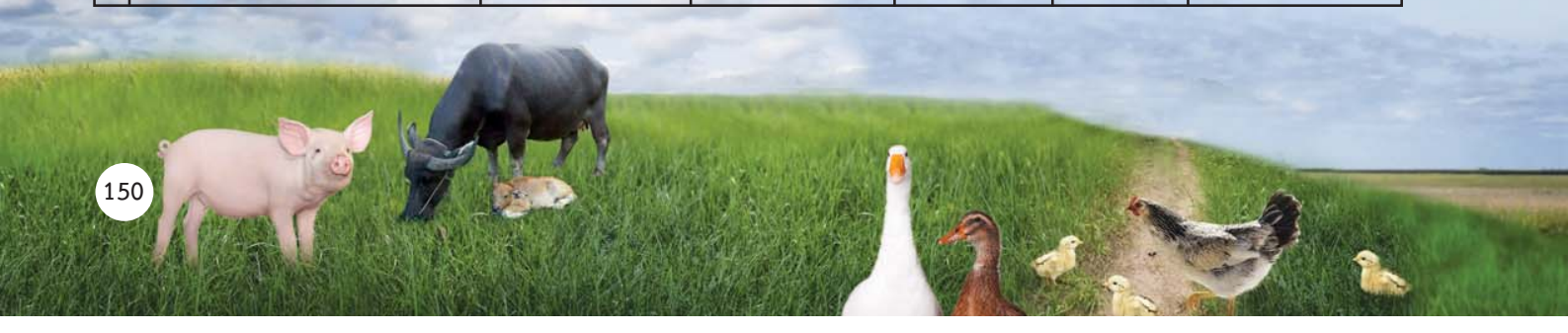
ภาคผนวก 3

ที่อยู่หน่วยงานของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ที่อยู่หน่วยงานของสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ที่	รายชื่อหน่วยงาน	ที่ตั้ง	สถานที่ติดต่อได้	เบอร์โทรศัพท์	เบอร์แฟกซ์	อีเมล
1	ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ	กม.13-14 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	กม.13-14 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000	044-512828	044-512828	lssu_sur@dld.go.th
2	ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคเนื้อ	ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 30140	หมู่ที่ 2 ตำบลหนองรี อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี 15190	036-456700	036-456700	lclb_lbr@dld.go.th
3	ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม	เลขที่ 1207 หมู่ที่ 11 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	เลขที่ 1207 หมู่ที่ 11 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130	08-1866-0521	044-249983	lsna_nak@dld.go.th
4	ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร	78 หมู่ 13 ถนนเลียงเมือง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	78 หมู่ 13 ถนนเลียงเมือง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130	044-249296	044-249296	lcna_nak@dld.co.th
5	ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพะแกะ	หมู่ที่ 6 ตำบลวังพญา อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา 95140	ตู้ ปณ.35 ปทจ.ยะลา 95000	073-203218	073-203218	lcya_yaa@dld.go.th
6	ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก	ตู้ ป.ณ.52 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25110	ตู้ ป.ณ.52 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25110	037-625208-9	037-625209	lcpc_pcr@dld.go.th
7	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ทบกวาง	หมู่ 4 ตำบลทบกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี	หมู่ 4 ตำบลทบกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี	036-358502-3	036-358503	lctk_sbr@dld.go.th
8	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปราจีนบุรี	หมู่ที่ 3 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี	ตู้ ป.ณ.38 อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี	037-288125	037-288125	lspc_pcr@dld.go.th

ที่	รายชื่อหน่วยงาน	ที่ตั้ง	สถานที่ติดต่อได้	เบอร์โทรศัพท์	เบอร์แฟกซ์	อีเมล
9	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สระแก้ว	203 หมู่ 8 ตำบล หนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	ตู้ ปณ. 22 อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว 27000	037-247523	037-247524	lssr_srk@dld.go.th
10	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์จันทบุรี	63 หมู่ 2 ตำบลวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี 22150	63 ม.2 ตำบลวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี 22150	039-460882-3	039-411262	lsct_ctr@dld.go.th
11	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ชัยภูมิ	เลขที่ 103 หมู่ 8 ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ 36140	เลขที่ 103 หมู่ 8 ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ 36140	044-810644	044-810644	lscp_cpm@dld.go.th
12	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุบลราชธานี	กม. 14 ถนนแจ้งสนิท ตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัด อุบลราชธานี 34000	ตู้ ปณ. 80 อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000	045-259952, 045-259996	045-259996	lsub_ubt@dld.go.th
13	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ศรีสะเกษ	ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ	ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลหนองครก อำเภอเมือง จังหวัด ศรีสะเกษ 33000	045-612507	045-612507	lssr_sri@dld.go.th
14	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์	25 หมู่ที่ 4 ถนน ปะคำ-ละหานทราย ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ 31220	25 หมู่ที่ 4 ถนน ปะคำ-ละหานทราย ตำบลหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ 31220	044-634627	044-634627	lsbr_brr@dld.go.th
15	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เลย	302 หมู่ที่ 11 ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย	302 หมู่ที่ 11 ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย 42130	042-801068	042-801068	lslo_loe@dld.go.th
16	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุดรธานี	ตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี	ตู้ ปณ. 289 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000	042-250710	042-250710	lsut_uth@dld.go.th
17	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร	194 หมู่ 6 ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร	194 หมู่ 6 ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร	042-756013	042-756013, 042-756012	lssn_sno@dld.go.th

ที่	รายชื่อหน่วยงาน	ที่ตั้ง	สถานที่ติดต่อได้	เบอร์โทรศัพท์	เบอร์แฟกซ์	อีเมล
18	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม	ตำบลโนนตาล อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม 48120	ตำบลโนนตาล อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม 48120	042-503036	042-503036	lsko_kop@dld.go.th
19	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ	141/4 หมู่ที่ 15 ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัด ขอนแก่น 40260	ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40260	043-261194, 043-261318	043-261194	lctp_kkn@dld.go.th
20	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ มหาสารคาม	ถ.สารคาม-วาปีปทุม ตำบลแวงน่าง อำเภอ เมือง จังหวัด มหาสารคาม 44000	ถ.สารคาม-วาปีปทุม ตำบลแวงน่าง อำเภอ เมือง จังหวัด มหาสารคาม 44000	043-777270	043-777270	lsms_msk@dld.go.th
21	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ แม่ฮ่องสอน	61/10 ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัด แม่ฮ่องสอน 58000	61/10 ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัด แม่ฮ่องสอน 58000	053-684031	053-684031	lsmh_mhs@dld.go.th
22	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่	1 หมู่ที่ 13 ถนนอำนวยการ 1 ตำบลยุหว่า อำเภอ สันป่าตอง จังหวัด เชียงใหม่ 50120	1 หมู่ที่ 13 ถนนอำนวยการ 1 ตำบลยุหว่า อำเภอ สันป่าตอง จังหวัด เชียงใหม่ 50120	053-311836	053-3311836	lccm_cmi@dld.go.th
23	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พะเยา	ม.3 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	ตู้ ปณ. 14 หนองระบู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา รหัสไปรษณีย์ 56001	054-466080	054-466080	lspy_pyu@dld.go.th
24	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์แพร่	ตำบลห้วยม้า อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000	ตู้ ปณ. 14 อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000	0-5464-6457	0-5464-6457	lspr_pre@dld.go.th
25	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตาก	79 หมู่ที่ 7 ถนนพหลโยธิน ตำบลไผ่งาม อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000	79 หมู่ที่ 7 ถนนพหลโยธิน ตำบลไผ่งาม อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000	055-890712	055-890712	lcta_tak@dld.go.th
26	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์พิษณุโลก	หมู่ที่ 24 ตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 65120	หมู่ที่ 24 ตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 65120	055-268028	055-268028	lsph_phs@dld.go.th

ที่	รายชื่อหน่วยงาน	ที่ตั้ง	สถานที่ติดต่อได้	เบอร์โทรศัพท์	เบอร์แฟกซ์	อีเมล
27	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครสวรรค์	5 หมู่ 13 ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ 60110	5 หมู่ 13 ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ 60110	056-237256-7	056-237256	lsns_nsw@dld.go.th
28	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุพรรณบุรี	หมู่ 9 ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 72180	หมู่ 9 ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 72180	035-960178	-	lssp_spr@dld.go.th
29	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองบัว	128 หมู่ 10 ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี 70120	ตู้ ปณ.9 อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000	032-228418	032-228418	lcrri_rri@dld.go.th
30	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ สุราษฎร์ธานี	99 หมู่ที่ 9 ตำบลมะลวน อำเภอพุนพิน จังหวัด สุราษฎร์ธานี 84130	ตู้ ปณ 32 อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000	08-1894-8864	-	lcur_urt@dld.go.th
31	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ นครศรีธรรมราช	หมู่ 7 ตำบลควนชุม อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช	หมู่ 7 ตำบลควนชุม อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช 80130	075-354921, 075-354933	075-354921	lsns_nst@dld.go.th
32	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์กระบี่	74 หมู่ 13 ตำบลกระบี่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่	ตู้ ปณ 19 อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ 81000	075-656366	-	lskb_kbi@dld.go.th
33	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตรัง	153 หมู่ 4 ตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง 92210	153 หมู่ 4 ตำบลวังคีรี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง 92210	075-203040	075-203040	lstr_trg@dld.go.th
34	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เทพา	หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา 90150	หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา 90150	074-318041	074-318041	lstp_skg@dld.go.th
35	ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ปัตตานี	อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี 94170	อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี 94170	073-340402	073-340402	lspn_pni@dld.go.th

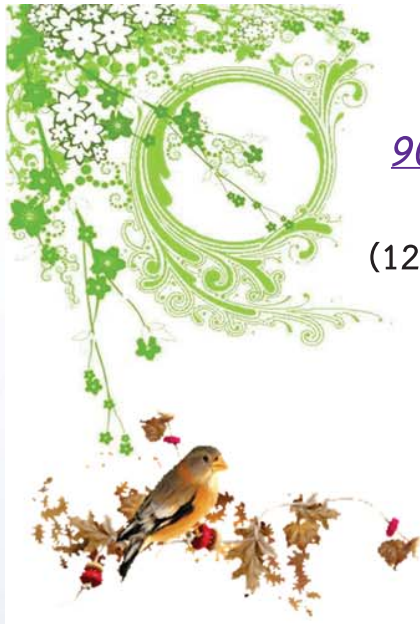
90 ปี บำรุงพันธุ์สัตว์ไทย

ถือกำเนิด	เกิดขอนแก่น	แดนอีสาน	
ชาวสัตว์บาล	สุดภูมิใจ	ในภูมิหลัง	
ที่หญิงชาย	ได้ต่อเติม	เสริมสร้างรัง	
ครบสิบสอง	มิถุนา	เวียนมาถึง	
เผ่าตราตรึง	คะนึ่งนึ่ง	อย่างอีกหาญ	
“90 ปี”	ที่ผ่านพ้น	จนเชี่ยวชาญ	
ด้วยผลงาน	ผลิตสัตว์	อย่างชัดเจน	
“งาน”	วิเคราะห์	วิจัย	ได้พันธุ์สัตว์
“บำรุง”	รัฐ	ช่วยราษฎร์คลาย	ไร้ทุกข์เชื้อ
“พันธุ์”	ไม่ดี	เร่งปรับปรุง	มุ่งกฎเกณฑ์
“สัตว์”	จึงเด่น	เป็นพันธุ์ดี	มีราคา
“ไทย”	โดดเด่น	กว่าใคร	ในอาเซียน
“ก้าว”	ที่เพียร	ต้องดำรง	คงรักษา
“ไกล”	หรือใกล้	กระจายพันธุ์	ทั่วพารา
“4.0”	ขเงินตรา	มานันต์	
ถึงย่างก้าว	“เก๋าทศวรรษ”	พัฒนา	
สร้างมูลค่า	สัตว์ของไทย	ใหญ่มหันต์	
สดุดี	รุ่นพี่ๆ	ที่ฝ่าฟัน	
รุ่นน้องๆ	ขอยึดมั่น	สืบสานไป	

ปรีชา บัวทองจันทร์ ประพันธ์
5 พฤษภาคม 2560

90 ปี แห่งการบำรุงพันธุ์สัตว์ไทย

(12 มิถุนายน 2470 – 12 มิถุนายน 2560)

1. ย้อนเรื่องราว ยาวนาน ผ่านวิถี
จนมาถึง วันนี้ มีความหวัง
จากความคิด ริเริ่ม เพิ่มพลัง
ไม่หยุดยั้ง ยืนหยัด พัฒนา
2. จากกระทรวง เกษตรธิการ
เริ่มต้นงาน ส่งเสริม เพิ่มสาขา
การเลี้ยงสัตว์ เบื้องต้น ผลนำพา
จนต่อมา เป็นปรับปรุง บำรุงพันธุ์
3. สิบสองมิถุนา สองสี่เจ็ดศูนย์
วันไพบูลย์ ฤกษ์สัมฤทธิ์ คิดสร้างสรรค์
เริ่มก่อตั้ง หน่วยงานใหม่ ในครานั้น
คือสถานี บำรุงพันธุ์ สัตว์ ท้าพระ
4. ด้วยเป็นเพราะ ผู้บริหาร คิดการณ์ไกล
ส่งผลให้ ความคิดเห็น เป็นสัจจะ
การพัฒนา ปรากฏ ไม่ลดละ
จนสมรรถนะ การปศุสัตว์ เห็นชัดเจน
5. แก่สิบปี ก้าวย่าง อย่างมั่นคง
งานปรับปรุง บำรุงพันธุ์ นั้นยากเข็ญ
ความร่วมมือ ร่วมใจ ใฝ่บำเพ็ญ
จนได้เห็น ภาพพจน์ อังนดงาม
6. ได้ปรับปรุง พันธุ์สัตว์ เศรษฐกิจ
เพิ่มผลผลิต ได้ผล จนล้นหลาม
งานค้นคว้า วิจัย ไม่มองข้าม
เป็นผู้นำ มีผู้ตาม ในยามนี้

7. พร้อมดูแล พันธุ์ อนุรักษ์
สัตว์พันธุ์หลัก ของไทย ไว้ศักดิ์ศรี
สัตว์ไทยแท้ ของเก่า ที่เรามี
เผยแพร่ข้อมูล บ่งชี้ สู่สากล
8. วิสัยทัศน์ ชัดเจน เห็นประจักษ์
ข้ามพรมแดน อุปสรรค ไม่สับสน
รุ่นต่อรุ่น ส่งต่อ คนต่อคน
เพื่อหวังผล ปศุสัตว์ไทย ได้พัฒนา
9. สืบสอง มิถุนา ควรจารึก
ร่วมผนึก ความมุ่งมั่น ประารถนา
สืบสานต่อ งานสำคัญ เป็นสัญญา
บำรุงพันธุ์ พัฒนา สถาพร
10. น้อมรำลึก พระคุณ คนรุ่นเก่า
ท่านคอยเฝ้า ห่วงใย ไม่ทอดถอน
เคยเหนื่อยยาก อย่างไร ไม่อาทร
ไม่ลดหย่อน ค่าความหวัง พลังใจ
11. จึงหวังว่า นักพัฒนา นักวิชาการ
ผู้เชี่ยวชาญ นักส่งเสริม คนรุ่นใหม่
ตั้งปณิธาน ด้วยความคิด ด้วยจิตใจ
ก้าวต่อไป เพื่อปศุสัตว์ไทย ได้พัฒนา

ประพันธ์โดย นายเรืองศักดิ์ ละทัยนิล
ข้าราชการบำนาญ
(อดีตปศุสัตว์จังหวัดยโสธร/บุรีรัมย์/มหาสารคาม)
5 มิถุนายน 2560

